

I O N B Î R L E A

LITERATURĂ POPULARĂ
DIN MARAMUREȘ

Ediție îngrijită
și studiu introductiv de
I O R D A N D A T C U
cu un cuvânt înainte de
M I H A I P O P

V

EDIȚII CRITICE DE FOLCLOR — CULEGĂTORI

196«

E D I T U R A P E N T R U L I T E R A T U R Ă

CUVÎNT ÎNAINTE

Folclorul Maramureşului n* a intrat de la început în sfera de interes a folcloristicii noastre. Pe cât ne putem da seama astăzi, primele culegeri nu cuprind texte din Maramureş. La **1874**, Atanasie Marienescu, care preconiza culegerea susţinută a fol* Clorului din Transilvania, se plînge, pe bună dreptate, într*o Scrisoare adresată redactorului revistei *Familia*, de lipsa textelor din nordul ţării. într«adevăr, deşi apăreau la Oradea, revistele lui Iosif Vulcan abia publică texte maramureşene. Mai mult chiar, întno publicaţie locală, *Gutitul*, care apare la Baia Mare, textele din Maramureşul istoric sînt încă rare.

Dar în momentul în care culegerea cîntecelor populare Cfpătă noi înţelesuri, creaţia populară fiind menită să dezvăluie Caracterele proprii psihologiei poporului român şi să fie docu* mente de străveche cultură românească, folclorul Maramure» Sîlui atrage atenţia celor grupaţi în cercul « Orientul », şi M. minescu se pregăteşte să ţină în Maramureş conferinţa sa despre culegerea poeziei populare.

raptul se explică prin situaţia particulară pe care o ocupa Maramureşul în peisajul istoric şi etnic al poporului român. Ţară de baştină cu îndelungate tradiţii voievodale, ţara de unde AU pornit spre Moldova descălecătorii, loc al primelor tipărituri [n limbă română, ţinut de margine cu obiceiuri strămoşeşti ne* Alterate, ţară ce păstrează în biologic şi cultural esenţe ale romanităţii noastre, Maramureşul capătă în configuraţia cul* turală a acelei vremi o semnificaţie aparte, care se soldează, din deceniile următoare pînă astăzi, cu interesul crescînd pentru lltoria şi cultura lui populară.

Acest interes găseşte ecou înainte de toate la intelectualitatea locală, care, dînd forme şi rosturi noi unei tradiţii de organizare

sociabpolitică proprie acestui ținut de oameni liberi, neiobăgiți, întemeiază la **1861** « Asociația pentru cultura poporului român din Maramureș », apoi o școală normală românească și mai târziu, cu învățătorii formați la această școală, « Reuniunea învățătorilor români din Maramureș ». Acestor învățători se adresează vicarul Tit Bud, a cărui autoritate în structura socială locală românească continuă pe cea a ctitoriei voievodale de la Peri, cu apelul « Către stimații domni docenți din Vicariatul Maramureșului », prin care le cere să adune și să trimită grabnic « tot felul de produse ale poeziei populare în versuri și în proză ». Rodul imediat al acestui apel este fără îndoială colecția *Poezii populare din Maramureș*, publicată de el la **1908**.

Culegerea anterioară, cea din **1906**, cu același titlu, a lui Al. Țiplea, este și ea un ecou al acestui apel îmbogățit cu me; toda filologică de notare a textelor, ce trebuie pusă în legătură cu orientarea pe care o dă culegerilor din Transilvania G. Alexici, care cuprinde în culegerile sale mai multe texte din Maramureș.

Dacă privim prin prisma acestor date regăsim și în culegerile lui Ion Bîrlea — *Balade, colinde și bocete din Maramureș și Cîntece populare din Maramureș*, București, **1924** — același ecou. Rădăcinile culegerii cîntecelor populare trebuie căutate însă în Maramureș, dincolo de aceste culgeri tipărite. Vechimea obiceiului de a nota versurile populare ne este indicată de cele câteva manuscrise păstrate, dintre cele probabil mult mai multe ce s-au pierdut, în care cărturarii ce au premers « docenților » crescuți la școala normală românească din Sighet, modești cîntăreți de biserică, « diecii », au notat cîntecele poporului înainte de N. Pauletti, de Anton Pann și de Vasile Alecsandri. Aș îndrăzni să spun că sub această formă scrisul lor continuă nemijlocit osîrdia călugărilor de la mînăstirea Peri, care au pus piatra de temelie la scrierea în limba română. Nu este întâmplător, în acest context de îndelungată tradiție, faptul că s-a putut identifica pînă acum « cîntecul de dragoste » notat la **1671** în *Codicele de la Petrova*, semnalat de G. Alexici (*Material de limbă în Codicele de la Petrova, Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, **13** (1912) **281**, și acel *Vers de Morisan* alcătuit în *Ungvâr*, găsit de Ion Bîrlea la sfîrșitul *Octoihului*, manuscris de la biserică din Cornești și nici faptul că pe o *Carte de versuri alese la prohadă*, găsită la aceeași biserică, este notat textul cîntecului *Bogatul și săracul* (I. Bîrlea, *Însemnări din bisericile Maramureșului*, București, **1909**, pp. 75—77). Alte identificări ne vor ajuta poate în viitor să găsim verigile pierdute ale acestui lanț neîntrerupt al tradițiilor noastre cărturărești.

Culegînd texte împreună cu T. Brediceanu și Bela BarU'ik și, fără să participe direct, fiind alături și de Tache Papahagi, cînd și-a alcătuit *Graiul și folclorul Maramureșului*, Ion Bîrlea a făcut legătura între îndelungata tradiție locală de notare a cîntecelor populare și cei ce, cu alte perspective și cu alte metode, au venit să adune comorile folclorului maramureșean. Situată în acest ansamblu, culegerea nestorului folcloristicii românești de astăzi capătă o semnificație aparte prin faptul că este momentul cel mai apropiat de noi a unei tradiții atît de îndelungate, dar și prin faptul că în contemporaneitate se leagă direct sau indirect de unele din cele mai bune culegeri de folclor. Prin semnificația sa și prin valoarea creațiilor pe care le cuprinde, culegerea lui Ion Bîrlea, publicată acum în a doua ediție, este o contribuție de preț la cunoașterea tradiției culturale a locurilor spre care s-au îndreptat la un moment dat gîndurile lui M. Eminescu. Ea este și o încununare a strădaniilor de o viață întregă a cărturarului care sub această formă locală a dus pînă astăzi firul slovelor românești pe care au început să depene cărturarii de la mînăstirea Peri, l-au continuat modeștii dieci și urmașii lor « docenți » de mai târziu și îl continuă, încă poate uneori tot atît de necunoscuți ca și înaintașii lor rămași anonimi, ațiția iubitori ai poeziei populare maramureșene.

Publicarea acestei noi ediții este un semn de prețuire a sîrguinței părintelui Bîrlea și se cade să fie un imbold pentru toți cei ce vor ști să se străduiască asemenea lui pentru a pune în valoare tradiția culturală a ținuturilor de străveche cultură populară și de creativitate folclorică mereu vie.

MIHA1 POP

Priceperea maramureșencilor dă o notă originală portului: gatiile, gubele, lecricele, straițele, zadiile sînt lucrute cu o străveche artă. Pînă astăzi se poartă cu mîndrie vestmintele străbunilor daci: « ițarii, sumanul și guba de lînă; cămașa des* chisă la piept, cureaua peste mijloc, opincile, cojocul, părul lung purtat în bucle și acoperit cu căciulă; catrințele, broderiile de pe cămășile femeilor, salbele de mărgelile sau de monede»¹.

Deși existau atestări vechi privitoare la folclorul maramureșean și au fost publicate în reviste un număr important de manifestări poetice populare, colecții de folclor maramureșean au apărut numai în primul deceniu al secolului nostru. Condiții istorice neprielnice au făcut ca o serie de culegeri care se vroiau reprezentative pentru folclorul tuturor românilor, să fie lacunare în ceea ce privește folclorul maramureșean.

La sfîrșitul celui de al treilea sfert al sec. al XLX*iea folclo*ristul Ath. Marian Marienescu observa cu regret — într*o seri* soare adresată revistei *Familia* — că lipsesc colecțiile de fol*clor din nordul Transilvaniei².

Incepînd să apară mai tîrziu, primele colecții maramureșene pun accentul pe redarea fidelă a textelor populare, care chiar dacă uneori nu sînt transcrise riguros științific, în sensul înre* gistrării particularităților de pronunție, nu pot fi incluse în niciun caz în categoria acelor care se subintitulau « corese », realizate în alte părți de credincioșii urmași ai metodei lui Alecsandri.

În 1907, cînd întîmpina prima colecție de folclor maramureșean tipărit în volum, Nicolae Iorga făcea un apel vibrant pentru noi acțiuni de scoatere la lumină a valorilor spirituale maramureșene: « Maramureșul începe abia cu darurile sale așa de nouă. Fiii țării să răzbată văile lui pentru a ni aduce și altele din țara voievozilor bătrîni începători de domnie, din țara de stoarcere și păcate de astăzi. » Marele istoric și patriot aducea în sprijinul apelului său o serie de argumente majore: « Doar aici prin vechi timpuri, la începutul veacului al XV*lea, s*au scris pentru întîia oară *Scriptura* pe românește, în același grai nesigur și frămîntat, șt astfel leagănu Moldovei a fost și leagănu scrisului românesc.»³

Maramureșul oferă vechi atestări ale folclorului românesc, unele din cele mai vechi pentru întregul nostru folclor. Se

¹ Alexandru Hlîpașcu, *Istoria Maramureșului*, București, 1940, p. 16.

² I. Breazu, *Folclorul revistelor «Familia» și «Sezătoarea»*, Sibiu 1941, p. XLIII.

³ N. Iorga, *recenzie la Al. Țiplea, Poezii populare din Maramureș, în Floarea darurilor*, 1907, p. 175—183.

știe astfel că una din cele mai vechi manifestări folclorice este melodia despre fata de român care și*a pierdut oile sau caprele și le caută plîngînd prin munți. Despre existența ei încă din secolul al XVII*lea vorbesc mărturiile cronicarilor maghiari Szamoskozi și Kemeny lănos. Primul notează că melodia amin*tită a fost executată de lăutarii din armata lui Mihai Viteazul, la intrarea acestuia în Alba Iulia. Al doilea cronicar consem*nează că melodia a fost executată și atunci cînd în 16/9 ostile lui Constantin Vodă Basarab intrau în Tîrgu Mureș. Există, pe lîngă aceste consemnări cronicărești, și mărturia poetului maghiar Balassa Balint (ijyi—1594), care într*o însemnare cu nr. X X X V specifică: « După melodia cîntecului românesc *Ciobănită își plîngea oile rătăcite* ». Poetul maghiar a cunoscut Transilvania în vremea cînd a fost prizonier de război al lui Ștefan Bător, prilej de a cunoaște poporul, limba, poezia noastră populară care ba influențat, așa cum singur avea să re*cunoască.

Tache Papahagi a cules în Maramureș această melodie, cîntată din caval și însoțită de cîteva versuri. De asemenea, I. Mușlea a cules în Țara Oașului, în anii 19^0—1931, 7 variante ale unui cîntec numit « horia fetii » care și*a pierdut oile.

Ca exemple dăm două variante. Prima a fost culeasă în Moișeni. Ea are și unele detalii explicative:

« O fost o fată de gazdă în deal, cu oile, ierasîngură. Ș*om.ărs pribegii, tîlhăronii, pă ea, și o legat și o luat oile de la ea. Ea o dzîs s*o lase să sufle o datăm trîmbghită. Ș*apoi o suflat. Și tată«său și mă*sa o audzît .Că ea le*o spus din trîmbghită că oile le*o mînat și pă ea o legat. O dzîs din trîmbghită horia:

Tată*le,
Mamă*le,
Zină, că m*o legat,
Oile le*o mînat!

S*o sculat lume din sat ș*o aflat legată. Ș*o aflat oile și pe ea legată. De mult a fost aceia. »⁴

A doua variantă, din Călinești, are detalii mai restrînse:

« Pribegii o vrut să ia stîna de la fată. Au legat*o de*un lemn cu spatele. Da fata o trîmbghitat:

Tatăde,
Mamăde,

⁴ Mihai Pop, *Vechi atestări istorice. Genuri și specii*, în cap. *Folclorul literar rom mese din Istoria literaturii române*, Editura Academiei, 1964, p. M

⁵ I. Mușlea, *Cercetări folclorice în Țara Oașului*, 1932, p. 47.

Haidaț!
Pribegii o vinit
Și pe mine m*o legat,
Cu spatele cătă fag
Și oile le*o mînat! »¹

I. Mușlea aducea următoarele precizări: « E vorba de un cîntec răsunînd din depărtări de veacuri, pe care oșenii îl zic din «trîmbghită», știind să dea însă și cîteva versuri. Noi am crezut că e bine să notăm cît mai multe variante ale lui și cu toate amănuntele posibile. Astfel două variante cu versuri mai multe, ne fac să ne întrebăm dacă nu e vorba de o baladă veche, din care n*au rămas decît aceste versuri? Ne gîndim la cîntecul fetei care șba pierdut caprele în munte, cîntec care con*stituie, după cum se știe, întîia atestare a poeziei noastre popu*lare. »²

G. Alexici a semnalat existența unui cîntec de dragoste, notat la 1671 în *Codicele de la Petrova*, de către un nobil român din Maramureș³. Cîntecul e fragmentar și nu e în întregime popular. « El există într*sadevăr — observa I. Mușlea — dar e vorba mai degrabă de un cîntec cult, în manieră populară. Iată versurile acestui madrigal rustic: « Unde«ți cat în față/
Fată dalbeneață! Inima mămvață/
Cum să*ți fac viață/
Sară', dîmîneață. » I. Mușlea a găsit două versuri asemănătoare cu cele subliniate, în colecția Pauleti, « întno formă apropiată. »⁴

În secolul al XDGlea își fac apariția în Maramureș o serie de manuscrise, caiete de cîntece populare, cum este manuscrisul găsit la biserica din Cornești, aparținînd unui anonim, probabil cîntărețul bisericii. Pe lîngă « versuri », manuscrisul de la 182J conține —• atestat pentru prima dată în folclorul nostru — cîntecul social al disputei dintre bogat și sărac.⁵

Un manuscris de versuri e și acela semnalat de I. Breazu, dăruit Muzeului limbii române din Cluj de un student care ba găsit la cîntăreșul de biserică Ioan Petreuş din Şieu. În el se poate citi: « Aceste versuri sînt a lui Dunca Onuț, din Şieu. Scris*am în luna lui Noembrie, 30 zile, anul de la Hs., 1814. »⁶

¹ Idem.

² I. Mușlea, *Cercetări folclorice în Țara Oașului*, extras din A.A.F., I 1932, p. 20.

³ G. Alexici, *Material de limbă în Codicele de la Petrova*, *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, 15 (1912), p. 281.

⁴ I. Mușlea, *Studiu introductiv la Cîntări și strigături românești de cari cîntă fetele și feciorii jucînd*, scrise de Nicolae Pauleti, ediție critică, Editura Acad. R.P.R., 1962, p. 11.

⁵ Ion Bîrlea, *Însemnări din bisericile Maramureșului*, București, 1909, p. 76.

⁶ I. Breazu, *Versuri populare în manuscrise ardeleni vechi*, A.A.F., rU939).

Manuscrite ne-au rămas și de la un versificator popular din Chiuzbaia: «Versurile lui erau cunoscute în toate satele regiunii: Surdești, Șișești, Ungureni etc. Ne-au rămas două volume manuscrite ale lui, ambele din **1830**: unul intitulat *Versul lui Adam*, iar celălalt *Versul lui Iosif*. Deci prelucra motive apropiate de subiectele pieselor religioase ale minerilor (*Adam și Eva și Vifleimul*).» Despre ambele — ne informează I. Mușlea — a scris în **1946** o teză de licență folcloristul Ion Desmireanu.

Unele atestări ale folclorului maramureșean se datoresc dieșilor, cantorilor. Ei au avut un rol însemnat în culegerea cîntecelor populare, fiind cunoscute în acest sens preocupările dieșilor de la mînăstirea Strîmbu. Dieșii de aici învățau un repertoriu larg de producții populare: cîntece de spus la morți, la cununii, la ospețe. În satul Strîmbu, Ion Pop Reteganul a cules de la un dascăl bătrîn cîntece religioase «scrise cu chirilice prin anii **1840** și **1846**, de asemenea balade despre Constantin Viteazul și Pinteal. Nu numai dieșii și cantorii, chiar și Miștopolitul Miron Cristea a notat într-un carnet cîntece populare maramureșene pe care le-a publicat în *Șezătoarea* desemnate. Erau prea de lume.

Am amintit pînă acum atestări care privesc mai ales cîntecul liric și epic. Nu mai puțin prețioase sînt atestările referitoare la teatrul popular, religios și laic. Minerii maramureșeni de la Cavnic și Băiuș au jucat mai mult de un secol, un teatru prbmitiv, cuprinzînd în repertoriu piese cu subiecte religioase și biblice: *Adam și Eva*, *Irozii*, *Suzana*, dar și subiecte laice: *Cîntare și vers la Constantin*. Piesa aceasta evocă sfîrșitul tragic al domnitorului Constantin Brîncoveanu și a fost jucată încă din **1867**, existînd și un manuscris din **1880**. Un cercetător maghiar credea că piesa ar fi tradusă după o dramă scolastică maghiară. I. Mușlea a dovedit însă că «versul» este fidel în multe puncte cu cronica rimată despre Brîncoveanu — existentă într-o variantă din **1814** chiar în Șieul Maramureșului — precum și cu cronica lui Gh. Șincai.

Caracterul popular al «versului» a fost conferit nu de concepția și forma artistică, ci mai ales de faptul că s-a jucat din casă în casă, reprezentarea fiind animată de un real simțămînt patriotic.

· I. Mușlea, *Cîntare și vers la Constantin*, în *Studii de istorie literară și folclor*, volum editat de Acad. R.P.R., Filiala Cluj, 1964.

· Informația am extras-o dintr-o scrisoare a lui G. T. Kirileanu către A. Gorovei, datată 2 ianuarie 1923, București.

Cîntare și vers la Constantin e — afirmă I. Mușlea — a doua piesă laică originală jucată în Transilvania, prima fiind *Occisio Gregarii inMoldovia Vodae*.

Avem și unele atestări privind circulația cărților populare. Astfel, la Hărniciești, pe o evanghelie se află rezumatul *Alexandriei*.

În a doua jumătate și spre sfîrșitul secolului al XIX-lea apar în reviste cîntece populare din Maramureș.³ Tot acum apar primele poezii din Maramureș într-o culegere tipărită în volum. Este vorba de colecția lui G. Alexici, *Texte din literatura populară română*, tomul 1, *Poesia tradițională*, Budapesta, 1899, în care au fost incluse 3 texte lungi din Botiza, specificîndu-se chiar numele informatorului. G. Alexici a inclus 3 poezii populare din Maramureș și în volumul al doilea al colecției sale, apărut abia în 1966.

În același an, 1889, apare și primul ziar maramureșean, *Gutînul*, « care e cel dintîi organ de presă românească din acest colț de țară românească și exprimă năzuința intelectualității locale către o viață națională și culturală asemănătoare cu a românilor din celelalte regiuni ardelenne, mai înaintate din punctul acesta de vedere. »⁴

Cu o apariție doar de un an, ziarul a alăturat preocupării pentru problemele culturale și literare și pe aceea pentru fobclorul maramureșean, publicînd în acest sens apeluri și chestionare. Ziarul obține colaborarea a doi folcloriști, Ion Pop Regeanul și P. Dulfu. Deși a promis colaborarea Gr. Silași n-a reușit s-o facă. Din ziar reiese că aveau colecții mai mari următorii culegători: Antonin Băliban, Petru Mișuțiu, Vlad Grișoriu.

Aceste publicații, precum și altele, îndreaptă atenția spre Maramureș și a scriitorilor mari. M. Eminescu, poetul național cu interes larg pentru creația spirituală a românilor de pe întregul cuprins al țării, proiectase o serie de conferințe pentru Maramureș, în două dintre ele urmînd să trateze despre poporul român și despre poezia populară.⁵

Marele poet, aprecia în mod deosebit vigoarea, „energia cu totul elementară a aceluiași popor” din Maramureș, probată în

³ I. Mușlea, articolul citat.

⁴ I. Bîrlea, *Însemnări din bisericile Maramureșului*, 1909, p. 13[^].

⁵ Ioniță Scipione Bădescu, *Poezii populare din patria lui Dragoș*, *Confort literar*, IV (1870), pp. 29—167—268.

⁶ O. Pop, *Început de activitate folcloristică în nordul Transilvaniei: ziarul « Gutînul » de la BăiatMare*, *Revista de folclor*, III, 195-8, nr. 3.

⁷ Mihai Pop, *Eminescu și folclorul*, în *voi. Studii eminesciene*, E.P.L., 1963-

#

H lupte pentru independența națională și în zidiri de cetăți. Aici ț în acele „clasice locuri” se vorbește și o limbă curată: „încă în Ț suta a șaptesprezecea Miron Costin scrie regelui Poloniei că cel % mai frumos și mai corect dialect românesc, cel mai apropiat de J graiul italic se vorbește în Satmar, unde, cu toată emigrarea lui f Dragoș, românii rămași acolo sub fratele lui, voievodul Bale, I sint atît de numeroși ca și cînd n*ar fi ieșit nimenea din țară.»¹
C Alt poet de seamă, Al. Macedonski, în conferința *Mișcarea A literară în cei din urmă zece ani*, ținută în 1878 la Ateneul român, S s*a oprit asupra colecțiilor de poezii populare din Maramureș || publicate de poetul bihorean Scipione Bădescu în revistele H *Convorbiri literare*, *Trompeta* și *Globul*: « Nu mă pot opri să vă V împărtășesc — spunea Macedonski — cîteva versuri din pre* % țioasele mărgăritare cu a căror dare la lumină, acest meritos ; june înavuțește literatura noastră populară. Iată anume cum românca din Maramureș își exprimă amorul ei:

Astă*noapte am visat
Că badea m*a sărutat.
M*am sculat și*am pipăit,
Dar nemica n*am găsit.
V Numai dorul inimei
Scris pe fața perinei
Cu cerneala ochilor,
Ochilor frțaților
Și cu firul genelor,
Genelor surorilor. »²

După acest cîntec, existent și în colecția I. Bîrlea, precum și în Moldova³, Macedonski citează în întregime un cîntec de dor, unul satiric și unul vitejesc.

Mai tîrziu, în secolul nostru, Lucian Blaga amintea de revelația pe care au trăit-o cititorii elvețieni cînd au cunoscut în traducere poezii românești, printre care și doine din Maramures.⁴

În 1932, Mihail Sadoveanu își însemna puternicele impresii procurate de lectura cercetărilor din Oaș ale lui I. Mușlea. Scriitorul observa marcanta originalitate a țiipuriturilor oșe*nești, creații ale unor vrednici descendenți din daci: « Am

¹ M. Eminescu, *Autonomia Ardealului*, *Timpul*, 4.XI.1882, în *Opera politică*, voi. II, ediție îngrijită de I. Crețu, 1941, p. 70;—j-06.

² Al. Macedonski, *Opere*, IV, ediție critică de Tudor Vianu, *Fundația pentru literatură și artă*, 1946.

³ M. Canianu, *Poezii populare*. *Doine*, Iași, 1888, p. 136—137.

⁴ L. Blaga, *Trilogia culturii*, *Fundația pentru literatură și artă*, 1944, p. 196.

presupunerea, rezultată din multe elemente obscure, pe care nu le pot lămuri, că acolo avem de* a face poate cu un fragment al celor mai vechi pămînteni ai țării care pe urmă s*a numit Dacia »¹.

Începutul secolului nostru marchează un interes mai larg pentru poeziile populare din Maramureș; se continuă publicarea în reviste, dar acum apar primele colecții în volume, în 1906 apare colecția lui Al. Țiplea, *Poezii populare din Maramureș*, remarcabilă nu numai ca deschizătoare de drum, dar mai ales prin grija de a reda cît mai fidel limba cîntecelor.

Spre deosebire de Ion Bianu, care credea că Al. Țiplea a avut ca model, în alcătuirea colecției, lucrările lui Weigand, Ov. Bîrlea e de părere că folcloristul maramureșean și*ar fi luat ca îndreptar colecția lui G. Alexici, pe care bar fi și audiat la Budapesta — părere care e mai îndreptățită. Țiplea a început să*șt realizeze culegerea de prin 1902. Așa reiese din datarea unor poezii. Culegerea s*a bucurat de atenția prestigioasă a publicației *Graiul nostru* condusă de I. A. Can* drea, Ov. Densușianu și Th. D. Speranția. Publicația a reproduș în voi. II, 1908, balade din colecția lui Țiplea și cîteva cîntece lirice populare culese de Elena Fabian din Bîrsana.

Numai la doi ani după aceea, apare în 1908 culegerea lui T. Bud, *Poezii populare din Maramureș*.

T. Bud a început să*și realizeze colecția încă din secolul trecut. *Familia* îi publica, astfel, în 1872, p. 425-, *Doine și hore poporale din Maramureș*. Colecția reprezintă — cum aprecia Ovi* diu Bîrlea — «un vădit regres, sub toate aspectele, pînă la colecția postbelică a lui Tache Papahagi»². Era firesc să se spună pînă la colecția lui I. Bîrlea, însă autorul articolului se exprima precis, el apreciind totul din unghiul a ceea ce a apărut sub îngrijirea Academiei Române. Colecția lui I. Bîrlea a apărut la *Casa Școalelor*. O descoperire recentă este de natură săspo* rească valoarea colecției lui Tit Bud. Este vorba de 40 de po* vești populare inedite, găsite în arhiva Astrei.

În 1910 se realizează, cu sprijinul Academiei Române, o co* lecție de cîntece al cărei interes nu va mai fi în primul rînd literar, ci muzical, culegerea fiind opera compozitorului Ti* beriu Brediceanu. El și*a propus să realizeze o «orientare gene* rală asupra stării folclorului nostru muzical din acest ținut» și, deopotrivă, să găsească «teme muzicale utilizabile în compo* ziție», latură pe care compozitorul avea s*o urmărească și în

¹ M. Sadoveanu, *Opere*, voi. 19, E.P.L., 1964, p. 404—410.

² Ovidiu Bîrlea, *Academia Română și cultura populară, Revista de etnografie și folclor*, nr/ele j — 6, 1966, p. 428.

alte ținuturi ale țării. Brediceanu a cules: doine, cîntece, co* linde, cîntece de nuntă, bocete, o singură baladă și dansuri. Și întmdevăr, T. Brediceanu a folosit în lucrările sale, cum și*a propus — un bogat și divers folclor. În acest sens se impun următoarele: *La șezătoare*, *Seara mare*, *La seceriș*, *Înt viere* (pe un libret de Lucian Blaga). În 1903- a compus poemul muzicabetnografic *Banatul, Ardealul, Crișana și Maramureșul*, reluat și îmbogățit în *Rpmânia în port, joc și cîntec*, 1929.

Colecția a adus, o dată cu materialul muzical și poetic, o serie de clarificări în definirea doinei, problemă larg dezbătută ff pînă atunci, cu argumente istorice, filologice, literare, mai puțin iș' cu argumente din realitatea muzicală a speciei, singura fiind %' aptă să clarifice esența doinei. Colecția a dovedit, ca și culegerile Ț. lui B. Bartok, că doina e necunoscută sub acest termen în Maramureș, ci cu acela de *hore*.

În capitolul doinelor, care sînt «melodii cu o mișcare nere* gultată, în așa*numitul *tempo rubato*», Brediceanu distinge două tipuri: *hore lungi sau doine* și *hore*. *Hora lungă maramureșeană* se numește așa «după forma prelungită a melodiilor și a texte* lor prin cuvinte ca: *Dui, dui, dui și iară dui, Dui șiia codrului, măi, măi sau zii măi, zii măi* . . . care de obicei sînt însoțite de anumite sunete guturale sau sughițate, așa*zise «loviri de glotă»³.

Aceste hore lungi sînt — în ceea ce privește textul literar — rezultatul juxtapunerii unor serii de imagini, legate între ele de un anumit sentiment. Spre deosebire de ele, horele (doinel propriu*zise) «nu au nici forma extinsă, nici modul de execuție . . . și sînt identice cu felul melodiilor noastre de doină din alte ținuturi.»

Restul melodiilor, numite tot hore — termen generic care denuște deci horele lungi, horele (doinel) și restul cînte* celor — au «un ritm regulat, zis de obicei ritm în *tempo giusto*. Sînt cele mai numeroase ale ținutului.»⁴ Ritmul acesta îl au — notează compozitorul — și melodii ale colindelor, cînte* celor de nuntă, bocetelor, precum și singura baladă culeasă, *Valean*.

În împărțirea melodiilor de joc compozitorul a optat pentru denumirile populare: *jocuri de învîrtit, de bătut din palmi, feciorești, bătrînești*. A respectat și denumirile speciale: *A moșului, A babelor, A nepoatelor, A ursului și Ardelenescu*.

³ T. Brediceanu, *170 melodii populare românești din Maramureș*, E.S.P.L.A.,

•9X7, p- S-

⁴ T. Brediceanu, *op. cit.*

Culegerea lui T. Brediceanu a apărut aproape la jo de ani după realizarea ei. Am amintit*o acum ținând seama de mo*mentul realizării.

Înainte de a apărea colecția lui Țiplea și înainte de a*l ajuta pe T. Brediceanu să*și realizeze colecția, culegându*i textele — I. Bîrlea avea aproape încheiată bogata sa colecție. Apariția colecțiilor lui Țiplea și apoi a celeia a lui T. Bud, a surprins pe I. Bîrlea care ar fi dorit să apară primul; totodată însă ba determinat să*și mai consolideze colecția cu noi piese și s*o degajeze de acelea care fuseseră tipărite de primii colec*ționari, care au avut norocul să*și publice repede culegerile. E de menționat că folcloristul n*a mers pînă la capăt cu elimi*narea variantelor, în colecție fiind vizibile multe repetiții.

I. Bîrlea nu va reuși să*și publice colecția din cauza unor împrejurări neprielnice — asupra cărora vom stărui — decît în anul **1924**.

În anul următor apare erudita lucrare *Graiul și folclorul Maramureșului* a lui Tache Papahagi, care venea să adauge scrupulului muzical al lui Brediceanu, scrupulul filologului înarmat cu o metodă riguros științifică de înregistrare a graiului maramureșean, așa cum făcuse pentru Oaș I. A. Candrea*. Lucrarea este rodul unor vaste preocupări etnolingvistice, dialectologice, în spiritul îndrumărilor lui Ov. Densusianu.

Lucrarea lui Tache Papahagi este însoțită de un lung și pătrunzător studiu introductiv în care prezintă satele maramureșene, starea lor economică și socială, situația politică și etnografică, biserica; ocupațiunea țaranului și avuția Maramureșului, portul și tipul, viața și caracterul, folclorul, balada, descîntecele, credințe, tradiții și datini, pîstoritul, creațiunea populară, graiul. Lucrarea conține apoi texte, muzică populară, toponimie, onomastică, glosar, hartă, **22** de planșe.

Apreciind apariția lucrării de doctorat a lui Tache Papahagi, Ovid Densusianu scria: « prin monografia publicată de Tache Papahagi putem ști mai bine acum ce este și ținutul maramureșean. Cum arată titlul ei, nu e numai o monografie lingvistică, ci și folclorică, iar în introducere se descrie viața maramureșenilor, se dau prețioase amănunte etnografice. » Ov. Densusianu apreciază apoi înaltul grad științific probat de lucrare în direcția sublinierii particularităților dialectale: « Textele, foarte îngrijit transcrise, ne înlesnesc să urmărim și mai bine particularitățile dialectale; cite sînt înșirate, peste cinci sute, nu sînt de loc de prisos, deoarece studiile dialectale cred

1 A. Candrea, *Graiul din Tara Oașului*, 1906.

că trebuie să ne aducă material de felul acesta cît mai bogat. »*

Asemenea lucrări, dar nu de aceeași amploare, au realizat, **mai** tîrziu I. Mușlea* și V. Scurtu*, pentru ținuturile vecine Maramureșului, Oas și Ugocea.

Ion Bîrlea s*a născut la **11** ianuarie **1883** în comuna Berbești, **îngă** Sighet, județul Maramureș, **în** familia protopopului Petru Bîrlea, fiu de țărani maramureșeni. Petru Bîrlea **a** locuit o vreme, pe cînd era elev al liceului reformatilor din Sighet, la Ion Mihali*, cel care avea să publice importante do*cumente istorice despre Maramureș.

Ion Bîrlea **a** urmat școala primară în Berbești, apoi la Sighet, unde frecventează gimnaziul și liceul confesional al calvinilor luîndu*și bacalaureatul. Între **1901—190J** frecventează Academia teologică din Gherla, după **a** cărei absolvire nu se prezintă **4 ani** la hirotonire, timp în care se ocupă de cercetări folclorice **și** istorice. Primul rod al acestor cercetări nu **e** o culegere **de** folclor, ci o contribuție în domeniul istoriei, *însemnări din bisericile Maramureșului*, publicată în **1909** cu sprijinul lui Nicolae Iorga. În carte au fost incluse însemnări de pe cărțile rituale bisericești, de pe icoane, iconostase și clopote. Lucrarea amintită **e** și o contribuție importantă în domeniul folcloris*ticii, pe unele cărți fiind notate poezii populare, « versuri », **rețete de** medicină populară, anecdote, despre care N. Iorga spune **că** ar trebui incluse într*o creștomatie populară.

Tot acum I. Bîrlea aduce o completare **a** bibliografiei ro*mâne vechi prin descoperirea **a jo de** cărți liturgice necon*semnate **în** lucrări de specialitate.

În cuvîntul înainte la cartea amintită N. Iorga aprecia astfel rezultatul investigațiilor lui I. Bîrlea: « Meritul de **a** fi adunat, fără vreun sprijin și îndemn aceste însemnări e al teologului maramureșean Ion Bîrlea, comuna Berbești. D*s**a a** cetit cum **a putut**; **pe** alocuri cetirea sa **e** discutabilă, **ba** chiar evident greșită. Așa cum sînt, aceste mărturii istorice și documente **de**

* O[vid] D[ensusianu], *Tache Papahagi, Graiul și folclorul Maramureșului, în Grai și suflet, voi. II, fasc. II, pp. 401—405.*

* I. Mușlea, *Cercetări folclorice în Tara Oașului, extras din A.A.F., I, IO}*—

* Vasile Scurtu, *Cercetări folclorice în Ugocea românească, A.A.F., VI, 1941, pp. 123—300.*

* I. Mihali, *Diplome maramureșene din secolul al XIV-dea și al XV-dea, 1900.*

limbă vor aduce un mare folos. » în ampla recenzie pe care ba făcut-o în revista *Neamul românesc literar* (numerele pe februarie-martie, 1909), Iorga spunea, de asemenea: «Puțini tineri, câtă Românie este, ar fi în stare să aducă această jertfă, și astăzi, când volumul de însemnări maramureșene e gata, toată lumea care se interesează de limbă ca și de trecutul nostru trebuie să-i mulțamească ».

După ce s-a căsătorit, în 1909, cu Elena Vlad, fiica preotului din Botiza, a fost numit preot adjunct în Ieud, unde a funcționat pînă în 1913. Aici, a primit vizita lui G. T. Kirbleanu și a lui G. Vilsan, plecați de la Piatra-Neamț într-o călătorie de studii.

La Ieud trăise P. Bilțiu-Dăncuș (1863-1907), inimos în vătător și animator cultural, culegător de folclor, pasiune ce va fi continuată și de un fiu al său, în vreme ce altul va deveni cunoscutul pictor Traian Bilțiu-Dăncuș.

P. Bilțiu-Dăncuș a răspuns amplu, ca și Tit Bud, în 1886, la un chestionar de folclor trimis de Nicolae Densusianu. Din colecția sa de folclor a reprodus Tache Papahagi *Vîfleimul în Graiul și folclorul Maramureșului*.

În Ieud a desfășurat Ion Bîrlea o intensă activitate culturală în rîndul țărănimii. S-a adresat lui N. Iorga și obștei românești pentru a i se acorda sprijin în acțiunea de a înjgheba o mare bibliotecă. Sprijinul n-a întîrziat să se arate sosind un mare număr de cărți, între care cele mai multe și mai necesare despre istoria românilor, purtînd coperta falsă *Deiale noastre*.

Referindu-se la anii petrecuți la Ieud, Ion Bîrlea ne-a mărturisit: «Au fost anii cei mai curajoși ai vieții mele. Sentimentul național și dragostea față de țărănime s-au manifestat în mod natural în gradul cel mai desăvîrșit. Luptele ce am purtat cu stăpînirea maghiară cît și cu unele elemente maghiarizate nu le voi uita niciodată. Populația română, țărănimea m-a ajutat și mba dat tot sprijinul ca să înving persecuțiile și piedicile. » În cei j ani petrecuți în Ieud a trimis mulți copii de țărani la diferite meserii în centrele românești.

Între 1913-1920 funcționează la Călinești, pe valea Cosăului.

Actul istoric al unirii Transilvaniei cu Țara Românească, din 1918, a adus și școli românești. I. Bîrlea funcționează din 1920 la Sighet, peste un an obținînd diploma de profesor, iar mai apoi și definitivatul. Peste tot unde a funcționat ca profesor, I. Bîrlea s-a remarcat printno adîncă seriozitate și conștiinciozitate.

Nicolae Iorga îl numește președinte al *Ligii culturale* din Sighet, în cadrul căreia s-a remarcat și ca un bun conferențiar.

i Conduce apoi între anii 1922-1932 *Gazeta maramureșana*, în
f coloanele căreia a dus o îndelungată activitate de ridicare
I culturală a Maramureșului, de neabătută afirmare a intereselor
I naționale. E, totodată, corespondent al secțiilor de istorie și
I folclor ale *Astrei* din Sibiu.

I Nevoia de ași da copiii la studii ba îndemnat pe I. Bîrlea
să se mute în 1938 la Cluj, unde a locuit pînă în 1940. în anii
1940-1946 a fost profesor la colegiul Sf. Sava din București.

I în 1947 pleacă în Banat, unde a locuit în comunele Orțișoara
* și Vtnga. Din 193-8 revine în București și se stabilește
I într-o căsuță liniștită de lîngă Otopeni, cu alee de brazi, cu
I grădină mare, loc potrivit pentru pomicultură și albinărit,
| în vecinătatea pădurii.

/iii

*

Evocăm în paginile ce urmează, înainte de a trece la analiza
propriu-zisă a colecției lui I. Bîrlea — legăturile acestuia cu
ț cei doi mari compozitori Tiberiu Brediceanu și Bela Bartok,
* peregrinările împreună — cu fiecare, pe rînd — prin satele
I maramureșene în vederea realizării culegerilor celor doi compo-
I zitori, care trebuiau publicate laolaltă de către Academia
Română, proiect care n-avea să se înfăptuiască,

j După ce și-a încheiat colecția de folclor, I. Bîrlea avea să
mai străbată bună parte din Maramureș în tovărășia mai întîi a
lui T. Brediceanu și apoi a lui Bela Bartok.

' Pe Brediceanu ba însoțit, la cererea acestuia, între 13.XI —
• i- 23-.XI.1910, prin 18 comune de pe văile Mara, Iza, Vișeu,
Coseu și Tisa. Brediceanu s-a folosit — pentru crearea unei
' • % atmosfere « de cordialitate și deplină încredere atît de necesară
V unei destăinuirii muzicale sincere » — de un harmoniu portativ.
Lui I. Bîrlea îi revenea sarcina de a nota în întregime
textele cîntecelor. După Isidor Man, compozitorul maramureșean
reșean care a trăit între anii 183-7-1878, T. Brediceanu este
compozitorul român care acordă o atenție majoră melodiilor
din Maramureș; cu ocazia aceasta el face o serie de prețioase
constatări asupra originalității folclorului maramureșean,
diferite într-o măsură de acelea la care avea să ajungă
B. Bartok.

j Peste trei ani, I. Bîrlea avea să noteze textele și pentru co-
[lecția compozitorului maghiar. Rugămînti și îndemnuri de a
da sprijinul cuvenit lui B. Bartok, îi sînt adresate de I. Bîrlea

· Vezi și Ion Bîrlea, *Contribuții la istoria Maramureșului — Jupă manuscrisul fostului arhivar Gheorghe Petrovai, Sighet, 1920.*

și T. Brediceanu. Primul i*a scris lui Bîrlea — pe atunci ca* pelan la Ieud — rugîndu-l să-l însoțească pe Bartok. Compo* zitorul maghiar scrisese lui T. Brediceanu la **16.XII. 1912:** « Insistent vă rog ca să*i scrieți ddui Bîrlea în interesul meu. Mi*ar fi de un mare folos. » Fiind sigur că va primi sprijinul solicitat, Bartok a sosit în Sighetul Marmației, la **14.III.1913**, hotărît să realizeze, după ce în anii **1909—1910** cercetase Bi* horul, o nouă și importantă colecție de folclor românesc.

I. Bîrlea a evocat relațiile sale cu compozitorul maghiar, care aveau să se manifeste și după ce Bartok șua încheiat cule* gerea. Iată mai întîi portretul lui Bartok: « în fața locuinței mele coboară din birjă un om slab, mijlociu de statură, cu oches* lari, păr lung dat înapoi, de culoare castanie, mereu gînditor, puțin la vorbă, și, cînd vorbea, numai de lucruri ce*l priveau, pentru a termina cu bine colecția de melodii populare. Frunte bombată, lată, ochi pătrunzători. Bolnav de stomac, ruga pe soția mea să nu folosească ardei iute la gătitul mîncărurilor. Mereu obosit, era cu toate acestea rezistent la lucru.

Ridicîndu*i*se bagajele, între ele este aparatul fonograf, de care se folosea pentru imprimarea cîntecului: cîteva cutii pline cu suluri cilindrice pe care se imprima automat vocea cîntărețului. Abia se odihnește puțin după o călătorie de **4—j** ore pe un drum neîngrijit, se și prinde de lucru. »

Culegerea se desfășoară în bune condiții și se extinde din Ieud în comunele Dragomirești, Cuhea, Năoești, Oncești, Bocoicoel, Vișeubdedos, Petrova, Poieni, Glod, Văleni.

După ce ș*a încheiat culegerea, Bartok îi propunea urmă* toarcelui T. Brediceanu, într*o scrisoare din **8 aprilie 1915:** « Am fost în Maramureș, am studiat și colecția d*vs. de mare valoare (e în prezent la mine), conform unei aprecieri fugitive aproximativ **60** de melodii le*am cules împreună. La mine mai sînt încă vreo iro melodii noi. Permitețbmi ca în chestiunea editării să vă fac o propunere: deoarece editarea se pregătește în primul rîrd în interesul științei, trebuie s*o întocmim în așa fel ca în ea cercetarea științifică să se poată orienta cît mai ușor. Orișice alt punct de vedere trebuie pus la o parte . . ., adică așa cred, că nu ar trebui despărțite culegerile noastre, ci să le cuprindem pe amîndouă întrmna singură și să le aranjăm pe baza afinității melodiilor, Intrucît vom ajunge de acord, aranjarea vă rog să mi*o încredințați mie. »

¹ Bîrlea, *Bela Bartok. Și legăturile sale cu Maramureșul, în buletinul Studii muzicologice, 1937, p. 39—80; Vezi și Documenta Bartokiana, Hefc 3, Akademiai Kiado, Budapest, Verlag der ungarischen Akaderaik der Wissencliaften, 1968, p. 81.*

Compozitorul român n*a fost de acord cu propunerea. «La această scrisoare — notează T. Brediceanu — i*am răspuns că*i mulțumesc pentru propunerea făcută, dar avînd în vedere că concluziunile noastre pe temeiul melodiilor adunate ar putea să fie eventual deosebite, cred că va fi mai bine dacă fiecare colecție se va publica separat »¹.

Cele două colecții, împreună cu aceea a lui I. Bîrlea, urmau să facă obiectul unei ample lucrări, a cărei editare și*o asumase Academia Română. Lucrarea a și fost predată forului amintit și trebuia să aibă titlul:

CÎNTECELE POPORULUI ROMÂN DIN MARAMUREȘ

Partea I POEZII POPULARE, ADUNATE de I. BÎRLEA

Partea II.a ARII POPULARE, ADUNATE ȘI NOTATE

' de Dr. T. BREDICEANU

Partea III.a ARII POPULARE, ADUNATE ȘI NOTATE de B. BARTOK,
profesor la Academia de muzică din Budapesta

S*a mers chiar pînă la fixarea minuțioasă a structurii cărții. Astfel organizată, lucrarea se afla în **1914** în posesia Academiei. I. Bîrlea îi scria lui Bîrlea: « Culegerea d*tale de poezie popu* Iară se va începe numai după vacanță, în septembrie viitor. D*lor Bartok și Brediceanu li s*au trimis foile de note ca să se îngrijească să fie tipărite unde vor crede mai potrivit căci aici nu avem rosturi bune pentru asemenea fel de lucru. » De la început se ivește o piedică serioasă în fața editării colec* ții: notele muzicale trebuiau tipărite în străinătate. Această piedică n*avea însă să fie singura. În august **1914** izbucnește primul război mondial. Evenimentele fac ca, peste j ani, în **1919**, manuscrisul să se afle tot la Academie, cum confirmă I. Bîrlea în scrisoarea din **3/16 martie 1919** către I. Bîrlea: « Despre manuscriptul cu poeziile populare din Maramureș, împreună cu notele Brediceanu și Bartok, vă pot da știrea bună că este întreg și sănătos în dulapul în care a fost așezat dinainte de război, și împreună cu toată corespondența reia* tivă la el. Bartok stăruia mult să*i trimit notele să le trimită Ia Lipsea, spre a fi tipărite bine acolo; dar eu văzînd că vine furtuna — nu le*am dat și acum sînt toate aici. Eu nu m*am mișcat din Academie și am avut norocul să trec prin toate, cu toate ale Academiei aproape neatînse. »

Scrisoarea conține și examinarea precarelor condiții de ti* părire, care prefigurau de fapt imposibilitatea de a fi editată

¹ f. Brediceanu, *op. cit.*

lucrarea în discuție: « Cînd se va putea tipări nu se poate pre* vede. Nu avem hîrtie; cea care se fabrică în țară este de foarte rea calitate și înfiorător de scumpă (cam înzecit decît în timpurile normale din **1913—1916**) și este așa de puțină încît de*abia poate ajunge pentru ziare și pentru tipăriturile oficiale, apoi tipografiile din întreaga țară au suferit foarte mult; multe mașini au fost stricate, mult material s*a prăpădit, mulți lucrători au murit în război și de boală. Din toate aceste cauze prețul tipăririi este aproape înzecit și încă pe o hîrtie așa de rea încît în cîțiva ani se va desface singură, oricît de bine ar fi ținute cărțile tipărite pe ea. » Scrisoarea se încheie totuși cu îndemnuri la răbdare.

Neajunsurile enumerate de I. Bianu mai puțin pot fi remediate și ca un reflex al lor, cartea n*a apărut, așa cum n*au apărut atunci și alte cărți proiectate de Academie, în colecția *Din viața poporului român*.

Aceste întîrzieri fac pe T. Brediceanu să*și contureze și mai ferm dorința de a*și publica separat lucrarea. În acest sens îi scria lui I. Bîrlea în **17.XII.1920**: « Mie mi*ar conveni mai mult să scot colecția mea independentă, adică: muzica adunată de mine și textele sfinte de tine, dînd un cuvînt înainte! Aceasta fiindcă voi publica succesiv colecții și din alte părți ale României, și aș dori să am cărți separate, începînd cu Maramureșul, care ar da un volum considerabil ». T. Brediceanu avea să*și reafirme dorința și în altă scrisoare adresată lui I. Bîrlea la **8 august 1923**.

Bartok șba retras lucrarea și a trimis*o la Miinchen în **1921**. Acolo avea să se și editeze în **1923**, cu titlul: *Volskmusik. der Rîtmănen von Maramureș*, ed. Drei Masken Verlag. Lucrarea este însoțită de un pătrunzător studiu. Bartok își face o datorie de cinste, consemnînd aportul folcloristului I. Bîrlea: «Toate aceste localități le*am străbătut în tovărășia ddui Ion Bîrlea, pe atunci preot greco*catolic în Ieud. Dînsul a luat parte cu cea mai mare bunătate la oboselile culegerii, pentru ducerea la bun sfîrșit a acestei lucrări. »

Apariția lucrării lui B. Bartok îi prilejuiește profesorului Tache Papahagi o elogioasă recenzie din care reținem următoarele: « În comparație cu ce s*a dat chiar în țările cu o cultură veche și superioară, cercetările folclorice românești s*au făcut și se fac pe o scară întinsă, ocupînd un loc de frunte în literatura folclorică comparată a popoarelor romanice. Dacă însă aceste culegeri sînt numeroase și variate, studiile științifice sînt de*abia la începutul lor, și aceasta mai ales privitor la folclorul muzical care așteaptă cercetători autorizați atît la noi cît și în celelalte

Contribuții la istoria Maramureșului

după manuscrisul fostului arhivar

GHEORGHE PETROVAV

de

Pr. ION BÎRLEA

TIPOGRAFIA «OURENBERO»

S:ștheMT)ar»miire»

1»».

șt)ri romanice. Firește, culegerile muzicale românești de pînă
I ficum își au și ele valoarea lor, dar nu toate au fost făcute de
folcloriști bine pregătiți și cu atît mai puțin nu s*au urmărit
©riginia, evoluția șt influențele muzicii noastre populare. Iată
însă că, din acest punct de vedere, un strein, care a studiat
fi alte regiuni românești sub raportul muzicii, scoate la lumină o
nouă culegere. Pregătit cum nu se poate mai bine, profesorul
Ungur Bela Bartok deschide cu acest nou volum o cărare
Științifică în urmărirea folclorului muzical. Foarte bine înarmat,
I «la Bartok reușește să ne înfățișeze în cele mai mici detalii
Și cu precizie extrem de viguroasă muzica maramureșană
Iub diferitele ei aspecte: hora lungă, colinda, bocetul, hora*
: dans, cîntecul instrumental etc.»

La sfîrșitul anului 1921 I. Bîrlea șba retras lucrarea de la
i Academie, în vederea editării în altă parte. Decizia sa bo
comunica lui T. Brediceanu într*o scrisoare din 10.1.1922:
« Ce privește colecția de poezii populare maramureșene mi se
pare că țbam scris că le*am ridicat de la Academia Română
Și le*am dat lui G. T. K. (G. T. Kirileanu, n.n.) ca să*mi găsească
un editor, căci Academia Română în lipsă de parale, nu le
poate publica.»

G. T. Kirileanu a primit colecția, a studiat*o, ba făcut cla*
sificarea pe care bo cunoaștem și a urmărit lucrarea pînă la
apariție, revenindu*i chiar și menirea de a face corecturile.
înr*o scrisoare către A. Gorovei, din 23 ian. 1922, comunica
directorului Șezătorii din Fălticeni: « Eu voi trimite (pt. nr.
festiv din martie, care trebuia să publice folclor din toate re*
giunile țării, n.n.) cîteva bucăți din colecția inedită de folclor
maramureșean a părintelui Ion Bîrlea, care se află la mine pînă
la găsirea unui editor. »

La apariția celor două volume, G. T. Kirileanu îi scria iarăși
lui A. Gorovei, în 29 ian. 192j: « îți trimit și cele 2 volume de
folclor ale părintelui I. Bîrlea din Maramureș. Ai să găsești și
material nou pentru farmece și descîntece. Te*ăș ruga să fii
bun a«i face o dare de seamă. »» A. Gorovei a scris darea de
seamă. Prețuirea de care s*a bucurat I. Bîrlea din partea lui
G. T. Kirileanu, a revistei Șezătoarea și a lui A. Gorovei
reiese și din memoriile lui A. Gorovei. Consemnînd în ele
reapariția revistei în 1922, după 6 ani de mari greutăți, Gorovei

· T. Papahagi, în *Grai și suflet*, voi. I, fascicola I, 1923, pp. ity-it6.
· Scrisoare din voi. inedit *Documente din arhiva folcloristului A. Gorovei*
· *Idem*.
· Șezătoarea i*a publicat poezii populare în nr.<ele: }-4-t, X X X
(1922); nr. 3, XXXI (1923).

scrie: « Kirileanu a făcut minuni. El a fost în stare să adune fonduri, pentru a se putea tipări un volum așa de mare (primul număr din anul X X X , volumul XVIII, însumînd 304 p., n. n.), și tot el a strîns în jurul *Șezătorii*, colaboratori care bau făcut cînte: Ion Bîrlea, C. Bobulescu, G. Murgoci sînt nume cunoscută în lumea cîrturărească. »¹

Apariția colecției, cea mai interesantă lucrare de folclor a anului 1924, a avut un ecou deosebit. Lucrarea este recenzată de Ov. Densusianu², N. Iorga³, V. Bogrea⁴, A. Gorovei⁵, Traian Gherman⁶, Gh. Tulbure⁷, precum și într-o notă nesemnată⁸.

Ov. Densusianu deplînge aspectul tipografic « rebarbativ » nemeritat: « Și, păcat, pentru că arată multă muncă în adunarea de texte, ne înlesnește cunoașterea producțiilor populare dintr-un ținut prea puțin cercetat ».

Densusianu observă însă că lucrarea conține « explicații de prisos și reoetări ». Obiecția se referă la glosar, alcătuit într-un mod defectuos: un oarecare cuvînt, spre exemplu, e glosat în subsol de cîte ori e întîlnit; se adaugă aci și glosarea inutilă a unor cuvinte îndeobște cunoscute. Alte obiecții țin de gradul de selecție și precizie a transcrierii. Concluziile pozitive se desprind însă cu vigoare. Densusianu subliniază că: « Diferitele genuri de literatură poetică populară din Maramureș sînt însă bine reprezentate și unele răsar limpede cu valoarea lor este; tică ».

Deși colecționarul n-^a folosit un sistem de transcriere mai adecvat, Densusianu relevă precizia culegerii textelor, valoarea lor pentru cercetători: « Și pentru dialectologie textele pot fi urmărite cu folos; apar forme caracteristice ... ». « La sfîrșitul fiecărui volum — scrie în încheiere Ov. Densusianu — se dau

¹ A. Gorovei: *Șezătoarea, Povestea unei reviste de folclor*, A.A.F., I, 1932,

² O[v]ktj Densusianu, / . Bîrlea, *Balade, colinde și bocete din Maramureș; Cîntece populare din Maramureș*, 1924, în *Grai și suflet*, voi. II, fasc. 1, pp. 183 — 186, București, [1923].

³ Nicolae Iorga], *O culegere de cîntece din Maramureș, în Ramuri, Drum drept*, XIX, nr. 1-2, 1 febr., pp. 91-95, 1923.

⁴ V. Bogrea, *Pîr. I. Bîrlea, Cîntece populare din Maramureș: I. Balade, colinde și bocete; II. Descîntece, vrăji, farmece și defaceri*, 1924, în *Dacof românia*, IV (1924 — 1926), p. 1038 — 1042.

⁵ A[r]tur G[orovei], *Cronica, în Șezătoarea, anul XXXIII, nr. 3-4, voi. XXI*, 1923.

⁶ T[raian] G[herman], I. Bîrlea, *Cîntece populare din Alaramureș, în Comoara satelor, Blaj, nr. 7-8*, 1923.

⁷ Gh. Tulbure, *Cîntece populare din Maramureș, în Cele trei Crișuri, Oradea*, 3 mai 1923.

⁸ *Adevărul literar și artistic*, Vi (1923) 11 ianuarie, p. 7.

lămuriri fie pentru unele cuvinte, fie cu privire la viața, obiceiurile maramureșenilor, așa că trebuie să recunoaștem folosul **E**le cared poate avea pentru folcloriști și filologi această publicație ».

Recenzia lui V. Bogrea s-a oprit în cîteva pagini asupra unor observații suscitade de notele de subsol ale volumelor, note care « sînt în fond mici repertorii de etnografie și folclor maramureșean ».

N. Iorga, care întîmpinase elogios colecțiile precedente ale lui Al. Țiplea și T. Bud, stăruie și asupra unor aspecte ale colecției lui I. Bîrlea. E preocupat de elementele istorice comune! cate de cîntecele din colecție, de anume aspecte particulare ale limbii, cum ar fi abuzul de diminutive. Iorga citează multe poezii remarcabile precum și balade ca *Ileana I rîncului*, *Sfîrșitul drăguței sua drăguțului înșelător*, *Nora și soacra*.

Iorga apreciază ca foarte folositor studiul de la sfîrșitul voi. I despre viața păstorească.

Artur Gorovei încadrează colecția lui I. Bîrlea în noua mișcare folclorică deschisă de studiile lui Ov. Densusianu. Cele două volume ale lui I. Bîrlea sînt apreciate ca fiind « de mult preț ». « Chipul cum este cules acest material, fără îndrep; tări sau adaosuri, precum au făcut unii culegători, indicațiunile și explicările unor cuvinte necunoscute chiar de cîrturari din vechiul regat, dau acestei lucrări caracterul unei opere științifice ». Gorovei obiectează însă colecției modul impropriu cum au fost făcute unele clasificări, citînd unele piese lirice trecute la balade. După ce observă că în volumul al doilea s-a avut în vedere clasificarea lui S. Fl. Marian — în deseînțele, vrăji și defaceri, cu care se declară în dezacord, A. Gorovei conchide: « Volumele părintelui Bîrlea îmbogățesc folclorul nostru cu un material foarte important, pentru care trebuie sad fim recunoscători ».

Gh. Tulbure spune despre culegere că e cea mai bogată publicațiune de acest fel în părțile noastre de graniță. Totodată, el consemnează premiarea colecției cu joo lei de către revista *Cele trei Crișuri*.

După ce în 1923 Tache Papahagi a publicat *Graiul și folclorul Maramureșului*, lucrare fundamentală, au mai apărut o serie de culegeri mai restrînse: V. Pop, *Din Țara Oașului*, 1937, P. Lengheblzanu: *Poezii populare din Maramureș*, Teodor Ioan Cioara, *Folclor din Țara Oașului, Maramureș și Chioar*, Deva, 1940, C. Brăiloiu, *Bocete din Oaș*, București, 1938, Isidor Rîpă, *Cîntece din Țara Oașului*, Baia Mare, 1960. în colecția *Folclor din Transilvania*, voi. I, E.P.L., 1962, au fost publicate culegerile:

Dumitru Pop, *Poezii populare din Lăpuș*; Gh. Vornicu, *Cmtece și strigături din Bihor (Crișana) și Oaș*; N. I. Dumitrașcu, *Cîntece și strigături din Maramureș*; Petre Lengheblzanu, *Folclor din Maramureș*; Vasile T. Doniga, *Poezii populare din Oaș, Maramureș și Năsăud*.

Una din cele mai importante contribuții recente la cunoașterea folclorului maramureșean, în năun gen mai puțin cercetat, e aceea a lui Ovidiu Birlea care a publicat în *Antologia de proză populară epică*, E.P.L., 1966, și povestiri din Maramureș. Dintre culegerile inedite semnalăm: A. Filimon, *Obiceiuri, credință deșartă, descîntece și farmece; Balade, povești în versuri și povești în proză*, existente în Arhiva de folclor din Cluj.

în Arhiva Institutului de etnografie și folclor din București existau pînă în mai 1967, 2383- piese folclorice din Maramureș. Cităm loturile mai importante: colinde, 164; cîntece de nuntă, 4j; jocuri de nuntă, 38; bocete, 73-; versuri, 32; repertoriu păstoresc; 48; balade, 36; doine, 142; cîntece, 700; strigături 3*9; melodii de joc, 293; proză populară (povestiri, basme, snoave), 3-69; legende, 26.

Poezia maramureșeană își trage seva din realitățile vieții celor care au creat-o. înainte de a sublinia o serie de aspecte specifice ale vieții Maramureșului, fixate în poezia populară, înainte de a circumscrie problematica umană care o străbate, să observăm că anonimii cîntăreți au înscris în cîntecele lor spațiul geografic al Maramureșului; peste tot dai de munții, de apele și frumoasele locuri ale nordului românesc.

într-o strigătură sînt numite două comune vestite și un rîu:

Pentru mîndra din Ieud,
Trec prin apă, nu mă ud.
Pentru mîndra din Botiza,
De trei ori am trecut Iza.

(Birlea, II, 324)

Un flăcău mai petrecăreț spune unde șba băut tașca și guba:

Nici am tașcă nice gubă,
Le*am băut cu mîndram Cuhe.

(Birlea, II, 323-)

O nefericitmăritată își amintește de starea de fetie, de grădina de flori:

Din ce vîrf de Gutii,
Mîndra grădinăgrădii.

(Birlea, II, §p)

O nevastă se lamentează că, deși e în apropierea pădurii, i bărbatul băutor nud aduce « lemne de tăietor »:

Da sînt doar sub Piatra*Tisei,
în pădurea a Săpinței.

(Birlea, II, 222)

î O strigătură laudă mîndrele din două sate:

Prin Berbești și prin Giulești
Cu mîndrele să trăiești.

(Birlea, II, 263)

într-un cîntec e localizat dorul:

Pe dealul Săcelului
Vinemai dorul mîndrului.

(T. Bud, p. 37)

Și acum alt deal:

Pe deluț la Călinești
Răsărit*au florile domnești.

(T. Bud, p. 44)

O mîndra nu*și poate uita iubitul de pe Mara:

Mîndruluț di pă Mara,
Ce nbai dat cu mina ta
Di nu te mai poci uita?

(Papahagi, p. 4)

Deși crescută în acea citadelă naturală care e Maramureșul, poezia aceasta e legată organic de întreaga ființă a patriei, în problematică și tematică, în cadru, în unele imagini și metafore.

Multe poezii amintesc de cadrul general al patriei. Acțiunea unui cîntec păstoresc e plasată

Sus la Țara Românească,
La băcia ciobănească.

(Al. Țiplea, p. 44 p)

Apele țării, chiar depărtate de Maramureș, se încadrează firesc în imaginile poeziei:

Dunărice, apă lată,
Ce zii așa tilburată?

(Papahagi, p. 6)

Sau:

Decît mîndru să;finece,
Mai. bine Murășu săce.
(Al. Țiplea, p. 478)

Intrmn cîntec mîndra își blestemă pe iubitul necredin;
cios:

Du;te, bade, cît e codrul
Și să stai unde stă Oltul.
(Bîrlea, II, 128)

Tache Papahagi semnala că pînă și în descîntece apare
Marea Neagră (Papahagi, p. XLIIb.

Și, în sfîrșit, numele Maramureșului revine frecvent, cu;
noscut fiind începutul multor cîntece:

Cît îi Maramureșul . . . etc.

Aceste exemple de jalonări geografice ar putea ocupa încă
multe pagini, ne oprim însă aici considerînd că am putut oferi
mostre concludente.

Rămîne însă folclorul Maramureșului doar la această fixare
onomastică a locurilor în care s;au născut și trăiesc creatorii
lui anonimi? Nu a înregistrat pregnant și mai în esență eve;
nimentele importante, anume momente din viața împilată din
trecut și din lupta împotriva invadatorilor, din lupta pentru
dreptate socială?

După cum reiese din colecțiile Tache Papahagi și I. Mușlea,
locuitorii bătrîni ai acestor locuri sînt conturați, în cele mai
vechi tradiții, în dimensiuni de uriași. E foarte semnificativă
această tradiție, citată de Alex. Filipașcu:

« După o tradiție din Rozavlea, Maramureșul a fost locuit
la început de uriași, din cari cu timpul n;a mai rămas decît
un singur uriaș bătrîn, care avea o fiică cu numele Rozalia.
Pltmbîndu;se o dată pe țărml Izei, fiica uriașului a văzut o
mulțime de oameni minusculi, din care luînd în poala hainei
sale, îi duse să;și arate tatălui ei. Uriașul văzîndud îi spuse
fiicei sale că piticii aceștia sînt oameni din neamul romanilor,
care vor stăpîni în viitor Maramureșul. Rozalina rugă pe Dum;
nezeu ca pe unul dintre voinicii romani săd facă ceva mai
mare, iar pe ea ceva ceva mai mică. Dumnezeu ascultîndud
rugămîntea, fata de uriaș se căsători cu alesul inimii sale, căsă;
torie din care s;au născut românii din Maramureș. »¹

¹ Alexandru Filipașcu, *Istoria Maramureșului*, București, 1940, p. 13.

Vechimea și statornicia din totdeauna a românilor pe aceste
meleaguri sînt însă atestate încă din trecutul cel mai îndepărtat
de documente istorice și arheologice.

Dintre vechii conducători ai Maramureșului se pomenește
în unele legende despre Romoniță Robonban². Despre acest
robonban (duce) s;a spus că ar fi același cu Ramunc König der
Walachen, amintit în *Cîntecul Mibelungilor*. Cităm: « Venea
pe cai sălbatici, cu șapte sute ostași/însuși Ratnuno cneazul,
ce avea al său sălaș/In țara Valahiei. Zburau sirepii lui. »
(*Cîntecul Mibelungilor*, E.P.L.U., 1964, p. 300.).

În balada *Voinicii codrului*, din colecția 1. Bîrlea se vorbește
despre «tarnițe tătărești», specificare de loc întimplătoare.
Tradițiile legate de luptele împotriva tătarilor sînt bogate în
Maramureș și Oaș. Iată una culeasă de I. Mușlea din Rața,
Oaș: «Tătarele o fost tare năsălnici oameni, o fost ducînd
oameni legat de cal. Bătrînii o spus că la Borșa o luat cununa
de la;mpărat, de la ala a tătarelor, murășenii i;o luat;o. Aceia o
tăiat pădurea, o slăbghit și dincolo și dincolo, apoi o șbndemnat
pădurea pă iei și bo omorît. Și d;aceaia sămînța de oameni sînt
d;aceaia la noi bojenii, aceia o căpătat nemiie.șig, nu le;o poruncit
nime. »³

E un fapt istoric că tătarii au fost înfrinți la Borșa în 1717.
Despre acest eveniment vorbea și N. Iorga spunînd că la Să;
pînța se mai afla încă la începutul secolului nostru, șeaua unei
căpetenii a tătarilor⁴.

Amintirea lui Dragoș;Vodă e perpetuată mai cu seamă în
legenda descălecatului⁵ și toponimie, aceea a lui Pinte Vi;
teazul e prezentată în tradiții, balade, și în elemente mai con;
crete, cum este cămașa sa de zale, păstrată la Budești.

Mai înainte, cînd am făcut un scurt istoric al folclorului din
Maramureș, am amintit de piesa de teatru *Cîntare și vers la
Constantin*, dramatizare după cronici rimate și după cronica lui
Gh. Șincai. Existența acestei piese, fără subiect strict maramu;
reșean, atestă existența acelei organice comuniuni cu întreaga
spiritualitate românească.

Balada despre Pinte Viteazul face parte din rîndul acestor
creații cu valoare istorică, ea fiind o « narațiune lipsită de fa;

¹ Fragmente dintr.o legendă despre el în *Voința Transilvaniei*, 10 martie

² [Mușlea, *Cercetări folclorice în Țara Oașului*.

³ N. Iorga, *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească*, 1906.

⁴ Romul Vuia, *Legenda lui Dragoș*, în *Anuarul Inst. de istorie naționala*,
Cluj, I (1921-1922), pp- 300-309.

bulos, « expunere realistă » a luptei împotriva jugului feudal și a asupririi austromngare.

Un cântec liric amintește de Avram Iancu. Un altul relevă suferințele îndurate de cei care se ridicau împotriva opresiunii naționale exercitate de imperiul austromngar:

Cîntă mn'rla în păduri,
Robud Lucad' la unguri
Pântru sfînta libertat'e
D'i care noi n'avem part'e.

(T. Papahagi, p. 6)

Acest cântec de jale, în care sînt amintite poate carele ce se scurgeau cu bogății către împărat, nu e un document?

Jelcubmsaş și n'am cui,
Jelcubm'aș drumului.
Și drumuțud supărat,
De multe cară călcat,
Și de drept și de furat,
Și cu gol și demcărcat
De*aci pîn' la împărat.

(Bîrlea, II, 77)

Un trecut de opresiune e fixat și în acest cântec. Ce să fi conținut cântecul (horicea) pentru care haiducul — după cum reiese din context — a făcut temniță?

Pentno horie cesam horit,
Șasă ani că mbam robit.
Pentso biată horice
Șezut<am în temniță.

(Bîrlea, II, 80)

De bună seamă, va fi fost vorba de un cântec cu ascuțiș social, de o țipuritură demascatoare în care s'a dat glas unei aspre revolte împotriva asupririi.

Lirica nu dă nici măcar o vagă impresie de gratuit, de act nesupus unor determinări riguroase: sociale, istorice, psiholo* gice. Cîntăreții anonimi maramureșeni au o foarte pronunțată conștiință a necesității stringente a cântecului, în care se vede îndeobște o alinare a suferințelor provocate de oprimarea na* țională și socială. Horea — doina — se afirmă că a fost « scor » nită » (creată) de omul « scîrbit », de cel cu inima « arșă ». În ochii maramureșeanului prețuiește foarte mult, e acoperit

* G. Vrabie, *Balada populară romană*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966.

* Vasile Lucaciu (1832 — 1922), „leul de la Șișești”, cum îl numea Octavian Goga, demn patriot și militant pentru unirea Transilvaniei cu România.

cu laude cel care a creat doina — ea fiind stîmpărare. Doina are funcția catarsisului grecesc, de stîmpărare a « amarului mult ».

Cine*o făcut horile
Avea ochi ca murite
Și fața ca razele.
Ca razele de dimineață,
Fied drag a lui viață;
Că este^omuț năcăjit,
Cu hore s<o*ndestulit.
Că și eu nvam supărat,
Cu hore nvam stîmpărat.
Cu cît șuier și horese
Cu*atîta mămdestulesc.
Numai eu de n>aș hori,
De*aș muri, or aș nebuni.

(T. Brediceanu, p. 19)

Cîntecul se află într*o variantă apropiată și în colecția T. Papagahi, p. 42. Ideea izvorîrii cântecului din durere apare și mai pregnant într<alt cântec, din colecția T. Brediceanu:

Cine nud mîncat de rele,
N*are ce cînta de jele;
Să mă lase să cînt eu
Că m>o mîncat bughet rău.
Care omuț horește mult
Zic oamenii căd bolund;
Dară el nu e bolund,
Dad mîncat de amar mult.

(T. Brediceanu, p. 47)

în Oaș întîlnim aceeași concepție asupra cântecului ca ex<presie a suferinței:

Daina, mîndra, și daina
Și iară daina*daina,
CineiO dzîs daina<daina
Arsă bo fost inima,
Ca și mie acuma.'

(I. Mușlea, p. 20)

* Variantă: S. Mîndrescu, *Literatură și obiceiuri populare*, București, 1892, p. 13.

Nu se bucură de apreciere cel care nu prețuiește horile:

Cui nud plac horile,
Batăd supărările;
Că pe mine nu m;or bate
Goi hori pînă la moarte.

(Birlea, I, 261-266)

Dintre « cîntecele despre cîntec » reținem și pe acesta, care i;ar fi plăcut lui D. Caracostea în demonstrația sa despre doina; cîntec de leagăn:

Daina de cine;o rămas?
De on pruncuț mititel,
Ce;o fugit mă;sa de el.
L;o lăsat mă;sa durmind,
L;o găsit daina zîcînd.
Cu daina nu mă sfădesc,
Cu duinu bine trăiesc. '

(Birlea, I, 190 — 1 g 1)

E de reținut, de asemenea, și dubla denumire din ultimele două versuri.

Funcția cîntecului de reflectare a realităților, a bogăției de gânduri, se desprinde și din mărturisirile directe ale unor cîn; tăreți din Maramureș, așa cum sînt acelea ale Ioanei Dăncuș din Ieud: « Eu tăt așa mă gîndesc că tâte cîntările și tâte pove; tirile sînt driepte. Zice cîte unu că;s minciuni, dar ieu știu că;s adevărate, că acel ce pătește multe, acela face cîntarea. » ' Observație pertinentă care pune cîntecul în legătură strînsă cu viața, cu experiența celui care creează sau îl execută.

De aici și pînă la recunoașterea paternității asupra unor cîntece nu e decît un pas. Anume cîntăreți simt nevoia să mar; cheze cîntecele cu numele lor:

Hei, tu, mică poezie,
De vrea cineva să știe
Cine te;au căput a scrie.
Frunză verde de cires,
Din comitat Maramureș
Și numele satului
Ieud i numele lui.

a Y"p;^ P...." P.... S versuri în Comoara satelor
nr;ele 8-o p... ' ' el "repute" p°p° "" comu. Ieud.Muz.ica. II (5,12),

X X X I V

Măieran verge cu frunză,
Numele mi;i Pleș Anuță.
Mă tiamă Anuță Pleș,
Eu am scris acesta vers
în anul una mie nouă sute șaptesprezece.

Descîntecele și practicile magice au o mare vechime. Ele au avut o viață lungă, multe prelungindu;și;o și în secolul nostru. Au fost semnalate și colecționate de cei mai importanți fol; cloriști. În prima monografie etnografică românească, *Disertația de funeribus DaccRpmorum* (1817), teză de doctorat în medi; cină, V. Popp (1789—1842) a folosit și informații date de cano; nicul Simeon Bran din Chiuar.

Reflexe ale înapoierii culturale, descîntecele și vrăjile au făcut obiectul unor procese încă din secolul al XVIIILlea, cînd au fost duse în instanță femeii acuzate de vrăjitorie, unele fiind chiar arse pe rug. Tache Papahagi constata ce putere mare avea vrăjitoarea în sat, ființă foarte vindictivă, răzbunătoare: «Pînă în secolul al XXdea, sufletul maramureșan va fi fost stăpînit cu atîta putere tiranică de credința lui în efectele magiei încît orice desconsiderare a acestei înrădăcinate credințe atrăgea după sine multiplele și chinuitoarele urmări din partea vrăji; toarei» (p. XXXIX).

Aceeași răspîndire a unor asemenea manifestări a fost con; stată și în Oaș, în 1930—1931: « În Țara Oașului practicile magice trăiesc încă neatînse. Fetele mari își caută (. . .) norocul la dans, jucînd goale în jurul mătrăgunii scoase din pămînt după rituri datînd din epoci imemoriale. Ciobanii obișnuiesc încă, în aproape toate satele ținutului, să aprindă « focul viu » prin frecarea a două bețe de lemn. Fata;pădurii e gata și astăzi să momească în brațele ei de dihanie păroasă pe feciorii care rătăcesc prin codrii și răspund chemării ei. » In Ugocea, în ime; diata vecinătate a Oașului, V. Scurtu constată prezența descîn; tecelor, a practicilor magice, a credinței în demoni și în ființe fantastice: « Credința în duhurile rele este foarte răspîndită în Ugocea. Ele urmăresc pe oameni în viață și le provoacă multe neajunsuri, neplăceri sau chiar moartea și se numesc de obicei « borsocăi », mai rar « mnilostive » sau « mnilostivniță ». Dacă acestea mar tulbura viața oamenilor ei ar trăi mult mai fericiți » (p. 30). asemenea personaje fantastice erau Fata;pădurii, Marț; sara sau Marțolea, Omubnoptii, Omul ;apei.

' T. Papahagi, *Creația poetică populară*, București, 1926, p. 71.

X X X V

I. Bîrlea a reușit un bine reprezentat capitol de descîntece, vrăji, farmece. Textele sînt însoțite de detalii asupra practicilor, elemente care ajută la cunoașterea mai bună a textelor.

Valoarea artistică a unor texte din acest capitol a fost conștientizată de Ov. Densusianu care în binecunoscutul studiu, *Limba descîntecelor*, a citat des din colecția I. Bîrlea.

Următorul descîntec oferă într-o alternanță meșteșugită dintre afirmație și negație, o serie de originale metafore:

Ard munții Galareului,
Ba nu ard munții Galareului,
Ci arde turnul bisericii,
Ba nu arde turnu bisericii,
Ci arde clopum cap la ursitu mieu,
Ba nu clopum cap,
Ci capum clop,
Nu clopum cap,
Ci cămașa pe spate,
Ba nu cămașa pe spate,
Ci spatele în cămașă,
Ba nu spatele în cămașă
Ci opincile în picioare,
Ba nu opincile în picioare,
Ci picioarele în opinci.
Să aibă foc în clop,
Șoareci în cioareci,
Furnici în opinci.
Săd ardă, săd muște,
Săd piște,
Să n*aibă stare nici alinare
Pînă la mine n*a plecare.
Cu mine dintrmn pahar să beie,
Dintr*un blid să mănince,
într*un pat să se culce.
Să vie, să vie, să vie:
Fuga ca vîntu,
Repede ca gîndu.
La noapte în vis săd visez,
Pe mîne dimineață
Anume săd văd
Și săd cunosc.

(Bîrlea, II, 347)

E un descîntec de chemat pe cel ursit, pe iubit. Bogăția tonală și ritmul deosebit, alternanțele opoziționale de un acut

simț lexical fac din acest descîntec o veritabilă piesă a genului. V. Bogrea nu se sfia să afirme că e o capodoperă.

Un alt descîntec, « de legat junghiurile », vădește pe lîngă ancorarea în rustic, aici cultura și prelucrarea cînepei, un sistem original de dispunere a metaforei:

S*o tăiat ogor.
Nu tai ogor,
Fără leg junghiurile.
Samîn cînepa,
Nu samîn cînepa,
Ci leg junghiurile lui N.
Culeg cînepa,
Da nu culeg cînepa,
Ci leg junghiurile lui N.
Topesc cînepa,
Da nmo topesc,
Ci leg junghiurile lui N.
Meliț cînepa,
Da nu*o meliț,
Ci leg junghiurile lui N.

(Bîrlea, II, 374)

Se desfășoară în continuare tot procesul prelucrării cînepii, la fiecare operațiune enumerată descîntecul amintind că de fapt leagă cu un nod nou junghiurile.

Colindele au, cele mai multe, tematică religioasă. Se crede că ele ar fi opera cantorilor. E de consemnat și prezența unor colinde pastorale ca acelea ale celor trei păcurărei. Cu caracter preponderent laic mai sînt: *Colindul cerbului minunat*, *Bogatu și săracu*, *Colindul animalelor bune*, *Colindul voinicului*, *Colindul fetei de măritat*. Amintirea titlurilor sugerează tematica lor pastorală, vîntorească. Apreciat din punctul de vedere al metaforei colindul maramureșean pare mai puțin realizat artistic decît colindele din restul Transilvaniei: « Procentul redus al metaforei la colinda maramureșeană ca și sărăcia generală a tropilor, fapt neobișnuit la colindele din restul țării, surprinde. Materialul, în majoritate arid și pe teme religioase, justifică ipoteza unei influențe diecești, exercitate la un moment dat asupra colindelor din Maramureș. »¹

În Maramureș baladele sînt cunoscute tot sub numele de *hore*, ca și doinele și cîntecele propriu-zise.

¹ M. Brătulescu, *Contribuții la cercetarea metaforei în folclorul din Maramureș*, *Revista de folclor*, anul VIII (1963), nr. 4, p. 94—116.

Colecția I. Bîrlea conține ji piese la acest capitol, cifră care impresionează. În realitate însă numai jumătate din piesele grupate la acest capitol răspund noțiunii care ne*am format*o despre baladă, noțiune ilustrată mai ales de eposul versificat munteano*oltenesc. În capitolul baladelor, poate mai mult decît în restul clasificării, s*a făcut o grupare aproximativă, chiar improprie, dîndu*se drept de a figura printre balade unor prea evidente cîntece lirice, unor cîntece satirice, unor hore cu un număr mare de versuri conținînd fie blesteme adre*sate necredincioșilor, fie cîntece cătănești, fie cîntece de pahar.

Balada despre Pinteia e cea mai specifică pentru eposul eroic maramureșean. Ea conține nucleul cunoscut al neliniștii lui Pinteia, provocată de faptul că mare cine să se ducă la Baia*Mare după merinde și praf de pușcă pentru a pedepsi pe cei care bau acuzat că sînt hoți. Totodată, Pinteia mărturisește că s*a visat întrmn instrument de tortură. Numai unul din ceata sa se ho*tărăște să meargă, dar se lasă amăgit de un « cine de boier mare ». Pinteia moare într*o luptă la BaiadVlare neuitînd în ultima clipă să*și predea sabia unui tovarăș care să*i păstreze amintirea și săd perpetueze mesajul de luptă.

Balada mai conține o vehementă acuzare a trădării, Pinteia murind cu regretul adînc că șba divulgat secretul morții. Pinteia apare de asemenea o victimă a lealității. El moare luptînd să*și apere tovarășii.

Amintim aici și de altă baladă, *Ana Diacului*, care e mai puțin cunoscută și conține dialogul dintre eroină și Pinteia. Acesta, în postură de îndrăgostit care ține calea fetelor în codru, vrea să necinstească pe fata plecată la tîrg. Fata răspunde cu demnitate impresionantă spunînd că preferă moartea, necinstei. Am amintit*o aici, dar face parte din ciclul baladelor familiale, subdiviziunea «îndrăgostiții». E un exemplu cum un per*sonaj ca Pinteia e angajat în tot felul de fabulații, existînd o bogată literatură orală a lui Pinteia.

Baladele antbotomane sînt reprezentate de Gruia lui Novac, fiind mai frecvent cîntat episodul Țarigradului. Balada a mai fost culeasă de Tache Papahagi, precum și în Oaș. Circulă și astăzi. La Berbești, un informator deținea un bogat repertoriu despre Gruia și despre Pinteia. Nu numai el. Din același ciclu a fost culeasă de mai mulți culegători balada *Irinca (Ilincuța Șandrului)*. Tematica birului greu e ilustrată de balada *Nevasta vîndută la un fecior comișăresc*.

¹ Ovidiu Papadima, *O viziune românească a lumii*, București, 1941, p. 166–167.

Două variante, *Petrea, viteazul mare și Novac*, cu multe versuri asemănătoare, sînt axate pe motivul voinicului surprins la plug de năvala turcilor, pe cared extermină. într*o variantă, e ucisă și sora sa, Vidra.

Eposul mitic pastoral e reprezentat de o singură baladă despre cei *Trei veri păcurărei*, Miorița maramureșeană. Motivul e prezentat și în rîndul colindelor. Aceeași dublă existență de colind și baladă, o are și acum. La Berbești ne*a recitat*o Dumitru Codrea iar familia Vasile Codrea ne*a cîntat colindul.

Două balade, le*am numi mai precis scrisori în versuri sau jurnale*orale, se însoțesc prin modalitatea expunerii. Prima, *Bătălia de la Solflorin* – pronunție populară pentru Solferino – conține juxtapuse o suită de cîntece de cătănie și război, multe detectabile aidoma în poezia populară din Transilvania.

Balada e presărată cu o mulțime de termeni străini în pro*nunție alterată, cei mai mulți numind obiecte militarești: borneu, șalboc, pruțuc, gledă, rosturgat, vîrtăhaz, strampohaz. Balada mai are o variantă în colecția T. Papahagi, însă de peste 40 de ani știm că nu s*a mai cules o nouă variantă, ceea ce ne face să credem că a dispărut din repertoriul deținătorilor de balade.

Multe balade sînt familiale, nuvelistice și dau o notă caracteristică eposului versificat maramureșean.

Din tipul nefericit*măritatelor face parte balada *Fata de domnar, celuită de un corturar*. E drama credulității. În baladă apare motivul torturei mesagere a unei profunde nefericiri. Mai apare și în balada *Drăguțul necredincios*.

Piedicile părinților în calea hotărîrii iubiților, cu consecin*țele lor tragice, alimentează multe cîntece epice. Așa în *Nora și soacra*. Soacra e spiritul rău care urmărește și reușește, în lipsa fiului ei plecat la armată, să scape de noră. Apare aici și lanțul de metafore din balada *Cucul și turturica*. În *Inelul și șirincea* și în *Feciorul de gâzdac și fata de om sărac* – axate tot pe discordia ireconciliabilă dintre soacră și noră – apare motivul « pomilor înfrățiți ».

O cercetare a stabilit că « legenda arborilor îmbrățișați » are o foarte întinsă circulație universală: în literatura chineză, în Afghanistan, în romanul francez *Tristan și Izolda*, în poemele germane și în legendele islandeze, în Grecia. De asemenea, circulă în foarte multe literaturi populare moderne: suedeză,

¹ D. Pop, *Pe marginea Mioriței*, în *Studia Universitatis Babeș*Bolyai, Series Philologia*, Fasciculus 1, 1963, pp. 132–137 (conține 16 variante colind ale *Mioriței* din Maramureș).

² Mărio Ruffini, *La battaglia di Solferino e Custoza 1866 nei canti popolari romeni*, Milano [193] tip. Combi, 28 p.

sîrbească, maghiară, bulgară, albaneză, normandă, norvegiană, daneză, germană, portugheză, greacă, bretonă, rusă, turcă. La noi se crede că prima atestare e în colecția Alecsandri: *Inelul și năframa*; în variantă la I. Bîrlea cu titlul *Inelul și șirinea*.

Robul și mîndrăisa e axată pe proba iubirii, iar balada *Drăguta nebună* se încadrează în rîndul baladelor despre proba iubirii prin otrăvire.

Sfîrșitul drăguței și a drăguțului înșelător e cîntecul remușcării tîrzii pentru părăsirea iubitei dintîi. Remușcarea nu absolvă de vină pe tînar, el moare pe mormîntul iubitei. Asemenea rezolvări facile sînt numeroase. În balada amintită substanța epică e aproape inexistentă, tonul moralizator fiind însă vi-guros subliniat.

Vileanu e drăguțul aventuros disputat de mai multe iubite și otrăvit de una geloasă. În *Cizmaș* infidelitatea femeii e aprig pedepsită prin ardere.

Îndrăgostita sau boala fetei surprinde cu ajutorul dialogului primele semne ale crizei erotice Ia o fată. În *Leacul drăguței* iubitul e cerut metaforic. Ea cere sloi de gheață în miez de vară — gura iubitului, și mure negre — ochii lui. Metaforele există și în creații moldovenești (vezi M. Friedwagner, *op. cit.*, p.

În rest, excelente cîntece lirice, trecute aici poate după cri-teriu numărului mare de versuri: *Fata înstrăinată, Fata măritată în străini, Drăguțul întemnițat, Blăstămul drăguței, Blăstămul mamei, Urîtul, Muerea nărăvoasă, Nevasta și tiara, Mîndrul în cătunie, Drăguțul se duce în cătunie, Moartea cătanei, Voinicul mor-bos în țară străină, Jurămîntul cătanei, Orfana, Horea miresei, Horea uiegiu, Drăguțul întemnițat, întemnițatul.*

Icuța, Ulicior, Lorinte, Moartea lui Dumitru sînt jurnale orale. În numărul redus de balade descoperi în plus că nici acestea nu sînt diferite structural unele de altele. Apar pasaje fluctuante, călătoare în balade spuse de informatori diferiți, în *Petrea, viteazul mare și Pribegii la Podul Veneției*, apare pasajul în care eroul simulează că vrea să scrie scrisoare, în fond scoțînd sabia. Același pasaj și în *Ana Diacului*, numai că Ana vrea să scrie chiar scrisoare mamei în care s-o anunțe că a murit pentru că nu s-a lăsat sedusă de Pinte.

În Fată de domnar, celuită dion corturar și în *Drăguțul întemnițat* apare acel motiv al hainelor arse — simbol al unei adînci nefericiri și tristeți, existent și în lirică.

¹ A. Gorovei, *Legenda arborilor îmbrățișați*, în *Analele Academiei Române*, seria III, tom. XI, 1942.

În cele mai multe balade întîlnești înserate cîntece lirice. Pe lîngă tipurile amintite, T. Papahagi a înregistrat balada despre *Vodița*, iar mai tîrziu I. Taloș avea să publice două variante din Maramureș despre mitul jertfei construcției, cunoscute sub numele de *Meșterul Siminoc*.

În Oaș — scria I. Mușlea — balada e un gen aproape inexis-tent. El puneu inexistența baladei în seama spiritului oșenes «prin excelență neastîmpărat și satiric». Aici înflorește, ca în nici un alt loc, strigătura.

Aceeași situație a aflat-o referitor la baladă V. Scurtu în Ugocea.

Privind-o din punctul de vedere al metaforei, o « statistică stilistică » constată următoarele în legătură cu balada maramu-reșeană: «se apropie foarte mult de forma cîntecului. Numeroase clișee curente în cîntec se regăsesc și în baladă, de pildă femeia tînară substituită unei flori, coarba neagră ca metaforizare a femeii păcătoase, clasele sociale substituite cerealelor, văpaia pentru dor sau pelinul simbolizînd amărăciunea. Tipic baladei este clișeul aratului, semănatului și seceratului ca substituții metaforice pentru uciderea turcilor sau a Vidrei. Clișeul se realizează dramatic. »

Colecția lui I. Bîrlea reprezintă bine aproape toate secțiunile liricii. Sînt aici cîntece de revoltă împotriva asupririi sociale și naționale, cîntece haiducești și ciobănești, cîntece de cătanie și război, cîntece de înstrăinare, cîntece de jale și noroc, cîntece de dragoste și dor, cîntece satirice și strigături, cîntece de nuntă și de petrecere etc.

Cîntecele sociale, cum am amintit, au aici o veche tradiție, în manuscrisul din de la Cornești figurează cîntecul despre bogatul și săracul.

Dintre cîntecele cu fond social alegem mai întîi această țipuritură în care e relevantă funcția de spoliatori a « domnilor » — termen prin care maramureșenii numeau și pe exploataorii unguri:

Cîți îs domni și cu ciucuri
Toți trăiesc după pluguri,
Că te duc la protocol
De râmii cu capul gol.

cBîrlea, II, 260)

¹ I. Taloș, *Balada Meșterul Manole și variantele ei transilvane*, *Revista de folclor*, nr. 1-2, 1962.

² M. Brătulescu, *articolul citat*.

O strigătură din Ugocea avertizează că:

Lumea nun a domnilor
Cid a noastră, a proștilor.

(Scurtu, p. 76)

Totdeauna maramureșeanul a răspuns asupritorilor cu nesu;
punere, cu acea mândrie binecunoscută:

Nu<mi dau mintea cît o port,
De binele unui grof;
Nu;mi dau mintea cît o am,
De binele unui șpan.

(Bîrlea, II, 263)

Slujitorii statului asupritor sînt apostrofați cu violență:

Supusud«am birăului
Ga fi talpa iadului,
Eu săraņț deasupra lui.

(Bîrlea, II, 296)

Altă dată, mîndria față de birău se manifestă altfel, printr;o
imagine gospodărească:

Morții șba birăului,
Ș;a mea curted ca ș;a lui,
Numai șindilită nud.
Numai daooi șindili
Tocmai ca ș;a lui a fi.

(Bîrlea, II, 261)

Strigătură e cunoscută și în Ugocea:

Spusud;am primarului
Ș*a me casăd ca ș;a lui,
Numa șindilită nud!

(V. Scurtu, p. 76)

Alături de birău apar și ceilalți slujitori și apărători ai statului
asupritor, jandarmii:

Frunză verde de verdiață,
Numai de jandarmi mbe greață.
Unde văd negru sub brad
Pareni căd jendar culcat.

(Bîrlea, II, 285)

în Oaș accentele urii față de acești slujitori ai statului opre*
sor, sînt și mai puternice. Oșenii se laudă însă că pistolul nu
poate porunci cuțitului.

Un aspect social particular al Maramureșului — mîndria
țaranilor nemeși manifestată față de porțieși, țaranii care plăteau
dări — a imprimat folclorului de aci trăsături speciale în
anume secțiuni ale liricii, în lirica de dragoste de exemplu.

Mîndria nobilitară a nemeșilor e pusă în lumină într«o
strigătură dialogată, în care porțieșul răspunde la mîndrie cu
mîndrie:

Ner

Rău mă doare;a mea inimă,
Se mestecă grîu cu tină.

Portiesu:

mne;m pare ca;s aici
Goi juca si cu opinci.

(Bîrlea, II, 239)

Replicile acestea rostite, se vede, întno anume împrejurare
de petrecere, au avut ca motiv înfățișarea sărăcăcioasă a porție;
șului, venit la joc nu cu cizme, ci cu opinci.

Disputa dintre nemeși și porțieși e prezentă mai ales în cîn*
tecele de dragoste, multe căsătorii angajîndu;se în funcție de
noblețea familiilor.

Lirica de haiducie e în colecția I. Bîrlea, ca de altfel și în
celelalte, mai restrînsă. Credem însă că în cîntecele întemnb
tașilor de la Gherla, numeroase în colecția I. Bîrlea, pot fi puse
în rîndurile liricii de haiducie. Haiducii sînt denumiți pribegi, în
vreme ce prin cuvîntul haiduci se înțelege altceva: pázitorii
de la închisori. Despre pizmași se spune întrmn blestem:
« Numai haiducii săd poarte, / Cînd s*or duce după apă ».

Cîntecele de haiducie slăvesc libertatea, se fac interprete
ale unui neabătut spirit justițiar. Iată viziunea dreptății la un
familiar al codrului:

De;ar da bunul Dumnezeu
Să fie pe gîndul meu;
Să fie codrul birău
Și frunzuca birăiță,
N;ar mai fi robi în temniță,
Nici cealăi mulți pe uliță.

(Tit Bud, p. 44)

Cîntecul acesta amintește de versurile din colecția Alee sandri:

Și să«mi fac sfînta dreptate
Cu cea ghioagă de pe spate.
Să«mi aleg judecători
Cei stejari nestrîmbători.

« în poezia de voinicie și haiducie — observa poetul V. Voi» culescu, țîșnește tot dorul de neatîrnare, de slobozenie a țării» nului robit și tot aici își face apariția pentru întîia oară, conștiința de neam, de român. »* Observația se poate aplica exact substanței acestui sector al poeziei populare maramureșene.

Cîntecele de cătanie și război reflectă situația tragică a țării rănilor care erau obligați să lupte în slujba asupritorilor, în armata «împăratului», personaj central în aceste cîntece, acoperit cu cele mai aprinse blesteme.

Ddnălțate împărate,
Ardă*ți curtea jumătate,
Să*ți ardă și cea din jos,
De ce*ai dus pe mîndrum jos.
N*ai avea haznă țării
CăfS cu dor în toate seri.
N*ai avea haznă de țară,
Că cu dor am fost șbaseară.

(Bîrlea, II, i}8)

Blestemele sînt adresate de cei plecați, de mîndrele și de părinții lor. în următorul blestem se pare că vorbește o mamă căreia bau fost răpiți feciorii tocmai în toiul muncilor:

împărate, ochii tăi
De s*ar face tălărei,
Să pășesc și eu pe ei.
Trăit*am tot cu bănat,
Trei drăgueiori mbai luat.
Cînd o fost iarbamstică,
N<ai lăsat să o cosască,
Ci bai dus să te slujească.
Nu bai lăsat să facă clăi,
Săsmi triacă doru de ei.

(Bîrlea, II, 147)

Blestemele sînt deopotrivă adresate și subordonaților în paratului.

* V. Voiculescu, *Lirica populară*, în *Studii de folclor și literatură*, E.P.L., 1967, p. 683 —'722.

Bate, Doamne, și trăsnește
Pe maiorul cel din Pește,
Care pe mîndrud dorește
Săd învețe cătunește.

(Bîrlea, II, 139)

Părăsirea mediului drag, ciuntirea părului — și se știe cît se ține la această podoabă în Maramureș — sînt motive ternei» nice pentru ca țăranul maramureșean să blesteme pe «neamț».

Bate, Doamne, neamțum curte
Că nvo coborît din munte,
Mbo tăiat păru din frunte
Și mbo dat pușcuțam brață:
Na copile și omvață,
La inimă sloi de gheață.

(Bîrlea, II, 151 — 132)

Tînărul obligat a lupta pentru străini își blesteamă destinul și faptul că s»a născut:

De*ar fi bătut Dumnezeu,
Lemnul din leagînul meu,
Să nu se legîne nime,
Să pățească ca și mine.

(Tit Bud, p. 42)

Dramatismul acestei imagini revine în lirica răusmăritatelor ca un vibrant sentiment de durere.

împiedicarea căsătoriei, la sorocul ei cunoscut din străbuni, e iarăși motiv de adîncă întristare.

însura<nvaș, nu mă pot,
Că mid cartea la hodnoj,
Scrisoaread la căpitan
Să mai holteiesc on an.

(Bîrlea, II, 144)

Drăguța părăsită prin plecarea tînărului la oaste, răspunde:

Cuid gîndu să mă ieie,
Margăm Sighet să mă ceie
La maiorul cătunesc
Că de«acolo*mi poruncesc
Cu care să mă ibăsc.

(Bîrlea, I, 199)

în această secțiune a liricii abundă, cum s»a văzut, blestemul cu diferite direcții de atac. Sînt blestemate pînă și mamele care

nu bau făcut fete pe feciori. Blestemul e o formă de artă frecventă în poezia populară din Maramureș, el cunoscînd largă suprafață și în lirica erotică.

în sfîrșit, armata era considerată în condițiile vitrege ale regimului austromngar, un «robșag», o robie, un «jug de fier».

Ea e blestată în tonalitățile cunoscutei *Doine* a lui Eminescu:

Cineso făcut cătănia,
Mînced casa pustia
Și coconii sărăcia.
De;o făcut*o împăratu,
Mînînced casa bănatu.
Și de;o făcut<o popa,
Mînînced casa doba.

(Birlea, II, iyo)

Ca dovadă că amintita operă a lui Eminescu își are izvorul în poezia populară este și prezența în colecția sa de folclor a unei variante a cîntecului de cătănie citat mai sus:

Cine^au stîrnit cătănia
Mîncadiar casa pustia
Și nevasta văduvia
Și copii sărăcia.
Cine m*au făcut cătană
Să nu<și deie de pomană;
Cine m*au făcut husari
Să muși deie sărindari.

Aceeași atitudine cunoaște și poezia din Oaș și Ugocea:

Auzit*am de on om
Că cotunad mare domn.
Frunză verde de su baltă,
Săd aud zîcîn o dată,
Săd zdrobd'esc capu cu pt'atră!

(V. Scurtu, p. 64—6p)

Poporul nostru are un acut sentiment al datoriei patriotice, verificat secole de-a rîndul în luptele pentru neatîrnare, pentru independență. Tinerii din Transilvania se vedeau însă în situația de a lupta sub steagul împăratului și atunci fuga în codri era soluția cea mai la îndemînă:

· M. Eminescu, *Opere alese*, voi. III, E.P.L., io6r, p. 217. Primele două versuri se găsesc și în G. Alexici, *Texte din literatura poporană română*, tomul II, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966, p. 183. Vezi și M. Canianu, *Poezii populare*, Iași, 1888, p. 214.

Sub poale de codru verde,
Pititea zare se vede.
Da la dînsa cine șede?
Ședemn fecior necăjit,
Din cătunie fugit.

(Tit Bud, p. 39)

i 9 întrmn cîntec ardelean din colecția Alecsandri e explicată această abdicare:

Eu voios aș cătăni,
La străin de maș robi,
Căd știut de orișicine,
La străin cît e de bine.
Că străinul te tot poartă
Pînă^ți e viața moartă.

Un cîntec cu structură complexă, un elogiu vibrant al co*drului ocrotitor al unui voinic, devine un tablou al diferitelor forme de asuprire:

Codrurile cu frunza lată,
Pice bruma, nu te bată
Că mbai fost tare bun tată,
Cînd m<a urît lumea toată.
Codrurile cu frunza lungă,
Pice bruma, nu te*ajungă,
Că mbai fost bună mămucă,
Cînd am fugit de lumucă.
Codruț cu frunză domnească,
Cerule nu te prăpădească,
Că ești casă românească,
Voinicii să se scutească
De domnari și de jendari
Și de alți căpăi mai mari.
Nu ceri de la noi porție
Ca și de la împărăție;
Și tu nu ceri sazolic
Dacă moare vrun voinic.
Și tu p<a tale cătane
Le hrănești numai cu carne,
Nud scoți la ibung afară
Cînd e căldura de vară
Săd fugărești ca să moară.

(Tit Bud, p. 45—44)

Lirica de dragoste, cu imaginile ei atât de firești și spontane, cu intuiții artistice nuanțate, constituie secțiunea majoră a colecției lui I. Bîrlea.

Lege a firii, dragostea a inspirat creatorilor anonimi o lirică erotică de mare varietate. De la reflexii asupra iubirii, la portretizarea complexă a iubiților, la scene mici dar de sugestii profunde, la jalea după cel plecat și pînă la blestemele adresate celor nestatornici sau necredincioși—iată registrul larg al liricii erotice.

« Cine străbate literatura populară a dragostei — spunea poetul V. Voiculescu — are impresia că trăiește o cîntare a cîntărilor românești, mult mai puțin sensuală decît idila pastorală a lui Solomon, mult mai demnă căci dorul curat își arată toate fețele, dragostea toate tainele și suferința toate colțurile. »¹ în analiza ce o vom întreprinde în continuare nu vom urmări să luminăm toate fețele liricii de dragoste, s'o recompunem în toate articulațiile care fac din ea o monografie a dragostei. Vor reține atenția numai cîteva aspecte care le considerăm esențiale pentru lirica erotică din Maramureș.

A avea o mîndra, a iubi e o situație mai privilegiată — spune un cîntec popular, desigur exagerînd din nevoie de a afirma ceea ce șba propus — decît a avea școală:

Ce haznă ai de oșcoală.
Dacă mai o drăgucioară
Să te țină searam poală
Și să-ți deie gurioară!
Ce haznă ai de condei,
Dacă șezi pe canapei
Și de dorul mindrei piei!

(Tit Bud, p. 31)

Erotica populară din Maramureș face elogiul purității, statorniciei credinței în tăria sentimentului. Din această perspectivă sînt create cele mai multe cîntece care laudă dragostea unică, « dintiie dată »:

Dragostea dintiie dată,
Ca o floare lîngă baltă,
înflorită, rourată.
Dragostea de>a doua oară,
Rădăcină din ogoară.
Sărutatul cel dintii,
Poamă dulce din cîmpii;
Sărutatul cel din urmă,
Căpșunaș bătut de brumă.

(Bîrlea, I, 208)

¹ V. Voiculescu, *art. citat.*

O variantă identică se găsește în colecția lui Friedwagner¹ ceea ce denotă că folclorul maramureșean — o dovedesc și alte creații—comunică în teme și imagini nu numai cu Oașul, Lăpuș^{*} și Ugocea și în general cu spațiul transilvan, ci și cu Bucovina, cu Moldova, mai ales în domeniul liricii.

Puterile miraculoase ale dragostei concură cu acelea ale naturii:

Numai noi de nbom iubi,
Codru iarna șbamfrunzi
Și iarba șba răsări.

(Birlea, I, 241)

Mîndro, de dragostea noastră
Răsărit*o pomum coastă.
Răsărit<o, s*o uscat
Go gîndit că nbam lăsat.²

(T. Brediceanu, p. 55)

Puritatea e transmisă și codrului, care interzice iubiților să păcătuiască:

Eu cu drag că vțaș primi,
Vbți scăpa, vbți dragosti,
Frunza mi s<a veșteji.
Numai sub virfuțu meu
Nu s<o făcut păcat greu;
Numai sub poalele mele
N*a mai fost păcate grele.³

(Birlea, I, 270)

Discreția totală a tînărului îndrăgostit, ținerea în secret a iubitei e lege și dovedește o adîncă distincție morală. Secretul nu poate fi descifrat nici de astre:

De ssar fâ ceriu hîrtie
Și luna căntălărie,
Și soarele domn să scrie
Șuncă n*ar putea să știe
Care mi mai dragă mie:
Da Ileana, da Mărie.

(Birlea, I, 217)

¹ M. Friedwagner, *Rpmänische Volkslieder aus der Bukovina*, I, Würzburg, 1040, p. 13.

² Variantă în M. Friedwagner, *op. cit.*, p. 479.

³ Variantă în Petre Lengheldzanu, *Folclor din Maramureș, în Folclor din Transilvania*, E.P.L., 1962, voi. 1, p. 277.

lată acum și o expresie viguroasă a aceleiași totale discreții, exprimată excelent în primele două versuri din următorul cântec:

Eu drăguțu nu boi spune,
De m*or pune pă cărbune;
De boi spune,
N sus bor pune,
De«oi tace
LÎOI mai ave.

(Țiplea, p. 455¹)

Cântecul e cunoscut și în Moldova încă din secolul trecut și a plăcut marelui poet rus Pușkin, care a preluat cântecul și ba introdus în poemul său *Țigani*.

Portretele tinerilor îndrăgostiți constituiesc o secțiune importantă a liricii erotice. În realizarea lor poezii anonimi folosesc un repertoriu de imagini, metafore, de la aște pînă la cele mai delicate flori. Se apelează la elementele cele mai pure, mai nobile, la simboluri cu încărcătură densă de poezie.

Roua face parte din arsenalul de metafore:

Așad mîndra la sprincene
Ca roua la Sinziene;
Așad mîndra pe buze
Ca roua pe cucuruze;
Așa mîndra la față
Ca roua de dimineață.

(Bîrlea, 1, 288)

Frumosul natural necorectat găsește largă aprobare:

lo<s albă fără sopon,
Hireșă, ca și de domn;
lo*s albă, nesoponită,
Roșie, nerumenită.

(T. Brediceanu, p. 7p)

Toate hîdele<s mînioase
Pe mine dacăss frumoasă.
NUÎS frumoasă din petică,

¹ Variante în V. Alecsandti, *Poezii populare ale românilor*, E.P.L., 196/, voi. 1, p. 377; Tit. Bud, *Poezii populare din Maramureș*, 1908, p. -32.

D«așa mbs de pruncă mică.
Nu m»a roșit potica,
D<așa rmo făcut mama.

(P. Lenghel, p. iu)

Mîndrele folosesc des în portretizarea iubiților, o poetică diversă. Buchetul de flori (struțul) face parte integrantă din imaginile liricii erotice:

Mîndruluț cu păr negruț,
Cum te«aș putea face struț
Eu te<aș culcam legînuț.
Ziua te*aș punem fîtină,
Noaptea te*aș culca pe mîină
Și tesaș strînge la inimă.

(Bîrlea, 1, 262)

În portretizarea feciorului revine condeiu și scrisul, în imagini elevate, subtile:

Alunar cu creangăm grui,
Ca și mîndru altu nud.
Se leagănă de picioare
Ca condeiu pe scrisoare;
Se leagănă pe cîlcii"
Ca condeiu pe hîrtie.

iT. Brediceanu, p. jît

Bradul ca imagine a frumuseții și tinereții e metaforă uzitată aici și în restul poeziei ardelenice:

Ca ș*a meu drăguț nu văd
De harnic și demflorit ,
Gîndești căd pingăluit.
Așa tinerel și mîndru
Numam munte estesun chidru;
Așa subțire! și nalt
Numam munte esteun brad.

(Bîrlea, 1, 209)

Portretul nu este conturat numai în linii mari, se recurge la detalii. Obrazul, părul și ochii fac obiectul unor trăsături nuanțate, valorile plastice fiind foarte evidente, ca și în exemplul de mai sus cu portretul pingăluit (pictat):

¹ Pentru metatona scrisului, variantă: *Familia*, XXIII, 300.

² Pentru metafora bradului mai vezi, printre altele, Jamik'Bîr«*aiui, p. 20.

La obraz îi albenet,
Păru bi negru și creț;
Ochii bs ca două mure
Care»s mai coaptem pădure;
Care»s coapte la răcoare,
Nu«s ajunse nici de soare;
Care»s coapte la pământ,
Nu«s ajunse nici de vînt.

(Bîrlea, I, 227)

În Maramureșul voievodal, nu e de loc surprinzător să vedem predilecția fetelor pentru cuvintele « domn », « domnesc » în conturarea iubiților. Tînără își face o plăcere supremă din a spune că iubitul are față sau nume « de domn », chiar și cînd acesta poartă arhicunoscutul apelativ Ion:

Mîndre țbs sprîncenele,
Mai mîndru țbe numele.
Numele tău țiu Ion,
Fata ta ca și de domn.

(Bîrlea, I, 242)

« Pare că»i un domnișor » spune o fată despre iubitul ei într-un cîntec din colecția T. Papahagi (p. 24). Epitetele acestea circulă și în restul liricii populare transilvane.

Apar și alte simboluri ale dragostei ca: busuiocul, rozmarinul, mărul.

Se cîntă cu precădere, am spus, fermitatea sentimentului ireversibil, cu atît mai mult cu cît piedicile nu lipsesc. Ele unesc și mai mult perechea. Ideea e bine susținută poetic în următorul cîntec, în care se sugerează o serie de metamorfoze ale părinților oponenți. Acestora li se răspunde că nimic nu va clinti statornicia dragostei:

Că noi atunci nbom lăsa
Cînd măita s»a măcina
În moară cu fărina,
Nici atunci, bădiță, ba.
Pînă mă»ta a numără
Cîte stele sînt pe ceri,
Iarba de la trei hotări.

¹ George Coșbuc, *Simboluri erotice în creațiunile poporului român*, în voi. G. Coșbuc, *Despre literatură și limbă*, E.S.P.L.A., 1960, pp. 137-172.

Nici atunci nu nbom lăsa,
Pînă mă»ta a numără
Penele de pe doi cucii,
Frunza verde pe doi nuci,
Nici atunci, bădiță, ba.
Pînă mă»ta a sămîna
Strat de mac
În vîrf de ac.
Doi vede că macul crește,
Poate tră mă»ta nădejde;
Ded vede că macu seacă,
Spuneu mine»ta să tacă.

(Bîrlea, II, 22)

Nici legiuri anume făcute nu pot clinti pe cei uniți:

Pe noi nu ne»a despărți
Nici în casa»oarmeghi,
Unde fac diliș domnii
Și legiuri fișcarășii.
Că de»or fă legea mai mare,
De ce nbom iubi mai tare;
De ce»or fă diliș mai scurt,
De»acee nbom iubi mai mult.

(Bîrlea, II 20)

O variantă din colecția Jarnik»Bîrseanu (p. 7) dă glas aceleiași neclintiri:

Pentru mîndra care»mi place
Nici părinții n»au ce»mi face,
Nici judele satului,
Nici chiar domnii sfatului.

Atunci cînd însă uneltiri și clevetiri ale pizmașilor reușesc să amăgească pe fecior, fata îi cere să spună totul, dragostea reclamînd stabilirea unui climat de perfectă onestitate, de sinceritate nedrămuțată:

Spune»mi, nu*ți fie rușine,
Că cu drag mă las de tine.
Spune»mi, nu mă»ncunjura,
Că eu cu drag tboi lăsa.

(Bîrlea, I, 243-244)

¹ Versuri asemănătoare în M. Friedwagner, *op. cit.*, p. 492.

² Variantă în P. Lenghel, *Poezia populară în Maramureș, Viața școlară*, Sighet, 1930.

Se ivește acum mîndria, demnitatea rănită exprimată într»o bogăție de creații. Cînd a fost părăsită pentru vreo fată nedemnă, îi atrage atenția feciorului:

Nu umbla, mîndruț, nebun
După pană de păun.
Pana la păun îi verde,
Mîndra cu sprîncene negre
înșeală pe cîți îi vede
Și te*a»nșăla și pe tine
Că doru n«are rușine.

(Birlea, I, 266-267)

Cînd a fost părăsită pentru vreo fată urîță, apare portretul caricatural Ea îi reproșează celui nestatornic că a părăsit»o

Pentru frunza mătrăgunei,
Ciufu și fata»minunii.
Galbînăd ca păpădia,
Mănincefo sărăcia.

(Birlea, I, IQS>

Chiar și atunci cînd fata e negruță — motiv în aparență să fie **ma**i îngăduitoare, mai supusă, mai dispusă să accepte caprb cile feciorului, chiar și atunci răsare cu rigoare demnitatea:

Batăr mbs fată negruță,
Nms la toți răii drăguță.
De țbam fost, mîndrule, ție,
Țbam cătat la omenie.
De la omeniem jos,
Rămii, mîndruț, cum ai fost;
De la omeniem sus,
Rămii, mîndruț, cum țbam spus.

(Birlea, I, 206)

Reținem de aci și alt suport al dragostei adevărate, o altă condiție necesară a ei, omenia, ceea ce semnifică cinste, demni»tate, credință, devotament.

Ferită de schematism, de unilateralitate, lirica nu se rezumă la **a** aproba unirea celor îndrăgostiți numai pentru că amîndoi sînt săraci. Întîlnim în lirica maramureșeană predilecția pentru cel frumos, nu însă numai pentru frumosul fălos, **ci** pentru acela care se însoțește și **cu** alte valori. Dacă dăm și peste multe

· Variante în: M. Friedwagner, *op. cit.*, p. 497; Dumitru Pop, *Poezii populare din Sălaj, Felelor din Transilvania*, voi. I, E.P.L., 1962, p. 182.

poezii în care se exprimă preferința pentru cei cu marlie (viitu și lazuri, e de observat, în primul rînd, unanima prețuire a v»lorilor morale. Rețin atenția îndemnurile la măsură, la prudență adresate unor tineri care sînt preveniți că dragostea nu»i nici moșie, nici iosag (bogăției).

Cîntecul următor, structurat pe două metafore, pune în lumină o realitate specifică Maramureșului, anume mîndria « viței », a neamului la nemeși:

Că noi nu ne»om mesteca
Șohan cît o fi lumea.
C»a ta viță»i de harbuz,
P»îngă»a mea de griuț tuns.
A ta vițad de ovăz,
P*îngă»a mea de grîu ales.
Ș»a mea viță»i de neghină
Și să»ntinde pe stupină,
Ș»a ciuntă un domnișor
Și s»a»nstruța»n sărbători.
Du»te, mîndruț, cu ploaia
Și vino cînd te»oi chema;
Du»te, mîndruț, cu norii
Și vină cînd te»oi dori.
Hei, tu mîndruluțu meu,
Ce te bagi, ce te d»arunci,
Pe unde șohan n»ajungi?
Știu că n»ai peminte lungi
Nici la cîmp, nici la zăvoaie,
Nici de grîu, nici de mălaie.
Nici»i boi cu coarne lungi,
Nicbi vaci ca să le mulgi;
Vița mea cu vița ta
Șohan nu»i de»asemenea.

(T. Brediceanu, p. 27)

Cîntecul, apreciază Mihai Pop, « este o adevărată frescă a relațiilor sociale din Maramureș și din alte sate ardelenne, pro»babil în perioada de trecere de la feudalism la capitalism. Este un document al condițiilor în care se făceau căsătoriile » .

Se crede că obiceiul de a nu se căsători feciorii și fetele de nemeși cu fetele și feciorii de iobagi corespunde principiului roman: « *ne patribus cum plebe connubiutn sit* » spunea o lege

· Mihai Pop, prefață la *Flori alese din poezia populară*, ediție îngrijită de Ioan Serb, E.S.P.L.A., 1060, p. XXXII.

Sau, de data aceasta, unui « pizmaș »:

Cine ne*a despărțit, bade,
Piced carnea de pe spate,
Scrijele și sfășii late,
Că nbam iubit cu dreptate.

(Birlea, II, 1)

Unele blesteme urează celor vizați să aibă în casă farmacie și doctori:

Care drăguța șbo lasă,
Dău, Doamne, poticăut casă,
La picioare mânguții,
Trei doftori la căpătii.
Mătvgutii să numflorească,
Mîndrum pat să putreziască.

(Birlea, II, 1)

Necredinciosului t se cere hiar pedeapsa cu temnița:

Care își ure(ște) drăguța
Săd mănince temnița.
El atîta să robiască,
Apam Tisă să stărpiască,
Pietrile să putreziască,
Părinții să nud cunoască.

(Birlea, II, 40)

E vizată și bunăstarea din cîmp:

Cine strică dragostile
Striced grîu paserile
Și mălaiul pițigușii,
Și mintea din cap grelușit.

(Birlea, II, 57)

in ajutor, pentru făptuirea « județului », sînt chemate nu numai păsărele și insecte, ca mai sus, ci chiar astrcele:

Batăfmbte, mîndruț, bată
Ciarcănu de pungă lună
Și dreptatea mea cea bună;
Ciarcănu de pungă soare
Și dreptatea mea cea mare.

(Birlea, II, 39)

Pribegia celui necredincios e invocată des:

Nu vreau alta mîndrului
Fără masa cucului
Și sprijoana vîntului.
Umble din țară în țară
Ca și cucu de pe vară,
Cu merindea subsuoară.

(Birlea, II, 76)

E de asemenea invocată pentru cel nedemn, moartea de cuțit, însoțită de o înmormîntare săracă, fără oameni:

Fied moartea de cuțit,
Să moară nesposedit.
N»aibă cuie prin sălaș,
Nice pînză pe obraz,
Nici oameni la parastas,
Nice lemnu uscat de cruce,
Nici la groapă cined duce,
Nici cuie prin copîrșău
Nice loc prin temeteu.

Comentînd un asemenea blestem, Mihai Pop observa: « Imaginile nu sînt luate de data aceasta nici din natura încoiv jurătoare, nici din viața cotidiană, ci din rînduielele îndătinate ale satului; cel blestemat este scos din rîndul gospodarilor, este scos și după moarte chiar din rîndurile oamenilor cărora trebuie să li se îndeplinească toate ceremonialele îndătinate. »

Cel care a făcut urîtu e blestemat să nud fie trupul primit în pămînt, săd fie mîncat de lupi, ciori, să«și facă păsările cuib din părul lui:

Cine»o făcut, urîtu,
Nud primească pămîntu!
Țiped pămîntu afară,
Săd mănince corbi și cioară.

(Birlea, II, 91)

Secțiunea această dă o notă originală liricii erotice și se impune prin vehemența, prin pasiunea încordată cu care e vitu» perat cel nedemn, necredinciosul. Blestemele, prin tonalitățile lor colosale, sumbre, nu sînt rezultatul vreunei congenitale

· Variantă în *Gutînul*, 1 (1889), 38, *Supliment*, j; V. Sci p. 74.

· Variantă: *Convorbiri literare*, XXIV, 93 (Transilvania).
· Mihai Pop, *prefață la Flori alese din poezia populară*, ediție îngrijită de Ioan Șerb, ESP.!.A., 1960. p. XXXIV.

răutăți, ci sînt reflexe ale unor nemulțumiri profunde, generate de necredința, incostanța, neonestitatea unor îndrăgostiți. Bleste» mele, prin numărul lor mare, imprimă colecției Bîrlea o anume structură. De altfel nu lipsesc nici din celelalte culegeri. Colec»țiile T. Bud și T. Papahagi se deschid, credem că nu fără tîlc, tocmai cu cite un blestem. Culegătorii au intuit originalitatea și frecvența acestor cîntece în folclorul maramureșean.

Există o bogată secțiune a blestemelor celor îndrăgostiți în folclorul transilvan și cel moldovean. Două bune colecții din aceste provincii, cele realizate de Jarnik»Bîrseanu și Fried»wagner au rezervat capitole speciale producțiilor amintite.

De obicei, am văzut, blestemul este exteriorizarea amară ciunii unei fete sau a unei neveste, desfășurîndu»se ca un mo»nolog, populat de imprecății, lată însă că în colecția lui I. G. Bibicescu dăm peste un blestem dialogat, în care apar cele două personaje, blestemul căpătînd o viguroasă forță dramatică.

Dorul, sentiment consubstanțial poeziei noastre populare, apare în Maramureș într»o diversitate de metafore, unele în»crustate în versuri de ținută gnostică. Dorul e o prezență nu numai în poeziile care se pot grupa sub acest nume. El e detec»tabil și în alte secțiuni: în poezia de dragoste, în poezia de cio»bănie și de haiducie, în poezia de cătănie și de înstrăinare, de jale și de urît.

Un cîntec afirmă imposibilitatea de a fi caracterizat dorul ca ceva drag:

Cine»o zis dorului dor,
N»o mai zis cuvînt ușor.
Cine»o zis dorului drag,
N*o mai zis cuvînt curat.

(Bîrlea, II, 283)

Cei de care se leagă dorul sfîrșesc aproape invariabil prin a»i accepta tirania:

De cine doru se leagă
D»acela»i cu minte slabă,
Pînăii lumea nu»i de treabă.
S»o legat de o nevestă,
Ș»o lăsat tiara»n casă
Și pruncuțul mic în fașă.
S»o legat de on voinic,
Ș»o lăsat plugu la cîmp.
Și de mine s»o legat,
Fost»am voinic ș»arn scăpat.

L X

Și de mine s»o legat
De doi ani în primăvară,
Ș»acum stă să mă omoară.

(Bîrlea, II, 34)

Acestea fiind aspectele în care se manifestă dorul, blestemul adresat aceluia care ba dat dorului pe autorul cîntecului, pare justificat, în concepția poetului popular, și el capătă vehemență exprimată în metafore pregnante:

Cine m»a dat dorului
Aibă casa cucului
Și odihna vîntului;
Că nici vîntul mare casă,
Nici vîntul țară aleasă;
Nici cucul mare hodină,
Nice vîntul țară lină.

Pentru a sugera povara dorului, poetul popular recurge la un paralelism cu obiecte materiale, dorul fiind mai greu:

Hei tu, mîndruluțu meu,
Cumpănit»am doru tău.
Pus»am sare, pus»am lut,
Doru tău trage mai mult;
Pus»am lut și pus»am sare,
Doru tău trage mai tare.

(Bîrlea, I, 285)

O variantă asemenea întîlnim în Bucovina.

Un alt cîntec afirmă tăria, rezistența, îndărătnicia dorului printr»o imagine agrară:

Unde»i mîndra cu doru,
Nu pot ara cu plugu
Că s»anină plugu»n dor.
Trag boii numai nu mor.
Și s»anină plugu»n jele,
Trag boii de rump tînjele.

(Bîrlea, II, 39)

Dorul e o prezență obsesivă:

Tînd mîna, nu te găsăsc,
Numai dorul inimii
Scris pe fața perinii
Cu cerneala ochilor,
Ochilor fărtaților.

(Bîrlea, I, 318)

L X I

Recunoscînd că dorul aduce zbucium, jale, multe cîntece conțin atitudini de respingere a dorului, îndemnuri la domolire, sau chiar porniri pătimașe de suprimare a lui.

Un cîntec exprimă dorința celui posedat de dor de a scăpa, îndemnul e adresat ca unui duh rău, printr-un act de exorcism:

Dorule, bucată rea,
Ieși de la inima mea;
Dorule, bucată amară,
Ieși de la mine afară.
Nu țibi bughet de trei ai,
De cînd la inimămi stai?

(Birlea, I, 264)

Altă dată, pornirea de a suprima dorul cu secera sau cu seceră — dacă acesta ar fi ca pădurea sau ca holda — e mai categorică, dar se recunoaște că asemenea acțiune rămîne infructuoasă, dorul dovedindu-se intangibil:

De<ar fi dorul ca pădurea,
Eu baș tăia cu săcurea;
De>ar fi dorul ca holda,
Îmi adăș cu seceră
Și eu de el aș scăpa,
Inima nu mbar mînca,
Jele nu m<ar mai strica.
Dar dorul e mare cîne.
Nud poate omori nime.
Al meu dor e otrăvit
Cu otravă de Săliște,
Inima ca să mi>o strice.

(Birlea, I, 324—52j)

Altă modalitate de a scăpa de dor ar fi aceea de a neguța, dacă poetul popular nu bar recunoaște și acesteia puțini sorți de izbîndă:

De ar fi dorul vînzător
Îvbaș face neguțător
Și mbaș pune șatra?n prag
S*as vinde la dor si drag.

(Birlea, I, 302)

Alt cîntec, pe care ham auzit de la Ileana a lui Ionu Tomii, din Berbești, pune accentul în neguțarea dorului nu pe vînzare ci pe cumpărare:

De*ar fi dorul vînzători
Cum m*ăș fă neguțători
Șbatîta baș neguța
Pînă ce baș cumpăra.

Exemplul acesta, în replică la cel anterior, pledează pentru o (ărghețe în aprecierea dorului; vrem să spunem că dorul este rm numai respins, ci și chemat, existînd o adevărată nostalgie după dor. Cîntece din alte zone folclorice afirmă permanența dorului:

Foaie verde — a bobului
Lungud drumul codrului;
Drumul codrului sîrșește,
Al dorului se lungește.
Dorul codrului se găță,
Al dorului niciodată.

J Se încearcă și soluția de a se semăna dorul, însă în așa fel
> ca să nu mai răsără:

f Strînge doru*n zăghiuță
Și răsădi în grădinuță;
Dăd răsădi să miinflorească,
Inima să țbo topească.
Că deopucă amflori,
Inima ț și s*a topi.

(Tit Bud, p. 46)

Degajarea dorului de jale ar fi o operație agricolă după care dorul trebuie supus ca o plantă unor munci: semănat, «ecerat, făcut snopi, îmblătît și cernut. Suita de imagini agrare e proprie și descîntecului. Ne amintim, spre exemplu, de acele deseînțele care refac procesul cultivării și prelucrării cînepii.

Dar în cîntecul amintit suita de munci culminează cu cea poetică exprimare a cernerii prin sprîncene, sigiliu al unei sen; «ibile nuanțări:

Dorul meu șba mîndrei mele
De baș putea sămîna
Eu cu drag baș seceră
Și baș face snop în prag,
Și baș îmbiați cu drag,

§* · Ioan Șerb, *Fieri alese din poezia populară*, E.S.P.L.A., 1900, p. 291.

Și baș cerne prin sprâncene,
Doară mba trece de jele.

(Bîrlea, II, 121)

Soluția cea mai potrivită pentru rezistența în fața dorului ar fi ca acesta să se manifeste mai domol. Dorul se poate împlini numai în liniște, ferit de larma mulțimii, retras în domeniul său favorit, « la curțile dorului », localizate în codru. Timpul prielnic e primăvara și vara:

Nu fi, mîndruț, supărat,
Că vine primăvara,
Noi iară ne*om aduna:
La fîntîna codrului
Este masa dorului.
De uiegi e încărcată,
Ia, mîndruț, șbnchină o dată.

(Bîrlea, II, 14)

Aici există chiar o evidență a mîndrelor:

IVbam aflat dat ghidului
La curțile dorului,
Unde*s porțile deschisă,
Mîndrele pe tablă scrisă.

(Bîrlea, II, 62)

Pentru împlinirea dorului în singurătate, el vine în sprijinul tinerilor dornici de evadare metamorfozîndu*se în căruț care să le faciliteze evadarea în codru:

Din doruț nbom fă căruț
Ș*om trece peste dieluț,
Cu obede din lemn verde,
Stițele din măghieran,
Buciumul de odolean
Și proțiapul de omac,
Și boii de ruji de mac.
Și ni<om sui în căruț
Șiom trece peste dialuț,
Undemflorie piperiul
Și se ostoaie dorul,
N*om veni pînăd ceriul.
Unde înflorie tămîia,
Și s<ostoaie dragostea,
N*om veni pînăd lumea;
Dacă nu voie mama
Să grăiesc cu dumata.

(Bîrlea, II, 22 – 23)

LXIV

Cîntecul acesta cu metafora doncăruț de flori pare a fi un cîntec de nuntă, fiind cunoscut în folclorul nostru acel car nupțial cu flori. Metafore din acest cîntec am găsit și întrmn cîntec de nuntă năsăudean, cules de Ion Apostol Popescu:

Cu caru de odolean,
Cu spița de mărgean,
Cu roate de viorea,
Cu osii de floricea.

Că e cîntec de nuntă și în Maramureș ne convinge o variantă din colecția Al. Țiplea (p. 4J4):

Mămsurai tînăr copil.
Mă luă domnii la bdir (bir);
Eu, de frica bdirului,
Trecui apa Untului.
Cînd era(m) la giumătate,
Mămtreba domnii de carte.
Dacă carte ivam știut,
Eu am prins de mnbam făcut
Cărulean
De odolean,
Cu stiță de măieran
Și obdezi
De lemne verdzi,
Și butugi
De lemne dulci
Și proțap
De lemn uscat,
Da boii de ruji împlute.
Cei tineri să să sărute,
Cei bătrîni să nu să uite;
Cei tineri să să ibască,
Cei bătrîni să nud toiască.

Motivul « carului cu flori » cunoaște realizări remarcabile și ele au fost relevate întrmn studiu pătrunzător.¹

Spuneam mai sus că unele cîntece de dor au ținută gnomică, aspect care s*a observat și din citatele de pînă acum, dar pe care vrem săd ilustrăm cu următorul exemplu, în care dorul este definit în raport cu alt sentiment al poeziei noastre, uritul.

Cîntecul stabilește o anume proporție de manifestare a celor două sentimente și lasă să se înțeleagă prezența mai largă a

¹ Al. I. Amzulescu, *Carul cu flori*, în *Revista de folclor*, VIII (193-8), nr. p. 17 – 41-

LXV

untului. Proporția mai mică a clorului nu anulează prezența sa; dimpotrivă, « plină lumea de el »:

De;ar fi dor pe cât urît
N;ar încăpea pe pământ.
De;ar fi dor pe câtă iarbă,
De;ar muri lumea de dragă.
D;așe dor îi mai puțin
Și plină lumea de el.

(Birlea, II, 57)

întrmn cîntec din Berbești, pe care au auzit de la Ileana lui Ionu Tomii, se afirmă că preponderența dorului asupra urî; tului ar duce la extincția celui purtat de dor:

De;ar fa dor pe cât urît,
Eu de mult aș fi;n pământ.

Un cîntec de dor dă expresie credinței în dragoste. O dră; gută își asigură iubitul din depărtare că dorul ei nu poate fi anulat de nimeni, își are o ținută exemplară:

Bade, dorul de la tine
Peste multe dialuri vine
Și nud poate opri nime.
Nici țigan cu lăuta,
Nici român cu fluera,
Numai eu cu inima.

(Birlea, p. II, 117)

*

în notele din acest studiu introductiv am urmărit, la scară redusă, evident, circulația unor motive pe întregul teritoriu folcloric românesc, desprinzînd astfel concluzia că poezia populară din Maramureș comunică perfect cu spiritualitatea celorlalte zone folclorice românești, se încadrează armonios în ea colorînd;o particular. Am tras concluzia, chiar și în urma unor comparații restrînse, că folclorul maramureșean are struc; turale asemănări cu acela din Oaș, Ugocea, Lăpuș, Năsăud, cu acela din Moldova și din Oltenia. Unele cîntece de haiducie și de cătanie se găsesc aidoma în Oltenia. Blestemul de dragoste are vigoarea celui din Gorj. Unele cîntece de haiducie se su; prapun perfect cu acelea din Muntenia.

Dar multe creații populare și modul cum se cîntă melodiile, imaginile vehiculate păstrează un marcant sigiliu de origina; litate. Prin aceasta folclorul maramureșean se delimitează rigu; ros față de acela al popoarelor vecine cu care a venit uneori

în contact. Originalitatea lui structurală, a graiului în care e înveșmîntat pledează elocvent despre tăria națională a Mara; mureșului. In ceea ce privește graiul, Tache Papahagi afirma în docta sa cercetare: « graiul maramureșan ni se prezintă curat și rezistent, ferit de influențe străine puternice. »

Din seria mare de creații populare specific maramureșene ne mai oprim la un singur exemplu, care nu poate fi găsit, în afara ultimelor patru versuri, în nici o altă zonă folclorică:

Pîn' ce;s negru, nu;s țigan,
Ce;s fecior marmățian.
Că m;o uns mama cu unt,
Să fiu tuturor plăcut.
Si rmo scăldat mamam zară,
Șă fiu plăcut la o țară.
Șbs la față rotunjor,
Să fiu plăcut tuturor:
Ca tămîia popilor,
Ca piperul grecilor,
Ca vinul voinicilor.
Și mbs cu părul cam des
Ca să fiu un om ales.
Mădăran crescut în iarbă,
Să cinstesc omul de triabă;
Mădăran crescut în fin,
Să cinstesc omul bătrîn.
Nud frumos care se ține,
Dad frumos cui îi stă bine;
Nud frumos cared ținut,
Ced frumos cared plăcut.

(Birlea, II, 2j) - 254)

Această poezie cumulează o serie de caracteristici ale mara; mureșeanului, închegate armonios în acest autoportret: cu; loarea brună a feții, năzuința de a fi om ales, nevoia de a fi cinstit de semenii. Dăm aci și peste formularea unor precepte etice ca acela despre cinstirea senectuții, reflex al unei culturi străvechi, al unei adînci înțelepciuni. E prezent și un precept estetic desprins dintrmn cod popular al frumuseții. în sfîrșit, portretul morabfizic se completează cu consemnarea unor obb; ceiuri locale puse în slujba înfrumusețării, cum este ungerea Țelurilor cu unt. Se pot cita multe asemenea cîntece cărora nu le putem găsi prea multe variante.

Expresie a unei străvechi civilizații, literatura populară din Maramureș comunică o structură complexă, plural afirmată.

De la tradițiile și eresurile populare la baladele voinicești, la cîntece haiducești, cu efectele lor stenice, voluntare, vitale, care recomandă conștiința vechimii românilor pe aceste meleaguri, mîndria lor de descendenți ai unor conducători nobili, la colinde și descîntece păstrătoare de frumoasă limbă românească, la atît de proteica lirică erotică de esență feminină, cu plâsmuiri spontane învăluite în gingășie, în naivitate dar și în violența blestemelor, la cîntecele de cătănie și război ancorate în niște realități dureroase, la țipaturile exuberante de o extraordinară complexitate — iată, pe scurt, dimensiunile literaturii populare din Maramureș. Ea e o sinteză originală de gândire românească și e străbătută de un pregnant etos românească, nesc, de omenie funciară, de precepte de estetică populară, de întrebări fundamentale de esență cognitivă, de reverii, dar mai ales de neliniști dureroase, de penetrante sondaje sufletești, exprimate toate în imagini și expresii scurte, lapidare, concise.

Această literatură definește complex pe maramureșean, om legat organic din punct de vedere etnic, geografic și moral de întregul popor românesc. El se conturează omenos, mîndru, dîrz, drept, purtător al unei dominante bărbății și nobleți, apt pentru creații artistice vibrante în coloritul și plasticitatea lor. Aceste calități ale maramureșeanului și-au răsfîrînt în specul ficul creației sale anonime, în echilibrul și rafinamentul ei, așa cum observa și Tache Papahagi: «sufletul maramureșeanului se caracterizează și printr-o fericită, dar echilibrată inspirație poetică ce cristalizează în imagini care vădesc un sentiment oarecum controlat parcă, as putea zice chiar intelectualizat » (p. XXXII).

Folclorul maramureșean de astăzi ne-a oferit creații pe măsura celor anterioare și toate acestea culminează spre o explozivă afirmare a vitalității maramureșene, a demnității românești:

Zii, Griguță, numa zî,
Pîn' s-o rupe arcum tri.
Zii, Griguț, cu cetera
Cîntece pînăd lumea,
Să răsune țara mea.

Oricine ar vre purta
Clopu, pana și straița,
Da oșanu nu le;a da.

Toți feciorii purtăm gaci,
Moștenire de la daci.

JORDAN DATCU

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ediția aceasta reproduce integral textele literare populare cuprinse în volumele: *Balade, colinde, bocete din Maramureș* și *Cîntece populare din Maramureș*, publicate de Ion Bîrlea în 1914, la Editura « Casa școalelor ». Ambele volume apar acum sub titlul, mai potrivit, sugerat la vremea sa de Ovid Densușianu, *Literatură populară din Maramureș*.

Structurarea lucrării pe genuri, clasificarea, a rămas aceeași, așa cum a înțeles și-o făcă G. T. Kirileanu, cel care a sprijinit generos și multilateral apariția colecției la « Casa școalelor », după ce așteptase opt ani — împreună cu colecțiile lui T. Bre; diceanu și B. Bartok — la Academia Română, care hotărîse să le publice într-o lucrare unitară.

Clasificarea, ca de altfel și a altor lucrări apărute în aceea vreme, e mai puțin riguroasă. Nu ne referim la o clasificare a poeziilor după motive, după afinități, operație realizată mai tîrziu în lucrări de acest fel, dar la imprecizia definirii unor genuri. Astfel, se găsesc repartizate în lotul baladelor piese evidente lirice, iar în rîndul liricii, piese epice. Nu am operat nici o modificare în acest sens, păstrînd structura inițială a lucrării.

Titlul general *Balade istorice și voinicești*, sub care au fost cuprinse cele de piese, n-a fost fericit ales. Nu cred că ar trebui să dăm obiecție că ar fi privit unele balade din punct de vedere istoric. Puține sînt aceste balade și în afară de *Pintea* nu mai există alta care să prezinte interes istoric. Celelalte, ca *Gruia lui Novac*, *Petrea viteazul mare*, sînt ficțiuni literare. Poate că un mai sporit caracter de document au cele două evocări: *Bătălia de la Solflorin* și *Cîntecul emigrării*, dar în ele, în special în prima, sînt topite foarte multe cîntece lirice. în

Bătălia de la Solflorin sînt juxtapuse o serie de cîntece de cătănie și război. De altfel, această baladă, în mod impropriu a fost plasată la începutul capitolului; acest loc nu e justificat din ur* mătoarele puncte de vedere: cronologic și valoric.

Au fost cuprinse și unele variante, dar n<au fost plasate la un loc, așa cum este cazul baladelor *Petrea, viteazul mare* și *Novac*.

Cele mai multe balade sînt familiale. Există în ele pasaje care sînt comune, metafore, soluționări identice ale unor *con>* flicte.

Aspectul cel mai critic al acestui capitol este însă reunirea sub titlul de *Balade istorice și voinicești* a unor cîntece lirice bogate în versuri, în genul celor din colecția lui T. Brediceanu: **170 cîntece populare din Maramureș**, numite *fiore lungi*, al căror text e abundent. Asemenea exemple sînt: *Blăstămul drăguței, Urîtu, Muierea nărăvoasă, Nevasta și tiara, Mîndrul în cătunie, Drăgușu se ducem cătunie, Moartea cătanei, Jurămîntul cătanei, Orfana, Horea uiegii, Horea miresei, întemnițatul ș.a.* Acestea, evidente cîntece lirice, bogate în versuri, aspect pentru care au fost trecute în rîndul baladelor, sînt fie ample blesteme, fie cîntece de urît, fie cîntece satirice, fie cîntece de cătănie, fie cîntece de pahar, de nuntă.

S*a întîmplat și situația inversă: au fost trecute în rîndul cîntecelor lirice, cîntece epice, jurnale*orale *ca: Măi mire cu păru creț, Frunză verde frunzulită* sau *Colo jos pemn rît frumos*, plasate în contextul *Cîntecelor diverse*, sau *Magheran din grăi dîniță*, care trebuia să fie plasat lingă *Moartea lui Dumitru* la jurnale*orale.

Cîntecele lirice au fost structurate astfel: *Cîntece de dragoste, Cîntece de jale și supărare, Cîntece cătănești sau ostășești, Cîntece diverse, Cîntece luătore în ris, Cîntece la beție, Cîntece la nunți*. Nu există deci o mai fermă subliniere a cîntecelor sociale, a poeziei de dor.

Pentru că de multe ori s>a procedat la gruparea unui mare număr de cîntece culese de la un anume informator, s*a pierdut din vedere că unele piese au apărut și la alți informatori. Astfel, se face că apar unele cîntece în variante prea apropiate, unele neaducînd nimic în plus. Spre exemplu, cîntecul nr. **2** din secțiunea liricii de dragoste se întîlnește și la nr. **30** la cîntece de jale și supărare:

Primul cîntec:

Frunză verdesamii se face,
De rma lua cinemti place,

Verde cunună mboi face:
De m*a lua urîtu,
N<oi strica măghieranu,
Făr' boi lăsa sămflorescă,
Urîtu să*mbătrînească:
Făr' boi lăsa sămflorescă,
Urîtu să<mbătrîneâ.

Al doilea cîntec:

De m*a lua caresmi place,
Mîndra cunună mboi face.
De m<a lua urîtu,
Nu mboi strica sansiu,
Ce boi lăsa sămflorescă,
Urîtu sănnbătrînească.

Din cadrul liricii mai cităm următoarele: cîntecul nr. **7** din capitolul *Cîntecelor de dragoste* revine în aceeași formă în cîntecul nr. **102** din același capitol. Cîntecul nr. **3** se regăsește la nr. **23** din capitolul *Cîntecelor de dragoste*. Cîntecul nr. **28** (*Cîntece de dragoste*) e reluat la nr. **190** din același capitol. Cîntecid nr. **129** (*Cîntece de dragoste*) revine la nr. **146** din același capitol.

Cîntecul nr. **68** (*Cîntece de jale și supărare*) revine la nr. **193** din același capitol.

La *Cîntece cătănești* se aseamănă cîntecul nr. **132** cu nr. **166**.

În cadrul *Strigăturilor* sînt două cu o inesențială deosebire, nr. **2** și nr. **74**:

Nr. **2**:

Pe valea cu tufele
Spală lelea rufele
Și le<ntinde pe nuiele,
Mîrăie cîinii la ele.

Nr. **74**:

Pe valea cu tufele
Spală mîndra rufele
Și lemtinde pe nuiele,
Mîrăie cîinii la ele.

Am semnalat că în cadrul baladelor au fost inserate cîntece lirice care și<ar fi avut alt loc în clasificare.

Colindele și descîntecele au fost bine clasificate. Descîn* tecele, pe lîngă frumusețea remarcabilă a unor texte, aduc și o serie de prețioase detalii privind practicile care le însoțesc, riguros notate de către culegător.

Facem aceste obiecții nu din prisma cuceririlor folcloristici ulterioare apariției colecției lui I. Bîrlea. în ceea ce privește clasificarea liricii, în special a aceleia de dragoste și dor, folcloristul ar fi putut să aibă ca model în clasificare o lucrare remarcabilă: I. U. Jarnik — A. Bîrseanu, *Doine și strigături din Ardeal*, 188J.

Am găsit necesară restructurarea glosarului și trimiterea lui din subsolul paginilor la sfîrșitul colecției realizînd astfel și unificarea cu minimumul de glosar existent și la sfîrșitul celor două volume din 1924.

Restructurarea constă în următoarele: am eliminat glo* sările inutile, foarte multe repetări (un cuvînt era glosat de fiecare dată cînd era întîlnit); am corectat glosările naive și am adăugat noi explicații necesare asupra unor cuvinte care nu reținuseră atenția. Am pus la contribuție și observațiile făcute asupra glosarului, în special de către Vasile Bogrșa. Cuvintele glosate le*am însoțit în pagină de un asterisc.

Capitolul de note a suferit unele restructurări în sensul că s*a renunțat la unele note inutile și — cu voința culegătorului — am procedat la remanierea stilistică a celor mai multe.

Această colecție însumează 1191 de piese folclorice culese de la 116 informatori din 23 de comune maramureșene: Ber* bești, Ieud, Călinești, Săpînța, Rona<de*Jos, Rona<de*Sus, Nă* nești, Giulești, Vișeubde<Sus, Vișeubdejos, Botiza, Borșa, Cuhea, Budești, Vad, Săliște, Poieni, Poienile lui Ilieș, Slă* tioara, Oncești, Bîrsana, Petrova, Cornești. Cel mai mare lot de cîntece au fost culese din comunele Berbești și Ieud, în care a locuit folcloristul mai mult. Astfel, din Berbești, figu* rează în colecție cea. 700 cîntece, mai mult de jumătate din colecție, iar din Ieud cea. 1JO cîntece populare.

Dacă la numărul de 1191 de cîntece adăugăm și pe cele 170 de texte ale melodiilor maramureșene publicate de T. Bre* diceanu, texte transcrise de I. Bîrlea, și pe acelea din colecția lui B. Bartok avem imaginea deplină a activității lui Bîrlea. Ar fi trebuit poate să publicăm împreună și celelalte texte literare din colecțiile celor doi compozitori amintiți. încer* carea de a publica textele din colecția lui T. Brediceanu în cadrul acestui volum, ne*a pus în fața unor prea mari repetări, textele din colecția T. Brediceanu regăsindu*se în mare măsură în volumele publicate de I. Bîrlea în 1924. Este motivul pentru

care am renunțat. Dar nu de tot. Am reprodus totuși trei doine lungi cu melodie și texte literare și una fără text pentru a pune în lumină specificul melodic al doinelor maramureșene.

Colecția lui I. Bîrlea domină prin masivitate pe toate cele* lalte culegeri, inclusiv pe aceea a lui T. Papahagi, modelul prestigios de transcriere științifică a textelor.

Ediția de față șba propus să păstreze transcrierea textelor. Au fost corectate însă multe greșeli de tipar.

Deși lucrarea unui nespecialist în transcrierea riguroasă a K textelor, a realității graiului, colecția lui I. Bîrlea nu e deficitară * sub acest aspect. El a reușit să transcrie adesea particularitățile fonetice și lexicale ale graiului maramureșean. Am păstrat astfel particularitățile fonetice ale unor cuvinte ca următoarele: *peminte, plomîn, cotunl, bosîioc, tîlbura, minîntăl, ibi, ibdi, cîne, pîne, ceri, ciurcel, dibol, comnișăresc, dobă, viron, patriarc, îndărâpta, dumata, fereastă, țiglară, bagnet, stîjar, presacă* etc. Au fost păstrate toate cazurile de epenteză, meta* teză, disimilație, postpunerea formei de pronume verbului, u în hiat.

Am respectat toate cazurile unde a fost notată apocopa, adică suprimarea silabei finale ca în versurile: « Foc în vatră hopoteeste), / Coconu în ciupă țipureâ (ște) /; Murgum tină putrezeă(scă), / Sabiam tiacă rugineă(scă). » Asemenea forme verbale ca: *tre (ce), fă (ce me(re),* sau prelungirea formelor de prezent singular și plural cu *ște* a unor verbe: « Cu varga **de** rugi îl bătește, / Cu șulițad străpungește, / Singele pe stîlp mergește ».

Am păstrat forma de plural în a a unor substantive neutre și feminine ca: *topoară, prinoasă, (sărbători)frumoasă*.

De asemenea, am păstrat formele duble de pronume: *ewio*, de numeral: *un>on, două'Joauă, șapteșapte*.

Deoarece formele dativului aton ale pronumelui personal erau inconsecvent notate, am optat pentru transcrierea li terară.

Au fost păstrate consoanele protetice în cazuri ca: *dnmpă'rate*.

Au fost păstrate întocmai substantivele și verbele cu finalul în re: « Fața că mbai strămutare »; substantive ca: *pușcare, portitare, morțițare, biatare Pătrovare, lumeară*; adverbe: *aiciare*,

Datorită inconsecvenței transcrierii unor verbe ca *ceși*, substantive ca *muere*, am optat pentru formele diftongate. Am diftongat, de asemenea, formele verbale ale verbului a da:

deideie. În rest, verbele au fost păstrate cu particularitățile lor, ca acestea: *săm, sum, trieri, mere* dar și *merge* uneori, *sprii joane, sprijonea, picoară, blem*, forma de imperativ: *A/iu vă daretî somnului.* » (Voiniceii codrului).

Am adăugat la sfârșitul ediției două anexe: prima, cu cîntece populare din Maramureș culese de noi în octombrie **1966**; a doua cu texte muzicale culese de Tiberiu Brediceanu împreună cu textele literare notate de Ion Bîrlea.

Citatele din colecția lui Ion Bîrlea, făcute în studiul introductiv, sînt notate cu paginația ediției a doua.

1 D.

BALADE, COLINDE ȘI BOCETE

DIN

MARAMUREȘ

1924

Aceste poezii populare, culese înainte de marele război european, între anii 1904—1913, fuseseră aprobate, acum 10 ani, spre tipărire la Academia Română, dar din cauza scum<petei tiparului au rămas nepublicate pînă acum.

La adunarea lor din gura sătenilor am fost însoțit, în câteva rînduri, de dd Tiberiu Brediceanu, care a cules melodiile mai multora din poeziile populare maramureșene, fără a putea nici el să și le vadă tipărite pînă astăzi.

Mai norocit a fost dd Bela Bartok, care șba publicat mei lodiile populare din Maramureș în anul trecut la Miinchen, sub titlul: *Volksmusik der Rtimănen von Maramureș*.

Din prefața acestei cărți, cităm următoarele rînduri:

«Materialul cuprins în acest volum bam adunat de la 1J—27 martie 1913, în următoarele sate din Maramureș: Ieud, Vișăubdedos, Bocicoel, Dragomirești, Cuhea, Pătrova, Poieni, Glod, Breb, Văleni, Nănești și Oncești.

Toate aceste localități le*am străbătut în tovărășia ddui Ion Bîrlea, pe atunci preot greco^catolic în Ieud. Dînsul a luat parte cu cea mai mare bunătate la oboselile culegerii, pentru ducerea la bun sfîrșit a acestei lucrări.

O parte a textului a fost culeasă de dd I. Bîrlea.

O însemnată parte a acestei culegeri mam putut*o primi din cauza încurcăturilor de război și a altor împiedicări. »

NOTA LA EDIȚIA A DOUA

Alături de bucuria de a mi revedea colecția în ediția a doua, țin să însemn un omagiu postum lui G. T. Kirileanu, care m-a ajutat generos în 1924 la tipărirea colecției.

Mulțumesc lui Iordan Datcu, îngrijitorul ediției a doua, care a prevăzut cu un documentat studiu și cu aparat critic.

Mulțumesc lui Ioan Șerb, șeful Redacției de folclor, pentru interesul arătat colecției mele.

ION BÎRLEA, 2; sept. 1968

Părul*, creangă cu pere,
Iertați voi, veri și vere,
Și voi, frați și surorele,
Și voi, părinți și muiere,
Dar și voi, mîndrele mele,
Poate v-ara făcut greșele.
Vai, săracu cătana,
Mult îi rabdă inima.
Cătana de unde pleacă,
Rămîne casa săleacă*,
Și bouții jugurați,
Și părinții supărați,
Și vacile jugurate,
Și maicele supărate,
Și clopu * rămînem cui
Și sbiciu deasupra lui.
Vai, săracu cătana,
Mult îi rabdă inima:
N-are cină cu hodină
Nice prînz cu voicbună.

Are*oleacă * de gustare*,
 Nici acee cu*alinare.
 Că cînd suflă rosturgat*,
 Musai şaica * de spălat
 2j Şi pe borneu * de legat,
 Şi de fugit cu Țoc în poc,
 Pîn'ce*ajungi, maică, la foc.
 De fugit cu toatem spate,
 Pînăm ciasul cel de moarte.
 3° Eu numai c*am zis așa:
 — înălțate împărate,
 Lasăme un pic să sălutarim *
 Că de nu cu toți perim.
 împăratul zis așa:
 — Sălutarîți, nu vă zic ba,
 Numai dedați putea scăpa!
 Dar Dunărean curatoare,
 Toată huc * îi murătoare *,
 Pe ulițan plin de ghiată,
 40 Şi vin plumbii de cu greață.
 Prinde*vă*ți feciori în fire:
 Puneți în pușcă patroane *,
 Şi vă faceți toți pocloane *,
 Şbmpuşcați cătră canoane.
 4j" Da eu numai de mi*am zis:
 — înălțate împărate,
 Pe tine numai te bata:
 Tot doruț de sînatate,
 Ca pe noi sudori de moarte.
 50 Nu Țuai sta şohan * în loc,
 Cum sîntem noi tot în foc.
 Nu Ți*ai avea tu mistuială*,
 Cum ne*ai scos pe noi din țară.
 Nu Țisai avea aşezămînt,
 37 Cum ne batem fără rînd,
 Cămălțate împărate,

K

i-
r⁴

Cînd de*acasă am plecat,
 Fost*am pruncuț tinerel,
 Tinerel, fără musteață,
 60 Ş^acum îs cu barbă groasă,
 Nu m*ar cunoaştem noștri doacasă.
 De*i zice că nun așa,
 Bată*mi<te slujba mea,
 Şi drumurile cele grele,
 6r Şi te bată*al meu năcaz,
 Cum am fost la vărtăhaz *
 Ş*am şezut în ştrampohaz * .
 Nice bem, nice mîncăm,
 Numai în şălboc * că stăm,
 70 Lui Dumnezeu ne rugăm.
 — Hei tu, măculița mea,
 la, numai un înger sfînt,
 Mi<o umblat, maică, de rînd,
 Şi un îngeraş ceresc,
 7j Mi*o dat zile să trăiesc:
 Să mă duc în satul meu,
 Ca să fiu cu tatăl meu.
 — Fraților, fartaților,
 Fraților de sub cruce,
 80 Stați cu toții ia cu dulce,
 Stați cu toții să*mpuşcăm,
 Să ne^auda maicele,
 Maicele, jelancele *.
 Fac de cină, și nu cină,
 8j Fără tot plîng și suspină,
 Că fiii*s în țară străină.
 Pînă pun cina pe masă,
 Doamne, multe lacrimi varsă,
 Că fiii lor nu*s acasă.
 90 — Fraților de sub cel steag,
 Stați cu toții în şireag * ;
 Fraților'de sub cruce,

Stați cu toții ia cu dulce.
 Stați cu toții sămipușcăm,
 9S Să ncaudă mîndrele.
 Că fac cununi, da nu le poartă,
 Făr' lui Dumnezeu se roagă,
 Ca pe noi să ne sloboadă,
 Să mergem la țara noastră,
 100 Că, frunză verde, rău s*aude
 Unde sînt cătane multe.
 Frunză verde, acolo mere,
 Unde*s taberile grele,
 Colo sus, la Solflorin,
 105- Unde<i locu mai străin,
 De la Solflorin în sus,
 în mare loagăr * rmau pus.
 Cu puștile în pirometer*,
 Prutucele * fără pită.
 no Nicbi pită de mîncat,
 Nici>i apă de băut,
 Nicbi umbră de șăzut.
 Stăm în gledă*, ca nește brazi,
 Cu puștile îmbrăcați;
 nj Cu săbiile pnnă * noi,
 Să fim gata de război.
 Stăm în gledă cu noaptea întreagă,
 Să fim gata mai dem grabă;
 Și cu puștile lîngă sine,
 1*0 Că frîncu de trei lături vine.
 Și noi stăm de<l așteptăm,
 De bătaie ne gătăm.
 Stăm cu noapteamtreagă,
 Să fim gata mai dem grabă.
 125 Frîncu cînd sloboade puștile,
 Plumbii vin ca muștile.
 Cînd sloboade tunurile,
 Să clătesc dialurile.
 Pică jib* bieți feciorii,

130 Ca și toamna ia snopii,
 Ca și snopii cei de grîu,
 Sîngele îi pînăm brîu.
 Și ca snopii de săcară,
 Sîngele da*i pînăm poală.
 13J —înălțate dumpărate,
 Ia fă bine și te uită,
 Colom sus la răsărit,
 Trei taberei de perit;
 Care pe care semving,
 '4° Tot în Dunăre se*mping.
 Eu am stat și*am întrebat:
 — Tu, Dunăre, ce*ți aduni?
 Eu numai îmi aduc butani *,
 Si mai mici si mai mari,
 HJ Ia și steaguri de jendari.
 Si mai mari si mai mici,
 Si crucite de voinici,
 Cari s?o dus de pe«aici.
 — înălțate dumpărate,
 iy° Și te uită și la noi,
 Peste noi a trece vînt,
 Și picăm fără de rînd.
 Pnnă * noi da mere * apă,
 Și picăm fără de seamă,
 i/j Merge<on ghegenerar * călare,
 Cu«armele țurgăluind *
 Și din gura jib * toind * :
 — înălțate împărate,
 Pune pace, nu te bate.
 160 Că frîncu cînd sloboade puștile,
 Vin plumbii ca muștile;
 Cînd sloboade tunurile,
 Se clătesc dealurile.
 împăratu*o zis așa:
 16j — Faceți, oaste, voi ce?ți vrea,
 Da mai țineți cît îți putea!

Ș*apoi pe toți voi lăsară
Să mergeți ba voastră țară.

De la Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud, mort în 1913.

PETREA, VITEAZUL MARE

— Petrea, Petrea, viteaz mare,
Prinde boii la răvei *,
Si te du aram Muncei *.
— Eu, mămucă, mi*oi mere,
f Eu, mămucă, oi ara,
Da boii cinema mîna?
— Soru*ta, numai Vidra,
Că bine ști boii mîna,
Și cu plugu a îmbla.
jo Și el numai de s*o dus,
O prins boii la răvei,
Ș*o mărs a aram Muncei *.
Ș*o arat, cît o arat,
Soru'sa boiuo mînat.
>*J* Și soru'sa bomtrebat:
— Hei tu, frătiulucu mieu,
Oare țara*dimjos își piere,
O'doarău nor cu ploaie grea?
El numai o zis așa:
20 — Hei tu, soruluca mea,
Nici țara*dimjos nu piere,
Nici îi nor cu ploaie gre,
Da vin turcii Dunăre,
Cîte nouă alătura,
Și pe tine ti*or lua,
Și pe mine m*or prăda.

Da te bagă sub tileagă *,
Să*ți pară lumea mai dragă.
Și turcii că șuo venit,
Șimdată de și*o sosît.
Cîte nouă alătura,
Cîte zece asemenea.
Si el numai de si*o zis:
— Voi, turcuți, turcuților,
3j Răbdațimiă atîta,
Sămii bag mîna pînăam jăb *,
la săsirti scot o cărticică,
Să*mi cetesc păcatele,
Că moi mai face altele.
4° El în loc de cărtice,
Scos*o lucie sabdie;
în locuțu de hîrtie,
Scos*o galbînă sabdie.
Cînd o vrăjit * cu stînga,
45 Prins*o turcii de*a pica,
Ca și cum pică frunza,
Ia, cînd îi coaie * de toamna,
Dacă>o jederă * bruma.
Cînd o vrăjit cu driapta,
5°0 Prins^o turcii a pica,
Ca și cum pică iarba,
Cînd o taie cu coasa,
Cînd îi mai mare ziua
Acasă dacă s«o dus,
5T Apoi mă'sa bomtrebat:
— GătatU'țbai de arat?
— Am arat și*am sămănat,
Și numai am și secerat.
Și numai de mbam lăsat,
60 Cialhăii * să puie clăi,
Și croncii * să strîngă snopi.
Mămulucă, de nu crezi,
Du*te, mămulic', și vezi.

- Că tu numai ți*i pași,
 6. De pe snop numai pe snop,
 Pe titiile * de clop.
 Și de pe legătoare pe legătoare,
 îi pași și pe Vidrare.
 — Mîndru mamii, mai fi iertat,
 70 Mulți coconi * mici ai lăsat,
 Si neveste* ai sălăcit* ,
 Și coconi ai pribegit.
 Da el înco zis așa:
 — Nu ți*ai fi, mamă, iertată,
 75 La grea moarte rmai fo' mînată.

De la Toador Hoza Boicu,
 de 66 de ani, din Ieud.

PINTEA VITEAZUL ·

Sub poale de codruț verde,
 Mîndra șatră * a Pinteii este.
 Da numai Pinteia, domnuț mare,
 Nu putea de supărare;
 Nice bea, nice mănîncă,
 Făr' pîn șatră se preîmblă.
 Nice bea, nicin mîncare,
 Fără tot pe gînduri stare.
 Numai el așa zice:
 — Mai feciori *, feciorii miei,
 Care fecior s*a aflare,
 Să meargă în Baia*Mare?
 După pită, după sare,
 După prah* de cel mai mare;

Vez Note, p. 463.

- Țr După pecie* de miel,
 După prah mai mînîntăl.
 Să dnmplem noi d*armele
 Să*mpușcăm tisturile *.
 Că tisturile așe*o zis:
 20 Numai noi că li*am furat,
 Numai doi ciocani * de boi
 Cu cornițelemapoi,
 Dept * acee să pierim noi!
 Numai eu că am visat:
 Cal fără țifărășag*,
 Capu fără comanac * ;
 Pușcă nouă ruptăm două,
 Și pe mine în bdicauă * .
 Numai unu s«o aflat
 3° Si s*o dus în Baia*Mare,
 După pită, după sare,
 După prah * de cel mai mare,
 După pecie de miel,
 După prah mai mînîntăl.
 înainte i*o ieșit
 b5 Un cîne de boier mare,
 Tot o prins a dntrebare:
 — Măi tu, mare voinicele,
 Spune tu moartea Pintii.
 40 Că moartea Pintii de ni*i spune,
 Numai noi te*om cumpăni
 De trei ori cu talerii *
 Și de trei cu galbinii,
 Și de trei ori cu husoșii *.
 4jr Numai el s*o lăcomit
 La atîția bani de»argint.
 — Moartea Pintii că*i așe:
 Cu trei spice de grîu sfînt
 Ș*on plumb mîndru de argint
 5° Pîn furcuța peptului,
 Undea greu voinicului.

înapoi s*o dunturnat.
 Numai toți o fliștucac * ,
 Și cătră Baie*o plecat.
 55 Când o fost în poarta Băii,
 Numai ei așa*o strigat:
 – Descuie poarta, vîju*!
 Moșu nu o descuiat.
 El on picior la poart*o dat,
 60 Toată poarta că s*o spart.
 Vîju tot așa o zis:
 – Pintio, Pintio, viteaz mare,
 Nu strica tu portițare * .
 Că porțile*s împărătești,
 6y Si mă tem să nu greșești.
 Da Pinte mo ascultat,
 Toate huc * că li*o și spart,
 înainte că i*o ieșit
 Un cîne de boier mare,
 70 Tot în el ținea pușcare.
 Șim genunchi a genunchiat,
 Șim trei zile o horit* ,
 Șim trei zile*o șuierat * .
 Numai el așe zice:
 1\$ – Cine și*a spune mortiță,
 Numai cătna lui drăguță,
 Da să fie blăstămat,
 De mine, de Dumnezău,
 Și de sfintu soare,
 *o Să nmși mai spuie mortițare.
 El se uităm jos la poartă,
 Unde vede om de*al său,
 O văzut pe frate*său.
 – Măi Ghiorghii, frateleiiu,
 & Na*ți sabia dungă * mine
 Și omcinge după tine,
 Fii și tu fecior ca mine.
 – Voi, feciorasii mei!

Dintr*o sută și'cincizeci,
 90 Feciorași mîndri p*aleși,
 Ziuă bună de la voi,
 Și vă duceți voi la oi,
 Și vă băgați undea mai bine,
 Mă pomeniți și pe mine.

De la Ștefan Codrea Tomăț,
 de 60 de ani, din Berbești.

GRUIA LUI NOVAC

Colom sus la răsărit,
 Este*o masă rotilată,
 Cu Novaci încunjurată.
 Toți beau și se veselesc,
 5 Și pe domni îi pominesc.
 Numai Gruia lui Novac,
 Nice bea, nici veselea,
 Nici pe domni nu*i pominea,
 Da cu lacrimi se hrănea,
 10 El de Țeligrad* gîndea.
 Tată*so că și*o grăit:
 – Măi Gruianu tătuchii,
 Ce nu bei, nu veselești,
 Nici pe domni nuă pominești,
 1; De cu lacrimi te hrănești ?
 în răspundemii ceva mie:
 Ori ți*e doruț demsurat,
 Ori ai voie de jucat,
 Ori în Țeligrad demtrat?
 20 – Nu mi*e dor de însurat,
 Nice mi*i dor de jucat,

Da miu dor de Țeligrad,
 Să bea vin nestîmpărat!
 – Hei Gruianu tătuchii,
 25 Țeligradu oraș mare,
 Pentru tine nu s*a dare!
 N*avură capu ce fară,
 Fără murgu îl gătară,
 Pungă * Dunărea luară,
 3° Pînăm Țeligrad omtrat,
 La crișmauripăratului,
 în mijlocu orașului.
 Și pe Aniță d*omtrebat:
 Că are rînd demn murguț
 3J Și pat de on voinicuț?
 – Grajduu gata măturat,
 Patuu gatauȚiperinat.
 Numai în el de culcat!
 El în curte * că s*o băgat,
 4° Lui vin roșu că i*o dat,
 Și trei buți cu vin împluți
 Li<o tocmi cu fundum sus.
 Ș*o tăiet șto marhă* grasă,
 Nici on ban mo pus pe masă.
 4J Anița s«o supărat,
 Cizme roșii omcălțat,
 Sugne * albe omibrăcat,
 Și launpărat o alergat,
 împărat o întreat:
 jo – Ori vinu ți s*o ciuntat *,
 Ori ai bani de numărat?
 – Nici vinu nu s*o ciuntat,
 Nici am bani de numărat.
 Da asară, pemserat,
 55 Harnic voinic mi*o picat.
 Și trei buți cu vin împluți
 Li'O tocmi cu fundum sus.
 Și*am tăiat și*o marhă grasă,

Și ham ospătat la masă.
 60 Și nici on ban nu mi*o lăsat,
 Făr' el tare o cîntat.
 împăratu o întreat:
 – Spuneuni tu fația lui?
 – Că fația lui la obraz,
 6r Albă e ca și spuma,
 Mustețele ca la rac,
 Și lemnoadă după cap.
 Face nodu ca pumnu,
 Și răgne ca bivolu,
 70 De te spăimînți de dînsu,
 Și te*ai spăimînta și tu!
 – Hai, Aniță, crîșmăriță!
 înapoi teu înturna,
 Și vin roșu că iu da.
 7J Că acela e Gruia lui Novac,
 De trei ori țarui prădat.
 Șiu dă vin de cel mai tare,
 Doar îl vom puteaunbătare,
 Și de bani nud întreat.
 8o Ș*Aniță s*o*ndărătat *,
 •Si Gruia CiO întreat:
 – Hăi, Aniță, cîrșmăriță,
 Spuneuni tu, și cu dreptu,
 Că launpărat teuu alergat,
 8j Și capu mi hai mîncat?
 – Hăi, Gruian, iubitu mieu,
 Launpărat că mam mers, zău.
 Că eu numai am îmbiat,
 Ia aici pe la vecini,
 90 Și miuim cumpărat lumini.
 Placă, nu mai odihni,
 Că vin bughet* vom găsi.
 Că bani mie nu miu da,
 Că mi*e dragă fația ta.
 95 El tare s*o supărat,

Curtea toată vo fărmat.
 Vinu tot că bo băut,
 Și murgu și bo luat,
 Și pe el omcălecat.

100 Turcii toți bomcunjurat.
 Un cîne de turc bătrîn,
 Nu să meargă și să tacă,
 Făr' din grai că șbo grăit:
 — Hei, turcuți, turcuții miei,

ioj Stați în loc și vă uitați,
 Oăstau Gruia lui Novac,
 Stați săd prindem c<amu<i bat,
 De trei ori țara o prădat.
 De horn mai scăpa o dată,

no Nba omorî țara toată.
 Și pe el că bo luat,
 Și numai că bo băgat,
 Că Gruianu o fost bat,
 Și la<mpărat ș*o alergat.

Iir Șimipăratu bo luat,
 în temniță bo băgat.
 Numai el că ș*o strigat:
 — Dnnălțate împărate,
 Curvă fie mumă<ta,

120 Cum capU'mi vrei ad mînca.
 Eu atîta ti>oi ruga,
 Pentru bună dragostea,
 De vrei să*ți domnești țara:
 Fărnii tu mie*o ferestuță

i 2j Ca să pot eu a grăi,
 Cînd paserile*or ciripi.
 Să îmi scriu o cărticea,
 S*o trimăt în țara mea.
 Să trimet că am murit,

13° Să*mi vie părinți la mormînt.
 El numai că șbo văzut
 Un puiuț de rîndunea,

Și el numai omtrebat:
 — Hei, puiuț de rîndunea,
 '3J Poate ești din țara mea?
 Căci țbaș scrie«o cărticea.
 El cărticeaua c*o scris.
 Pe cînd puiu>o și sosît,
 Tată<său că bo găsît.

140 Lamipărat că șbo alergat,
 Pe*mpărat că bouitrebat
 Tataie * a lui Novac
 Și s*o gătat ca popește,
 El o spus că canonește.

14J — Oh, înălțatemipărate,
 Ori ai robmți de murit,
 Ori unu de canonit?
 Temerte de Dumnezău,
 Că musai * să dau canon eu.

ijo Șbmpăratu hau lăsat,
 Șim temniță s*o băgat.
 — Teme*te,*mpărate,
 Dumnezău de Dumnezău,
 Că în lege la spovadă,

i u Nud slobod să fiu numai eu.
 Și el acolo că șbomtrat.
 — Hei, Gruian, Gruianu mieu,
 De mine mai ascultat!
 Vezi că turcii te*au băgat!

160 El numai o zis așa:
 — Tare sum* eu demsătat,
 Că nemică nu mbau dat.
 Adă*mi mie<o cadă * derapa,
 Ca s*o beau toată o dată.

165- O cadă de apă bo dat
 S>au băut*o toată o dat'.
 Nurmo dată s*omcordat,
 Fiarele toatoo picat,
 Temnița toată'O fărmat,

Și la lume o scăpat.
 La*mpărat ș'uo d*alergat,
 Și el numai bomtrebat:
 — Curvă fie mumă'ța!
 Capu*ai vrut a mid mânca,
 17j Și sămii ciunti tu viața.
 Ș*atunci o palmă *bo* dat,
 De trei ori s*o răsturnat,
 Și turcii toți s*o gătat.
 Și mereau plumbii ca muștile
 180 Și din alt loc cu tunurile.
 El tare s*o supărat,
 Tot orașu *bo* prădat.
 — Hai, tătucă, tată'-meu!
 Bate tu marginile,
 i8y Eu oi bate mijloacele;
 bom bate, i*om sodomi *
 Și de turci nemic n*a fi.

De la Gheorghe I muș
 al lui Ștefan Crețiu, din Borșa.

5

NOVAC

— Hei, puiu mamii, Novac,
 Dă*ți cizmele dipt * opinci,
 Și ciucurii * dipt cioareci *,
 Și ciacău * dipt doi boi,
 Că țboi da și eu doi.
 Și tot îi mere * a ara
 Cu sormta Mărica,
 Că bine ști boii mîna.
 — Undcom mere a ara?

o — în cîmput la Țărigrad,
 Este*on pămînt înhirluit *,
 Cu pălant * e ddngrădit.
 Plugu *bo* duncobdilat *,
 S«acolo de o mînat.
 ij Acolo daoo sosît,
 Plugu *bo* descobdilat * ,
 Și pe brazdă d<o mînat.
 Da Novac așa zice:
 — Hei, tu, soruliana mea!
 20 în uită'tem jos pe țară,
 Doară pomibs înfloriți,
 Ori turcuțibs dânvăliți?
 — Ba aceia nms pomi înfloriți,
 Ci*s turcuții învăliți.
 Numai el așa zicea:
 — Hei, tu, soruliana mea,
 Den vede tu ceva vrajbă,
 Da te bagă sub tileagă *,
 Nu gîndi, soră, cău șagă.
 3° Si turcii că si<o sosît,
 De bătaie s*o gătit.
 Da Novac așa zice:
 — Voi turcuți, turcuților,
 Nu vă stricați chielsîgu *
 33" Că*ți peri toți la focu.
 Și Novac s*o mîniet,
 Și pe toți că *bo* tait.
 Și plugu *bo* descobdilat,
 Șbacasă că o mînat.
 40 Mă'samainte că i<o ieșit,
 Cu păr galbin desplătit,
 Cu lacrimi pînăm pămînt.
 — Arat*ai, puiu mamii?
 Numai el așa zice:

- 4© — Am arat șam sămînat,
 Și s*o copt ș*am secerat.
 Zac turcii ca butucii
 Și caii ca păunii,
 De ți*e groază de dînșii.
- 43" Atunci mă«sa*șa zice:
 — Fire<ai, Novac, blăstămat,
 Că multă țară^ai prădat,
 Drăguțu mi bai mîncat.
 Și Novac s*o mîniat,
- 3"o Și pe mă'sa o tăiat,
 Și pe soru*sa o lăsat.

De la Ștefan Codrea Tomăț,
 de 60 de ani, din Berbești.

PRIBEGII, LA PODU VENEȚIEI

Se duc harnici pribegei * ,
 Cu cușmă criată de miei,
 Pîn ce pădure de fag,
 Cu pușcă și cu bîltag * ,
 Li se șede de pribeg.
 Cu păruțu creț pe spate,
 Coboria la cele sate.
 Harnici toți și minunați,
 Nu*s feciori ca ei în sat:
 Coborît*o pribegii,
 La podu Veneții.
 — Hei, tu, fată venețiancă,
 Trecime Veneția,
 Focu mult bine țbom da:

ii

1.

- 13* Hușoșii * cu felderu * ,
 Talerii * cu chibălu * .
 Ea își rumpe și își zîse:
 — Măi, tu, mare voinicele,
 îngădubmă puțintele,
- 20 Să mă bag în Veneție.
 O am o maică bătrînă,
 Tot ști rîndu vadului
 Și ovodu * murgului.
 Dup*acele ș*o îmbiat,
- 23" Șim crîșmă că s*o băgat.
 Avu șapte frățurei,
 Tusșapte fu tălhărei.
 Căci pe ea că o văzut,
 Toți o dată bomchinat:
- 3° — Să trăiești, soruca mea,
 Mulțămesc, oacum aș bea.
 — Hei, voi dragi, frății * mei,
 O coborît pribegii,
 La podu Veneției.
- 3J Ei de*acolo s*o luat,
 La Veneția*o*alergat.
 Numai ei așa zice:
 — Hei, tu, mare voinicele,
 Cîte morți tu ai văzut,
- 4° Care voauă v*o plăcut?
 Ori din pușcutămipuşcați,
 Ori din sabie tăiați?
 Numai ei așe zice:
 — Las' să fie la biatare,
- 43" Că morțiad tot unare.
 — Măi, tu, mare voinicele,
 îngădubmă puțintele,
 Sămii bag mînam buzunar,
 Să scot mîndru călămar;
- jo Sămii bag mînam minteuță * ,
 Să scot dalbă hîrtiuță,

Săuni scriu doauă*trei slovuță *

Tocmai la a mea drăeută.

Am păcateuitunecate,

jr Tot cu mîndreunpreunate.

Dup*acele nu și*ounblat.

Băgai mînam minteuță,

Scosăi dalbă săbiuță.

Și deodată o vrăjit *

60 Și pe cinci i*o oborît;

Vrăjiră șba două oară,

Toți îi făcu grămejoară.

Numai ei așa zicea:

— Morții tăi, curvă de cîne,

Și pe tine ti*aş tăia,

Da pe tine tbom lăsa,

Să duci hiruțu * în țară,

Ce feciori nham fost noi iară.

Pe 3a Ștefan Codrea Tomăț,
de 70 ani, din Jii-rbești.

CONSTANTIN

— Sine *, sine, Constantine,
Are nănașa bani mulți?

— Tot poduri peste gloduri*
Mînăstiri pe la tîrguri.
Mînăstiri da multe este,
Tîrguri mari și de neveste.
Beau feciorii, se libovăsc *,
Și de mîndre da gîndesc.
Numai ei așa zicea:

— Tu, Aniță, crișmăriță
Dă un horincă * de*o ^roșită *

Să beau cu cea coconită*.
Coconițamii place tare,
Nu știu placuu eu, ori ba?
— Hei tu, dalbă coconită *,
De mă ibești tu pe mine,
Spuneuni drept, nu*ți he rușine.
Spuneuni drept, tu a cui ești,
Să mă duc să te

20 Am acasă șcase boi,
Tulucani * mai mici vo doi,
Ș*on botei * mîndru de oi.
Tboi fă ți»emn fogodou *,
Să he anume*a tău.
Să trăiești, mîndrucă, bine
Și eu, mîndra, pungă* tine.

Oc la *Ștefan Codrea '1'omii,
de to de ani, din ikrlKMi

VOINICII CODRULUI

Sub poale de codru verde,
Mîndra zare se mai vede.
Nu știu zare, ori. foc mare,
Nu știu, zarea focului,

S Ori voinicii codrului.
Sînt vro zeceuoisprezece,
Fac legea unui berbec
Tot îl taie pătrărește*,
Și la voinici seunpărtește.

•o Cînele de Bărbînoc,
Nu se tacă lîngă foc.

• Vezi c:|p. ,|'cl, voi. II, p. 40).

Numai el din grai grăie:
 – Voi, voinicii codrului,
 Nu vă dareți somnului!

ij Că mie mi*o spus Novac:
 Somnud perdere de cap,
 Și bețiad sărăcia.
 Voi d^aicea vă luați,
 In pădurea cea cu fagi,
 20 Și vă tăieți hădăragi * .
 Și d*acolo coborîți,
 Unded coasta cu nuiele,
 Și vă tăieți îndirjele * .
 Și mergeți în jos la Blaj,
 5" Oacolo<s oameni găzdaci*,
 Și au șuri șbau snopișori*,
 Și v*or băgamiblătitori.
 Pînăam dalbă primăvară,
 Mai petreceți și la țară.

3° Dea fi iarba cît acu,
 Și frunzucă cît banu,
 Iar a fi a vost codru.
 Săracu de voinicu,
 Căpătiud bîltagu * ,
 35" D*ășternut îi pămîntu,
 Șimvălitoarea ceriu,
 Si frunzucă din codru
 Drumuțu pribagului * ,
 Ca și frunza fagului.

4° D*ășa umblă pribeagu,
 Cum suflă frunza vîntu.
 Și umblă tare cu grije,
 Cînd se băgăm pădurice.
 Cînd aude*o frunzuliță,
 45" Iată*te*ai șba mea mortîță.
 Cînd aude*o frunzulea,
 Iată*te?ai mortîța mea,
 Cu mare grijă trăia.

Trec pribegii și se duc,
 5° Pîn cea pădure de nuc.
 Cu lance și cu bîltage
 Coborîră ei la sate,
 Cu păruțu creț pe spate.
 Cu tarnițe * tătărești
 57 Pe trei cai moldovenești.
 Cît în cîrșmă ș*o ddntrat,
 Cinci buți și \vo deșartat,
 Cruce de ban mo dat.
 Ascultați voi, oameni buni,
 60 Ce voi spune nms minciuni:
 Cu oamenii blăstămați,
 Pe un drum să nu plecați,
 Nici în crîșmă să nu stați;
 Dintr<on blid * să nu mîncăți,
 Că dipce**s rău blăstămați.

De la Toader Hoza Boicu,
 de 60 de ani, din Ieud

TREI TÂLHARI DE GHENERARI

Coborrbo, coborît,
 Trei tâlbari de gheneari,
 Sub fereastă la popa.
 – Preoteasă, lumea noastră,
 Blem * cu noi în țara noastră.
 Că noi ție țî*om lua,
 Potilar * de cel mai lat,
 Cu cincizeci d*arginți luat,
 Ș*o păreche de ciurcei * ,
 Cu cincizeci si cinci de lei,

- Șon firuț de granatir * ;
 Granatiru mohorît,
 Să*ți pară popa urît.
 Preoteasa^o zis așa:
- IJ – In auzi, popăde, auzi,
 Ce zic ghegenerarii,
 Să mă duc eu cu dînșii.
 Că ei numai mbor lua
 Potilar de cel mai lat,
 C u cincizeci cbargint luat.
 Șo păreche de ciurcei,
 Cu cincizeci și cinci de lei.
 Șon firuț de granatir,
 Granatiru mohorît,
- 2.) Sămii paie popa urît.
 Da popa o zis așa:
 – Na*ți, preoteasă, cheile,
 Sbti descuie lăzile,
 Șbți cumpără tu ced vrea,
- 3° Numii strica popia mea,
 Oa mere * la vlădicie
 Și m*a țipa* din popie.
 Că eu nms făcut pe popie,
 Nici măcar pe dascălie,
- 3J Ce*s făcut pe voinicie.
 – Batante focu, răchită,
 Ce ești neagră și pălită.
 De nu ești mîndrumfrunzită,
 Sămii fac eu curea la flintă *,
- 4° Sămii iau flinta în spinare,
 Să mă duc la codru mare,
 Unde muguru răsare.
 Poruncit*o mîndra mea,
 Să mă duc pînă la ea;
- 45" Ducemi^oi ca ș«on nebun,
 Pe frunzuca cea de*alun.
 Trec prin vale mort de sete.

ti

5°

Mămtîlnii cu două fete,
 Amîndouăm haine noauă,
 Le sărut eu pe*amîndouă,
 Și pe una totdeauna.

De la Toader Hoza Boic»
 de 62 de ani, dîn Ieud

TREI VERI PĂCURĂREI

Merg trei veri primăverei
 îs tustrei păcurărei †.
 Cu oile după ei,
 Sus la verdele munte,
 La iarbă pînă genunche.
 Acolo daco sosît,
 Numai pe cela mai mic,
 Care era mai străinic * ,
 După apă bo mînat,
 Pînă legea bo gătat;
 Pînă apă*o împărțit,
 Legea lui că bo gătit:
 Pe dînsu de omorît.
 Da el bine*o auzit,
 Si el numai de sbo zis:
 – Pînă apă mbam luat,
 Voi legea mbo ați gătat.
 Pînă apăram împărțit,
 Da voi legea mbați gătit.
 Hei, voi frățiorii mei,
 Dacă voi mbți omorî,
 Pe mine nu mămgropați
 Nici în sfîntu temeteu * ,

1B

† Vezi cap. *Note*, voi. 11, p. 465 – 466.

Fără unde#oi zice eu.
Tot pe mine mămgropați:
în strunguța oilor,
în cărarea fetelor,
în țărucuțu * mieilor,
In drumu femeilor,
Șim calea voinicilor,
în strunguța * sterpelor,
în calea nevestelor.
Șim mîna mea de*a driapta
Punețimii, frați, trîmbița,
Sămii zic sara dintrunsa.
Cînd vîntuțu șba sufla
Din țară, de la mama,
Că sxaudă trîmbița.
Cînd trîmbiba trîmbița,
Oile toatelor zbiera.
Șim mîna mea de*a stînga
Punețimii, frați, fuieru.
Cînd fluieru sba zice,
Oile toate stor strînge.
Cînd din fluier de mboi zice,
Oile toate or plînge.
Oile cele bălai,
Toate or zbiera prin văi.
Cu fluieru oi fluiera,
Și oile rmor cînta.
Cele mîndre bogărele *,
IVbor jeli searam pornele * ;
Cele mîndre și cu lîni
IVbor jeli vara prin stîni;
Oile cele cornute,
Mîndru rmor cînta prin munte;
Oile cele bălai,
Toate rmor jeli prin văi.
Oile cele albastre,
Toate rmor jeli pe coaste;

Cele mîndre și cu lapte,
M*or jeli trecînd prin sate.
Hei, voi, frățiorii mei,
Cînd acasă îți sosî,
Mămuca v*a agodi *
Cu mîncare caldăm masă,
Și cu apă recem vasă,
Si cu struț * verdem feriasă.
Și acasă dacă'ți mere,
70 Maicamainte v*a ieși.
Mămuca va ddtreba:
Frate vost unde^o rămas?
Spuneți c*am rămas pe munte,
Cu oile cele cornute;
7J O rămas pe niște văi,
Cu oile cele bălai;
O rămas searam pornele,
Cu oile cele bogărele;
O rămas. pîntre hotroape *,
Cu oile cele știoape * ;
O rămas pe cele groape,
Cu oile cele știoape,
80 Ar veni și nu mai poate.
Numai el șbo cuvîntat:
— Pe cînd acas«oi sosî,
Struțuc verde s*a veștezi,
Apam vasă s*amcălzi
8j Si mîncaria s«a răci.
Si s«a răci mîncaria,
Nu rmoi vede cu mama,
Șohan * pîma fi lumea.
Nbom vede la judecată,
90 S*atuncia numai o dată.
Ș*acasă dac«o venit,
Maicamainte lbo ieșit.
— Da fiuțu meu nu vine?
— El o rămas colom munte,

9r Cu oile cele cornute;
 O rămas pe nește văi,
 Cu oile cele bălai;
 O rămas searam pornele,
 Cu oile cele bogărele;
 100 O rămas pîntre hotroape,
 Cu oile cele știoape;
 O rămas pe cele groape,
 Star veni, și nu mai poate.

De la Toader Hoza Boicu,
 de 62 de ani, din Ieud.

II

IRINCA

Irinčuța ședem prag,
 Cu firuțu tras prin ac.
 Nu stiu coasă, ori descoasă,
 O mununită * mvîrstează * .
 J Fără nubsa omtrebat:
 — Irinca, draga mamei,
 Tu coși oare, ori descoși,
 O' mununa * învârstezi?
 — Nice cos, nice descos,
 io Nici mununa învîrstez.
 Da cum maș fi eu supărată,
 Că vin turcii Dunăre,
 Cîte nomalătore,
 Cîte zece asemenea.
 'J Și pe mine m*or lua,
 Și pe tine te*or prăda.
 Si mă*sa numai sbo zis:
 — Irinca, draga mamei,
 Eu pe tine ti*oi învâli
 20 Cu giguri * mari de bumbac,

Și cu valuri de postav,
 Și tboi băgăm grădiniță,
 în cea mîndra stupiniță,
 Sub cel vîrf de martoniță *.
 2j Da vin turcii Dunăre,
 Cîte nouă alătore,
 Cîte zece asemenea.
 — Hei, tu, soacră, soacră mare,
 în descbideme portare!
 }o Ea afară șbo ieșit:
 — Soacră mare numii mai ziceți,
 Căci mam feciori demsurat,
 Nici fete de măritat.
 De numii credeți gurița,
 3j Blem*, să v*arăt crucită;
 De nu credeți cuvîntu,
 Blem, să v«arăt mormîntu.
 Turciiimapois*omturnat.
 Un cîne de turc bătrîn,
 4° Nu să treacă și să tacă,
 S«o făcut amcăleca,
 Pe ce verde grădiniță,
 Pe ce mîndra stupiniță.
 — Ho, ho, ho, voi oaste mare,
 4J întoarcețbvămapoi iară,
 Că aiceau Irincare:
 în astă grădiniță,
 în cea mîndra stupiniță *,
 Sub ășt vîrf de martoniță.
 jo Tot cu giguri de bumbac,
 Și cu valuri de postav.
 Înapoi de șbomturnat,
 Pe Irinca o luat,
 Și pe mă*sa o prădat.
 JJ Irinčuța o zis așe:
 — Voi turcuți, turcuților,
 Răbdatbmă atîta,

Sămii învîrstez mununa *,
 Cu sînge din mămuca,
 60 Că știu, mai mult moi purta.
 Lăsațimiă atîta,
 Să*mi sucesc inelele,
 Că taremii rump degetele.
 Și eu numai de rmoi fâ:
 6j Floricică albăm iarbă,
 Nime să nu mă cunoască
 O am fost eu de hada * voastră.
 Și ea numai s<o făcut,
 Floricică albăm iarbă.
 7o Și ei atîta o cosît,
 Pîn pe Irinca o găsît.
 Și ea iarăși de șbo zis:
 — Decît roabă turcilor,
 Mai bine hrană peștilor,
 7j Și cuibuțu racilor.
 Că eu numai de rmoi fâ
 Pasăre mîndra măiastră
 Ș<oi zbura la domni în fereastă,
 Peste munți la dalbe curți,
 8o Ș*oi fi descuietoearea lăzilor,
 Vînzătoreea vinațelor *,
 Strigătoreea iobagilor,
 Din vîrfuțu treptelor.

De la Toader Hoza Boicu,
 de 60 de, ani din Ieud.

NEVASTA VÎNDUTĂ LA UN FECIOR COMISĂRESC

Cel fecior de armaș * mare,
 Focu mîndra nevastă are,

Pe sub soare soață mare,
 Pe pămînt protivă mare.
 j Tot domnii șbo dauzit,
 Țipară * porție * mare,
 Ca să maivă ce*și mai dare,
 Ca să'și vîndă nevastare.
 Vîndu mori, vîndu vîltori * ,
 10 Vîndu dialuri cu viori * .
 Porțioara o plătea,
 Femeia nu o vindea.
 Țipară de*a doauăoară,
 Ca să maibă ce«și mai dare,
 ij Ca să«și vîndă nevastare.
 Numai el așa zice:
 — Hăi, mîndra, nevasta mea,
 Numai tu, mîndra, te gată
 în haină mîndra de argint,
 20 Din creștet pînăm pămînt.
 Numai noi, mîndra, nbom duce
 La tîrguț, la tîrgoveț,
 Unde sînt nevestem preț.
 Numai ei că s*o gătăt,
 23" Și la tîrguț o plecat.
 Cînd fu locu la on loc,
 Un cîne de ture bătrîn,
 Nu să tacă și să treacă,
 Numai el așa zicea:
 30 — Măi, tu, mare voinicele,
 De vînzat țid nevasta?
 — De vînzat, zău, săleaca * .
 — Cît îi cere pă dînsa?
 — Șepte cară de odoară * ,/
 35- Șepte buți de bani mărunți,
 Să nmți pară cîrnii dai mulți.
 Turcuțu ca cel bănos,
 Țipă chepeniagu* jos,
 Prinde bani a număra,

- 4° Nevasta a blăstăma:
 – Şire«ai, bărbat, blăstămat,
 Cum lăcomeşti banilor
 Şi mă vinzi paginilor!
 Numai el așa zicea:
- 45 – Stringenți, turcuțe, banii,
 Că nevasta nu mboi da,
 Că verde prinde«a blăstăma.
 Ei de^acolo s*o luat,
 Pîn cele cîrșme tot bînd,
 Pîn umbrări tot jucînd.
- 5° Cînd fu locu la un loc,
 Dinainte lbo ieșit
 Un fecior comnișăresc * ,
 De la cele curți domnești.
- 55 – Măi, tu, mare voinicele,
 De vînzat țbe nevasta?
 – De vînzat, zău, săleaca!
 – Cît îi cere pe dînsa?
 – Șapte cară cu odoară,
- 60 Șapte buți de bani mărunți,
 Să nmți pară cărnii dai mulți.
 Feciorii, ca cel bănos,
 Țipă chepeniagu jos,
 Prinde bani a număra.
- 6j Si banii bo numărat,
 Și nemic mo blăstămat.
 Ei de*acolo s*o luat,
 La cea mîndra poeniță,
 La cea verde fmfîniță.
- 70 – Hăi, tu, soață, draga mea,
 Noi de cînd da tot venim,
 Nicăiri nu poposim.
 Eu de cînd da tbam luat,
 Nici o haznă * nu țbam luat.
- 75 Tot eu nu te*am duntrebat:
 A cui fată numai ești ?

- Hei tu, soțulu * mieu,
 Ems fata lui popa Gheorghită,
 Din jos de la Cîrniliță.
- 80 El în picioare s*o sculat,
 Numai el așa zice:
 – Hăi, tu, soruleana mea,
 Eu>s fecior lui popa Gheorghită,
 Din jos de la Cîrniliță.
- 85 înanoi s*o ddnturnat,
 Numai el așa zice:
 – Na;ți, șogore*, nevasta,
 Și banii d«a ăștia.
 Cînd, șogo', ți s;or ciuntă*,
- 90 Blem*, șogo', că țboi mai da,
 De trei ori și p<atîția.

De la Șteian Courca 1 omăi,
 de 60 de ani, din Berbești.

13

CIZMAȘ

- Strîgă Toraa la feriasă:
 – Ieși, nevastă, pîmafără,
 Șimii arată drum de tiară.
 – Eu afară moi ieși,
- r Cău dușmanum pat culcat,
 Cu pușca plină la cap;
 La picioare cu pistoale,
 Cum ne simte ne omoară.
 – Ieși, nevastă, pînă prag
- 10 Șbmi dă gură că<s betiag.
 – Eu în prag nu mboi ieși,
 Ca foc în vatrămai hopote (ște)

Coconu * în ciupă * țipureâ (ște) * .
 — Ieși, nevastă, pînă m prag,
 Nu te teme de celsia? *.
 Ea în prag că o ieșit.
 N*o apucat a vorovi * ,
 Și de mîna o luat*o,
 Și pe murg omcălecat^o.
 Și cu murgu șbo plecat,
 Alunguțu * cu drumu,
 Alătura cu codru.
 La mijlocu codrului,
 La fîntîna corbului.
 Ei acobo poposit,
 El oleaoo ațipit.
 Ea paloșu bo luat,
 Capu i bo retezat,
 Și pe murg omcălecat,
 Șimapoi de șbomturnat,
 Portu și bo înșchibat.
 în loc de port muieresc,
 O luat port cătunesc,
 Și s*o dus pe sub fereastă.
 — Cizmaș, Cizmaș, Cizmaș mare,
 Doar mie sălaș* miu dare?
 El din gurișă grăi:
 —Sălaș ție nu țboi da,
 O am on prunc zbierător;
 Toată noaptea tipuri,
 Nu tiu putea odihni.
 El iară că o strigat:
 — Cizmaș, Cizmaș, Cizmaș mare,
 Doar mie sălaș miu dare?
 Că eu îs cătană surd,
 Toate nu le mai aud.
 Și sălaș dacă bo dat,
 Șim curte dac*o întrat,
 Da din ochi o lăcrămat

jo Și din gur*o cuvîntat:
 — Cizmaș, Cizmaș, Cizmaș mare
 Da unde țiu nevastare?
 — Că mbo celuit* Pinteare!
 Curvă fie mumă«sa.
 JJ — Da cînd focu ai vede*o,
 Ce mortîță tu bai vrea?
 — Nici o moarte nu baș vrea,
 Fâ coconu * sâd doicească * ,
 Curtea să șbo stăpînească.
 60 Ea din ochi o lăcrămat,
 Și pe leagîn s*o plecat,
 La cocon țîță bo dat.
 El din pat o cuvîntat:
 — Hî, hî, hî, curvă de cîne,
 6j Ce mortîță tu țiu vrea?
 Ori de călușăi călcată,
 Ori din pușcuțămipușcată,
 Ori din sabie dumaticată?
 Ea din gunășă grăi:
 70 — Altă moarte nu mai vreau:
 Să mă picuri cu rășină,
 Și să rmaprinzi cu lumină,
 Pîmor fi toți domniim cină.
 Ș*o picuratso cu rășină,
 7J Șfo aprins'o cu lumină,
 Pîmo fost toți domniim cină.
 Daco ars de jumătate,
 Prins^o pruncuța tipuri,
 Și din leagîn a sări,
 80 Și din gură a grăi:
 — Săriți, slugi și slujnicele,
 Săriți, slugi, și nu lăsați,
 O am u ard și țîțele,
 Cine focu ui'<a ține?
 8j Țîțe sterpe aplecaumor,
 Mîni străine legînaur^or.

F.
fât

El tare s<o supărat,
Pîn grădină s*o plimbat,
Și din gur;o cuvîntat:
— Asta ceara făcubo eu,
N*o mâi facă nime, zău!

De la Toader Hoș.a BMCU,
de 60 de ani, din Ieud.

14

ILEANA FRÎNCULUI

La târguț la SîmNicoară,
Dintre munți, dintre izvoară,
în târgul Sighetului,
Strîg' Ileana Frîncului
Din mijlocul târgului:
Care fecior s*a d*afla
Să o poată dușela,
Pe picior ca să o calce,
Mînam sîn ca să bo bage,
Fația dalbă săd sărute,
La ochi negri să se uite,
Drept în ochi să i se uite,
Șim gură să o sărute.
Tot numai că s<o aflat
Un fecior român de sat,
Numai el că șbo strigat:
— Tu Ileana, cosînteană *,
Floare mîndra din poiană!
Eu de nu tboi înșela,
Murgum tină putrezeâ(scă),
Sabiam tiacă rugineâ(scă),
Să numii scot murgu din tină,
Nici armele din rugină.

40

Degetele cu inele,
Eu să mam haznă * de ele.
— Dmtem treabă, blăstămat,
Că la mine șbo ddmblat,
La târguț la Sîn Mihai,
Tot un fecioraș de crai.
3^ Nu ca tine, un părănai *.
Pe murguț omcălecat,
Șbacasă s<o înturnat,
Iot negru de supărat,
Și mă*sa bo întrebat:
35 — Ioane, dragu mamei,
Sbn cătane tbai umblat,
N*ai fost așe supărat!
— Cum foc moi fi supărat,
Că Ileana mbo strîgat,
4° Tot Ileana Frîncului,
Din mijlocul târgului:
Care fecior s*a d*afla,
Să o poată ddnșăla,
Pe picior ca să o calce,
4T Mînam sîn ca să bo bage,
Fația dalbă să sărute,
La ochi negri să se uite,
Drept în ochi să i se uite
Șim gură să o sărute.
— Eu, mămucă, că mbam zis,
Și cu Ileana rmam prins:
Eu de nu tboi înșăla,
Murgum tină putrezeâ(scă),
Sabiam tiacă rugineâ(scă).
57 Să numii scot murgu din tină,
Nici armele din rugină.
Degetele cu inele,
Eu să mani haznă* de ele.
Mă«sa*și rupse, ș<apoi zise:

41

ti

6c — Nu fi Ioa(ne), supărat,
 Aşe tare dăbălat *,
 Focu lesned demşelat:
 Țipă* haine bărbătești
 Și ia haine femeiești,
 6j Și te du amumainte,
 Să nmși aducă aminte.
 Și mergi la Ieamacasă,
 Ciocănește la fereastă,
 Grăieștem chip de nevestă:
 .o — Tu Ileana, cosînteană,
 Năposti * «mă, dragă,m casă,
 Că mă plouă de mă varsă,
 Pe cămeșa de mătasă.
 Pe unde picurii pică,
 7j Cămeșa mi se sfirică,
 Și pielea mi se beșică,
 Focu rău mă mai urzică.
 — Ba eu nu tboi năpusti,
 Că glăsuțud bărbătesc
 8o Și portuțu * femeiesc.
 — Năpostbmă, dragă,m casă,
 iVbo bătut bărbatu iară.
 Cînd mbo dat întiia oară,
 Glăsuțu mi s*o smintit,
 8j Fața mi s*o ponosit * .
 Tu, Ileana, de nu crezi,
 Vinămcoace și mă vezi.
 Bagă*ți mîna pe fereastă
 Și mă pipăie la ciapsă*,
 9° Că*s o colbă * de nevestă,
 Ș«apoi dacă tot nu crezi,
 Bagă'ti mînam sîn și vezi.
 Ea din pat că șbo sărit,
 ȘfO mărs șbo năpostit.
 9J Cătră dînsa șbo grăit:
 — Culcă*te tu pe cuptor.

X'Kț
 t%

— Cuptorul ba mițelor,
 Nud de omu cu durori.
 — Culcă'-te dar tu pe vatră.
 100 — Pe vatră nu rmoi culca,
 Că gazdau dohaniș * mare,
 Foc la pipă șba lua,
 Și pe mine ardemra.
 — Culcă*te, colbă, pe mute,
 IOJ Că hainele țbs cam ude.
 — Acolo nu rmoi culca,
 Că mă tem că rma afla,
 O am on bărbat băutor,
 Ș*a trage cătră cuptor.
 no Rău mă tem că rma afla
 Și mbo ciuntă* viața.
 — Da lasămiām pat cu tine,
 Nu nba ști, surată*, nime.
 Lasămiā, Ileana,m pat,
 nj Unded locu la bărbat:
 Pe marginea patului,
 în locul bărbatului.
 Ea în pat că bo lăsat,
 Și cu dînsa s*o culcat,
 120 Mînam sîn că o băgat
 Șim guriț«o sărutat,
 Și sio dus și o lăsat.
 Numai ea aşe șbo zîs:
 — Frunză verde de hemei *,
 «j Slabăd mintea la femei.
 Că desaramii fiu fecioară,
 Cînd o fost la miez*demoapte,
 Fost«o mîndra ca și alte.
 Cînd o fost în zori de ziuă
 13° Iată'te că*s eu văduvă.

De la Măria Tășcan,
 fată de 20 de ani, din Nănești.

- Ce fecior era Vileanu...
 Sîmbăta, duminica,
 Doamne, mîndru se găta,
 Și la uliță ieșea,
 5 Cu trei mîndre semtîlnea,
 Și din gur*ășa grăia:
 — Astad mîndra mîndrelor,
 Astăzi floarea domnilor.
 Cînd o fost de cătră seară,
 10 Biet Vilean otrav' beură.
 — Rămas bun, mîndruca mea,
 Eu mai mult nu pot ședea.
 Strigă mama pe fereastă:
 — Măi Vileane, păși acasă,
 15' Că prînzucud cald pe masă.
 Cînd o fost de cătră noapte,
 Biet Vilean trăgea de moarte.
 Cînd o fost de cătră ziuă,
 Biet Vilean îi pe scîndură.
 20 Cîntă cucum vîrf de spin,
 Lui Vilean lumină țin.
 Cîntă cucum vîrf de fag,
 Lui Vilean clopote trag.
 Cîntă cucum vîrf de salcă * ,
 2>' Lui Vilean îi sapă groapă.
 Cîntă cucum vîrf de nuc,
 Pe Vilean la groapăd duc.
 Nucmi mare, frunza rară,
 Pe Vilean îl îngropară.
 3° Da de cruce ce bom pune?
 bom pune cruce roșie,
 Oo murit de nielcosie * .

**bom pune crucită albă,
 Că bo fost lumuța dragă.**

De la Ileana Ardelean,
 din Berbești.

16

ANA DIACULUI

- Jeled, mamă, cui id jele,
 Jeled frunzei fagului,
 De Ana Diacului * .
 S;o lăut, s*o pieptănat,
 r La tîrguș șbo d<alergat.
 Pinteamainte uo ieșit,
 Drumul i bo zugrăvit.
 — Ană, Ană, fătul* mieu,
 Ascultă cuvîntul mieu.
 10 O sută și cinci țboi da,
 Și țboi plăti rușinea * .
 — Mănînce»ți, Pintio, mănînce,
 Numai banii ruginea,
 Și pe tine temnița.
 .5 Mănîncend, Pintio, mănînce,
 Numai banii tot rugina
 Și pe tine tot rușinea.
 Numai el șuo cuvîntat:
 -- Ană, Ană, pe cum zici,
 2-' Da țba fi moartea aici.
 Numai ea șbo zis așa:
 — Lasămiă, Pintio, oleacă
 Sămii bag mînam buzunar,
 Să scot pană și călămar * .
 2‡ Tot sămii scriu o cărticea,
 Că p>aci e moartea mea.

ti
 v

- Tot săuni scriu la marmo carte,
Că p*aci îi a mea moarte.
La mămuca, la Vișău,
3° Sămii trimată copîrșău * .
Copîrșău cu pînza neagră,
Că miu moarteamtno degrabă.
Copîrșău mîndru cernit,
Că*s de Pinteia omorît.
3J Decît săuni fiu rușinată,
Mai bineuni dau a mea viață.

De la Ileana Ardelean,
fată de 22 de ani, din Berbești.

17

FATĂ ÎNSTRĂINATĂ

- Cîți munțbs pe izvoară,
Toți îi ninge șiu dezvară * :
Capul de fată fecioară,
Dacăd ningemtiie oară,
j Șohănită * nud dezvară * .
Și a mieu bo nins odată,
Șohănită moi fi fată.
Nici îs fată la mama,
Nici îs noră la soacra,
10 Nici femeie la bărbat,
Numai cu capul legat.
Nici îs par, nice mă doare,
ij Numai vād cău legătoare * .
Nici îs par, nice nu cură,
Numai vād cău legătură,
Tot de ciață și de ură.
Nici îs fată, nici nevastă,
Numai rujă * de pe coastă.
Cînd răsare soarele,

46

- 20 Drept în inimioarăuni dă,
Inima mi se tope(ște),
Cînd și cînd o bucăție,
Pînă ce ma rămîne.
— Străinu, mamă, u străin,
*j De bai fâ din apă vin,
Nud mai faci voia deplin.
De bai fâ din apa bere,
Nu mai faci pui lui plăcere.
Străinu cină la masă,
3° Eu mănînc o coajă arsă,
Preumblînduună prin casă.
Străinu cină plăcinte,
Eu mănînc pită prăjită,
Cu lacrămi învăluită,
3J Dacă*s de toți probozită * .
Săraca ș*a mea inimă,
Pe miez*demoapte suspină,
Dacă se găse(ște) străină.
Străină mbs ca cucu,
40 Milă mam nici la focu.
Străină mbs ca mierla,
N*am milă nici la mama.
Frunză verde de nuie(a),
Mama zice că mbs re(a);
4J Poate că și nimerie(ște),
Cîteodată mbs și re(a).
Facuuni voia cu ce gură,
Inimauni plînge de cură;
Facuuni voia cu gura,
jo De la inimioară ba.
Jelcuiumaș, jelcui * ,
Jelcubrmaș cătr<o piatră,
Nu rmar ști lumuca * toată,
Dacă mbs străină fată.
jj Jelcubrmaș cătr<on spin,
Nu rmar ști negru străin.

47

Nu miu bine la mama,
La străin nici atîta.
La străin dipce * sămii fie,
60 Știu că nu mbs părinți mie.

De la Măria Tășcan,
de 20 de ani, din Nănești.

18

FATĂ MĂRITATĂ ÎN STRĂINI

Sede*o fată supărată,
Pentru ce nud măritată.
— Tinăreua * mamei fată,
Să te capăt măritată,
5 Nu m*ăș da de lumea toată.
Cum focu tid mărita,
Că tu nu te știi purta.
Cînd te duci în șezători,
Să te puni pungă * feciori,
10 Să le spui înșălători.
Să le spui și la ureche,
Că tu nu ești fată veche.
— Taie, mamă, tăietăi,
Doar vin pețitorii miei.
ij Cheamău, mamă, pînă_m casă,
Sbi îmbie cu mîncare,
Doar m*or cere oarecare.
Un fecior de pe obcină *,
Dusmom țară străină.
20 Da numai dacă*o mers,
O zis cătmo rîndunea:
— Tu, puiuț de rîndunea,

1 Vezi cap. Nete, voi. II, p. 466—469.

48

Doară ești din țara mea.
Zboară tu la mama mea,
.j" Și numa îi spune«așa:
— Hainelemii din fetie
Nu le poarte, nici le țîie,
Făr' lemearce pe trei cară
Și le scoatăntre hotară,
3° Și le deie foc și pară,
Să le vadă maicele,
Să nu'și deie ficele,
Cum rmo dat mama pe mine,
Dup*on slugă blăstămat.
35" Toată ziua bea pîn sat,
Vine noaptea mort de bat,
Șimcămii dă cu bota* m cap.
Vai de mine și de eu,
Sîngelemii cură pîrau,
40 Si mămfrică săd beau eu.
Sîngle din capu meu.
Cum focuțtu * eu mboi bea,
Sîngle din carnea mea;
Cum focuțtu mboi bea eu,
45" Sîngle din trupu meu.

De hi Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud.

19

FATĂ DE DOMNAR, CELUITĂ D*ON CORTURAR

Celubbo, celuit,
Un fecior de corturar *
Pe o fată de domnar * :
Peste munți că are curți *.

49

\$ Ea numai şbo zis aşe:
 – Hei, tu, mîndruluţule,
 Departe ţbs curţile?
 – Departe, săracile,
 Asta dial dacă bom tre(ce)
 io Noi curţile lbom vide.
 Dinafară«s văruiute,
 Şi dinlontru zugrăvite.
 Ea numai şbo zis aşe:
 – Hei, tu, mîndruluţule,
 ij D*aeste ţi*s curţile?
 – Da, aeste săracile.
 – Hei, tu, mîndruluţule,
 Cum focu mboi umbra eu
 Cu sugnişoare * domneşti,
 2° Pe la corturi ţigăneşti.
 Dămii, mîndrule, cheile,
 Să descui cămările.
 – Cheile o ruginit,
 Cămările s*o pustiit.
 3° J – Ni, mîndruţ, vine ciuma,
 – Ba acee nud ciuma,
 Căd anume soacrăUa.
 – Hei, tu, pui de turturea,
 Doară eşti din ţara mea,
 3° N«ai văzut pe mama mea?
 – Eu poate c*o am văzut,
 La fereastă cea din sus,
 Pită albă frămîntînd,
 După tine tot plîngînd.
 31 – T u , puiuş de turturea,
 N«ai văzut pe tatămieu?
 – Eu poate că bam văzut.
 La cocia * cea din prund,
 Trei cai roşii potcovea,
 4° Şi după tine pornea.
 – Hei, tu, pui de turturea,

Spune tătuchii aşe:
 Caii să nud potcoveâ(scă)
 Pe mine nu nva afla.
 4J – Tu puiuş de turturea,
 Spune mămuchii aşe:
 Hainele ei din fetie,
 Nici le poarte, nici le ţiie,
 Ci lemcarce pe trei cară,
 50 Şi le facă fum şi pară,
 Sămii vie şi mie sfară *,
 Să vadă că mam tigneală *.
 Să le facă fum şi scrum,
 Sămii vie şi mie fum,
 JJ Să vadă că mam răzbun *,
 Nici la Paşti, nici la Crăciun.

De la Anuţa Ivaşcu,
 de jo de ani, din Teud.

INELUL ŞI ŞIRINCA

Prin ce pădurice deasă,
 Mîndra ploaie se răvarsă,
 D«aceea nud ploaie curată,
 Că«s lacrimi de la o fată,
 De la o fată selecuţă *
 Cen la curte * slujnicuţă.
 Slujnicea la curticea*.
 Cu feciorul se iubea,
 Cu fecior, cu domnişor,
 Pruncul doamnei curţilor.
 Si o tine doamna rău,
 Că se iubeşte cu fiul său.

— Hei, tu, şicu * mămuchii,
 Mare lucrud atesta,
 ij Că patu şi perina,
 Şi blidu şi lingura
 Țin una cu slujnica!
 Numai ea şbo rupt şbo zis:
 — Părinte, popă Ilie,
 20 Lasă Cfom vedea pe joi,
 Gruit*a merge«amipușca,
 Pe slujnioom îneca.
 Numai el ş«o d^auzit.
 — Hei, tu, mîndrulica mea,
 2J Numai dămii tu şirinca*,
 Şirinca cea înverzită;
 Ded vede căd ponosită *,
 Ştid bine că*s omorîtä.
 Hei, tu, mîndrulica mea,
 30 Şi eu, mîndrucă, Țboi da,
 Tot inelul cel d*argint.
 Ded vede căd ruginit,
 Stbi bine că am murit.
 El şirinca o luat,
 33 Şi la dînsa s*o uitat,
 Şbo văzut căd ponosită,
 Drăguța lui omorîtä.
 O văzut can inturnată,
 Şi mîndrucă lui înecată.
 40 Pe murguț şnomcălecat,
 Şi acasă ş«o plecat.
 Cînd a fost pe la un loc,
 în vîrfuțu dealului,
 Pe la tăul * turcilor,
 43" Numai el că s*o uitat
 Oa lui mîndrăd înecată.
 De pe murguț ş*o picat.
 în apă s*o aruncat.
 Atîtam apă ş*o*mblat,

p Pîn' pe dînsa o aflat,
 Murgmacasă ş*o plecat.
 Tot manșa o rupt ş«o zis:
 — Părinte, popă Ilie,
 Mare lucrud aiesta,
 SS Că murguțu ş*o sosît,
 Si Gruita mo venit.
 Murgmacasă ş^omturnat,
 Şi Gruita mo plecat.
 Numai mă*sa ş*o zbierat:
 60 — Cin' despărtește doi dragi,
 Ducăd corbii carneam fagi.
 Cini despărtește doi dulci,
 Ducăd corbii carneam ciunci *
 Şi cioantele * sub butuci.
 6y Cine dragid despărtește,
 Şi Dumnezău îi urește.
 Cine dragi şba despărți,
 Şi Dumnezeu ba pedepsi.
 Cine«a vrea săd despărtească,
 70 Lumea săd afurisească,
 Pămîntul să nud primească.
 Numai mânia că şbo strîns,
 Şapte popi, şapte dieci *,
 Şi pe^atîția patrierci * .
 7j Ei atîta şbo cîntat,
 Pîna tău şbo săcat,
 Pe Gruita bo aflat,
 Tot Țiindmse de mîna,
 La o sfîntă rădăcină.
 80 Şi de^acolo bo luat,
 Şi pe el că bomgropat
 Sub pragu altariului.
 Popa vers ba povesti,
 Şi s*a putea odihni.
 83 Şi pe ea c*o îngropat
 Sub pragu bisericii,

Doară nu s̄a odihni.
 Si din mormînt lbo crescut
 Flori verzi și s*o*mpreunat,
 90 Toată lumea s*o mirat.
 Din groapa lui șbo ieșit
 Un rug * verde ș*omflorit.
 Dintr*a ei, c*o fost străină,
 Ș*o crescut o rujă* plină;
 Ruguțul * așa s*omtins,
 Cît pe rujă o cuprins.

De la Măria Tășcan,
 fată de 20 de ani, din Nănești.

NORA ȘI SOACRA

Auzit^am, mam, «asară,
 Oor scrie cătane iară,
 Și imor scrie și pe mine,
 Si rmor duce de la tine.
 j — Hei, tu, mămulica mea,
 Dacă din cas*oi pleca,
 Ține*mi bine nevasta,
 Cu colac * făcut în miere,
 Doar la mă*sa ma mai mere '
 «o Cu colac în lapte dulce,
 Doar la mă*sa nu s*a duce.
 El din casă șbo plecat.
 Ea de mîna o luat,
 Măturam mîna bo dat.
 IJ — Na, căție, măturam mîna,
 N*ai prins*o de*o săptămîna.
 Și de mîna o luat,

Șim pivniță o băgat.
 Și demîncare bo dat:
 20 Tot o cojiță uscată,
 Și o lingură de apă,
 într*o zi cîteodată.
 Ea numai șbo zis așa:
 — Tinemii, Doamne, costuțu
 J Pînă ce«a vini mîndru.
 Dacă mîndru șba veni,
 De aici rma năposti *.
 Ea de foame și de sete,
 Se făcu painjîn verde,
 3° Și s;onitins pdngă * părete.
 El trei ani că șbo plinit,
 Și acasă șbo vinit.
 în casă daoo intrat,
 Pe mă«sa o întreat:
 33 — U n d e d , mamă, nevasta?
 Ea numai șbo zîs așe:
 — Tu mîndruțu mămuchii,
 Din casă cînd ai ieșit,
 Și ea la măs*o fugit.
 4° El numai șbo zis așe:
 — Hăi tu, mămulica mea,
 Pungă pivnițsam trecut,
 Și numai am auzit
 On zgomot de om frumos,
 4J Trebuia afară scos.
 Ea numai sbo zis asa:
 — Căd on cîne de țigan,
 Șede«acolo de un an.
 El numai șbo zis așa:
 5° — De mo făcut vină mare,
 Trebe năpustit afară,
 De nud robuț * de perit,
 Treb*afară năpustit.
 El tare s<o supărat,

La pivniț*o cUaiergat,
Cu piciorum uş^o dat,
Uşa pivniții o spart,
Si pe ea ca o aflat,
întinsă pdngă perete,
Cu gura arşă de sete.
Şi pe ea o duntrebat:
— I-jei, " > mîndrulica mea,
Ce vimai făcut mamii,
De tbo băgat aici?
•— Nici o vină nu bam dat,
Ea aicea rmo băgat.
Şi pe ea o întrebat:
— Ce moarte vrei tu mamii?
O' din puşcuțămipușcată,
Ori din sabie dumaticată?
Ea numai şbo zis așa:
— Hei, tu, mîndruluțule,
Eu nici o moarte nud vreau,
Las*om lume să trăiască,
Mie să numii porunciască * ;
Las*om lume să se țîie,
Să numii fie soacră mie.
Ea numai şbo zîs așa:
— Hei tu, mîndruluțule,
Eu de^aici daooi ieși,
Stiu, mîndrule, c*oi muri.
Tu, mîndruț, numai mămgroapă,
Sub piatra bisericii,
Toți oamenii s*or ciudi * .
S«a ciudi, mîndruț, lumea,
Că rmo omorit mă<ta.

Hei tu, mîndruluțu mieu,
Decît noră rnîneUa,
Şi cumna a sormta,

- 9° Mai bine, mîndruț, m«oi fâ
Un firuț de ochinteaună,
Din cel cornut de dumbravă.
— Şi eu, mîndrucă, rmoi fâ:
On cosăşăl * liireşăl * ,
- 93 Ş*atîta că mboi cosî,
Ochinteaună oi găsi,
Tot norucă mamibi fi.
— Decît noră mîne*ta
Si cumnată sormta,
- 100 Mai bine, mîndruț, rmoi fâ:
Tot o albină galbină,
Ş*oi zbură peste țarină.
— Si eu, mîndrucă, rmoi fâ:
On gornicel * hireşăl,
- 10j Ş*atîta mboi gornici,
Albina oi păstori,
Tot mamii norucăd fi.
— Decît noră mîneUa
Şi cumnată sormta,
- uo Mai bine, mîndruț, nvoi fâ:
Un firuț de măieran * ,
în grădină la fişpan * .
— Şi eu, mîndrucă, rmoi fâ:
On cocişăl * hireşăl.
- 11j Atîta oi cocişi,
Pinăm grădimoi sări,
Florile lboi ciungări * ,
Tot mamii norucău fi.
— Decît noră mîne^ta
- no Si cumnată sormta,
Mai bine, mîndruț, rmoi fâ
Argințele mînînte*,
La d^arnî.mi prin boldurele
— Numai ou, mîndra, nvoi
- 11j Tot rmoi fâ , eguțator,
S^atîtea mboi r rijuțatora,

Pînă ce tboi cumpăra,
 Tot noră mamii tboi fă.
 — Decît noră mîne*ta
 13° Şi cumnată sormta,
 Mai bine, mîndruţ, rmoi fă:
 Tot on fir de măieran,
 în tierturi* la Toderan.
 Măieranu s̄o dozilit *,
 i3r Toderan s*o războlit *.
 — Numai eu, mîndra, rmoi fă:
 Tot m*oi fă un cocişăl,
 Numai tare hiresăl.
 Cu doamnele rmoi ibdi*,
 14° în tiertiuri rmor năpusti,
 Măieranu boi ciuntă *,
 Tot noruc' mamii tboi fă.

De la Măria Tuşnea,
 fată de 23 de ani, din Ieud.

22

LIACUL* DRĂGUŢEI

Mere * voinicel gătat,
 Pe murg negrumcălecat,
 Cu murg negru nenvăţat,
 La drăguţă în alt sat.
 Semtîlnea oon moş bătrîn.
 — Bună ziua, moşule!
 — Sănătos, voinicule!
 Unde mergi, voinic gatat,
 Cu murg negru nenvăţat,
 Pe murg negrumcălecat?
 — La drăguţă în alt sat.
 — Poţi mere, poţi înturna,

Mîndruluţ, drăguţa ta
 Tinsăd pe faţa căsii *
 15 Şi grăieşte cu morţii.
 Mă*sa lumină îi face,
 Sormsa pînă îi tăie,
 Tată*său scînduri ciople.
 Păzeaţi, voinic, murguţa,
 20 Că îţi moare drăguţa.
 Şi murguţa o păzit,
 Şi îndată o sosît.
 Căci în sat că şbo întrat,
 Pe ea răuţu*o lăsat.
 2j Numai ea că şbo strigat:
 — Mamă, nu strica ciara,
 Soră, nu tăie pînza.
 Strigăm casă pe tata,
 Mie scînduri nmimi ciopleâ(scă).
 30 Nu ştium sat cine>o venit,
 Răuţu nvomgăduit * .
 Nu ştium sat cine*o întrat,
 Că răuţu m*o lăsat.
 Pe cînd el da sosîie,
 3j Mă*sa sclăduşă* dmplie.
 — Năroc bun, mîndruţa mea!
 — Sănătos, voinicule!
 — Ce ţbe, mîndra, lecuţu?
 De ţbe liacu doftoru,
 40 Damiboi murgu de sub mine
 Şi tboi doftori pe tine.
 — Nu miu liacu doftoru,
 Că ia mie mbe liacu:
 Sloi de gheaţam miază^vară,
 43- Ne ajuns de liac de soare.
 Mure coapte la pămînt,
 Ne ajunse de liac de vînt.
 Da ea iar o zis aşe:
 — Mutu ieşti, bolundu * ieşti,

jo **Puținei te năzuiești * :**
Mure negre țbs ochii,
Cmaceia miu doftori.
Sloi de gheață țiu gura,
Cuuiceea miu sătura.

De la Ileana Ardelean,
iată de 22 de ani, din Berbești

23

ÎNDRĂGOSTITA SAU BOALA FETEI

Demineată mă sculai
Și pe obraz mă spălai;
Mă spălai, mă pieptînai,
Mă luai pe lingă rîu,
r **La ce holdiță de grîu.**
Mă plecai și secerai,
Găsii frunzuță de jai * .
Drept în doauă o crepai.
Și cu una șuierai,
io **Și cu una tilincăi * .**
Pe mine rmo auzit,
Păcurarii de la oi
Și boarii de la boi,
Si la mine sbo venit,
ij **Nemica mam zăbovit.**
Zi de vară pînăm seară,
Și noaptea rmo apucat,
Și holda nmo am gătat.
Mămuca da rmomtrebat:
20 **— Gătat*ai, fiică, holda?**
— Gătatmo pustia!
Eu holda nmo am gătat,

Că pe mine mm apucat
Durere de cea mai rea,
2j **De cînd am fost mititea.**
— Dmte, șie *, și te culcă,
Dun pătuț cu soruUa.
— D^acolo nu rmoi culca,
Căm pat este mintă creață,
30 **Și mie miu tare greață.**
— Dmte, șie, și te culcă,
Dun pătuț cu tată<tău.
— D<acolo nu rmoi culca,
ratuu așternut cu fin,
3/ **M'oi împlea de moș bătrîn.**
— Dmte, șie, șt te culcă,
Dun pătuț cu frate<tău.
— Duicoto nu rmoi culca.
Fratemieu umblă prin sat,
4° **Și rmoi umplea de păcat.**
— Hei, șie, draga mamii,
Eu de*ăș ști ce țbe liacu,
Ducemiuș după dînsu.
— Hei, tu, mămulica mea,
43 **Mieacela miu liacu:**
Tot vărzar * cu armurar * ,
Din tașcă * de păcurar;
Mbaș mînca urdă cu pită * ,
Din tășcuța cea bumbită * .
jo **— Dmte, șie, și te culcă,**
Dun poduțu grajdului,
în patu drăguțului.
— Hei, tu, mămulica mea,
Ierte^ți Domnul păcatu,
JJ **Acolo mbo stat gîndu.**

De la Ileana Ardelean,
fală de 22 de ani, din Berbești.

- Strigă, strigă, cine strigă?
 Strigă Ghiorghiță popii,
 Din funduțu temniții.
 D*ășa strigă de cu jele,
 5" Plîng pietrile prin vâlcele,
 Și frunzucam vișinele,
 Pasărelem cuiburele.
 Nimem lume nud aude,
 Fără mă*sa de la curte.
 10 Poale albe d*a sufulcă *,
 Pe murguț încalecă,
 La temniță se d«aliargă.
 — Hăi, Ghiorghi, dragu mamii,
 Ce strigi tu așa cu jele,
 IJ Plîng pietrile prin vâlcele?
 — Cum biata nu mboi striga,
 Că de cum eu am vinit,
 Tu la mine mai vinit.
 P*o lature«am putrezît,
 20 Pe de alt*am păjîștit *,
 Tu la mine ivai vinit.
 La mine s«o înjitat*
 Tot o curvă de șerpoaie,
 Cu ochii ca talerii *,
 2j Sprincene ca husoșii *.
 — Hăi, mamucă, de nu crezi,
 Bagă mînam sîn și vezi.
 — Hăi, Ghiorghi, dragu mamii,
 Mînam sîn eu moi băga,
 30 Rău mă tem că rma mușca.
 Fără mîna nu pot fi,
 Fără tine pot trăi.

- Că de>a h tată'tom pace,
 Alt Ghiorghiță că nbom face.
 33 El iară prinde a striga:
 — Cine are*on știuț * prins,
 Să meargă pîna la dîns'!
 Nimem lume nud aude,
 Făr' tată*său de la curte.
 40 Cizme roșii ddncălția,
 Pe murguț încăleca,
 La temniță d*alerga.
 — Hăi, Ghiorghi, dragu tatii,
 Ce strigi tu așa cu jele,
 43 Plîng pietrile prin vâlcele,
 Da și rîul stă, nu mere *,
 Și domnii stau de*a gusta *,
 Frunza d*a se legîna,
 Ghiorghiță, de jelea ta.
 3*o — Cum biată nu mboi striga,
 Că de cum eu am venit,
 Tu la mine mai vinit.
 Pe>o lature*am putrezît,
 Pe de umam păjîștit,
 33 Tu la mine mai vinit.
 La mine s*o înjitat
 Tot o coită * de șerpoaie,
 Cu ochii ca talerii,
 Sprincene ca husoșii.
 60 — Hăi, tătucă, de nu crezi,
 Bagă mînam sîn și vezi.
 — Mînam sîn nu oi băga,
 Rău mă tem că rma mușca,
 Fără mîna nu pot fi,
 6j Fără tine pot trăi.
 De a fi mumă*ta în pace,
 Alt Ghiorghiță noi om face.
 El iar prinde a striga,
 Și iar prinde a zbiera:

70 — Cine are drăguț prins,
 Să meargă pînă la dîns!
 Nimem lume nud aude,
 Făr' drăguța de la curte.
 Poale albe da sufulcă*,
 75 Fără murgu se daleargă.
 — Hei, tu, mîndruluțu meu,
 Ce strîgi tu așa cu jele?
 Plîng pietrile pin vâlcele,
 De și rîu stă, nu mere,
 80 Și domnii stau de* a gusta,
 Frunza dea se legăna.
 Ghiorghiță, de jelea ta,
 Plîng pietrile prin vâlcele,
 Pasărelem cuiburele,
 8j Și frunzucam vișinele,
 Tot, mîndruluț, dea ta jele.
 Numai el șbo rupt șbo zis:
 — Cum biata nu mboi strîga?
 Decum aici am venit,
 90 Tu la mine nai venit.
 P?o latuream putrezit,
 Pe de unam păjștit,
 Tu la mine nai venit.
 La mine s*o înjitat
 9/ Tot o coită de șerpoaică,
 Cu ochii ca talerii,
 Sprincene ca husoșii.
 — Hei, tu, mîndrulica mea,
 Dă zgarda * de la grumaz *,
 100 Și mă scoate din robșag *
 Că numai eu mam urît
 Pe prici * de piatră șăzînd,
 Și la domni, jupîn* zîcînd.
 Tot la mine s*omjitat
 10: Tot o cățe de jermoai*,
 Cu ochii ca talerii,

î
 P

fî

Cu solzii ca husoșii.
 Și mbo mîncat inima,
 Inimioara jumătate,
 uo Ș^amu tre(ce) de cee parte
 Hei, tu, mîndruluca mea,
 De nu crezi, vină și vezi,
 Adă mînam sîn și vezi.
 — Mînam sîn că oi băga.
 nj De mar mușca cît de tare,
 Pîntru mîndru nu mă doare.
 Mînam sîn că o băgat,
 Plin de husoși «o luat,
 La căpitan șbo alergat:
 no — Căpitane, căpitane,
 Năposteștemd mîndrucu!
 Numai de lin năposti *,
 Eu cu bani tboi cumpăni*.
 El numai bo năpostit,
 i 2j Și cu bani bo cumpănit.

De la Ileana Ardelean,
 fafă de 22 de ani, din Berbești.

♪

S O C R U L D E G Ă Z D A C Ș I F A T A D E O M S Ă R A C

De iubit că s>o iubit
 Un fecior de un găzdac *
 Pe fata de om sărac.
 Da cînd a fost de luat,
 Părinții nu bo lăsat,
 Șim cătane bo băgat.
 Numai el că șbo strigat:
 — Căpitane, căpitane,
 Năposti*«mă din cătane!

Numai eu că mbam uitat
 Inelu cel de dobîndă,
 La a mea mîndra pe grindă.
 Cum aş face săd aduc,
 Doară mmi face haiduc.
 Numai el că şbo plecat,
 Şbo trecut pemn oraşel,
 S«omtîlnit cu măistărel.
 Numai el că şbomtrebat:
 — Bună?ziua, măistărel!
 20 — Sănătos, căpitănel!
 — Ce hir * îi la noi în sat?
 — Hiruţmi bun de alta,
 Dar nud bun de dumăta *,
 Că ți s*omecat drăguţa,
 2; în tăul * cu spetiaza * .
 — Haida, aratămii apa!
 — Apa nu ţboi arăta,
 Că mă tem de maicăUa!
 — Nu te teme de mama.
 }o Şi apa bo arătat,
 De trei ori omcunjurat,
 Drăgucioara şbo aflat.
 Numai el că tot o zîs:
 — Hei, tu, mămulica mea,
 }f Mămulica, de*oi muri,
 M*astupaţi în țințirim,
 Pe unde oamenii vin.
 Mastupaţi lîngă cărare,
 Pe unde umblă mai tare.
 4° Şi din a lui mormîntel
 O crescut un brăduşel.
 Si din mormîntelu ei
 O crescut trei strugurei.
 Strugureii s*o întins,
 4J Cu brăduţu s*o cuprins:
 Cine pe acolo*şi trecea,

Blăstăma ş«aşa zicea:
 „Batăd, Doamne, şi trăsneşte
 Pe«acela ce despărteşte
 Tot un fecior cu o fată,
 Cînd îi dragostea curată,
 Măritată cu bărbat,
 Doru lid împreunat".

De la Măria Mvmteanu,
 iată de 24 de ani, din Cuhea.

DRĂGUȚUL ÎNTEMNIȚAT

On fecior ca on păun,
 Prinsmbo jandaribn drum.
 Joi bo prins, vineri bomchis,
 Sîmbătă demineaţa,
 S*o sculat,
 Pe obraz de s*o spălat,
 S*o lăut, s*o pieptînat,
 Şi la domni de s*o rugat.
 — Voi, cinstiţii domnilor,
 Şi scaunu legilor,
 Lăsaţbmă pîmafară,
 Sămi vād domn din a mea ţară,
 Sămi scriu eu o cărticea,
 S«o trimet la maica mea,
 Sămi vîndă inelele,
 Sămi plătiască fierele.
 Sămi vîndă şi puşcuţa,
 Sămi plătiască temniţa.
 Si cît*or mai rămînea,
 Să lemcarce pe trei cară,
 Să le scoatămtre hotară,

- Să le deie foc și pară,
 Să margă și mîndrei sfară *,
 Să vadă că mam tigneală *.
- 2j Să le deie foc și fum,
 Să margă și mîndrei scrum,
 Să vadă că mam răzbun * .
 – Hei, tu, mîndrulița mea,
 Pe ușa de cătă * vale,
- 3° Pusău lăcata cea mare;
 Pe ușa de cătă dial,
 Pusăd lăcată și zar * .
 Șim picioare*s cu lăntuș
 Și la spate cu haiduc
- 33 Oriîncătro mă clătesc,
 Fierele țurgăluiesc *,
 Si haiducii mă toiesc * ,
 Și domnii mă probozăsc * .
 Cu fierele nu mid bine
- 4° Și de domni mid cam rușine

De Ia Toader Hoza Boicu,
 de 60 de ani, din Ieud.

DRĂGUȚUL NECREDINCIOS, BLĂSTĂMAT DE
 MÎNDRĂ.SA

- Sub stîjar fîntîna este,
 Mîndra măieran plevește * .
 Mîndru trece călărește,
 De lacrimi abia zărește,
- 3 De suspin abia grăiește:
 – Hei, tu, mîndrulica mea,
 Ce ești așe supărată,

- Cum nu țbai fost niciodată?
 – Hei, tu, mîndruluțule,
- 10 Cum nu mboi fi supărată,
 Oastăuioapte mbam visat,
 Curălușa ta cea nouă,
 Am visat căd ruptăm doauă.
 – Hei, tu, mîndrulica mea,
- 1; Nu mbe rupta curaua,
 Da țiu ruptă inima
 Că te temi că tboi lăsa.
 De ce te temi, nud scăpa.
 – Hei, tu, mîndruluțule,
- 20 Oriîncătro țiu pleca,
 Da mă ia cu dumata * .
 Dumia, mîndruluț, cu tine,
 Cău vede c*om trăi bine.
 – Eu, mîndrucă, tbaș lua,
- ij Da murguu fătăt de joi
 Și nu duce cîte doi;
 Murgu miu fătăt de marți,
 Nu duce necununați.
 – Hei, tu, mîndruluțule,
- 3° Iaună, mîndruluț, cu tine,
 Cău vede ciom trăi bine.
 – Eu, mîndrucă, tbaș lua;
 Da, mîndra, unde merg eu,
 Tot în jos cătră Brașău,
- 33 Cu știrea lui Dumnezău.
 Și unde rmoi așeza,
 Niciu apă de băut,
 Niciu iarbă de păscut.
 Niciu umbră de șăzut,
- 4° Tiu trăi cu amar mult.
 – Iamiă, măi mîndruț, cu tine,
 Cău vede oom trai bine.
 O am coadămipletităm șasă,
 Și coada oi despleti,

4J Și iarbă*și va răsări,
 Și apă*și va izvorî,
 Și umbrută da*și va fi,
 Și tare bine*om trăi.
 — Du*te, mîndra, și mașteaptă

5° Dă culesu cînepii,
 Că pe vineri oi vini,
 Și tot laolalt*om fi.
 Șatîta bo agodit *,
 Fața i s*o veștezit,

37 Dințim gură bo năjit*,
 Și el tot mo mai vinit.
 Ea numai șbo zis așe:
 — Hei, tu, pui de turturea,
 Doară ești din țara mea?

60 Da și voi mult ați îmbiat,
 Dea mieu mîndruluț mați dat?
 — Noi poate că bam văzut,
 Bine nu bam cunoscut.
 — Hei, tu, pui de turturea,

fr Mîndru meu îl poți cunoaște:
 Pe din sus de gurioară,
 Cunună de mustecioară;
 Și numai la fața lui,
 Dad ca spuma laptelui;

70 Cu părut mîndru și creț
 Care nu poți să mai vezi;
 Și pe pana dopului
 Un bumbuț mîndru deargint,
 Nud ca el pa ășt pămînt.

15 — Apoi dară bam văzut.
 Una pe brațed ținea,
 Una cu vinuț * stropia,
 Una patud așternia.
 Ea tare s<o supărat,

80 Tare rău bo blăstămat:
 — Da<țbar, mîndruț, Dumnezău,

Să temsori de doauă ori
 Si să ai noauă feciori.
 Dupacee o coconită * ,

8j Să'ți care apăm temniță.
 Care apă cu cofa,
 Pînă cea stîrpi * Iza.
 Și să miie temnița.
 Dupacee on fecioraș,

9° Să te poarte prin oraș,
 Cu căruț cu doauă roate,
 Pe la tîrguri pe la toate.
 Cu căruță coldușască * ,
 Pe ulița românească,

95 Să te poarte cu caru,
 Să te miluiă tîrgu.
 Eu încă tboi milui,
 Cu ce nu mia trebui.
 Cu o coajă de mălai,

100 Uscată de dobtrei ai * .
 Nici acee nu tboi da,
 Pînă ce tboi întreba:
 Drăgucioară t̃bam fost, ori ba?

De la Anuța Ivașcit,
 de 30 de ani, din Ieud.

28

DRĂGUȚA NEBUNĂ

Pe dealuț, pe colnicuț,
 Mere * hireș * voinicuț,
 Peste luncă, mere pruncă * ;
 Voinicu tot șuierînd,
 Din tilincă * tilincînd * .
 Și prunca tot blăstămînd.

— Taci, pruncă, nu blăstăma,
 Da de*ți blastemi norocu.
 — Hei, tu, mîndruluțule,
 io De îmi ești tu norocu,
 Vină, iamiă, și mă du.
 Vină, mîndruț, și mă ia,
 Pînă*s pruncă tinerea,
 Că dacă mboi crește mare,
 ij Ție mama nu ma dare.
 Haida, bade, și mă ia,
 Pînă*s pruncă tinerea,
 Oapoi dac^oi bătrîni,
 Nimărui moi trebui,
 20 Ție dragă nu țboi fi.
 — Hei, tu, mîndrulica mea!
 Eu, mîndrucă, tbaș lua,
 Numai de mid asculta:
 Să otrăvești pe mărtă,
 25 Pe mă<ta, pe fratetău,
 Pe frate<tău cel mai mare,
 Ced stegar la sfîntul soare,
 Pe frate*tău cel mai mic,
 Ced pretin cu mucenic,
 3° Oacelad harnic voinic.
 — Hei, tu, mîndruluțule!
 Ori mid lua, ori de ba,
 Eu aceea nu oi fâ(ce)
 Că nu știi ced otravă,
 3' Nice știi cum lbo da.
 — Hei, tu, mîndrulica mea,
 Tu poți ști, numai ded vrea,
 Căm grădină, lîngă gard,
 Aveți un măruț rotat,
 4° Șid un șerpe spînzurat.
 Din gură verin * îi cură,
 Din coadă verin picoară.
 Dmte ține păharu

• *3

Și oprește verinu.
 45 (La altă variantă):
 Hei, tu, mîndrulica mea,
 Dmtem cornu dialului,
 La fintîna șerpelui,
 Că din gură, vin îi cură,
 50 Din coadă, otravăd picură.
 Ia*ți păharu și sprijoane
 Șid dă frate*tău ca bea. *
 (La altă variantă):
 Hei, tu, mîndrulica mea,
 \$5 Dmtem fundu grădinii*,
 La umbruța rezedii,
 Este on șerpe balaur.
 Din gură, otravăd cură,
 Din coadă, vin îi picură;
 60 Tu te du și sprijonea,
 Șid dă fratertău ca bea.
 — Să trăiești, frătiucul meu,
 Să trăiești, și na și bea,
 Tot pentru dragostea mea;
 6j Căd vinul de marmazău*,
 Rămas de la tată'tău.
 Să trăiești, frătiucule,
 Să trăiești, și na și bea.
 — Mulțămesc, soruca mea,
 70 Mulțumesc, că eu moi bea.
 Be, be, be, frătiucule,
 Că de cînd mama nbo făcut,
 Dintr* on pahar mam beut
 La o masă nam venit,
 75 Pe*on scaun nam șezut.
 Mulțămesc, soruca mea,
 Mulțămesc, că eu moi bea,
 Căd otravă de cea rea,
 'Nud vinut de marmazău*,

80 Ced moartea capului meu.
 — Bea, frătiucă, și tot bea,
 Nud otravă de cea rea:
 Dad horincă * îndulcită.
 Că dear fi otravă rea,
 85' Eu, zău, că nu țbo aș da.
 — Să trăiești, soruca mea,
 Să trăiești că tot oi bea.
 De temjită* cineva,
 Dumnezău să le plătiâ(scă).
 90 De faci tu din capu tău,
 Nmți ajute Dumnezău.
 El păharu bo luat,
 Șim gură bo răsturnat,
 Inimam el o crepat.
 95 — Mulțemesc, soruca mea.
 Nu știu, soră, ce mbai dat,
 Musai * capu de culcat,
 Și lumuca * de lăsat.
 Ea deacoale s>o luat,
 100 Tot pe ulicioara largă,
 Și cu inimioaramtreagă,
 La drăguț că șbo plecat,
 Cătră dînsul ș*o strigat:
 — Vină, mîndruț, și mă ia,
 IOJ Pîna*s pruncă tinerea.
 — Hei tu, mîndrulica mea,
 Ba eu zău nu tboi lua,
 Că dacă tid mînia,
 Și cu mine îi faceașă.
 no Ea numai că s*o luat,
 Tot pe ulicioara strimtă.
 Și cu inimioara friptă.
 Tot atunci ea o strigat,
 Și tare s<o blăstămat:
 11j Care credemtr^on drăguț,

Tune*o dintr*on noruț.
 Care credemtr*on bărbat,
 Tune*o din serinat * .
 Ia, cum am crezut și eu,
 120 Și mă bate Dumnezău.
 Pentrumn cîne de bărbat,
 Omor frate ca ș*on brad;
 Pentrmn cîne de drăguț,
 Omor frate ca ș*on struț * .
 12J Pîn' mboi fi îs cu bănat*.
 Uită dracu ce*o lucrat,
 Nici am frate, nici bărbat.
 Rău ma bate Dumnezău,
 Tot pentru frătiucul meu.
 13° Că otrava cînd bam dat,
 El atunci o cuvîntat;
 — Hei, tu, sorureaua mea,
 Atunci noroc țbi avea,
 Numai eu cînd rmoi scula
 UT Să<ți împletesc cununa,
 Și să*ți aprind lumina,
 Numai cînd tid cununa.
 Atunci să ai tu soție,
 Cînd mid fi sorucă mie;
 140 De mbai fi fost soră driaptă,
 Venin nu mbai fi mai dată.
 De mbai fi fost soră dulce,
 Tu la groapă nu mai duce.
 — Iartămiă, frătiucă, zău,
 145 N a m făcut din capul mieu.
 Că nvomvățat cineva
 Tot să vin la dumeta * ,
 Si să*ti aduc otrava,
 Si săd dau si la mama.

t

De la Măria Tășcan,
 fată de 20 de ani, din Nănești.

SFÎRȘITUL DRĂGUȚEI ȘI DRĂGUȚULUI ÎNȘELĂTOR

— Mîndruluț cu ochi căpriei,
 Unde mergi, de unde vii,
 Undeți gați murguțu tău,
 Spunemii, bade, dragul mieu?

j Ori la tîrg a tîrgui,
 Ori vii la minea peți?
 — Nici la tîrg a tîrgui,
 Nici merg la tineta peți,
 Ci mă duc amcredinți *,

io Peste vîrful dialului,
 în țara Bănatului,
 La fata bogatului.
 — Măi mîndrule, fii tu bun,
 Nu umbla așa nebun.

IJ Fata cee nud de tine,
 Mai bine vino la mine.
 Noi de cînd nbam cunoscut,
 Tot cu bine nbam avut,
 Și de cînd am coconit *,

20 Șohănit * nu nbam urît.
 Tu frumos, eu nu urîtă,
 Nba fi lumea fericită;
 Eu cu minte, tu voinic,
 De năcaz mom ști nemic.

*J Cît pe lume nbom trăi,
 De năcazuri mom mai ști.
 Tot om lucra șbom cruța,
 Dumnezău destul nba da.
 Șbom trăi, bade, și noi,

30 Ca și cei cu vaci și oi.
 Bade, ținem minte bine,
 Fata cee nud de tine.
 Tu hires *, da sărac tare,

Ea gazdă * și proastă mare.
 3J Ce folos de boi și casă,
 Dacă mai nevestaleasă.
 Ce folos, moșie lată,
 Dacă ciuma * ședem vatră.
 — Tu, mîndrucă, nu fi rea,

4° Numai tu îi fi a mea,
 Tu ești bună și frumoasă,
 Numai tu mid fi mireasă.
 De sar pune lumeamtregă,
 Nu las pe cine mbe dragă.

45 — Griji, bădiță, căd minți,
 Si, vai, rău tid bănui*.
 Tu, mîndrior, îi ajunge,
 Ded vini la noi șiid plînge.
 Da eu nu tboi auzi,

jo Și vai, tare mid dori.
 — Tu, mîndrucă, fii cuminte,
 Asculta mele cuvinte.
 Mie de nu mia place,
 Ea acoloa rămîne.

JJ Că averea oi lăsa,
 Și la tine#oi înturna.
 — Nu te fă, mîndrule, prost,
 Și nu grăi fără rost.
 Deacolo dacăd vini,

60 Tu gîndești că tboi iubi,
 Și cu drag tboi agodi*.
 Nu, decît să te iubesc,
 Mai bine moarteamii doresc.
 Decît dupămșălător,

6j Mai bine amu să mor.
 Te rog, bădiță, cu bine,
 De mergi, nu vini la mine.
 Bădița mo ascultat,
 Tot s*o dus el la Bănat,

70 La ce fată de bogat,

Unde s*o și cununat.
 Vestea tristă s*o lătit,
 La mîndra lui o și vinit.
 Mîndra cînd o auzit,
 15 Că drăguțu s*omsurat,
 Și pe dînsa o lăsat,
 Ea tare s*o supărat.
 De pe picioarele- picat,
 Și din gur*o cuvîntat:
 — Măi mîndrule, mîndrior,
 80 Eu te*am ținut pușor,
 Da tmai fost înșălător.
 De?ai luat în butul * mieu,
 Nmți ajute Dumnezău.
 De*ai luat pîntru pămînt,
 8j Să*ți fie locul mormînt.
 De*ai luat pentru moșie,
 Dumnezău să nu te ție.
 De*ai luat<o din plăcere,
 Fierți zilele de miere.
 9° Și ea din aceea zi,
 Omceput a veștezi,
 Pînă urmă și muri.
 Da badea cum o trăit?
 O trăit cum o trăit,
 93 Pîn' s*o aflat celuit * .
 în urmă dor bo venit.
 Doruțu din holteie * ,
 De drăguța lui dîntiie.
 Bănuit și supărat,
 100 De dor el da șbo plecat,
 La drăguța lui din sat,
 Cu care mi s^omtîlnit.
 Toți din gură aș*o grăit:
 — Voinice, țbai și plecat,
 105 Dipce**ai iubit ș*ai lăsat?
 Drăguța ta de*oarecînd

Zace moartă în mormînt.
 Bădița cînd o auzit,
 Toată puterea bo perit,
 no Și din gură aș*o grăit:
 — Ducețbmă la mormînt,
 Săd spun mîndrei on cuvînt.
 Bădița cînd o sosît,
 La mormînt împăjiștit*,
 IIJ Lui în minte bo venit:
 Cînd mîndra bo povestit,
 Cînd s«o dus ș^omeredințit * .
 Numa ea așa zice:
 — Hei, tu, mîndruluțu meu,
 120 Damsar bunul Dumnezău,
 Tu să mergi, să bănuiești,
 Să vii, să nu mă găsești,
 Inima de te*a lăsa
 Ca să vrie*a mă cerca,
 12J Tu mormîntul sămii găsești,
 Lîngă el să hodinești,
 Și în tine să gîndești:
 Decît cum îs pre pămînt,
 Mai bine*aș fi în mormînt.
 130 Cînd acestea lbo sîrșit,
 Un somn dulce bo venit.
 Pe mormînt că s*o culcat,
 Si mai mult nu s*o sculat.

De la Susana Borodî,
 fată de 20 de ani, din Berbești.

3°

N1ȚA ȘI DRĂGUȚU

în cel mijlocăș de sat,
 Mîndru brad s<o răsturnat.

Nu bo răsturnat vîntu,
 Ci Nița cu drăguțu.

3 Bărbatul șbo zis așa:
 – Trăi, Niță, cu cined vrea,
 Nu strica viața mea.
 Drăguțu că șbo strigat:
 – Dă, Niță, cu ciocanu,

10 Pînă tu lid omorî,
 Vin roșu țboi îndulci.
 Pînă tu lid scoateafară,
 Vin roșu țboi tipărare * .
 Numai el că șbo strigat:

IJ – Ilișcă, puu tatii,
 Prăbăluie*, doar*oi ieși,
 Pe mine nu rmor omorî.
 – Tot pe ușa de la dial,
 Pus<o lăcată * și zar*,

20 Să nmți văd al tău amar.
 Tot pe ușa de la vale,
 Pus'O lăcata cea mare,
 Să nmți văd, tată, mortiare *.
 Cînd o fost mai pe la cină,

2j Ii ținea Nița lumină.
 Cînd o fost în zor de ziuă,
 Cofa*m mîna o luat,
 La fintînă<o alergat.
 Numai ea că șbo strigat:

30 – Nbtai *, drace, ceam lucrat,
 Nici am drăguț, nici bărbat,
 Fără suflet îngrecat *,
 Și la sădrie * demiblat.

De la Ioana Oanea,
 lată de 16 ani, din Berbești.

3'
 BLĂSTĂMUL DRĂGUȚEI

Pîntre țări, pîntramîndoauă
 Sînt trei podurele nouă.
 Pe poduțu dea stînga,
 Trece mîndru cu mîndra.

J Pe picior călcîndmse,
 Din gură muștrîndmse.
 – Haida, mîndra, să bem vin,
 Să grăim, să ne sfădim.
 Numa ea șbo rupt șbo zis:

10 – Mîndruluț, de mid lăsa,
 Atîta tboi blăstăma,
 Din arat pînăm cărat
 Să te ducă dracum iad.
 Din aratu cînepii,

13' Pînăm ruptu cămeșii,
 Să temtoarne doftorii.
 Nici atunci nu tboi lăsa,
 Mai tare tboi blăstăma:
 Pînă cea vini popa,

20 Să cetiâ Vanghelia,
 Doară dracu tba lua.
 Să cetiâ Apostolu,
 Doară tba lua dracu.
 Hei, tu, mîndruluțule,

2j Ardă casa șba voști boi,
 Din prînz pînămtramiazăzi,
 Cum mai făcut de besezi *.
 Ardă casa șa tău bine *,
 Cum mai făcut de rușine

3° Și pe niamuri * și pe mine.
 Da*țbar, mîndruț, Dumnezău,
 O femeie albeneată,
 Pamîndoi ochii albeată;

fa
 4

Când îi chema*o la prînz,
 35 Să o duci, mîndruț, de bîți * .
 Când îi chema*o la cină,
 Să o duci, mîndruț, de mînă.
 Șapoi și tu, mă mîndruț,
 Când îi fi mai sănătos,
 4° Să nu iei un pai de jos.
 Când îi fi mai în putere,
 Să nu poți afară mere * .
 Mîndruluț, de mid lăsa,
 Tot așa tboi blăstăma:
 45" Să temsori de șeasă ori
 Si să*ti iei șeasă muieri.
 J 3 >
 Cu muierea cea dîntfie,
 Să mai nici o omenie.
 Cu cea dea doua oară,
 5° Cîci îi lua*o, să și moară.
 Și ceea dea treia oară
 Să o iai ca sfîntu soare,
 Și bolnavă de picioare.
 Și ceea dea patra oară,
 57 Să o iai ca sfînta lună,
 Și bolnavă de*o mînă.
 Și ceea dea cincea oară,
 Să o iai cu loc, cu casă,
 Fără sănătatem oasă.
 60 Și ceea dea șeasa oară,
 Să o iai cu șase boi,
 Oarbă de ochi deamîndoi.
 Nici atunci nu tboi da pace,
 Fără tot tboi blăstăma:
 65 Dumnezău te alduiască *
 Cu căruța coldușească *,
 Pe ulița armeniască,
 Oamenii te miluiască.
 Oamenii tbor milui,
 70 Cu ce nu lba trebui.

Vină, mîndruț, și la mine,
 Că și eu tboi milui,
 Cu ce nu mia trebui:
 Cu o coajă de mălai,
 75 Uscată de nouă ai * .
 Cu răsuri de pe covată,
 De cînd a fost mama fată.
 Ca să vadă fiecare,
 Că nud blăstăm de mamare *,
 80 Cid blăstăm de la o fată.
 Blăstămu de la drăguță,
 Nud blăstăm de la măicuță.
 Hei, tu, mîndruluțule,
 Spusmțbam la voi pe pat,
 85 Să ne iubim așăzat,
 Să nu ne știe prin sat.
 Numai prin sat de nbor ști,
 Face*or de nu nbom iubi.
 Că prin sat dbor 'științia,
 90 Face«or de nbom lăsa.
 Măi, cine nbo despărțit,
 Naivă loc nici în pămînt,
 Nice cuițe prin cruce,
 Nici la groapă cined duce.
 95 Naivă loc în temeteu *,
 Cărare pe drumu său.
 Nice cuie prin sălaș *,
 Nice pînză pe obraz,
 Nici locuț în temeteu,
 100 Pecum nam avut nici eu
 Haznă* de drăguțu meu.
 De nbo despărțit o fată,
 Moară ea necununată,
 Cunună în cap nmși vadă.
 105 De nbo despărțit femeie,
 Sîngelem dînsa nu steie.
 De nbo despărțit bărbat,

Putreziâ osu în pat.
 Să rămîie ciontu * gol,
 uo Cum am rămas eu cu dor.
 Să rămîie ciont uscat,
 Cum am rămas cu bănat * .
 Trăi, mîndrule, cu urît,
 Dacă nu mai agodit * .
 i i j Trăi, mîndrule, cu bănat,
 Dacă nu rmai aşteptat,
 Pînam fost de măritat.
 Da«ţbar bunul Dumnezău,
 Patru sute bani în pungă,
 i 2° La doctor să muţi ajungă.
 Patru boi ca păunii,
 Săd petreci cu doctorii.
 Patru boi albi pe la coarne,
 La capăt să pieci de foame.

De la Ileana Berinde,
 fată de 20 de ani, din Budeşti.

32

BLĂSTĂMUL MAMEI

O neagră călugăriţă
 Avu o copilită.
 Tată*său o dezmierda,
 Si mă*sa o blăstăma:
 3" Noauă ani să nmşi plinea(scă).
 Pe păduri să pribegea(scă).
 Noauă ani nu şbo plinit,
 Pe păduri o pribegit,
 Mîndru ei şbo auzit.
 10 Numai el că s«o luat
 Pe o cruce de uliţă,

84

S*omtîlnit c«o copilită,
 Numai el că şbomtrebat:
 – Nai văzut pe mîndra mea?
 13 Ba eu nu ţbo am văzut,
 Făr' de bir * am auzit,
 Pe păduri s*o pribegit.
 Numai el că s*o luat,
 Pe ce pădure de brad.
 20 S«o uitat în sus pe creangă,
 Şbo văzut o coarbă * neagră,
 Tins«o puşca să omapuşte.
 – Măi mîndruţ, nu mă puşca,
 Că eu ţbs drăguţa ta.
 25 De mbai fost oarecînd dragă,
 Coborbte de pe creangă.
 – Ba eu nu rmoi coborî,
 Făr' deaici oi vorovi * .
 Trei cuvinte de iubite,
 3° Mai multe de despărţite.
 – Hei, tu, mîndruluţu meu,
 Nai văzut pe tătuca?
 – Ba eu, mîndra, bam văzut,
 Murguţ negru încingînd,
 35 După tine, pui, plecînd.
 – Spune tătuchii aşe:
 Ca să nmşi ferme * murgu,
 Nici să nmşi piardă somnu.
 Cînd rmor căta la sfinţit,
 40 Eu oi fi la răsărit.
 M*or căta la răsărit,
 Tot eu mboi fi la sfinţit.
 – Hei, tu, mîndruluţu meu,
 Nai văzut pe mămuca?
 4j – Ba eu, mîndra, oam văzut,
 Aluat de grîu asogînd * ,
 Apă nam văzut punînd,
 Făr' din lacrimi învăluind.

85

— Da, hei, tu, mîndruluțu meu,
 5° N a i văzut și pe soră?
 — Ba, eu, mîndra, am văzut,
 Cunună verdeunpletind,
 După tine, pui, plecînd.
 — O, bată*o Precesta,
 JJ Batăr * ce vină făcea,
 Tot pe mine împingea.
 O, bată*o gîndurile
 Ca pe mine vînturile.
 Că noaptea șuier pă vaduri,
 60 Ziua umblu pe păduri.

De la Ioana Oanea,
 fată de 16 ani, din Berbești.

33

FUGA ÎNDRĂGOSTIȚILOR

Frunză verde de briboi *,
 Vină, mîndruț, tu la noi.
 Vină joi seara la noi,
 Strînge tata ospeciori *
 3 Și nea strînge și pe noi,
 Pe noi, dragă, amîndoi.
 Nu vini prin strat * de ciepe,
 Că oamenii nbor pricepe;
 Nu veni prin strat de ai *,
 10 Nbor lua oameniim grai.
 Ci te du mai pe din jos,
 Este<o ușă de rogoz *,
 Cîci * pui mîna, pică jos.
 în casă dacăd intra,

86

ij De a vede că ești harnic,
 Te a pune de paharnic,
 închină tu cui imchină,
 închină mamei și tatei,
 Doar ei s*or șumeni *,
 20 Șbom putea, mîndruț, fugi.
 Tata dacă sâmbăta,
 Drumu ni ba arăta.
 Tot drumuțu ni ba spune,
 Mama merinde nea pune,
 2j Șbom fugi, mîndruț, în lume.
 La lumina stelelor,
 Trece^om munții leșilor;
 La lumina luminii,
 Trece*om munții Dunării.
)o Șim lume daoom sosi,
 Noi nbom prinde șbom munci,
 De hrană nbom zorobi *,
 De cinișoară pe*o seară,
 Șbom cina*o cu tigneală * .
 33" Și de prînz pe*o demineată,
 Nu bom prinzi tot cu greață,
 Urîtu na fi de față.
 înapoi mom înturna,
 Pînă nba veni vălaș *,
 4° Că urîtud în sălaș * .
 Pîn' nu nba veni cuvînt,
 Că urîtud în pămînt.
 Mă dusei vineream tîrg,
 Să văd boii cum se vînd,
 43 Și caii cum se desprind,
 Mîndrele cum se cuprind.
 Și văzui pe mîndra mea,
 Cu urîtu lîngă ea.
 N a m cuțit că maș junghia
 50 O' pe mine, o' pe ea,
 O' pemrîtu de colea.

87

Tare rău mam supărat,
 Și pe murgeam călecat.
 Tîrgu bam încunjurat
 55 Și pe votru* bam aflat.
 – Am zis, na vinu și bea
 Și te du pe icbcolea,
 Doar îi vedea pe mîndra mea,
 Cu urîtu lîngă ea.
 60 Spuned, măi votrule, așa:
 Că de astăzi încolea,
 Ochii mei nu or vedea,
 Mînile nu or trage,
 65 Șba mea gură dada pace,
 Sărute^o cined place,
 Că de astăzi înainte,
 N*om strica multe cuvinte.

De la Toader Hoza Boicd.
 de 60 de ani, din Ieud,

34

URÎTUL

Mulțămescmți, mamă, tare,
 Că mbai dat pită și sare,
 Și mai crescut, șamms mare.
 Rușine nu țiam făcut,
 5 Făr' cinste cît am putut.
 Nu știu ce teai supărat,
 Cai făcut tîrguț în sat.
 Iute^on voinic s*o aflat,
 Pe mine imo cumpărat.
 10 Știu că nu țbo dat o mie,
 Să mă dai lui pe vecie.
 Nu mai dat pe*o zi, pe*o noapte,

Făr' mai dat pînă la moarte.
 Nu mai dat pe*o lună*trii,
 IJ Făr' mai dat pîmoi muri.
 Ia tu seama și gîndește,
 Ce tîrguț îți tîrguiește.
 Casta nud tîrguț de tiară,
 Săd cumperi și săd vinzi iară.
 20 Nud un măr putregăios,
 Săd muști și săd arunci jos.
 Dad o pară mălăiață
 Și ția fi pea ta viață.
 Șid tîrguț pe traiu tău,
 Ori îi bine, ori îi rău.
 Cu urîtu nai ce fâ(ce),
 Mergi la tîrg, și nud poți da,
 Cu urîtmți cata trâ(ge),
 Mergi la tîrg și nud poți vinde,
 3° Cu urîtmți catamtinde.
 La potic'*am alergat,
 Untului după leac.
 Poticarășu * mbo spus,
 Că liacuri la urît nms.
 Că urîtu nare leac,
 33" Fără popă și diac.
 Că liacu urîtului
 Em fundu pămîntului.
 Cu urîtuai tot trăi,
 4° Numai noapte de nar fi .
 Urîtu ziua se duce,
 Noaptea vine să se culce.
 Că ziua aș ști ce fâ(ce),
 Caș lua postată* lată,
 Nu baș vedea ziua toată.
 43 Cînd ar fi cătră gustare,
 De cătră urît mas trare *,
 Tot maș trâ cătră răchită.
 Că mbar fi lumea iubită.

- jo De la răchită la fag,
 Caș vedea omu cel drag.
 Pîn'urîtu ar durmi,
 Cu mîndru rmaș drăgosti,
 Cu mîndru mieu din fetie,
- JJ Care mia fost drăguț mie.
 Suflă vînt pe sub pădure,
 Șbo rupt o creangă de mure.
 O picat creangam puhoi *,
 Șbo venit pînă la noi.
- 60 Șatîta mbo povestit,
 Cum îi lumea de trăit,
 Cu omu cared urît.
 Cu urîtu dai mîna,
 Urîtu cît îi lumea.
- °j Cu urîtu meri * și jori,
 Cu urît ești pînă mori.
 El se pune unde șezi,
 Nici a rîde nu cutezi.
 Și se pune după masă,
- 70 Nici a rîde nu te lasă.
 Și șede cu pipam gură,
 Pînă nu mai poți de ură.
 Măieran * de lîngă tău,
 Bată*te focu nahău *,
- 7j Mult nai fost să fii al meu.
 Noapte*o fost, nu team văzut,
 De cu zi nu team știut.
 Amud ziuă și se vede,
 Tu nai fost dea mamei fete.
- 80 Batante focu, urît,
 Mult mbai fost rînduluit*,
 Tot să mîncăm dintr^on blid *,
 Să lucrăm dintnon pămînt.
 Ni, mămucă, urîtul,
- 8jr Cum îmi poartă inelul.
 Zid, mămucă, să mid deie,

Că eu nu boi fi femeie.
 Fied femeie, șparga *,
 Și nănașă temnița.

De la Ileana Beitnde,
 fată de 20 de ani, din Budești.

bș

MUIEREA NĂRĂVOASĂ

- Bărbate, sufletu mieu,
 Ascultă ce<oi zice eu:
 Avem car și șease boi,
 Vinde patru, lasă doi,
- j Șbmi cumpăr*on fogodău *,
 Să mă veselesc și eu.
 Bărbatu o zis așe:
 — Tu muiere, draga me,
 Boii eu nu boi vinde,
- 10 Fogodău nu țboi cuprinde.
 Boii eu nu mi boi da,
 Fogodău nu țboi lua.
 Fără eu țboi cumpăra
 On zbicuțu * de curele,
- ij Și rmoi da pe lîngă piele,
 Șboi scoate din tine muiere.
 — Măi bărbate, ce mid bate,
 Din nărave* nu mid scoate.
 Catîtea nărave am,
- 20 Cîte zîe<s întrmn an.
 De mai bate cît de tare,
 Pentru mîndru nu mă doare.
 De mai bate cît de rău,
 Pîntrmn drag, drăguțul mieu,

- 2* Nuuți ajute Dumnezeu.
 — Tu, muiere, cățalușă,
 Cine bontăne * la ușă?
 — Tu, bărbate, nu fi prost,
 Bontăne cinele nost.
- 30 — Tu, femeie, nu fi coită *,
 Cinele nost nud cu botă *.
 Tu. femeie, nu fi curvă,
 Cinele nost *nun* cu gubă *.
 — Măi bărbate, călicuț,
- 3J Lasămiă, sămii țin draguț.
 Bărbate, sufletu meu,
 Noi avem vreo doauă oi,
 Să le vindem în nevoi,
 Că nbor fâ(ce) pre mare toi *.
- 4° Daoor prinde a fâta,
 Oile toatelor zbiera,
 Capu ni bor descriera,
 Doamne, mare toi nbor fâ(ce)
 Cînd a fi în miază^vară,
- 4/ Trebubmba hrebînare *.
 Noaptead mică, ziuad mare,
 Și somnu i m a atîrnare,
 Eu pe hrebîn oi picare,
 Fata că mboi strămutare.
- j0 De nba fi de cioareci noi,
 Om lua din vechi vro doi.
 De nba fi de gube * nouă,
 Nbom lua din vechi vro două.
 M*oi sîli și lboi cîrti *,
- JJ Și mai bin' nbom odihni.
 Măi bărbate, blăstămate,
 De țbe voia să mă ai,
 Lasă cînepioaram bai.
 De vrei să^ți fiu eu nevastă,
- 60 Nu pune cînepam coastă.
 Pune*o liacă de mălai,

- Oacela nu nba fâ(ce) bai *.
 L o m pune noi într^on sac,
 Și bom duce la Isac.
- 6J Bea, vîjule*, nu fi orb,
 Pîma fi mălai pe pod.
 Malaiu dacă s*a tre(ce),
 A i bea, da ma fi pe ce.
 S*omvățat o șorecoaie *,
- 70 Șid cară la Avrămoaie.
 S*omvățat un șoarec mare
 Șid cară la jid în vale.
 De ba căra tot așea,
 Da nimic ma rămînea.

De la Toader Hoza Boicu,
 de 60 de ani, din Ieud.

36

NEVASTA ȘI TIARA

- în cel sătuț de colea,
 O nevastă fumusea,
 Toată noaptea nu durmea,
 Ce tot una se gîndea.
 O gîndit pînză să puie,
 Ca nime să nu o știe.
 Cu bărbatu s>o grăit,
 Și bine mo socotit.
 — Bărbate, sufletu meu,
- 10 Tu nu știi ce*am gîndit eu!
 Eu nemică moi lucra,
 Pîmoi toarce cînepa.
 Și batîr* cît imoi trudi,
 Tot de pînză mboi urzi *,

· Vezi cap. Note, voi. II, p. 470-475.

IJ Că noi de cînd nham luat,
Pînză tot am cumpărat.
Dar oamenii s*ommulțit,
Giolgiul * tare s̄o scumpit.
Vezi, oamenii slabi la minte,
20 Și ni«or scoate la cuvinte.
Eu m>oi prinde de lucrat,
Tu fă*mi mie de mîncat.
Si ti*oi face<o cămesuie *
Dintr*a mea muncă și ție.
^ Șuo păreche de izmene,
S*arătăm că nu ni*i lene.
Noi de trei ani tot am strîns,
Doar vom avea de ajuns.
Pe părete oi urzi,
30 Și*amîndoi om nevedi *.
Să ne sărutăm în gură,
Doar ajunge bătătură*.
Ea și*a tocmit tiara* <n casă,
Ca să șadă și să țiasă.
35 Cînd era soare, durmia,
Cînd ploua, se odihnea.
Cînd cu brîglele * lovea,
Cîte cinci fire săria(u).
Și din grai așa*și grăia,
4° Tare foarte blăstăma:
— Bată'te pustia, pînză,
Oamu muai fost de osîndă.
Că mi s*o dus vesteam tiară,
4J Oam șazut cu tine*o vară;
Trecut<o și Pastile,
Și mo legat firele.
Cînd eram pe la Sîngiorz,
Ieram să țip tiara jos;
Cînd eram pe la Ispas,
3"o Gata eram sa o las,
Că cu dîns*am mult năcaz'.

13

Cînd o fost la Rusalii,
Gata eram a boli.
Dar am stătut șam gîndit,
37 Să nu mă las de bolit;
M*am gîndit în gîndul meu,
Pot în șură s*o pun eu;
Că*n șură bate vîntu,
M<oi odihni cu gîndu.
60 Vara toată s<o trecut,
Eu n*am gătat de țesut.
Lăsa<twoi la focu, tiară,
Pîna pe la altă vară,
Ș?apoi tuoi întinde iară,
65 Și de ti>oi găta, bine;
De nu, focul ardăm tine.
Că mă mustră bărbatu,
Că iiuis bună, la dracu;
Dar el înoar putea face,
70 Oliacă să*mi cleie pace;
Că el încă vede bine,
Ce năcaz este pe mine.
Că de mar fi sărbători,
Mie mi*ar fi mai cu spori!
15 Din Paști pînăm Sînzienne,
Țăsui d*on fund de izmene.
L;am întins și ham lățit,
De*o palrmo mai trebuie.
Ținui sărbătorile,
80 Marțile și lunile;
Miercurea eu mam lucrat,
De cînd eu m*am apucat;
Joile le ții legate,
Nu lucrăm, sămii fac păcate.
83" Vinerile toți cinstesc,
Oamenii nu se muncesc.
N*oi lucra nice eu dară,
Stăi în pace și tu, tiară.

Sîmbetele.*am mai lucrat,
 90 Şi nu mi s*o arătat.
 Că numa mi s<o aruncat
 Buba cea rea* după cap'.
 Mă dusei la fogodău *,
 Caierud în drumu meu,
 9j Săd fi bătut Dumnezeu.
 Mă dusei la crîşrma bea,
 Caierud în calea mea,
 Săd fi bătut vinerea.
 Nu ştiu unde să mă bag,
 ioo Batăr de caier să scap.
 Mărg în casă pă cuptor,
 Mămtilnesc cmn răştitor*.
 Mă băgai mai pe sub țieve,
 Un tîlhar de fus mă vede.
 IOJ Cînd am vrut să fug afară,
 Iară rmam lovit de tiară!
 Bărbate, sufletu meu,
 Dumii tu tiaram lucrul rău,
 Da o du la fogodău,
 uo De voieşti să nu mor eu.
 Tortum tiară nud curat,
 Nu vezi că rmo mai gătat?
 Şi de mar fi sărbători,
 Stam*aş, bărbate, să mori.
 ii r Vai săraca mîndrucă,
 Ea dă vina la spată,
 De ced pînza toată spartă;
 Ea dă vina la urzoi *,
 Că toată pînzad lătunoi * .
 120 Şapte fire*s cum se cade,
 Celelalte^ înnodate.
 De la spată pîn' la iţă *
 Gîndeşti căd gubă * cu bdită

· Vezi cap. *ISIcte*, voi. II, p. 473.

Mai pe coaie pîntre sule*,
 125 Nud bună fără de ciure.
 Pe sulu cel ddnapoi,
 Şaptezăci de lătunoi.
 Pă sulu cel ddnainte,
 Fondi * le ține în minte.
 13° Vină, Doamne, și mă ia,
 Că cu asta moi șădia.
 Vină, Doamne, și mă ciuntă,
 Să nu fac cu asta nuntă.
 Că de azi îi săptămînă,
 135 Cu săcurea tot pă mînă.

De la Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud.

37

MÎNDRUL ÎN CĂTUNIE

Colo, mîndra, m jos la țară,
 Un nucuț cu frunză rară,
 Cînt^on cuc de se omoară;
 Tare mîndru și cu jele,
 5 De drumarii nu pot mere*.
 Oamenii nu pot lucra,
 Nici domnii nu pot gusta,
 Cuculeț, de jelea ta.
 Mai în jos, pdngă * trupină,
 10 Cînt*o pasere străină,
 Ced măicuța cucului,
 Ea cîntă de doru lui.
 Ea îl cîntă, ead întreabă:
 — Ce cînti, cuce, așa cu jele,
 13 De drumarii nu pot mere,
 Oamenii nu pot lucra,

1

m

Nici domnii nu pot gusta,
 Cuculeț, de jelea ta?
 — Cum, maică, nu mi>aș cînta,
 20 Cînd am auzit asară,
 O or scrie cătane iară.
 Și nvor scrie și pe mine,
 Și m<or duce de la tine.
 Cobori, Doamne, pre pămînt,
 J Vezi doru ce o făcut.
 Ce*o făcut, mo făcut bine,
 O luat frunza din fagi,
 Și;o despărțit pe cei dragi:
 Si de dor am nebunit,
 30 Și pe mini rmo despărțit.
 Iată, Doamne, pre pămînt,
 La Leucea *, pe drumu mare,
 Treceam căpitan călare,
 Căpitanu șuierînd
 b\$ Și feciorii tot plîngînd.
 — Stați, feciori, cu firem gledă *,
 Nu cătați că doi*trei pică.
 Stați, feciori, precum vsam spus,
 Nu cătați că doi*trei nu*s.
 4° — Rabdă*mă, neamțule *, rabdă.
 Ningă * doauă păsărele,
 Cum își cîntă de cu jele.
 Mi se pare că*s mînate,
 Din țara mea de departe.
 4J Cînd am vrut obcim a tre(ce),
 Da cucuțu mă veste(ște),
 Că mîndruca mă jele(ște).
 — Cucuie de sub pădure,
 Du*te mîndruții și*i spune:
 Pe mine nu mă jele(ască),
 De*al meu dor nu bătrîne(ască).
 Tot pe mine m*or jeli,
 Ofițiri cu corzile

Și dobași * cu dobele.
 j7 De trei ori, marșu mi^or bate,
 Și*oi fi iertat din păcate,
 în loc de tras clopotele,
 Dă neamțu cu tunurile,
 De se mișcă dealurile.
 60 — Hei, tu, mîndrulica mea,
 De*a fim lume ceva bine,
 La toamnă^oi vini la tine.
 De a fim lume bătalie,
 Mîndră cărtice ț<oi scrie,
 65 Pe margini cu bosuioc,
 Șim mijloc pară de foc.
 Cînd îi mere s<o cetiască,
 Lacrămilem jos să*ți meargă.
 Tot mascate * ca bobu,
 70 Și fierbinți ca și focu,
 Să știi tu cum îi doru,
 Drăgucior ț*am fost, o' nu!
 Să știi tu cum îi jelea,
 Drăgucior ț*am fost, ori ba.
 7j — Dampărate, împărate,
 Ardă'ți curtea jumătate,
 Și scaunu de sub spate,
 Oai dus pe mîndru departe.
 Ardă'ți scaunu sub tine,
 80 Că bai dus și nu mai vine.
 împărate, limbă rea *,
 Mîndrum cinste te slujia,
 în cinste, fără simbrie,
 Lasăd pcastară * să vie;
 8y în cinste, fără tocmală *,
 Lasăd să vie pcastară.
 — Fă*te, măi mîndruț, betiag
 Și vină pe săbășag * .
 Lasă pușcam sărăcie
 9" Și borneu* m foc să fie,

Și vină să nu te știe.
Lasă pușcam cită boală,
Și vină la noi astară *,
Oapoi mîni tiu duce iară.
95 Demineățau fi pe beli*,
Și mor ști domnii* de feli;
Lasă pușcam șugubdină *,
Vin' acas' pe*o săptămînă.

De la Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud.

38

DRĂGUȚU SE DUCE<N CĂTUNIE

Frunzuliță de scoruș *,
Trei porumbi zboară pe sus,
Trei porumbi șbo porumbiță.
— Ieși, mîndra, pînă portiță,
Șiuni dă apă și guriță;
Ieși, mîndra, pînă fereastă,
Și te uităm sus pe coastă;
Ieși, mîndrucă, din chilie,
Și te uităm sus pe vie,
Vezi pe drum cine scoboară:
Un car mare cu povoară *,
Si te sui întroon măr dulce,
Vezi bădița cum se duce,
Cu cămașa lui cea nouă,
Cu inima ruptăm doauă.
Ieși, mîndrucă, u\ drumul său,
Siu du inelul tău,
Și te uită după el,
Cum se duce cetinel * .
Pentru ce nu merge tare?
Că rău inima îl doare.

Și se duce fluierînd,
Și din ochi tot lăcrămtnd,
Și din gură cuvîntînd:
2j" — Plîngeună, mîndra, cu dor,
Că tbam fost voinic fecior.
Și țbam fost drag pe plăcere,
Pe voie și mîngîiere.
Pe plăcerea ochilor,
30 Pe voia părinților.
Eu mă duc pe țări străine,
Unde nu cunosc pe nime;
Fără frunza și iarba,
Careu pe toată lumea,
)5 Pe tot locmasemenea.
Hai, mîndra, și mă petreci,
Numai pînă colom Beci *,
Unde grăiesc toți nemțește,
Nu ști nime românește.
40 Eu mă duc, mîndra, m cătane,
Tu rămii și spală haine.
Tot le spalăm lăcrămele,
Și le uscăui suspinele.
Și dacă s*or usca bine,
4J Adăde, mîndra, la mine,
Săuni treacă doru de tine.
Morțișorii * tăi, lumucă *,
Tuturor lbai fost mămucă,
Numai mie măștihucă * .
jo Cînd porunca * mbo picat,
Doamne, rău rmam supărat.
Cînd am prins a o citi,
Inima mi se topi.
— Mîndra mea, mîndra iubită,
Jj Nmți fie voia urită,
Și inima rău scîrbită.
Că de*a fim lume vro pace,
Eu iară mă voi întoarce.

Dar de*a fi vro răutate,
 60 M*oi lipi lîng'O cetate,
 Și țî*oi scie, mîndr, «o carte.
 – Măi bădiță, bădișor,
 Scriemii, scie, că mi*i dor.
 Dar mo scie cu cernială,
 63- Că de acee*i multăm țară.
 Și mo scie cu cărbune,
 Că de același mult în lume.
 Ci mi*o scie cu argint,
 Să știu că*i de la iubit;
 70 Cărticicam cornurele,
 Pă de lături cu mărgele.
 Și mo scie tare greu,
 Ca s^o pot ceti și eu.
 Oi ceti^o prin grădină,
 7j Și sara pe la lumină,
 Cu suspinul din inimă.
 Șhoi ceti*o*n pomișori,
 Cu lacrimi din ochișori.
 Doamne, bate neamțum drum,
 80 Oo luat ce*o fost mai bun.
 Doamne, bate neamțum față,
 Oo luat fără musteață.
 Doamne, bate neamțum cale,
 Oo luat ce*o fost mai tare.
 83- Bate, Doamne, neamțum dos,
 Oo luat ce*o fost frumos,
 Și*o rămas batjocurile,
 Să ne poarte jocurile;
 Și*au rămas cen golomos *,
 90 Să iubească cen frumos.
 Șbo rămas obielele,
 Să iubească fetele.
 Colom vîrvu * nucului
 Cîntă^și puiu cucului,
 93" Mai în jos, pe rămurele,

Cîntă*și două turturele.
 Mai în jos, pe la trupină,
 Cînt«o pasere străină.
 Ș*ășe chită de cu jele,
 100 Frunza, iarba toată piere.
 Se oprește sfîntul soare,
 Și ies maicele în cale.
 Numai a mea nu mai iese,
 Să*mi asculte pasărea,
 IOJ Cum mha cîntat patima.
 – Maică, măiculița mea,
 De te*a lovit dor de mine,
 Ia drumuțul de*a lungu,
 Orașele de<a rîndu.
 "o Că pe mine mi*i afla
 în fundul Italiei,
 La compania mîndrii;
 Sub o trupină de brad,
 Acolo mhaflamgropat,
 IIJ Unde neamțul rmo pușcat.
 Mîndre semne mhi afla:
 La picioare, iarbă verde,
 Pe la brîu, holde de grîu.
 Din buzuță, tămăiță
 "o Din ochiți, doi păuniți,
 Din sprincene, două pene,
 Și din frunte, iarbă verde.
 Și din gît, sanșiu* mflorit,
 Că de grea moarte*am murit:
 !2J De plasa* cuțitului,
 De pușca*mpăratului.
 Fără lumină de ceară,
 Fără om din a mea țară.
 Făr' de lumină de său,
 Fără om din satul meu.

MOARTEA CĂTANEI

Avu maica doi feciori,
 Cu ochiții negrișori,
 Albăd fețișoara lor,
 Ca și lina oilor.
 Vine vremea la feciori,
 Vine carte și poruncă,
 Din doi, unu să se ducă,
 Din doi, unu să «aleagă,
 Carem cătane să meargă.
 Mîndrău mîndra și frumoasă,
 Ca și lumea ibostoasă * .
 Turcud șerpe adormit,
 Ședem tuf* acoperit;
 Turcud șerpe verinos * ,
 Cîte șapte pică jos;
 Cîte opt și cîte cincii,
 Pînă nu rămîn voinici.
 Pică unu într<o cărare,
 Și d găsește<o fată mare
 Și u aprinde*o luminare.
 Vine<on căpitan călare,
 Tot strîgînd în gura mare:
 – Stîngedi, fată, lumina,
 Că țboi ciunti viața.
 La cătamașad dedat * ,
 Să moară moartempușcat,
 Și din sabie dumaticat * ,
 Fără lumină de său,
 Fără om din satul său,
 Fără lumină de ceară,
 Fără om din a lui țară.
 Mulți îs tăieți șbmpușcați,

Pungă * drumuri aruncați.

Nimem lume nud jelește,

3J Făr*on corb îi străjuiește.

Tot din gunașa^și grăie:

– O' muriți, o' vă sculați.

Că de cînd vă străjuiesc,

Și peneleuni năpîrlesc,

4° Oamuu la Sîntămărie,

Mărg oamenii la mînăstire,

S*or ruga și pentru mine.

De la Ileana Ardelean,
 fată de 12 de ani, din Berbești.

VOINICUL MORBOS ÎN ȚARĂ STRĂINĂ

Pe cel deluț cuntenit *

Este*on voinic adormit,

De trei zile la pămînt.

De*o parte apa îl bate,

De una soarele d arde.

Numai pe deasupra lui,

Trece puiu corbului,

El trece și așa zice:

– Din mîndru cămeșoi mînca,

Șboi bea sînge din mîndra.

Da voinicmașa strîga:

– Du*te, puiuț, la biata,

Carne din mine nud mînca,

Nici îi bea sînge din mîndra.

Oamuu sîmbătă seara,

Mîni vine duminica.

Oamenii numai șbor mere * ,

Tot pe la mînăstiri,
 Cu prescuri * și cu lumini.
 20 S*or ruga lui Dumnezeu,
 S*or ruga și pentru mine,
 Să nu mor pe țări străine.
 Că p*aci de mboi muri,
 Cine focu m*a jeli.

25 Nici am surori să mă cînte,
 Nice frați să mă comînde *,
 Nici surori să mă jeliâ(scă),
 Nici frați să mă prohodiâ(scă)
 Ajutamiba Dumnezeu, .

3° Și rmoi ducem satu mieu,
 Ș*oi muri la tatămieu.
 Colo și de mboi muri,
 Tare nu mboi bănui.
 Surorile rmor jeli,

35 Și frații rmor prohodi.
 Surorile rmor cînta,
 Și frații rmor îngropa.
 Îvbor jeli și mîndrele,
 în trei luni, cu trei cununi,

4° în trei sfinte duminici,
 Cu pui * roșii la mîncei,
 în trei joi cu tizeroi *,
 Și trei vineri cu briboi *.
 Și numai pe la Rusalii,

4J Cu rozmalin* de cel mare.
 Și numai la tîrgurele,
 Cu struțuri * din boldurele * .
 Și numai pe la strînsuri * ,
 Cu struțuri de strămături * .

50 Și numai pin șezători,
 Cu struțuri verde de flori.

De la Toader Hoza Boicu,
 de 60 de ani, din Ieud.

4
 JURĂMÎNTUL CĂTANEI

Rozmoiin verde corcios *,
 Maică, rmai făcut frumos,
 Da neamțului de bun folos.
 Cînd ți*am fost, maică, mai dulce,
 5 Neamțu m*o jurat sub cruce.
 Cînd Țbam fost, maică, mai drag,
 M*o jurat neamțu sub steag;
 Pe apă și pă uscat,
 De sluguță neamțului,
 10 De soție drumului.
 Da drumuțud grea soție,
 N*am picioare să mă ție,
 Nici mîndre să mă mîngîie,
 Nici condei sămii pot eu scie,
 15 Nice cernială sămii fie.
 Jurămîntud tare greu,
 Cel ce joără cum jor eu.
 Jurămîntul baș lăsa,
 Da mă tem că m*oi usca.

20 Jurămîntul baș ținea,
 Da mă tem că moi putea.
 Noauă ani îi cale lungă,
 Cine ar putea s*ajungă.
 Hei, tu, dulce a mea țară,
 25 De*oi trăi, călca*tboi iară.
 Io*s așa demstrăinat,
 Ca și floarea verdem bat * .
 Eu îmi șed între străini,
 Ca și floarea verdem spini.

3° D*asa o zis mîndra mea:
 – Vină tu, cîn' îi putea.
 De*ai fi negru ca tina,
 Ibdbte**aș ca inima;

De*ai fi negru ca scrumu,
3j Ibdite*aș ca sufletu.

De la Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud.

42

ILCUȚA

Undezi locu, la din loc,
La mijloc Budeștiului,
La curtea preotului,
Domnii beau, se veselesc,
j Pe Ilcuța o pețesc.
O pețiră cît pețiră,
Pe joi seara credințiră *,
Și vineri sara muriră.
Cînd a fost la cîntători *,
10 Făcutumo scăldători,
Cînd s<o zărit zorile,
Sosîtumo druștile *.
Numai mirele*o strigat:
— Preoteasă, soacră mare,
15 Mîna pe Ilcuțsafară.
— Pă ilca nmoi mîna,
Că ilca*i moartă pe masă,
Cu perine de mătasă;
Cu păr galbîn despletit,
20 Cu brățiucu * năpostit.
— Preoteasă, soacră mare,
Mîna pe Ilcuț*afară,
Că nu pot descăleca,
De doruț de la dînsa.

108

Dmte dor în Valea*sacă,
Spune cucului să tacă.
Să numii cînte cu bănat*,
Oamu mîndra nvo lăsat;
Să numii cînte așa morțit *,
Oamu mîndra mi*o murit.

De la Elisabcla Barodi,
fată de 10 de ani, din Rcrbeșli.

45

ULICIOR

Frunză verde, vâram pom,
Vai, săracu Ulicior;
Nu știu cum bomiblat de rînd,
De<o luat crișmelem rînd.
S Numai joi de*o dintr*o vreme
El acasă și*o d*înturnat,
Femeia sa și*o aflat,
Aflat^o culcatăm pat.
Nu semduna o scula,
10 Da șixomtrebat cocoana.
— Hăi, Mări, draga tatii,
De mult s<o culcat mă>ta<
— Mama amu s*o culcat,
Focu, rău tî<o blăstămat.
13" — Tu, Niță, femeia mea,
Scoală șimii dă de mîncat.
Focu, iute s<o>apucat,
Cinăm masă o gătat.
Numai el că și*o cinat,
20 Noapte bună șuo luat.
— Noapte bună, că mă duc,

109

Mai mult nu țboi me(re) la plug;
 Noapte bună, moi vini,
 Mai mult nu țboi plugari.
 3" — Noapte bună, hiruț * vie,
 Cum fugi tu de*a ta soție.
 La poduțu Sighetului,
 L*o așteptat pizmașii.
 Unu tăbacă bo dat,
 3° Unu foc bo scăpărat,
 Unu cu bota * bo dat.
 D*atîta bo dat de rău,
 De bo sărit capum tău * ;
 Atîta bo dat de tare,
 1- De bo sărit capum vale.
 Da cel ce bo omorît,
 Să vedem ce*o băznuit * :
 Măji * de aur și de*argint,
 De*o făcut o groazăm tîrg.
 40 Măji de aur ori de sare,
 De*o făcut o groază mare,
 Și la coconi * supărare.

De la Elisabeta Borodi,
 fată de 20 de ani, din Berbești.

44

LORINTE

Suflă vîntumtre morminte,
 Vine vestea de Lorinte,
 Zace nebun, fără minte.
 Strigă tarem gura mare,
 Nime nu ști ce bai * are.
 Din durerea lui cea grea,
 Nime nud ști mîngîia.

t

v

I

Că a scris în testamînt *,
 Să nudmgroapem mormînt;
 o Ci săd deie focului,
 De ce*a ars viața lui.
 El a scris pe o hîrtie,
 Carte cu limbă de moarte:
 Neamul lui să nu se strîngă,
 \$ Surorițe să nud plîngă.
 Maica lui să*și puie struț,
 Oa murit șbacest fluț * .
 Maica lui șbo d*auzit,
 Și la el că o venit
 20 Cu doftori, cu vrăjitoare,
 Mai știute pe sub soare.
 L*au doftorit, bau vrăjit,
 Leacul nu i bau găsit,
 Batăr * unde o îmbiat,
 zj Leacul nu i bo aflat.
 Maica«și rupse ș*șa zise:
 — Lorincuț, dragu mamii,
 Scris*ai rele, scris*ai bune,
 Cîte le*ai știut pe lume,
 3° Ș*amu le grăiești nebune.
 El își scrise pe hîrtie,
 Neamul lui să nu mai vie:
 — Fraților mei, faceți bine,
 Nu v*apropieți de mine.
 33" Ve*ți împlea de boală rea*,
 Nu iute ve*ți scoate de ea.
 La fîntîna unei biete,
 Se scaldă și niște fete,
 Pinăm doauăzeci și șapte.
 40 Tot se scaldă și semtreabă:
 La cared fața mai albă?
 într*o vineri dimineață,
 Se scaldă și o nevastă.
 Nevasta a fost tăroasă *

- 43" Ș'O născut fată frumoasă.
 Acee tavo adus mie,
 Mult doruț și rea urgie.
 Mireasa inimii lui,
 Ședem dunga patului.
- 5° Ea se pleacă pe*a lui față,
 Și el o cuprindem brață.
 El semtinde și o strînge,
 Și de«acolo nu mai plînge.

De la Ion Cupcea, din Călinești.

43"

MOARTEA¹ LUI DUMITRU

- Frunză verde de chidru *,
 Dusms^au mîndruț Dumitru.
 Miercuri seara șuo plecat,
 joi pe<amiază s*omecat,
 j Vineri veste o dunturnat.
 Grea ploiță o plouat,
 Munții toți s*au surupat,
 Văile s*au tulburat,
 Luhad* mare, ho luat.
- io Numai el că și*o strigat:
 — N*am avut soții cu dor,
 Să mă scoată din izvor,
 N*am avut soții cu jele,
 Să mă scoată de la rele,
- IJ De la moartea mea cea grea.
 Nici am lumină de ceară,
 Nici omuț din a mea tiară.
 Nici am lumină de său,
 Nici omuț din neamul meu.

¹ Vezi cap.TVoff (Inmormintarea), voi. II, p. 47.5–474.

- 10 Numai el o poruncit,
 Pe*o frunză verde de plop,
 La tată<său la Pricop,
 Ca să umble fără cîop *.
 La Pavăl la fratosău,
- 2J Ca săd facă copîrșău *,
 Copîrșău mîndrumpănat,
 Că el numai s*omecat.
 Copîrșău mîndrumcernit,
 Că*i de dușmani omorît.
- 3° Numai el o poruncit
 Pe<on puiuț de mierlă neagră,
 La sormsa la Pălagă,
 La sormsa Pălăguță,
 Tot săd cînte mîndrum frunză,
- 33" Săd cînte și săd jelească
 Și pre el săd pominească.
 Pînă'i lume și vileag *,
 N#a veni în sat de steag.
 Numai el și«au poruncit,
- 40 Pe*on firuț de iarbă verde,
 Si la feciori si la fete,
 Să facă bine săd ierte.
 Să joace, să se veseliască,
 Pe el să nud agodiască *.

De la Ilcana Ardelean, din Berbești.

46

O R F A N A

— Mamă, inimă de piatră,
 Vimacasă cîteodată,
 Vezi străinii cum mă poartă:
 Desculță si neschimbată,

Și toită * cîteodată.
 Șase îvam fost învățată,
 Ca m fost tare dezmiertată.
 Mamă, de dor de la tine
 Arde cămeșa pe mine,
 Nu o poate stinge nime.
 Vara ploauă, iarna ninge,
 Nime nu o poate stinge,
 Doru mamei rău mămvinge.
 Mămucă, de doru tău
 Mă topesc ca inum tău * .
 Mămucă, de jelea ta
 Mă topesc ca cînepa.
 Mamă, de zilele mele
 Și lui Dumnezeu *in* jele,
 Pietrile plîng pe vâlcele,
 Pasărilor cuiburele.
 Mămucă, de traiu mieu,
 Și lui Dumnezeu *in* greu,
 Pietrile plîng pe pîrău,
 Pasărilor cuibu său,
 Că nu poci de doru tău.
 Ies afară, văd un nor,
 Și nu pot dea mamei dor,
 Ies afară și văd stele,
 Și nu pot dea mamei jele.
 Mult îi moartea blăstămată,
 Despărție(ște) mamă cu fată.
 Pe mine rmo despărțit,
 Cu cine bineam trăit.
 De niar fi arșă casa,
 Nu mar dure inima,
 Ca și după mămuca.
 Un an, doi, ar fi trecut,
 Casă nouăș fi făcut,
 Mamă dulceș fi avut.
 Iocud pot oamenii stinge,

Cu moartea nu poți învinge;
 Moartea te frige mai tare
 Decît focul cel mai mare.
 4T Frunzucă verde de văsc,
 Eu de dormți mă topesc.
 Mămuca mă vede bine,
 Că mid dor de oarecine.
 — Hei, tu, pruncă tinerea,
 jo Decît să te văd așa,
 Mai bine te*oi îngropa,
 La fîntînă la izvor,
 Să văd de cine *țin* dor.
 — Du*mă, mamă, și mămgroap
 JJ La fîntînă pe Dumbravă,
 Ca vini cui iam fost dragă;
 La fîntînă, șia bea apă,
 Și<ți vedea cui iam fost dragă.
 Cîte rele petrecui,
 60 Na m lădiță să le pui,
 Nici cheiță să lemcul,
 Mamă dulce să le spui.
 Deaș avea cîte mătuși,
 Nms ca mamele de dulci.
 De<s mamele cît de rele,
 Tot îi mai bine cu ele,
 Că«și cată pruncii cu jele.
 Mătușile întrăm casă,
 Iară se duc și mă lasă,
 70 Rămîi cu inima arșă.
 — Hai, tu, mămulica mea,
 Fă«ți cărare pe sub nuci,
 Și vină la ai tăi prunci.
 Fă«ți cărare prin briboi *,
 73" Și vină pînă la noi.
 Fă*ți cărare prin călini,
 Și mă du de la străini.
 Străinii cină la masă,

Eu le țin luminăm casă.
80 Străinii la masă cină,
 Eu lbs sfeșnic și lumină.
 Dacă gată de cînat,
 Multe vasă de spălat,
 Și tîrzior de culcat.
8j Pe cînd vreau a mă culca,
 Iară prind a mă scula.
 Și cînd vreau a adormi,
 Iară prind a mă trezi.
 Durmbmaș tare cu dor,
90 Dar mid musai să mă scol;
 Că de*ăș fi la mama mea,
 M*ăș scula cînd eu aș vrea.
 Dar dacă*s la străinei,
 Scolmmă cînd strigă ei.
9j Și dacă«s la străinele,
 Scolmmă cînd strigă ele.
 Durmbmaș pe apă*afară,
 Dar mă scol, dacă mă scoală.
 Oaș zice c*oi mai durmi,
100 Nu mă lasă străinii,
 Cum rmar lăsa părinții.
 Că la părinți daoăș fi,
 Mbar da pace șbaș durmi;
 La străini îmi dă simbrie,
10J Și numii lasă omenie.

De la Irina Hoza a lui Boicu,
 nevaslă de 26 de ani, din Ieud.

47

RAIUL ȘI IADUL

Dimineață mă sculai,
 Mă lăui, mă pieptănai,

M*alergai pînă la rai,
 Ce văzui mă bucurai,
j M»am scăpat șbam zis așa:
 Aici bine aș ședea,
 Daoar fi și mîndra mea.
 Îngerii «o supărat,
 Si de mîna rmo luat,
10 Și afară m*o țipat * .
 M*alergai pînă la iad,
 Ce*am văzut rmam spăimîntat:
 Trupuri negre dezvălitate,
 Și de popi neprohodite.
1; Mă uitai pe o zăbrea *
 Și văzui pe mîndra mea;
 Șapte draci o tinzuia *,
 Trei era călări pe ea,
 Doi de mînuri o trăgea.
20 Doi cu corbaci * o bătea,
 Doamne, rău o tinzuia.
 Și ea dacă rmo văzut,
 Doamne, bine bo părut.
 — Vinămcoace lîngă mine,
25 Acestea«s și pentru tine.
 Eu încă bam zis așa:
 — Săzi acolo, mîndra mea,
 Că știi cum mbai bătut curaua *
 Si mbai băut munca * mea,
50 Cînd mă duceam la voi sara.
 Eu țbam dus palincă * m masă,
 Tmai primit ca o jupîneasă*.
 Eu am fost mortu de beat,
 Tu rmai chemat, coită *, m pat,
3J Tu ziceai că nud păcat.
 Amu taci și șezi în iad,
 Mama ta, ce tbo dat!

De la Toader Hoza Boicu,
 de 60 de ani, din Ieud.

La știmpuțu * vraniiții *,
 Șede mama miresei,
 Cu o dalbă ștergătoare,
 Se roagă sfintului soare:
 S*o tie ziuca mare,
 Că are*o șiuca * ducătoare,
 Pintre lunci, pintre preluci *,
 La părinți necunoscuți.
 Rîndu* m casa nu ba ști,
 Focuț, rușine ba fi.
 Șa spune cătră somside *,
 Ele s*or coti ș*or rîde.
 — Frunză verde de vișine,
 Mă duc, mamă, de la tine,
 Doru meu, ție*ți rămîne.
 Iad, mamă, șid pune bine.
 Șid liagăm năframă albă,
 Șid pune deasupram ladă.
 Cînd teajunge dor odată,
 Dmte la ladă șid cată.
 Cînd teajunge vreme grea,
 Dmte la ladă șid ia.
 Dea fi doru, cum bai pus,
 Io*s la față cum mam dus.
 Si dea fi dorutumtors,
 Io*s la față cum n<am fost.

De la Ileana Ardelean,
 fată de 22 de ani, din Berbești.

Țucmte, uiagă *, m fund,
 Că mai pus cu. . . m prund.
 Țucmte, uiagă plină,
 Că mai pus cu. . . m tină.
 S Țucmte, uiagă goală,
 Cum mai pus, așa mă scoală
 Eu te beau de bunișoară,
 Tu marunci pe sub lăicioară
 Cînd la gură te rădic,
 10 Tunni cînți mie glig, glig, gl
 Glig, glig, glig mai linișor,
 Să meargă mai binișor.
 Glig, glig, glig cîtilinaș *
 Că te năpost * pe grumaz * .
 IJ Cînd te vād la căpătii *,
 Eu atuncia mă mîngîi.
 Uieguță, iubit vas,
 Ceteră * cu dulce glas.
 Cetera și horinca *,
 20 Și mîndruca sāraca,
 Acelea mi*o fost mama.
 Ceteruca cînd<o aud,
 Toate relele le uit.
 Pe mîndruca cînd o vād,
 2J Toată mintea că mi*o pierd.
 Țup, opincă, pînām pod,
 Pînă am vro dobtrei zloți;
 Că dacă tid găuri,
 Ti*oi duce la BaiadVlare
)o Și mia fă opinci de oaie.
 Și*om unge curelele,
 De*or scilipi ca stelele.

Pe la nojiță* cu flori,
Tbom rădica pînă nori;
3J La gurgii* cu floricele,
Tbom rădica pînă stele.

De la Ileana Ardelean,
fata de 22 ani, din Berbești.

ÎNTEMNIȚATUL

Multe zilemdelungate,
Trăiam fără libertate,
Mîncam pită măsurată,
Mîncam carne nesărată.
Toată ziua lucram lînă,
Nici un ban pe săptămînă.
Cînd era de cătră seară,
Mămchideau ca pe o fiară.
Mă culcam fără mîncare,
Mă sculam făr*alinare.
Nimem lume pe sub soare,
Să mătrebe ce mă doare.
Poci peri ca și un cîne,
Cine rma plînge pe mine?
Clopotele din cetate *,
Singurele*și fac dreptate,
Că ele*s cu pompă * mare
Și dau știre depărtare:
Că amud mort oarecare.
Toată lumea strigă tare:
Peară, nud pagubă mare!
Numai eu mă plîng de jele,
Multe*s păcatele mele.
De s*ar face o minune,

15 Să mă văd scăpat în lume,
N*aș mai greși niciodată,
Ferbrmaș de orice faptă,
Fie mică, fie mare.
Pentru că rma prinde iară,
30 Și rmanichide ca pe*o fiară.
Un haiduc * cu haină lungă,
La raport stă sa mă ducă.
Altu zice, măi! dăd pace,
Că din cîne, om nud face.
3J Mămhățește, mă trudește,
Pînă groapa mbo gătește.
Doamne, cată din năltime
La un rob * scîrbit ca mine
Șbmi ajută, Doamne,«o dată,
40 Să mămpac cu lumea toată.
Să mibmpac și să mămpac,
Să nu mai pic altum sac.
Găstad sacu dracului
în punerea capului.

De la fostul închis în temnița de la Gherla,
Grigore Pleș, de 33 de ani, din Ieud.

3.

CÎNTECUL EMIGRĂRII

Frunză verde, lemn uscat,
Cînd de*acasă am plecat,
Frunză verde, iarbă grasă,
Plecarăm, Doamne, de*acasă
Tot cu inimioara arsă.
Frunză verde, lemn uscat.
Eu cînd am ieșit din sat,

Departe rmam depărtat
 Și pe ai mei bam lăsat.
 io Scumpul meu și iubit sat,
 Eu pe tine te«am lăsat.
 Rămas bun, iubite tată,
 Adă mîna și mă iartă.
 Să știți, părinți și soție,
 ij Eu plec astăzi și vă las,
 Cu mult dor și cu năcaz.
 O dată că mă mai uit,
 Nu știu vede*v*oi mai mult,
 Și mă rog și de iertare,
 20 De la mic, pînă la mare,
 Faceți bine, mă iertați,
 Și de mine nu uitați.
 Frunză verde, lemn uscat,
 Eu cînd am ieșit din sat,
 2/ De jele, de năcăjit,
 Nicăiri nu rmam oprit,
 Pîn' la stație-am sosit.
 Frunză verde de măcriș* ,
 La stație la gbeizăș* .
 30 Frunză verde de pelin,
 De*acolo rmam pus pe trin.
 Și pe trin cînd rmam urc.at,
 Ziuă bună mbam luat.
 Trinu pleacăm cet și lin,
 35 Eu de jele tot suspin,
 Și nevasta tot plîngînd.
 Frunză verde de cireș,
 Ziua, noaptea tot am mers;
 Frunză verde de săcară,
 40 Pînă ce*am ieșit din țară.
 A doua zi deminiata,
 Amară mbo fost viața.
 Lăsați Țara Ungurească,
 Intrați în Țară Orvățească* ,

43 în țara orvatului,
 La apusu soarelui.
 Acolo gheizăș' o stat,
 Că pămîntul s*o gătat,
 Toți din gbeizăș jos nbam dat.
 50 în Fiume, stațied mare,
 Ced zidită lîngă mare.
 D^acolo nbam luat la cale,
 Pe*o uliță foarte mare,
 Pîn' la vapor la cîntălare* .
 37 Frunză verde de bujor,
 Și ne«au dat cărți de vapor.
 Dacă cărțile nbau dat,
 La vizită ne*au băgat.
 Frunză verde de bemei,
 60 în cortil* lîngă helei* ,
 Stau trei doctori ca trei lei,
 Frunză verde ca iarba,
 Doctori din America.
 Foarte tare vizita
 6j Și sănătoși ne afla,
 Cărțile ne ștempelea* ,
 Că sîntem buni a pleca,
 în țarăm America,
 Pentru orice muncă grea.
 70 Nu mai este drurmdedier,
 Numai tot apă și cer.
 La marginea apelor
 E stația vapoarelor.
 Și nbam suit pe vapor,
 7j Cu multă jale și dor,
 Șim vapor nbam așezat,
 Fiecare badui pat,
 Ș*atunci vapormo plecat.
 Cătră sfințitu soarelui,
 80 Pe mijlocmoceanului,
 Vaporu se legăna,

Oamenii toți tremura
 Și mtr*o noapte deplin
 Mers*o vaporu tot lin,
 8j Fără grije, fără chin.
 A doua zi demineța,
 Amară n'uo fost viața.
 Din pat jos dacă nham dat,
 Ne duceam ca omu bat,
 9° Că nu eram mai în stare
 Nici să mai stăm pe picioare
 Când vaporu se scutura,
 Tot de paturi ne trîntia,
 Iară noi ne rădicam,
 95 Lui Dumnezeu ne rugam.
 Amețiți pe cum eram,
 La nemică nu gîndiam,
 Nici la lume, nici la dor,
 Ci la chinul de pe vapor.
 100 Oceanule apă rece,
 Dumnezeu sfîntul te sece;
 Să te fi săcat de mult,
 Eu să nu te fi trecut;
 Nici să nu te triacă nime,
 105 Să fii tu plătit cu mine.
 Eu din gur«am cuvîntat,
 Lui Dumnezeu mam rugat:
 Du*mă, Doamne, la uscat,
 Să fiu de popămgropat,
 «10 Nu în mare aruncat,
 De peștii cei mari mîncat.
 Dumnezeu rmau ascultat,
 în Amerioam întrat.
 Iar aicea ce să vezi:
 Numai negri și engleji.

De la Vasile Mariș, de 40 de ani, din Ieud,
 plecat în America în 1911.

II. COLINDE

NAȘTEREA LUI HRISTOS

Refren: Florile dalbe.

La mijlocu ceriului,
 Florile dalbe,
 La mijlocu ceriului,
 Estcon pom a raiului,
 Florile dalbe,
 Este*on pom a raiului.
 Pe la poalemipoleit,
 La mijloc îi zugrăvit,
 La vîrful întraurit.
 10 Dar acolo cine șede?
 Șădmși patru rîndunele,
 Șuși împletesc luminele.
 Lumini dalbe ca de ceară,
 Să se vadă peste țară.
 Multă cale mbam călcat:
 Tot cale de nouă zile
 Am călcat în doauă zile.
 Că murgu mi*o cimpezit *,
 Aducînd pe Domnul sfînt.

1 Vezi capitolul *Note*, voi. II, p. 474

- 20 La pîrăul lui Iordan,
La curțile * lui Adam,
Vinuri patru porumbași
Cu glas ca de feciorași:
Scoală, scoală, Domnul nost,
Și scoală și slujnicele
Să»și mătoare sobele *,
Să»și așterne mesele,
Să*și împle păhărele,
Cu vîrfu cosițelor,
- 30 Cu poalele sugnelor * .
Cît gunoi bor mătura,
Tot în mare bor țipa.
Marea vine, căd mai mare,
Să vedem cea adunare.
- 3J Își adună doi boi suri,
Cu coarnele de auri.
Din vîrfuțu coarnelor,
Leagînuț de păltinuț.
Dam leagăn cined culcat?
- 40 Fiu' Maiciimfășurat,
Cu fășură * de mătasă,
Făcută de«mpărăteasă.
Treceți crai și hodiniți.
— N a m venit să hodinim,
- 43" Cea m venit să povestim.
Oare unde pe pămînt,
Sau născut fiul Cel sfînt?
Din grădină cu flori albe,
Cu o mîna flori culege,
- 50 Cu una struțuri făcea
Șim sat la boieri ducea.
Cineascultă colinda,
Dumnezău sfintud trăia(scă),
Și pe toți cu gazdal său,
Săd trăiască Dumnezău.

Și mă trăia și pe mine,
Poate v<am colindat bine.

De la Ileana Ardelean,
fată de 22 de ani, din Berbești.

COLINDUL NAȘTERII LUI ISUS HRISTOS

Reffen: Demineața lui Crăciun.

Sculați, gazde, nu durmiți,
Sculați, gazde, nu durmiți,
Demineața lui Crăciun,
Că nun vreme de durmit,
Ci vreme de prăznuit.
Că vine o sărbătoare,
Cea mai sfîntă pe sub soare.
Astăzi Dumnezău o vrut,
Om pentru noi s<o făcut.
Din fecioară s>o născut,
Din Mariamreacurată,
într<o micuță poiată,
îngerii veniră jos,
Unde sau născut Hristos,
Și frumos sau lăudat,
Cu toții sau bucurat.
Și noi să ne veselim,
Cu toții să prăznuim,
Pînăm veci săd alduim * .
La a lui Hristos venire,
La a noastră mîntuire.
Dintraceastă mică casă
Binele să nu mai iasă.
De oameni să fie iubită,

5 Totdeauna pomenită,
De Domnul blagoslovită.

De la Parasca Clundriș,
fată de 18 ani, din Ieud.

*j Din a ta frumoasă casă,
Binele să nu mai iasă.
Dumnezău să vă ibască *.
La mulți ani să vă trăiască.
Să fii, gazdă, bucuros,
3° La nașterea lui Hristos.

De la Vartolomei Pricep, din Săpînța.

COLINDUL NAȘTERII DOMNULUI NOSTRU ISUS
HRISTOS

Sosît*o ziua cea sfîntă,
De proroci de mult vestită,
Care lumea o cinstește,
De creștini se prăznuiește.
r Sculați, boieri, nu durmiți,
Vă gîndiți de prăznuiți.
Că vă vine*o sărbătoare,
Mai cinstită pe sub soare.
Astăzi Domnul s*a născut,
10 Pentru noi om s<a făcut.
Astăzi cerul s*a deschis
Și pe îngeri bo trimis,
îngerii o*au prăznuit.
La păcurari * o*au vestit.
IJ Păcurari, vă bucurați,
Și la Hristos alergați.
In iesle îl veți afla,
Că ba născut Măria.
Răsărita, răsărit,
20 Bucurie pre pămînt.
Astăzi ziua lui Crăciun,
Lui Crăciun, celui bătrîn,
Ce cu toții o dorim
Și din inimă poftim:

1,£

4

NAȘTEREA LUI HRISTOS

Sculați, sculați, boieri mari,
Sculați, voi, români plugari,
Că vă vin colindători,
Noaptea pe la cîntători.
3 Nu vă aduc nici un rău,
Ce vaduc pre Dumnezău,
Să vă mîntuiască de rău.
Un Dumnezău nou născut,
în rântii * e învăscut * .
10 Că pre ceri s*o arătat,
Un luciafăr minunat,
Foarte tare luminat,
Inima sămtinerească,
Oamenii săd înfrățească.
15 Noi vă zicem să trăiți,
întru mulți ani fericiți,
Și ca pomii să rodiți,
Si ca ei sămibătrîniți.

De la Miliari Șerban,
învățător în Săpînța

COLINDUL MAICEI SFINTE CÎND AU NĂSCUT PE
HRISTOS

m

Refren: Hoidilin și iară lin,
Frunză verde rozmolin.

Maica sfîntă s*o luat,
Hoidilin și iară lin,
Frunză verde rozmolin,
Tot pe plai, picior de rai.
5 Prin țarine cînd trecea,
Rîturi uscatemverzia,
Din pociumpi * făclii ardea.
Din nuiete luminele,
Și de*acolo s>o luat,
3 Sub cruce de tisă verde *.
— Fire*ai, tisă, dalduită
De mine, de Dumnezău,
Mai tare de Fiul meu.
Din trupină ta cea mîndra,
5 Tot să«și facă cruce mîndra,
La cea mînăstire mîndra.
Ea de*acolo s*o luat,
Tot la ieslea oilor.
Nu s<o putut hodini,
10 De cronțatul* oilor,
De tropotul micilor.
Iară ea așa șbo zis:
— Nu mi*oi pune mintea mere
Cu mărhuică * mîniște.
3" Maica sfîntă s*o luat,
Pe un cîmput lung și lat:
Cu o seceră la brîu,
La o holdiță de grîu.
Șăzu jos să hodinească,

3° Pe Isus Hristos săd nască.
Dar nu putea hodini:
De sunetul vîntului,
De zgomotul griului.
— Să fii, grîule,«alduit,
33" De mine, de Fiul sfînt,
De colaci*și de prinoasă,
Pe la sărbători frumoasă.
Ea de*acolo s*o luat,
La umbră de plop înalt.
40 Șăzu jos să hodinească,
Pe Isus Hristos săd nască.
Dar nu putea hodini,
Căci plopul se tot clăti:
De sunatul vîntului,
43" De zgomotul frunzelor.
— Filmai tu, plop, blăstămat
Si de vînturi dărîmat,
Frunzam tine să nu steie,
Nici în încet, nici în vînt,
3° Și nicicînd pe«acest pămînt.
Ea de*acolo s<o luat,
Pe la ieslea boiler.
Boiimdată ce*o vedea,
Loc în iesle căd făcea.
37 Aici s*o născut Hristos,
Creștinilor de folos.
— Fire*ățî voi, boi, alduiți:
întrmn ceas să vă hrăniți
Simtrmnul să hodiniți,
60 Sim unul să osteniți.
Pînă plugarilor mînce,
îți sădea și*ți hodini;
Pînă plugaribor gusta,
îți sădea și*ți rumăga.
Să fii, gazdă, veselos,

Să poți merge la itros *,
Și găzdoaia veseloasă,
O ai ajuns zile frumoasă.

De la Măria Tăscan, fată din Nănești.

COLINDUL MAICEI ȘI A FIULUI EI SFÎNT ȘI
RĂSTIGNIREA LUI PE MUNTELE GOLGOTEI

Refren: Mîndrăd sara de Crăciun.

Colo sus la răsărit,
Mîndrăd sara de Crăciun,
Lucezit*o, lucezit*
Un lucer * mîndru galbîn.
J D*aceea nud lucezire,
Ci e sfîntă mînăstire,
Cu podu de ceară sfîntă,
Cu păreții de tămîie.
Da acolo cine*și sede?
io Șapte popi, șapte dieci *,
Mai pe*atîția patrierci* .
Slujbă mîndra cineascultă?
Maica Sfîntă cu Fiul mic.
Fiul zbiară, stare mare,
•3 Maica nud poate*ascultare.
— Taci, Fiule, taci, dragule.
Că eu am ție ce*ți dare:
Toate cheile raiului,
Scaunu județiului.
20 Paharul botezului.
Dacă în rai țid duntra:
Cu scaunud judeca,

Cu păharud boteza,
Din păgîni creștini îi fă.
2j Fiul mai tare zbiera,
Maica nud poate«asculta.
— Sui, maică, pe stîngu meu
Și te uită ce văd eu:
Trei orașă jidovești.
3° Intrmn oraș miemii fac,
Crucită mîndra de brad;
Șbntrmn oraș miemii fac,
Crucită, mamă, de fier;
Șimtrmn oraș miemii fac,
3J Cunună mîndra de spini.
Cununa în cap mbor pune,
Cununa mbor apăsa,
Sfîntu păr s*a rînteza *,
Sfîntu sînge s*a vărsa,
40 Păcătoșii bor călca.
La Pilat că bo luat:
— Răstigneștemid, Pilate,
Că de nu lid răstigni,
Nouămipărat nu nid fi.
43 Și Pilat s<o sufulcat,
Și pe mînuri s*o spălat,
Căd sînge nevinovat,
Șid păcat pe jos prădat.
— Răstigneștemid, Pilate,
50 Că de nu lid răstigni,
Nouă Pilat nu nid fi.
Si Pilat s*o sufulcat*
Și pe mînuri s*o spălat:
— Da eu mă spăl de păcat,
33 Căd sînge nevinovat.
Crucea de*a umăr bo pus,
Sus la Golgota bo dus.
Cînd pe cruced pironeste,
Jizibn față îl ștopește *,

60 Cu varga de rugi îl bătește,
Cu sulițad străpungește,
Sîngele pe stîlp mergește.

De la Vasile Ples, din Ieud.

NAȘTEREA LUI HRISTOS. TRĂDAREA LUI IUDA.
JUDECATA LUI PILAT. RĂSTIGNIREA. SPÎNZURA.
REA LUI IUDA. ÎNVIEREA LUI HRISTOS ȘI MÎNTU¹*
REA CELOR DIN LIMBI ȘI A ÎNTREG NEAMULUI
OMENESC

Scoală, gazdă, șezi la masă,
Hristos Domnul nost,
Scoală, șezi la masă,
Ș*ascultă colinda noastră,
5 Hristos Domnul nost,
Ș«ascultă colinda noastră.
Căd colinda lui Hristos,
La tot omul de folos.
Cînd vremea da*o sosît,
io Ce prorocii o prorocit,
L*o născut Maica cea sfîntă,
Decît lumea mai cinstită,
De Dumnezeu blagoslovită:
în ieslea boilor,
!J împărat îngerilor.
Să fii, Maică, adevărată,
Oai născut fiu fără tată,
Șbai născut un fiuș sfînt,
Oamenilor pre pămînt.
²o Iar Fiul dacă creștea,
Multe minuni că făcea:
Bolnavbi tămăduia,

Pe orbi cu ochi îi făcea.
Jidovii se mînia
Și în loc săd răsplătească,
Stă gata săd răstignească.
Și s*au strîns cu toții la sfat
Ca căd ducă la Pilat.
Cînd cocoșii că*și cîntară,
30 Iudam talpe se sculară,
La jidovi de alergară,
Și le*au zis lor așa:
— De*mi veți da treizeci de zloți
Eu voi vinde pe Hristos.
33" Treizeci de zloți că **bo** dat,
Pe Hristos bau cumpărat,
Toți jidanii de poganii
Cu treizeci de banii.
Și pe Hristos îl prinde
4° Și la Pilat îl duce:
— Răstigneștemid, Pilate,
Gau făcut prea mult păcate!
— Ba eu nu boi răstigni,
Că mie păcat mba fi,
43" Căd trupșor nevinovat,
Sînge de creștin curat.
Ei strigară a doua oară,
Cu cuvinte de ocară:
— Răstigneștemid, Pilat,
S° Nu țba fi nici un păcat.
Că de nu nid răstignești,
Nouă Pilat nu ne ești.
Și Pilat bo judecat,
Vinămtru el mo aflat,
37 Și pe mînuri s*o spălat,
De sînge nevinovat,
Și iară lor li bo dat.
Ei s*o strîns cu toți ciopoară*,
Pe Hristos ca săd omoară.

60 Și bo prins și bo legat,
 Și stă gata de plecat,
 La locu de răstignire.
 Si **bo** luat si **bo** dus

6j Pe dealul Golgotebn sus,
 Pe cruce de brad bo pus,
 Cu sulia bo străpuns,
 Mult sînge și apă«o curs.
 Pe cruce de lemn de brad,

70 Pentrma lui Adam păcat.
 Sîm locut,»de un brîuș
 L*o încins cu un ruguș *,
 în locuș de comînac *,
 Cunună de spini pe cap.

75 Lîngă cruce cine sta?
 Tot Maica Preacurata,
 Și pe Fiul său cînta:
 — O, Fiule, o, dragule,
 Toate le rabzi de minune.

80 O, Fiuțu meu cel dulce,
 Coborbte de pe cruce.
 — Eu cu drag rmaș coborî,
 Da nu mă lasă jidovii.
 Dumnezeu de sus căta

8j" Și la Fiul său uita:
 Cum sta spînzurat pe lemn,
 Pentrma lui Iuda îndemn.
 Dumnezău s*o supărat,
 Pămîntmo cutremurat,

90 Petri multe*o despicat,
 Soarele bomtunecat.
 Lunam sînge*o îmbrăcat.
 Luna s*o*embrăcat în sînge,
 îngerii o prins a plînge,

95 Și stelele încă toate,
 Că mau fost vrednic de moarte.
 îngerii plîngea pe sus,

Văzînd că moare Isus.
 Ucenici plîngeau pe jos,

100 Văzînd că moare Hristos.
 Văzînd Iuda ce*o lucrat,
 De la jidovi oalergat
 Și banii bo aruncat,
 S*au dus de s*o spînzurat.

•ojr Jidovii s*o spăimîntat,
 De pe cruce bau luat,
 Groapăm piatră au săpat
 Șbacolo bau îngropat.
 Grele streji au aruncat,

"o Să străjuia pe*mpărat.
 Dumnezău au poruncit,
 Străjile toate*au înlemnit,
 Ș*a treia zi au înviat
 Și s*o coborît la iad,

IIJ Ca să scoată pe Adam
 Și pe pruncii lui Avram:
 — Scoală, Adame, hai cu mine,
 Să miei * de la rău la bine,
 Că de cînd aici ședeai,

120 Doamne, rău te năcăjeai.
 Scoală dară să pornim,
 Sus la cer să ne suim.
 Sus la ceri ca s*au suit,
 Cu Tatăl au vorovit:

12J Cum pe noi ne*a mîntuit
 De*acel vecinie iad cumplit.
 Mulțamită gazdei
 Și colinda o gătăm,
 Sus la ceri că omălțăm.

13° Omchinăm pe sănătate,
 Să trăiâ(scă) gazdele toate.
 Omchinăm cu cuget bun,

•pi.

•f . Vezi cap.TVWe, voi. II, p. 474-47J-

Gam ajuns sfintu Crăciun.
Să fii, gazdă, veselos,
133" Ca să mergem la itros*,
La nașterea lui Hristos.
Să fii, gazdă, veselie,
Ca să mergem la litie *,
La nașterea lui Mesie.
140 Și colinda nud mai multă,
Să trăia cine*o ascultă.
Și colindad atîta,
Cineascultă să trăia.

De la Vasile Pleș,
de 30 de ani, din leud.

8

COLINDUL MAICII ȘI A FIULUI EI

Refren: Raza mîndrăia soarelui.

Umblă Maica după fiu,
Raza mîndrăia soarelui,
Tot plîngînd și întrebînd:
— Nbați văzut pe Fiul sfînt?
— Ba noi poate bam văzut,
Dară nu bam cunoscut.
— Dacă cumva bați văzut,
A cunoaște bați putut:
Că pre fața Fiiului
Scrisăd raza soarelui,
Și pe fruntean luna plină,
Luna plină cu lumină.
Iar pre a lui umerei,
Strălucesc luceaferei.
— Maică sfîntă, **den** așea,

138

Noi îți dăm o veste rea:
Căd la curte la Pilat,
Răstignit pe lemn de brad.
Maica plînge și semfrînge,
Inimad înoatăm sînge.
îngeri sînt o ceată mare,
Zboară la ea demtristare,
Și la cer că o rădică,
Dară Maica le cuvîntă:
— Fiul meu tot Domn a fi
Și cei buni îi vor fi fii;
Celor răi va răsplăti,
Și în veci va. pedepsi.

De la Mihai Șerban,
învățător în Săpînța.

COLINDUL RĂSTIGNIRII LUI HRISTOS

Refren: Demineața lui Crăciun

Coborît*o, coborît,
Coborît*o, coborît,
Demineața lui Crăciun,
Domnul Hristos pe pămînt,
Domnul Hristos pe pămînt,
Demineața lui Crăciun,
Pîntre holde de grîu sfînt.
Jidovii că bau cuprins,
L«au cuprins și bau legat.
Și bo trimăs la«mpărat.
— Răstingneșted, ddmpărate,
Că de nu lid răstigni,
împărat nouă nud ii.

!39

O strigat a două oară:
 — Răstigneșted șid omoară.
 El tare s<o supărat,
 De mînie s*o sufulcat *,
 Palmi peste obraz bo dat.
 Cu sulița bo străpuns,
 Sîngele pe piept **bo** curs,
 Maică«sa că șuo strigat,
 Că mar trebui vărsat,
 Că nud sînge vinovat.
 Cincascultă colinda,
 Dumnezeu sfîntud trăiâ(scă).

De la Ileana Ardelean, fată de 22 de ani,
 din Berbești.

COLINDUL TRĂDĂTORULUI IUDA ȘI LA RĂSTIGNIRII LUI HRISTOS

Refren: Domnului Doamne

De ziuă se revărsară,
 Trei cocoși mîndri cîntară,
 Iudam talpe se sculară.
 Adă vinu și na banu,
 Iuda grăia cu dușmanu:
 — De mid da treizeci de zloți
 Eu țic<oi vinde pe Hristos;
 De mid da treizeci deargint,
 Ți boi da de răstignit.
 Treizeci de zloți de **bo** dat,
 Pe Hristos bo căpătat.
 După masă bo aflat,
 Și bo cuprins, bo legat,
 Și bo trimăs la Pilat.

fj — Răstigneștemid, Pilate.
 — Ba eu nu boi răstigni,
 Că mie păcat mia fi.
 — Răstigneștemid, Pilat,
 Pe cruce mîndra de brad.

20 Nu te teme de păcat.
 Că de nu nid răstignești,
 Nouă Pilat nu ne ești.
 Pe cruce de bo ridicat,
 Pilat rău sa supărat,

2j Și la Maica oalergat:
 — Hei, tu, Măiculiță dulce,
 Fiul tău îi sus pe cruce.
 Maica rău s<o supărat,
 Și numai s*o alergat,

30 Tot prin lin și prin pelin,
 Poale albe sufulcînd*,
 Cizme negre desculțînd,
 Părul galbîn despletind,
 Și pea ei fiuț jelind.

>S — Cobori, fiuț, de pe cruce,
 Că țuoi fi măicuță dulce.
 — De mid fi, de nu mid fi,
 Deaicea moi coborî.

Nu mi'oi lăsa creștinii

4° Pentru jizii, păgîinii.

Lasă, măiculiță, lasă,
 Cum or ști să mă căznească,
 Tot am parte creștinească.

Căznească«mă cît de rău,

4J Nu ma lăsa Dumnezău.

Cineascultă colinda,

Dumnezău sfîntud trăiâ(scă).

4?

De la Parasca Chindriș,
 fată din leud.

COLINDUL BRADULUI ȘI A TRĂDĂRII LUI IUDA

Refren: Domnului și-a nost Domn.

- Ce sarăd si astă*sară,
 Astau sara de Crăciun,
 Domnului șba nost Domn,
 Că șo născut Fiul sfînt.
- 3 Noi nu știm unde*o născut:
 Supt umbruța bradului,
 Ce se roagă soarelui,
 Să nud ciunte vîrfu lui.
 Poatese el tot ruga,
- io Că vîrfu i bor ciuntă,
 Și bor punem curți pe masă,
 în iasară* tot de fală.
 Doi cocoși negri cînta,
 Iuda din pat se scula,
- ij Pe obraz nu se spăla.
 Fium brațe căd lua,
 La jidovi îl arăta.
 — Ia cătați că eu îl vînd
 Numai cu treizeci deargint.
- 20 Da nu vid vînd de trăit,
 Ci vid vînd de răstignit.
 Oaiestad musai să moară,
 Ced născut din Fecioară.
 Aiesta capu ba da,
 Că bo născut Măria.
 Maică*sa șim auzit,
 jos la el o coborît.
 Cu Ion că sjomtîlnit.
 — Măi Ioane, Sîntioane,
- 30 Cît ai umblat pe pămînt,
 N*ai văzut pe Domnul sfînt?

- Eu poate că bam văzut,
 Dară nu bam cunoscut.
 — Fiul meu îi cunoscut:
- 35 Cel ce poartă praporile,
 Praporile cu brațele,
 în toate duminicile,
 Pe la toate bisericile.
 — Numai eu că bam văzut
- 4° Lîngă curtea lui Pilat,
 Răstignit pe lemn de brad.

De la Țeșlia Borodi,
fată din Berbești.COLINDUL MINUNILOR, RĂSTIGNIRII
ȘI A ÎNVIERII LUI ISUS HRISTOS

Refren: Domnului Domn.

- Din Măria șo născut,
 Domnului Domn,
 Isus Hristos pre pămînt,
 S*a*ntropat din Duhul sfînt.
- 5 Cu oameni o petrecut,
 Multe minuni o făcut.
 Bolnavii îi vindeca,
 Orbii cu ochi îi făcea,
 Jidovii se mînia.
- 10 Ei dacă s*au mîniat,
 După el au alergat.
 Pe Hristos dacă bo prins,
 Sus pe cruce bau întins.
 Cunună de spini bo pus,
- '3 Cu brîu de rug bau încins.

De pe cruce bau luat,
Groapăm piatră bau săpat,
Acolo bau îngropat,
Șa treia zi amviat.
Sus la ceruri s«o suit,
De unde*o fost coborît.
Și cu tatăl o vorbit,
Că pre noi nea mîntuit:
De osîndă și de iad,
Pre noi nea răscumpărat,
Si raiul nea descuiat.
Ca în veci săd moștenim
Și pre Tatăl săd mărim.

De la Vartolomei Pricop, din Săpînța.

3

RĂSTIGNIREA LUI HRISTOS

Refren: Florile dalbe.

Cînd Hristos cina la masă,
Stau evreii după casă,
Dar Iuda că o intrat,
Lui Hristos de s<omchinat.
El afară a ieșit,
Și jidovilor o grăit:
— Dațbmi treizeci de arginți
Și vid dau săd răstigniți.
Iuda iubitor de bani
L*o vîndut bai săi dușmani.
Cînd Hristos gâta de cină,
Merse sub pom în grădină.
Iuda după el s*o dus,
Dar jidovii prin ascuns.

Și cînd Iudad sărutară,
Iar jidovii și legară.
Lau purtat pîn' la Pilat
Și la casa cea de sfat.
Sfatul lor au hotărît

20 Ca să fie răstignit.
Pe cruce de brad bau pus,
Cu sulîța bau împuns,
Sîngele pe crucea curs.
Dar mulțimea a strigat:

2j «Nu trebe pe jos vărsat,
Sîngele nevinovat»,
Soarele semtuneca,
Lunam sînge semibrăca,
Munții se cutremura,

30 Apele se tulbura.
îngeriimcepurăa plînge,
Că se varsăatîta sînge.
Dar pe Iuda blăstămat
Sufletul rău bo muștrat,
3; Și s<o dus, s*o spînzurat.

De la Vartolomei Pricop, din Săpînța.

FACEREA LUMII. PĂCATUL STRĂMOȘILOR NOȘTRI VIATA LUI ȚSUS HRISTOS DE LA NAȘTEREA SA PÎN' LA MOARTE

Cînd Domnul sa miluit
Și pămîntul bo zidit,
Pe om bo pus pe pămînt
Să vesteascăa lui cuvînt.
A făcut și altă lume,
Cu suflete mult mai bune,

ff

fus*o și îngeriiun ceri,
 Să laude cu cîntări.
 Dar Satana blăstămat,
 i o Prea tare s<o înălțat.
 Cu îngerii blăstămați
 Fostau tare îngîmfați.
 Vrînd să semalțe prea tare,
 Mersau prea iadului cale.
 Dar s>o aflat doborîți
 Și de iad toți înghițiți.
 Ei din îngerii minunați
 Iatād draci întunecați.
 Satana mult s*o gîndit,
 20 Cua lui draci s>o sfătuit,
 Cum sămșele și pe om,
 Să măscuite dea lui Domn.
 Adam trăia fericit
 în raiul de pe pămînt.
 2j Că navea de necăjit,
 Nici din lume de murit.
 Diavolii au făcut sfat,
 Șimtrmn șerpe s*o băgat,
 Pdng *mn pom s<o învîrtit,
 30 Pdngă pomul cel oprit.
 Pe Eva o înșălat,
 Din acel pom a mîncat.
 Au dus și ba ei bărbat,
 Pre Domnul bo supărat
 3j Dumnezeu acel de sus,
 Pre oameni blăstăm o pus:
 Să trăiască cu sudori,
 Să se facă muncitori,
 Pe pămînt să năcăjască,
 40 Morți în lipsă să trăiască,
 Raiul să nud miruiască,
 Pre Domnul să nud privească.
 Adam omceput a plînge,

Si Domnului sfînt ad zice :
 4j Săd ierte a lui păcat,
 Că muierea bomșelat.
 Eva plîngea tot mai tare,
 Vrînd să capete iertare,
 Că la marele păcat,
 j o Șerpele oamșelat.
 Domnul sfînt s*o îndurat
 Spre oameni, cînd s<o rugat,
 Și lor lea făgăduit
 Ca trimete un fiu sfînt,
 JJ Săd învețe cum să facă,
 Numai Domnului săd placă,
 Și săd scoată din păcat,
 Din întunecosul iad.
 Oamenii de pe pămînt
 6o Multă vreme bo dorit
 Pe pruncuțul acel sfînt,
 Ce le*o fost făgăduit.
 Patru mii de ani trecură,
 Si fiul sfînt se născură
 6j Num curțile domnilor,
 Ci în ieslea vitelor.
 Hristos sa născut sărac,
 Că lui săraciid mai plac.
 Mama lui, floare frumoasă,
 70 Din muieri cea mai aleasă,
 L«omfășurat în scutece,
 îngerii cînta cîntece.
 Trei păstori cu gînduri bune,
 Au venit lamchinăciune,
 i§ Aducînd daruri dea lor,
 Cerescului pruncușor.
 Trei crai de la răsărit,
 Cu steauauu călătorit,
 Veniră lamchinarea lui,
 80 Scumpe daruri aducîndud.

Au aflat pe cel dorit,
 De Domnul făgăduit,
 De profeți mulți prorocit,
 Ce pe om bo mtntuit.

8r După ce ei bo aflat,
 Bucuroși i s*omchinat.
 Și lui mari daruri bo dat,
 Ca unui maremipărat.
 Lumea toată o jucat,

90 Și cîntînd s*o bucurat:
 Dracii rău s*o îngrozit
 Cma lor domn de pre pămînt.
 îngerii cînta: mărire,
 Domnii răi striga: perire

95 Celuia ce s*a născut,
 Care lumea o făcut.
 Domnul din cer bo ferit,
 Pe Mesia cel dorit,
 Să nud piardă oamenii,

100 Pîna ce ba mîntui.
 După ce el o crescut,
 Si treizeci de ani o avut,
 S*o botezat de la Ioan,
 în rîul lui Iordan.

i o j Atunci ceriul s*o deschis,
 Părintele sfînt o zis:
 Ăstad fiul cel iubit
 Care bine bam voit,
 Ascultați a lui cuvînt,

uo Ced spune pe*acest pămînt.
 El lumea o învățat,
 Mare turmă'O cîștigat.
 El omvins lumea și dracii,
 Șbo mîngîiat toți săracii.

115" Pe bolnavi bo vindecat
 Și pe morți bo înviat.

e cruce s*o răstignit
 Și la oameni lbo dăruit:
 Viața cea de vecie
 Și cereascămipărăție.

no Bucurase fiecare,
 La a Nașterei serbare.
 Să se bucure tot pămîntul
 Că s*a întrupat cuvîntul.
 S*alerge cu mic cu mare
 Lui Hristos spre închinare.
 Cei ce lui s*or închina,
 Mare dar or căpăta:
 Iertarea păcatului

130 Și locașul raiului.
 Prin naștere nbo scăpat:
 De munci grele și păcat,
 De munca grea a iadului,
 De văpaia focului.
 Colinda noastră nud mai multă,
 Să trăiâ(scă) cine<o ascultă.
 Colinda noastrăd atîta
 Pe gazdă Domud trăia.

De la Vartolomei Pricop, din Săpînța.

'5

COLINDUL LUI ADAM ȘI EVA

Refren: florile dalbe.

Dumnezău, de lamceput,
 Toată lumea o făcut,
 O făcut Domnul Hristos
 Pe Adam foarte frumos,

- J Pe Eva o ijdănit *,
 Laolaltă că i*o tomnit.
 De mîna că **uo** luat,
 Și în rai că i*o băgat.
 Iar acolo că li<o dat
- io Din toți pomii să mănînce.
 Din pomul cel înflorit
 Nu mănînce, căd oprit.
 Da șerpeled veninos
 Și o atîrnat creanga jos.
- IJ Și pe Eva omșelat,
 Și două poamefo luat
 Și lui Adam că **uo** dat.
 Dumnezeu **s>o** supărat,
 Și către ei au strigat:
- 20** — Măi Adame, ceai lucrat,
 Măi Adame, merged jos,
 Și d lucra camn păcătos.
 — Și tu, Evă, m jos îi mere *
 Și d lucra ca și*o muiere.
- 2j** — Vai, Doamne, cum nu mas duce
 Din astă grădină dulce;
 Cum, Doamne, eu nu miaș mere *
 Din astă grădină cu mere.
 — Fimai, șerpe, blăstămat,
- 3° Peamîndoi niai înșălat:
 Șerpe, cînd tea durea capu
 Ieși la drum, și<ți cată liacu.
 Și fiți, gazde, veseloși,
 Cați ajuns Crăciun frumos.
- 33" Și găzdoaia veseloasă
 Go ajuns zile frumoasă
 Și nașterea cea Hristoasă.

De la Ileana Ardelean, din Berbești.

în grădina raiului,
 în grădina raiului,
 Demineața lui Crăciun,
 ȘedcAdam și Eva lui
 Șbși plînge greșala lui.
 O plînge cu tînguială,
 Șa raiului despărțală:
 Fimai, șerpe, blăstămat,
 Unde te*oi găsi culcat,
 Capu săiți fie fărmat;
 Unde te*oi afla durmind,
 Capu săști fie zdrobit.
 Să trăiască draga gazdă,
 Cu draga de jupîneasă,
 Numai ei ca să rodiască,
 Ca spicuțu grîului,
 în postu Sînpetrului.

De la Axene Ardelean, din Berbești.

Refren: Florile dalbe.

Sus, boieri, nu mai durmiți,
 Vremea e să vă gătiți,
 Casa să o măturați,
 Masa să o încărcăți.
 Căci umblăm să colindăm,
 Și pe Domnul căutăm;
 Căci sa născut Domn preabun,

- în locașul lui Crăciun.
S*a născut un domn frumos,
 10 Numele lui e Hristos.
 Nu durmim de astă*sară,
 Ci ședem în privegheală.
 Din sara ajunului
 Pîm într^a Crăciunului.
 15 Așteptăm pe Domnul sfînt,
 Ca să vie pre pămînt.
 Căci e fiul ceriului
 Și Domnul pămîntului.
 în sara cea de ajun,
 20 Vin coconii lui Crăciun,
 Să cînte, să colindeze,
 Viață lungă să doriască,
 Tuturor cari sînt în casă,
 Și să veselesc la masă.
 15 Hristos le deie de toate
 Și la mulți ani sănătate.
 Să fii, gazdă, bucuros,
 De nașterea lui Hristos.

De la Vartolomei Pricop, din Săpînța.

COLINDUL CRĂCIUNULUI

Refren: Florile dalbe.

Astă*sară, gazdă bună,
 Pre noi Crăciunul ne*adună,
 La cinstfbaceastă casă,
 Ca să ne pui după masă.
 Gazdă, găzdoaie, cîrnați,
 în traistă la prunci băgați,

- Și un coc* ar avea loc,
 Ca să*ți cîntăm de noroc.
 Oor veni cîșlegile,
 10 Sbti mărita fetele.
 Voi, tineri, vă veseliți,
 Și deacuma dănțuiți.
 Și cei bătrîni tot așa,
 Că am ajuns Nașterea,
 ij Ciucuri verde de mătasă,
 Năpostbmă, gazdă,m casă,
 Că mă plouă de mă varsă.
 Murguțu mbo cim povit*,
 Trebubiuar potcovit;
 2° Cu potcoave de mătasă,
 Cu cuie de sîrmăurasă;
 Cu potcoave de colaci
 Și cu cuie de cîrnați.

De la Ileana Ardelean, din Berbești.

COLIND

Florile dalbe de măr,
 Dați cu toții să fim toții,
 Să sărim într*o grădină,
 Acolo este«o fîntînă,
 Si on strat de bosuioc.
 Bosuiocu ciuntad'-om
 Și m fîntînă atinged*om,
 Sus în cer că stropid<om.
 Sus la steaua cea mai mare,
 Cămpistrește *, popistrește*.
 IVlîneci albe frate^său,

Guleraș tătîncsău.
Cine*ascultă colinda,
Dumnezău sfîntud trăiâ(scă).
ijr Noi nu colindăm minciuni,
Să ne dai nuci și aluni.
Să ne măsurî cu cana,
Pînă ne*om umplea poala.

De la Gheorghe Rusu, fecior din Berbești.

COLIND

Refren: Hai Leru, Ler Doamne.

Jor, jor, jor, grădini cu flori,
Hai, Leru, Ler Doamne,
Paștemii murgu priponit.
Undeîș paște, nmși cunoaște,
Unde sare, urmă mare.
Sari în vînt, sari în pămînt,
Sari îii mare, căd mai mare.
Cîți avui mai lăudat,
Toți în mare șomecat.
io Numai Toader*diecel*,
El nemic nu șuo uitat,
Fărnmn corn de chepeniag*.
Colinduța o gătăm,
Și la gazde*o închinăm:
S*ajungă Nașteri frumoase,
Ca ceriul de luminoase.
Dumneavoastră să trăiți
întru mulți ani fericiți.

De la Ștefan Ardelean, fecior din Berbești.

COLINDUL JUDEȚULULDE<PE<URMĂ

Refren. Colindă.mă, Doamne, colindă.

Hăi Ioane, Sîntioane,
Hăi Ioane, Sîntioane,
Colindămiă, Doamne, colindă.
în te uităm jos pe mare,
j în te uităm jos pe mare,
Colindămiă, Doamne, colindă,
în dreptu sfîntului soare,
Este*o masă rotilată*,
De îngerî împrejurată,
io Cărticelele^ deschise,
Mîndra rugăm ceri făcuse.
De ruguța* lor cea mare,
Pomiim rai se legănară.
Zor, zor, zor, cîmpuș cu flori.
iy Dacela nud cîmp cu flori,
Căd cununa lui Hristos,
Cu care ho botezat,
Sfîntu Ion bo chemat.
— Hăi Ioane, Sîntioane,
20 Șpuneme cînd îi județu?
— Județu atunci a fi,
Cînd lună pe cer ma fi,
Nici soare n*a răsări,
Frați cu frați nu s*or iubi,
25 Nici pruncii cu părinții.
Cînd vale de foc ș'ua merge,
Ardoor cei fără de lege.
Cînd vale de foc și*a curge,
Ardemr cei fără de cruce.
30 Cine*ascultă colinda,
Dumnezău sfîntud trăiâ(scă)

- Și pe toți cu gazcbal său
 Săd trăiască Dumnezeu.
 Noi colinda o gătam,
 3J Sus la cer o înălțăm,
 Jos la gazde^o închinăm.
 Omchinăm de sănătate,
 Și cu mai multe bucate.
 Să fii, gazdă, veseloasă
 4° Pe la asta zi frumoasă.
 Să fii, gazdă, veselos
 La nașterea lui Hristos.

De la Axene Ardelean, din Berbești.

22

COLINDUL JUDECĂȚII D[^]APOL

- Dai în sus și daim jos,
 Dai demn loc mîndru frumos,
 Că«s florile*a mărului,
 Dai de*o masă rotilată *,
 j De îngeri încunjurată,
 îngerii cîci * mă văzură,
 Mîndra rugă că*și făcură.
 Pe cînd ruga s«o gătat,
 Pomiim rai s*o legănat.
 10 Zori, zori, zori,
 Cîmput cu flori,
 Acela nud cîmp cu flori,
 Cid raiul cel luminos,
 Și coroana lui Hristos.
 1jr Strîga Ion Sîntion,
 Că județul cînd a fi:
 Cîmpul mîndru iuamverzi,

Soarele ma răsări,
 Și luna pe cer ma fi,
 Frați cu frați nu s*or văji,
 Nici pruncii cu părinții.
 Rămîi, gazdă, veselos,
 Gai ajuns Crăciun frumos.
 Și găzdoaia veseloasă,
 Go ajuns zile frumoasă.

2;

De la Mihai Cupcea, din Călinești.

23

COLINDUL LUI HRISTOS

Refren: Lerui, Doamne.

- Hoi Lerui, Doamne,
 Zori, zori, zori, dalbe surori,
 Nu păziți cu zorile;
 Hoi Lerui, Doamne,
 j Dumnezău îi cu oile
 Printre holde jidovești.
 Nimeni lume nud văzură,
 Făr«o fată de jidov.
 La jidovi o alergat,
 10 Și pe jidovi i*o sculat.
 S>o sculat și s*o gătat,
 Cu săcuri și cu topoară,
 Pe Dumnezău săd omoară.
 Dumnezău îi ca on sfînt,
 ij Da li'O dat ploaie și vînt,
 Și neguri pînă pămînt,
 Și pe jizi i*o rătăcit.
 Colinduța nud mai multă,
 Să trăiâ(scă) cine*o ascultă.

Colindușad atîta,
Pe gazdă Domnud trăia.
Și să fie veselos,
La nașterea lui Hristos.

De la Axene Ardelean, din Berbești.

COLINDUL PĂCURARULUI

Refren: Oi linud lin.

Sus în vîrful muntelui,
Oi linud lin,
Sub crucită bradului,
Erau trei păcurărei
Cu oile pdngă * ei.
Păcurăreii țîn un sfat,
Pre cel mai mic bau mînat:
Să întoarne oile,
Oo rătăcit biete.
Oile le*o înturnat,
Dar grea lege i s*o dat:
Ori săd taie, ori săd puste,
Ori săd puiemtre țăpuște *,
El o strigat cătră ei:
« O, dragi frățiorii mei,
De s>amțîmpla să mor eu,
Nu mămgropați în temeteu *,
Nici în verde țintirim,
Oacolo voi fi străin.
Cim staulul oilor,
în jocuțu mieilor.
Și drag fluierașu meu,

Punețid la capu meu.
Cînd vor sufla vînturi grele,
Să*mi fluier hori de jele.
Săracele oi cornute,
Cum rmor căuta pre munte,
Și dragi mielușei mei,
Cum rmor căuta și ei. »

De la Mihai Bizău
învățător din Ieud.

COLINDUL OILOR

Refren: Florile dalbe.

La mijlocu ritului*,
Este*on boteieș * de oi.
La oițe cine*mi șede?
Sede Domnul Dumnezău,
Ședem lance * rătămat,
Cu fluier înverigat.
Fluier zice, turma strînge,
Fluier tace, turmamtoarce.
Tot omtoarce pe răzoare,
Ca să*și pască mirioare * .
Tot omtoarce la dîmboace *
Ca să*și pască bărbînoace.
Tot omtoarce la vîlcele,
Ca să*și pască floricele.
Si numai Domnul nost
*
Auzitam că nid da:
Nu ne da la om sărac,
Că ne*a paște prin grădini,
Ne*a adăpa din fîntîni,

- 20 Cine ne dă la om găzdac *,
 Că nea sui sus la munte
 Ş*om bea apă din izvoară.
 Mai trude(eşte), Doamne, trude
 Pînăm dalbă primăvară,
 23" Cînd a fi frunza cît banu
 Şi iarba pe cît îi acu.
 Noi ție Țbom dărui:
 La Crăciun, on purcel bun,
 La Ispas, on bulz de caş.

De la Axene Ardelean, din Berbeşti.

26

RUGĂMINTEA SFÎNTULUI PETRU

Refren: Domnului Domn.

- Joacă, joacă Petream rai,
 Domnului Domn,
 Joacă, joacă Petream rai,
 Tot îşi joacă şi se roagă,
 5" Domnului Domn,
 Tot îşi joacă şi se roagă.
 Se roagă lui Dumnezeu,
 Să«şi vadă neam de al său.
 El văzu pe tată^său.
 10 Şi ziseră cătră el:
 — Pietro, Pietro, fiul * frumos,
 Iamiă pe mine în rai cu tine.
 — Loc în rai, tătucă, mai.
 Cît în lume Țbai trăit,
 13" Loc în rai nu Țbai gătit.
 Numai un colac * Țiai dat,
 Şiacela bai imputat.

160

- Iarăşi joacă şi se roagă,
 Se roagă lui Dumnezeu
 20 Ca să'şi vadă neam deal său.
 Şi văzu pe mamaia.
 Şi ea zicea cătră el:
 — Pietro, Pietro, fiul frumos,
 Ia<mă pe minem rai cu tine.
 2j — Loc în rai, mămucă, nai.
 Cît în lume Țiai trăit,
 Loc în rai nu Țiai gătit.
 Cu săracii Țiai lucrat
 Şi plata nu i leai dat,
 3° Fără chelmu * fărinii,
 De pe dosu sîtii,
 Şi zăruţu * laptelui
 Dedesuptu caşului.
 Iarăşi joacă şi se roagă,
 33" Se roagă lui Dumnezeu
 Ca să*şi vază neam deal său.
 El văzu pe sormsa.
 Şi ea zicea cătră el:
 — Pietro, Pietro, fiul frumos,
 40 Ia<mă pe mine în rai cu tine.
 — Loc în rai, sorucă, nai.
 Cît în lume Țiai trăit,
 Loc în rai nu Țiai gătit,
 Peste garduri ai sărit.
 43" Iarăşi joacă şi se roagă,
 Se roagă lui Dumnezeu,
 Ca să*şi vadă neam deal său.
 El văzu pe frate<său.
 — Pietro, Pietro, fiul frumos,
 5° Ia*mă pe mine în rai cu tine.
 — Loc în rai, frătiucă, ai.
 Pusai stîna lîngă drum,
 Şi care cum o vinit,
 bai îmbrăcat, bai hrănit,

161

- 57 Loc în rai tot țbai gătit.
Sănătatea meargăm casă,
Bogățiamiprejur de casă.
Plata noastră nud nemică,
Fănon lităr * de horincă.
60 Nice acee nu om cere,
Fărămdulcită cu miere.

De la Axene Ardelean, din Berbești.

27

COLINDUL CERBULUI MINUNAT

Refren: Că<s jlorile«a mărilor

- Mîndrșî cîntămn cerb în codru,
Că*s florile*a mărilor.
De*ășă*și cîntă de cu jele,
De gîndești că codrul piere,
j Nimem lume nud aude,
Făr*o doamnăipărăteasă,
Dintr<o mîndra de fereastă.
Doamna iute ssomibrăcat,
Lamrpărat șbo d*alergat.
10 — înălțate dmpărate,
Credemiid ce*oi spune eu?
Mîndrșî cîntămn cerb în codru.
împăratu s*o sculat,
Și iute s*o îmbrăcat,
'7 Pușcam spate șbo luat.
Murgul și bomtărnițat *
Și pe el omcălecat,
Cătră codrmo alergat.
Da în sus și da în jos,
20 Da de urma cerbului.

Vezi capitolul *Note*, voi, II, p. 475.

162

- Află cerbul hodinind,
Supt on corciu * de rozmarin.
Tinse pușca săd împuște.
— Ho, ho, ho, nu mă<mpușca,
Țr Că nms eu cine gîndești:
Eu mbs fecior demipărat,
De părinți mam ascultat.
Cînd de*acasă mbam plecat,
Mama mea rmo blăstămat:
3° Să fiu fiară codrioară,
Nime să nu mă omoară,
Noauă ani și noauă zile.
Daoacelea lboi plini,
Jos la sate*oi coborî:
35 Biserici descuiemiboi,
Slujbe mîndre facemiboi
Si încă eu dărubmboi:
Scaunul județului,
Paharul botezului.
40 îndată cern rai mboi întră:
Pre cei mari boi cununa,
Pre cei mici boi boteza.
Rămîi gazdă veselos ș. c. l.

De la Mihai Cupcea, din Călinești.

28

BOGATU ȘI SĂRACU

Refren: Domnului Doamne.

- Luară*se, duseră>se,
Domnului Doamne,
Luară>se, duseră*se,
Doi feciori colindători,
3 Domnului Doamne,

163

Doi feciori colindători,
 Pe la miez de cîntători *,
 Pe ulița satului,
 La casa bogatului.
 — Bună sara, bogat mare.
 — Sănătoși, colindători.
 — Gatad cina s«o cinăm?
 — Cinau gata, nu de voi,
 Ci de bogați ca și noi.
 Ei de*acolo s>o luat,
 Pe marginea satului,
 La casa săracului.
 — Bună sara, sărac tare,
 Gatad cina s*o cinăm?
 — Cinad gata pe puțin,
 Dați cu ea s*o împărțim.
 Cu cîtă nu nbom ajunge,
 Mergcom în sat ș«om aduce
 Cu cît nu nbom sătura,
 Mergcom șborn împrumuta.
 Ei de*acolo s«o luat,
 Pe cununa dealului,
 La porțile iadului.
 — Sui, Petre, pe stînga mea,
 Și te uită ced vedea?
 — Văd casa bogatului,
 în mijlocul iadului.
 Cu mesele neașternute,
 Păharăle neîmplute.
 Ei de^acolo s>o luat
 La porțile raiului.
 — Sui, Petre, pe driapta mea,
 Și te uită ced vedea?
 — Văd casa săracului
 Din mijlocu raiului,
 Din hopaia * binelui;
 Cu mesele așternute,

Cu păhărele împlute.
 Colinduțad atită,
 4; Cineascultă să trăiă(scă).

De la Axene Ardelean,
 fată de 16 ani, din Berbești.

29

COLINDUL DUMINECII

Refren: Florile dalbe.

La măru lui Dumnezeu,
 Florile dalbe,
 Nu știu ce s*o înjitat*,
 Că merele **luo** furat,
 5 Florile dalbe.
 Dumnezău strajă^o mînat,
 Să măsoare pămîntu,
 Tot pămîntu cu cotu,
 Și ceriu cu stînginu *,
 1° Peste munții cei înalți
 Cu zăbrele răsîmați.
 La zăbreaua cea mai mică,
 Scrisăd sfîntă duminică,
 Nud bine*a lucra nimica.
 IJ La zăbreaua cea mai mare,
 Scrisăd sfîntă sărbătoare,
 Nimic nud bine«a lucrare.
 Noi colinda o gătăm,
 Pe Dumnezău lăudăm;
 20 Apoi și pe dumneavoastră,
 Dumnezău să vă trăiască.

De la Gheorghe Rusu,
 fecior de 21 de ani, din Berbești.

COLINDUL ANIMALELOR BUNE

Refren: Florile dalbe.

Sînt doi brazi încetinați,
Florile dalbe;
Cura miere, cură vin,
Si să face feredeu *,
Florile dalbe,
Și se scaldă Dumnezău,
Dumnezău cu soțu său.
Tot se scaldă și semtreabă:
Ced mai bun pe ăst pămînt?
Ced mai bun ca boul bun?
Că brazdă neagră prăvălește,
Grîu roșu răsărește.
Grîud roșu ca și focu,
Si măscatu * ca si bobu.
Ced mai bun ca oaia bună?
Că temveste *, te hrănește
Și cu miel te dăruiește.
Tot se scaldă și semtreabă,
Ced mai bun ca calu bun?
Că te duce și teaduce,
Șim trezie și beție,
Și or ce grea de mînie.
Colinduța nud mai multă,
Să trăiâ(scă) cine^o ascultă;
Colinduțad atîtă,
Pe gazdă Domnud trăia.

De la Gheorghe Rusu,
fecior din Berbești.

COLINDUL VOINICULUI

Refren: Domnului Doamne.

Domnului Doamne,
La roșu de răsărit,
Mîndru joacă on voinic,
Domnului Doamne.

5 După soare se întoarce,
După soare cînd răsare,
După lună cînd lumină.
Nimem lume nud văzură,
Făr*o dalbămipărăteasă.
Lamipărat șuo dalergat:
— înălțate ddmpărate,
Nai văzut, ceam văzut eu.
Că la roșu de răsărit,
Mîndru joacă dmn voinic.
Da nu joacă, cum se joacă,
După soare se ddntoarce.
După soare cînd răsare,
După lună cînd lumină,
împăratu ș*o gătat,

20 în haine albe s>om~ibrăcat,
La voinic **șuo** dalergat.
— Dăd, voinice, să jucăm,
Și murgu să nid schimbăm.
— înălțate ddmpărate,

2j De jucat putem juca,
Da murgu nu bom schimbă;
Ca tău murg îi mai înalt,
Se cade supt împărat.
A meu murg îi jos, mai mic,

3° Se cade supt un voinic.

Colinduțad atîta,
Pe gazdă, Domud trăiî(scă).

De la Gheorghe Rusu, din Berbești.

P

COLINDUL FETEI DE MĂRITAT

Refren: Florile dalbe de măr.

La luncile soarelui,
Flori dalbe de măr,
La fîntînă corbului,
Grele ploi că au plouat,
Luncile mi leau spălat.
Apoi soareau răsărit,
Flori frumoaseau înflorit.
Fetele cum auziră,
După flori se pogorîră.
Le rupea și lealegea,
Luncile le sărăcea:
Cele mari cu brațurile,
Cele mici mai puținele.
Cînd feciorii le văzură,
Pîn'la ele de fugiră.
Noroc bun că le zicea
Și de mină le prindea,
Și în dor le dezmierda.
Da pe fata cea mai albă,
Un fecior așa omtreabă:
— De ești fată de mărit *
Mă primești tu la petit?
Fatam față rumenia,
Și feciorului grăia:
— De cînd mama rmo făcut,

A iubi eu mam știut.
Apoi zic, să fie fecior,
Cui boi spune al meu dor.
Că nud om peacest pămînt

3° Să mă scoată din cuvînt.
Pe picioare să mă calce,
Mînam sîn să mbo bage.
Fațiamii albă să mbo sărute,
Ochibmi negri să se uite.

3J Cel fecior se minuna
Și pe fată'O întreba:
— Mă>ta unde te<o făcut,
Dea iubi mai învățiat?
Si esti dulce feciorilor,

4° Ca nucile coconilor,
Ca vinul bătrînilor.
Apoi fatad răspundea:
— Ma făcut măicuța mea:
în strungile oilor,

48' Tot la cîmpul florilor.
— Să fii, fată, bucuroasă
De colinda ast' frumoasă;
Omchinăm pe sănătate,
Pe la gazde, pe la toate.

jo Colinduțad atîta,
Pe gazdă Domnubl trăiî(scă).

De la Ion Cupcea, din Călinești.

33

COLIND ȚIGĂNESC

Refrenul din capul colindei.

Sa horbit* și țiganii
O biserica zidi.

Iar linda lepinda,
 Rastova crastova,
 J Leru pantaler mandos,
 Trandafil gajos.
 Fac țigani o beserică
 în cel capăt de sat,
 Unded locu mai curat,
 i o Păreții din ce bor face?
 Din liptii * și din plăcinte,
 Ca popa bine să cînte.
 Da cu ce or șindili * ?
 Cornișori din cîrnețiori,
 !J Și cu cuie de jumere,
 Gacele mai bine*or mere * .
 Clopotu din ce bor pune?
 Că bor fâ(ce) de cap de cal,
 Să s*audă peste deal.
 20 Ba bor fâ de cap de cîne,
 Să cînte cu mult mai bine,
 Ușa a fi de clisă * grasă,
 Să vadă sfeții * de«acasă.
 Că doară^or trage la rugă,
 j" Tragemar dracu pe drugă,
 Pe popa din ce bor face?
 Că bor fâ din păsat*dulce
 Și bor turna unt în . . .
 Și bor mînca tot . . .

De la Ștefan Borodi,
 comisar de drum în Berbești.

III. BOCETE

LA UN DIAC (CANTOR)

la*ți, tătucă, ziua bună
 De la crucită de brad,
 Și de la domnul jurat*,
 De la popa nost din sat.
 Go făcut un bine mare,
 Go vinit la dumătare *,
 Pe cînd te duci dcaiciare *.
 De la doamna preoteasă,
 Căd văduvă și rămasă,
 10 Și ead cu inima arsă.
 Arsăd și arsă a fi,
 Cum îi a mea șba mamii,
 Pe cîte zile^om trăi.
 Spune, tătucă, dumătare,
 I J Cărțile cui le*om dare?
 Vindedbom, tată, de bani,
 Să dăm banii la sărmani?
 Ori împărțble*om la dieci,
 Să te pomeneascăm veci?
 20 — Anuță, draga tati,
 Nici le vindeți, nici le dați,

Cbn casă vi le lăsați.
 Când cărțile lbți vedea,
 Doru de mine va treâ *,
 *j Cu ele vbți mîngîia.
 — Tătucu meu, drag tătuc,
 Roagă*te cătră popa,
 Numai să te pomineâ(scă)
 La slujbe duminica.
 3° Că eu cînd boi auzi,
 Inima mi s*a topi;
 Cînd țba vedea mormîntu,
 Rău m*a durea sufletu.
 Astăzid duminică,
 33" Te duci la biserică;
 Nu te duci, tată, să te rogi,
 Ducbte să nu duntorci.
 Eu acasă tboi chema,
 îngerii nu tbor lăsa.
 4° îngerii or zicoașa:
 Dmte acasă, draga mea,
 Că numai din astă zi
 Vouă tată nu v#a fi,
 Satu nu ba mai sluji.
 4J" Că pîmacum o slujit la sat,
 De*acum a sluji lamipărat.
 La<mpăratu ceriului,
 Pînăm vecii veacului.
 — Tătucă, tătucu meu,
 jo Stăi în loc și hodine(ște),
 Și ne scrie*o cărtice.
 Scrie<o, tată drag, hăt mare,
 Gom trimite«om Pătrovare *,
 La nepoata dumitale,
 JJ Că ma veni la petrecare.
 Să vie batăr * la masă,
 Inima noastră nid arsă.
 Cînd cartea o* a ceti,

Tătucă, s*a despleti,
 60 Batăr oliac te*a jeli.
 Tu, moarte, hamișă * ești,
 Numai acolo silești,
 Oamenii sād despărțești,
 Pruncii să mid sărăcești.
 6j De*aș pune mîna pe tine,
 N*ai mai despărți pe nime.
 Te*aș întindemtr^on ocol *,
 Țbaș pune lanț într*on picior.
 Pe lanț o lăcată mare,
 70 Să nu mai faci supărare,
 Cum ai făcut și aiciare.
 Cît Berbeșibor trăi,
 Tătucă, tbor pomeni,
 Așa diac * mor mai găsi
 7j Dbar da totul pe o lună,
 La diac tot o corună * .

De la Pălăguța Codrea, din Berbești.

LA O SORĂ

— O, sorucă, buna mere,
 Fost*am două surorele,
 Ca și două rîndunele.
 Pe*aici o suflat un vînt,
 J Moartea cu el o venit,
 Și pe noi nbo despărțit.
 O, soră, dulce Mărie,
 Duce*tbi cu tîrgarii,
 Sohan * nud mai vini.
 10 Tîrguie, soră, doi boi,

¹ Vezi cap. *Note*, voi. II, p. 47f-

Și vină cu ei la noi,
 Că eu ți boi legam ocol,
 Și mba trece deal tău dor.
 Cupără*ți, sorucă,*o vacă,
 Vaca oi băgăm poiată,
 Și mia tre(ce) de supărată.
 Și mîni îi tîrgu de toamnă,
 Team gătat ca pe o doamnă,
 Țiam pus pe piept o icoană:
 Mîndra și frumoasă tare,
 Cum Țbo plăcut dumitale.
 Blem*, sorucă, pînăm casă,
 Că ai tare mîndra masă:
 Cu popă și cu diac *,
 Și oameni tare de plac;
 Zi să beie, să mănînce,
 Capoi cu dînșii tid duce.
 Da popă și dieci * trei,
 Pe cum Țbo plăcut, Mări;
 Da popă și dieci patru,
 La ținea vini tot satu.
 O vinit să te petreacă,
 Sorucă, pînă la groapă.
 Plînge, casă, plînge, masă,
 Plînge, grădină frumoasă,
 Că soruca mea vă lasă.
 Plîngeți și voi, uși blănite,
 Sora mea nu va deschide,
 în veci de astăzimainte.
 – O sorucă, dulcealeasă,
 în uită<te pe fereastă,
 Cum intră pustium casă.
 Și ziașa cătră pustie,
 Cu ținem groapă să vie.
 Acolo s<o îngropăm,
 Peaicea să mo vedem.
 Că unde ea găzdă(ște) *

Marhă* m ocol nud vedea,
 Fără ocolu uscat,
50 Gazda căsii supărat.
 Numai ocolu zbicit
 Si gazda căsii scîrbit.
 O soruca mea, sorucă,
 Ia<ți, sorucă, ziua bună,
Jj Tot de la somșîzii * tăi.
 Și de teai sfădit cu ei.
 Să zică cu un cuvînt
 Să te ierte Domnul sfînt,
 Camu te duci în pămînt.
tio Fierți ușor lutuțu,
 Mîndru Țbo fost cuvîntu,
 Sorucă, cu tot omu.
 Fierți ușoară țărîna,
 Mîndra Țbo fost besada*,
9j Soră, cu toată lumea.
 Moarte, tu nu ești bună,
 Vineri mai pe la ujină*,
 Te băgai prin cea grădină,
 Ruptai pom cu poame dulci,
70 Mamă bună de la prunci.
 – Ieși, mamă, pînăm portiță,
 Camuș merge«o luminiță:
 Luminițad de făclie,
 Merge«ș șiuca * Mărie,
1\$ Și o ia, mamă, de mîină,
 O du cu dumatam cină.
 – O, sorucă buna mea,
 Ducemiaș cu durnăta,
 Să văz cum tid așăza,
80 în care margined sta,
 Să știm undea te căta,
 Cînd deaicea mboi pleca
 Să sosăsc la dumăta.

De la Pălăguța Codrea, din Berbești.

Mîncete focu de coasă,
Tare țbai fost tăicioasă.
Tăiat«ai ca sabia
Și bai tăiat viața,
Nu bai lăsat să trăiâ(scă).
Tăiat*ai ca și briciu,
Și *bai* tăiat căpuțu.
Batăr * unde țbai plecat,
Soția te*o blăstămat:
Să se mire de*al tău cap.
Cînd îi ieși din grădină,
Tot să fii de șugubină *
Și să mori fără lumină.
Dumnezău o auzit,
De*a ta moarte s*omgrozit.
Și trărbai cu năcazuri,
Și ai murit pe Cioncașuri * ;
Șbai trăit cu supărări,
Și ai murit pe cărări.
Nimeni mo putut vedea,
Moarte ca a ta de grea,
Cu jendari da lîngă ea.
— Domnilor jendarilor,
Numai de cît jendăriți,
Știu că mați mai auzit,
Gaicea cum s*o văjit*,
Ca la a mieu frate iubit.
Nici că să maudă nime,
Frate, moarte ca la tine.
30 Faceți voi așa de bine
Și rmasculțați ce v*oi spune.
Ș*ascultați besada * mea,
Și scrieți o cărticea,

Puneți pecete pe ea.
3J Puneți pecetie neagră,
Pînă lamipărat să meargă.
Cine acee o«a ceti
Ș*acela s*o îngrozi,
Cu eam mîma crînceni.
4° Ce s*o văjit* pe«aicea,
Nu să văjă(scă) nicăirea,
Să semgrozeâ(scă) muierile
De pe toate satele.
Nu*și blăstăme bărbații,
43" Batăr* cît de răi ar fi.
Că este cias afurisit,
Ș*acela bo nimerit,
Bătutmo Domnul sînt.
Ș*are gură tare rea,
jo N*ar grăi mai mult cu ea.
— Frătiulucu meu cel drag,
Dacă*ai văzut cum țbo«mblat,,
De ce mai ieșit din sat,
Să fi mersu la Bănat,
rj" Că Bănatud hăt departe,
Nu te*o fi găsit, frate,
Așa strajnică de moarte.
Dacă țbai văzut rîndu,
Nu țbai vîndut iosagu * .
6b Și să mergi cu gheizășu *,
Să nmți mănînci sufletu.
Dacă țbai văzut treaba,
Ce nu țbai vîndut casa,
Să fimcunjurat lumea.
63 N*o trebuie, frate,*a sta,
Sufletu a țid mînca;
Că sufletul la om îi scump,
Ca și la domni porumb,
Cine ști și nud bolund*,
70 Sufletul bo rîndunea,

'fi

1

Pierdutudai și nud avea.
 Sufletul îi ca o albină,
 Supăratud și suspină.
 la*ți, frătiucă, ziuă bună,
 7j De la casă, de la masă,
 Și de la doamna preoteasă,
 Că mult bai mîncat pe masă.
 Dumnezău să o trăiască,
 Si săd dea mult si bine
 80 Că ea te*o cinstit pe tine.
 Că deai lucrat și de ba,
 Țbo pus în blid mîncarea,
 Dumnezău să o trăia(scă).
 De ai lucrat și de nu,
 8> Țbo pus pe masă blidu,
 Bine țbo știut rîndu,
 Cum trăiești, frătiuluc, tu.
 Cînd ai fost, frătiuluc, scîrbit,
 Tu la mine nai vinit,
 9° Da la doamnă ai sosit,
 Și doamna te«o biciuluit *,
 Tu bai fost un bizuit *,
 Frătiuc, acasă șim cîmp.
 Pe cînd doamna a cosi,
 93" Om ca tine na găsi,
 Să se poată bizui,
 în cîmp cu lucrătorii.
 Frătiuluc dulce și bun,
 La Paște și la Crăciun,
 100 Toată lumead cu răzbun *,
 Frate dulce și iubit,
 Tu și atunceaai fost scîrbit.
 Nici atunci nu țbo tignit.
 Inimuca rău mă doare,
 IOJ Cai murit degrabă tare.
 Cît o fost, frătiuc, lumeare,
 Nai ținut tu sărbătoare.

Gînditai dumineca^re
 Pe toată săptămîna*re,
 Unded mai putea lucrare,
 Să poți ține casa tare.
 Șai gîndit noapte și zi
 Cum îi putea zorobi *
 Să«ți poți crește coconii *,
 3" Să nud scapi a coldui *.
 Și care cum s*o apucat,
 La tine hîd s*o uitat,
 Cașa mă'sa bomvățat.
 Ia^ți, frătiucă, ziuă bună,
 De la toți somsîzii * tăi,
 Cai trăit bine cu ei,
 Să zîcă cu un cuvînt,
 Să te ierte Domnul sfînt,
 Cai murit fără de rînd.
 12J Ia*ți, frătiucă, ziuă bună,
 De la domnu Borodi,
 Că mai mult nu bi cosi.
 Căd domn mare și cinstit,
 Săd trăiâ(scă) Dumnezău sfînt,
 130 La lucru lui ai murit,
 Nu la crîșme, frate, miblînd.
 De la doamna Borodioaie,
 Căd și doamnă și găzdoaie *,
 Șbncă țbo fost și nănașă,
 Dumnezău să o trăiască.
 >33" Nud mergem veci pe la casă,
 Nici nud mîncam veci pe masă.
 Ieși, mamă, pînăm portiță,
 Cammși merge*o luminiță,
 140 Luminițad de făclie,
 Merge șiucu * Gbiorgbie.
 Și țid ia, mamă, de mîină,
 Șid du cu dumneatam cină.
 La cinaprinde lumină,

i4J Şi te uită la el drept,
Tot îi cu sînge pe piept.
La Sînmedru *, măi Ghiorghii,
Merge*or acasă slugii,
Ca să*şi vadă coconii * .

IJO Cum o vărat săracii.

Tu, frătiuc, nud mai vini,
Nici mai cine te*agodi * .
Din groapă cură*ar izvor,
Eu oi muri de*a tău dor.

IJJ Din groapă curăar vîlcele,
Eu oi muri de*a ta jele.
Mănînce<te focu, moarte,
Tare eşti fără dreptate,
Cum nu te*ai dus sus pe sate,
160 Că sînt babe supărate,
în tot ciasmşi roagă moarte.
Sămii fi lăsat pe*a mieu frate.

De la Pălăguţa Codrea,
de jo de ani , din Berbeşti.

LA UN TATĂ

Cînd rămîn pruncii de nene *,
Străinei îs făr' de vreme:
Cînd rămîn pruncii de mamă,
Străini îs fără de samă.
De*ar fi tată cît de bun,
Tot îşi lasă prunciim drum.
De?ar fi mama cît de rea,
Strînge*şi pruncii pdngă*ea.
Pruncii fără de părinţi,
10 Ca şi pomii dezgrădiţi;
Numai pruncii fără tată,

Ca grădinarii imaş * lăsată.
Mult mămtreabă şi cucu,
D*avut*am tată ori nu?
Eu îi spui că mbam avut,
Putrezia de mult în lut,
Bine nu bam cunoscut.
Mult mămtreabă şi mierla,
D*avut*am mamă ori ba?
Eu îi spui că mbam avut,
De un an putrezem lut.
Săracele mamele,
Cum să trec ca poamele.
Şba mea mamă s*o trecut,
Pe*aici mo vinit mai mult.
N*o venit să mă mai vadă,
Cum îmi trăesc supărată,
Dacă mam mamă şi tată,
Numai lumeamstrăinată.
Şim loc de părinţii miei,
Numai negri străinei,
Ca să mă dezmierd cu ei.
Nime nud mai supărată
Ca şi prunca cea rămasă,
Ce mare mamă nici tată:
Toată lumea îndîrznie(şte)
Pe ea o batjocure(şte).

De la Axene Ardelean,
fată de 16 ani, din Berbeşti.

J LA O MAMĂ

O, mămuca mea, mămucă,
Numai cît a fi vara,

Eu, mămucă, rruoi uita,
 Și vara la tîrgurele,
 5 Doar*oi vede mama mere.
 Cînd de la lucrwoi vini,
 M»oi uita din ulicioară,
 Doanoi vede*o luminioară.
 M*oi uita și moi vedea,
 io Rumpe<sa inima mea.
 Numai pe cînd oi veni,
 Numai eu că mboi afla:
 Tot lumina potolită,
 Casa oi afla scîrbită,
IJ Și căsuța supărată,
 Și grădina pustiată.
 Cum nu mboi fi supărată,
 Dacă mam mamă nici tată?
 Supărată<s făr' de seamă,
 20 Nici am tată, nici am mamă;
 Că la frați nu lea fi rău,
 Dad mișăl de capu mieu.
 Că fecioribs ducători,
 Nms de grijă purtători;
23" Dad mișăl ddnima mele,
 Gam rămas cu multe grele.
 Mă uit pe ulițăm sus,
 Doar«oi afla ceam pierdut,
 Doarmă vini cini s*o dus.
 30 Ceam pierdut moi mai afla,
 Cine s*o dus namturna;
 S(o dus mama de un an,
 Na mai înturna șohan * .
 Mănînce^te focu, moarte,
33" Mult ești fără de dreptate,
 Deaș pune mîna pe tine,
 Nai mai supăra pe nime.
 Pe mine mai supărat,
 Pe picioare mai uscat.

40 De doruțu mamei mele
 Facmmi ochii fîntînele,
 Si curămii izvor din ele.
 Mult mămtriabă mămuca,
 Bine mid ca cu dînsa?
 43" O, mamă, vai deal meu bine,
 Se tope(ște) inimam mine.
 De doruț de dumăta,
 BătrînemTibse fața,
 Mi se tope(ște) inima,
 jo Scoală, mamă, și ne vezi,
 Bine neai iubit pe toți.
 Scoală și grăi cu pruncii,
 Bine nbai putut iubi.
 Scoală, mamă de pe laiță *
 37 Șbți lucră lucruțum casă;
 Batăr * cine ba lucra,
 Na fi ca șba dumăta.
 Batăr cine ba lucrare,
 Na fi ca șba dumitale.
 60 O mămuca mea, mămucă,
 Pînă anii s*or plini,
 în port negru te*oi jeli.
 Mult, mamă, team așteptat,
 Doar îi vini pe la Paști!
 63- Team așteptat, nai vinit,
 Cu prînzucu neprînzit.
 Numai noi team așteptat,
 Că doarăd vini demndevare,
 Batăr marți pe la Rusale.
 70 Numai noi team așteptat,
 Să vii pe la Sîntămărie,
 Să mergem la mînăstire.
 Șbamu să pline anu,
 Si să vii, mămucă, nu.
 7j Nu vii, mamă, să mă vezi,
 Cum viața mbo petrec:

Tot cu năcaz și cu jale,
 De doruțu mamei mele.
 Tot cu năcaz și cu greu,
 8o Mamă, de doruțu tău.
 Să vii, mamă, să mă vezi,
 Cum viața mbo petrec.
 De*ai vini mai pe la cină,
 Nu țbar tigni * de hodină.
 8j Și de*ai vini pe la prînz,
 N*ai putea, mamă, de plîns.
 De*ai vini pe la gustare,
 N<ai putea de jale mare.
 Undeaud, mamă, strîgînd,
 9° Inima mead tot plîngînd.
 Și eu cum nu mbaș striga:
 Da mam pe cine striga:
 Gamu se pline(ște) anu
 Și nu vii, mămucă, nu,
 9J Sămii vezi, mămucă, rîndu.
 Sămii vezi rîndu și treaba,
 Cum am petrecut vara,
 Mamă, fără dumăta.
 Hei tu, mămulica mea,
 100 Batăr de unde*am vinit,
 Dumăta nbai agodit * :
 Cu cină și cu lumină,
 Și cu dor de la inimă,
 Și cu cină caldăm masă,
IOJ Și cu apă recem vasă.
 De*o fost noapte, mai durmit
 Făr' pe noi nbai agodit;
 De*o fost cină, mai mîncat,
 Făr' pe noi ne*ai așteptat.
 no Hei, tu, mămulica mea,
 Da araufi sărac de mine,
 Gamu nu rmagodie nime:
 Fărșșita încuiată

Și căsuța pustiată.
IIJ Suflă vînt pe sub pămînt,
 De la mama din mormînt.
 D*ășu suflă de fierbinte,
 Să stau în loc rmaș aprinde.
 Da am atîta năroc,
 120 Cu cît merg, nu stau în loc,
 Că m«ar arde ca cu foc.
 Vinbmar mama, vini,
 Da mormîntud învălit,
 Tintirimud îngrădit,
 Și cu draniți * drănițit,
 Și mormîntud țelinit.
 Mormîntud cu iarbă mare,
 Șohănit * ma înturnare.

De la Ileana Ardelean,
 fată de 2J de ani, din Berbești.

LA O FATĂ

De trei zile d nuntăm casă,
 Nici îi mire, nici mireasă:
 Mireasa mbo adormit,
 Mirele nu mbo sosît.
 Mireled la tată*său, .
 Mireasad în copîrșău
 — O, mîndrucă miresucă,
 Numai tu te<ai măritat,
 Dup'on fecior deunpărat,
 Și te duci la curtea lui,
 în fundu pămîntului,
 Unde leac de soare nud.
 Te duce unde el vrea,

- Sub pajiştea verdicea,
Unde soare nud vedea.
Dacacolo ţid sosi,
Numai îţi ia cheile
Si deschide uşile,
Şbţi grăi cu surorile.
- 20 — Eu cu ele mbaş grăi,
Da mă duc a putrezi,
Că ochii eu mbam închis
Şi gura mbo amortît,
Nud nădejde de trăit.
- 2j — O, mîndruca miresucă,
Cine ţbo făcut casa,
Nu ţbo ştiut binea fâ(ce).
N*o făcut o ferestre,
Batăr * cît de mitite,
- 3° Să putem grăi prin e,
Să ne spui cu cuvîntu
Că bine ţba fi, ori nu!

De la Ileana Ardelean,
fată de 22 de ani, din Berbeşti.

LA O SORUCĂ

Suflă vîntu peste sat,
Mîndra creanga desghinat
O crenguţă de măr dulce,
Şamu, lonucă, tid duce;
O creangă de oltoan *,
Nud venbnapoi şohan *.
O, lonucă, lonucă,
Roagă tu părinţii tăi
Să*ţi facă nuntucă mare,

- 10 De zestre nu îţi cercare.
Nmţi cerca de întorsură,
Nici din casă nici din şură.
Mănînce*te focu, moarte,
Multă eşti fără dreptate.
- IJ Cai venit pe ulicioară,
Şai intrat pe vrănicioară *.
Pusmteai în cornu mesii
Şai luat dragostea căsii.
O, lonucă, struţ împletit,
- 20 Numai noi aşam gîndit:
Că ţbam face mare nuntă,
Pe tot satu bom chema,
Numai pe popa bom lăsa;
Da pe tot satu bam lăsat,
- 23- Numai pe popa bam chemat,
lonucă, lonucă,
Gîndrbo mă«ta aşe:
Că ţba face<o nuntă mare,
Ţbo făcut o comîndare * .
- 50 Colacii de la nănăşi
Ţi bo dat peste sălaş * ;
Colacii de cununie,
Ţi bo dat de sufleţie *.
O, Ionuc, numa lonuc,
- 33" la tu pe Măriem braţă
Şi ieşiţi pînă portiţă,
Că mergea voastră sorucă.
lonucă, rujă * plină,
Laşi pe mă*ta de suspină.
- 40 lonucă, rujă goală,
Laşi pe tată«tău să moară.
De trei zile nuntăm casă,
Nici îi mire nici mireasă:
Mireasad în copîrşău *,
- 37 Mireled la tată*său.
Mireasa o adormit,

Mirele mo mai vinit.
 Ionucă, Ionucă,
 Săraca mămucă*ta,
 5° O, largă iu căsuca,
 N*are pe nimemtrînsa.
 Cine să o zăhăiâ(scă) * .
 Tot norodu şba veni,
 Numai tu ȕiu putrezi;
 55 Tot norodu şbamturna,
 Numai tu pajişte tiu fâ(ce).
 — O, mămucă, mămucă,
 Te lasă a ta şiuică,
 Cu cine tiu mîngăia?
 6° — Ieşi, mireasă, din cămară,
 Strtgă*ȕi cuscree de peafară,
 Că ȕbo vinit nechemaȕi
 Şior merge neospătaȕi.
 O, Ionucă, Ionucă,
 ^5 Dac*acolo ȕiu sosî,
 Înainte ȕbor ieşi:
 Doi negri călugărei,
 Da să nu te temi de ei,
 Gaceia^or fi fraȕii tăi.

De la Măria David,
 fată din Rona<de<Jos.

LA O COPILĂ

O, Mări, de ce<ai uitat
 Noapte bună de luat:
 De la pomii înfloriȕi,
 De la dulcii tăi părinȕi.
 5 De la păru cel cu pere,

De la veri şi de la vere.
 O, Mări, numai Mări,
 Acolo dacău sosi,
 Moaşărta te*a întreba
 10 Că se face mamă*ta.
 Fă, Mări, aşa de bine,
 Şi nud spune pe cărare,
 Că tare s#a supărare.
 Mare brumă s*o brumat
 ij în acest capăt de sat.
 Nemică nu şbo brumat,
 Numa o grădină cu flori
 Ş*o soră dintre surori.
 6, Mări, de jelea ta,
 10 Stă să moară mamă*ta;
 O, Mări, de dorul tău,
 Stă să moară tată*tău.
 O, Mări, pe undeu merge
 Prin un rît de floricele:
 25 Cele albe lid ciuntă,
 Cele negre lid lăsa,
 La surori să te jeliâ(scă).
 O, Mări, mîndru te duci,
 Şi nu te scoli să te uiȕi.
 30 O, Mări, nuntă c*a ta
 Nicăiri nu se văjâ(scă)*.

De la Măria Tiodar,
 fată din Rona>deJos

9 LA UN COCON (BĂIAT)

Mîndru cîntă clopotele,
 Şi mai gros şi mai subȕire,
 La a noastră despărȕire.

Mergi, Ionuc, la hodină,
Pe mine mă lași străină.
O, struțuc * de tătaiși *,
Mîntuitmte*ai de griji;
Leordină nemflorită,
De toate ești mîntuită.
Temeteu* d îngrădit,
Nud nădejde de vinit;
Temeteud cu pălant *,
Nud nădejde demturnat.

De la Măria David,
fată din Rona*de<Jos

LA O COCOANĂ (COPILĂ)

O, Mări, numai Mări,
Cînd îi ieși din grădină,
Rumpe^o creangă de mălină *,
Ș*o dă la mă*ta în mîină,
Să nud părtașa străină.
Rumpe*o creangă de durzău *
Și o dă la tată'tău,
Să nud părtașa de rău.
întoarce, Mări, mapoi,
Supărațbs părințbamîndoi.
O, Mări, numai Mări,
Cum temdură inima
A*ți lăsa tu mămuca?
Cum temdură sufletu
A<ți lăsa tu niamucu * ?
Deschide, Ionuc, poarta,
Că merge și sormta,
Laolaltă îti cina.

Nu păziți așa de tare,
20 Mared ziua șba sosi,
Are cînd a putrezi.
întoarcere înapoi,
Că*ți rămîne car cu boi;
Plugu șede sub părete,
25 Boii pasc la iarbă verde.
Bucură<te, țintirim,
Mîndra floarend răsădim;
Bucurase, temeteu *,
Mîndra floaroți trimet eu;
30 N*o trimet să înflorească,
Cbo trimet să putrezească.

De la Măria David,
fată din Rona<de<Jos

CÎNTECE POPORANE
DIN MARAMUREȘ

DESCÎNTECE, VRĂJI, FARMECE
ȘI DESFACERI

1 9 2 4

I CÎNTECE DE DRAGOSTE

i

FRUNZĂ VERDE DE CUCUTĂ

Frunză verde de cucută,
Nud bună dragostea multă;
De se văje(ște) * și se uită,
Rămii cu inima ruptă.
De se văje(ște) și se lasă,
Rămii cu inima arsă.
— Ce ești, mîndruț, supărat,
O' te afli cu bănat *,
Pe la noi de ce<ai umblat?
Ce ești, mîndruluț, scîrbit,
O' te afli bănuit,
Cu mine de ce*ai grăit?
Nu fi, mîndruț, supărat,
Nici nu te*afla cu bănat;
Dmte undeai mai umblat,
Că știu că nu te*am cbemat.
Nici nu fi, mîndruț, scîrbit,
Nici nu teafla bănuit;
Dude unde ești cumptit *,
Că știu că nu te<am dorit.
Dmte, mîndruț, și iube(ște)

Unde și mă*ta voie(ște).
La cea cu păru negruț,
Na avut șohan* drăguț.
A mieu păr îi gălbior,
Șam mai avut drăgucior,
Și de tine nu mbe dor.

De la Măria Tușnea,
fată de 2} de ani, din Ieud.

FRUNZĂ VERDE»AMU SE FACE

Frunză verdeamu se face,
De rma lua ctne*mi place,
Verde cunună mboi face;
De rma lua urîtu,
N*oi strica măgheranu!
Făr' boi lăsa sămflorească,
Urîtu să«mbătrînească.
Făr' boi lăsa sămfloreâ,
Urîtu sămibătrîneâ.

De la Măria Tușnea.

FRUNZĂ VERDE, FIR DE IARBĂ

Frunză verde, fir de iarbă,
Departe ești, mîndra dragă.
Eu departe, tu departe,
Doauă dealuri ne desparte.

Doauă dealuri șbo pădure
Cu afine și cu mure.
Dealuri, de vați face șăs,
Din pădure creasoovăs,
Să văd mîndru unde*o mers.
io Să se vadă sat cu sat,
Să văd și eu ceam lăsat.
Pădure, de teai usca,
Dealuri, de vați măcina,
Să văd mo muri badea.

De la Anuța Ivașco,
fată de 22 de ani, din Ieud.

MĂMUCĂ, DACĂ M.AI FĂCUT

Mămucă, dacă mai făcut,
Gun picior mai legînat,
Cu mîna țîță mbai dat,
Cu ochii țbai lăcrimat,
J Din gură mai blăstămat:
De?oi muri să mor de foc,
De*oi trăi să mam noroc;
De*oi muri să mor de pară,
De«oi trăi să mam tigneală * .
10 Hei, tu, mămulica mea,
Cînd mai blăstămat ai plîns,
Șamu de mine s*o prins.
Mai blăstămat cu gura,
De la toată inima,
Gîndești că nam fost a ta.
Știi, mamă, bughet * de bine,
Că blăstămu de părinte,

Decît focud mai fierbinte.
O, vai de cine să prinde.

De la Măria Tuşnea,
fată de 23 de ani, din Ieud.

HEI, TU, MÎNDRULUTULE

— Hei, tu, mîndruluţule:
Rîdea lumea şi tiara,
Că ne catăa ne lăsa.
Si de tine a rîde*on sat,
Pentru cine rmai lăsat.
Şi de tine a rîde*on tîrg,
Pentru cine mai urît.
Pentru frunza mătrăgunei,
Ciufu * şi fata minunii * ;
Galbînad ca păpădia,
Mănince*o sărăcia.

De la Măria Tuşnea.

PASERE, MÎNDRA GALBÎNĂ

Pasere, mîndra galbînă,
Mîndru după mine mîină;
Pasere, galbînăm pene,
Dmte spuned că mam vreme.
Eu cînd mboi afla devreme,
Merge^oi şi să nu mă chieme,

Eu cînd mboi afla de rînd,
Mere* «oi la mîndru oricînd,
Că mid drag, batăr* la tîrg.

De la Anuţa Ivaşco, 22 de ani, din Ieud.

LA CEL CLOP CU CIPCA.N CUI

La cel clop * cu cipca*m cui,
Copilă ca mine nud.
Cuid gîndu să mă ieie,
Margăm Sighet să mă ceie
J La maioru cătunesc,
Că de acolonii poruncesc,
Cu care să mă ibăsc.
Şi cînd nu mbar porunci,
Ştiu cu cinea mă iubi.
10 Tot cu tine, Dumî *,
Găvrilă cînd a veni .

De la Anuţa Ivaşco.

CÎT ÎN LUME MLAM TRĂIT

Cît în lume mbam trăit,
Nume hîd mam pe iubit.
Cam iubit nume de domn,
Tot Găvrilă şi Ion;
Şam iubit numele mîndru,
Tot Vasile şi Dumitru.

De la Anuţa Ivaşco.

MĂGHIERAN BUCIULUIOS

Măghieran buciuluioș *,
 Trece mîndru mînioș,
 De pe uliță din jos.
 Las' să treacă m sărăcie,
 Cernii pasă c n mînioș
 De mi; am aflat mat frumos;
 Nu ca el on pai de jos,
 Șbacela tot îi tinos * .
 Cernii pasă dea lui bănat,
 Că mi* am aflat mai înalt;
 Nu ca el on pai uscat,
 Șbacela tot întinat * .

De la Măriuța Dunca lui Dumitru,
 fată de 28 de ani, din Ieud.

HEI, TU MÎNDRULUTULE

Hei, tu mîndruluțule,
 Ce te ții, ce te mărești,
 Știu, că mai lazuri * domnești,
 Nice boi ardelenești.
 Nici ai lazuri la păduri,
 Nici peminte * la șasuri,
 Nice boi cu șolonguri * ,
 Nici ai junei cu coarne lungi.
 Ce temtinzi unde najungi?
 Doi junei, mînced focu,
 bai făcut cu butinu * .
 Știu că mai vîndut din oi,
 Și să rumpi, să<ți cumperi boi.

Mîndruluț cu păru creț,

- 15 Ce te ții așa măreț:
 Nici ești gazdă * de iosag * ,
 Nice hireș * sárnii fii drag;
 Nici ești gazdă de moșie,
 Nici hireș sâmmii fii drag mie.
- 20 Ești o rujă * scuturată,
 Din vița cea blăstămată;
 Ești o rujă domolită,
 Din vița cea*mprelestită * .

De la Mărcuța Dunca, din Ieud.

II

DE.AICI PÎNĂ.N SELEUȘ

Deaici pînă m Seleuș,
 Tot îs corciuri * de lemnuș * .
 Dacele cine lbo pus?
 Tot mîndruca, cînd sto dus.
 Dacele cine lea piezi * ?
 Tot mîndra cînd o veni.
 Șapoi cine lea săpa?
 Tot mîndra, cînd amturna.

De la Măria Birlea,
 fată de 18 ani, din Berbești.

HORBȚI, FATĂ, HORILE

Horim, fată, horile,
 Pînă'ți porți și florile.

Că dacă ted mărita,
A hori nud cuteza:
j în casă de soacră«ta,
Afară de soacrtău,
La cîmp de urîtu'tău.

De la Măria Birlea.

13

DE.AR FI MOLDOVA LA CRUCE

Dear fi Moldova la cruce,
De trei ori în zi maș duce.
Dașe Moldovad departe,
Nu pot mere* fără carte.
/ Cartea mia scrie juratu*,
Pecetea mia pune satu
Și oi mere ca și altu.

De la Măria Birlea.

14

MÎNDRULUȚ, DE NU ȚBS DRAGĂ

Mîndruluț, de nu țbs dragă,
Eu mă culc pe pat betiagă*,
Șim trii zile nu mă scol,
Fără zac, mîndruț, de dor.
Cînd a fi pea treia zi,
M*oi scula demineața,
La drum de țiar«oi pleca.
Să mă calce carele,

202

Să se uite fetele
Ce plătesc dragostile.
Să vadă și feciorii,
Cîtud de greu a dori.

De la Măria Birlea.

SPICUȘOR DE GRÎUȘOR

Spicușor de grîușor,
Nu fi scîrbit, mîndrior.
Căiții să iubesc mai bine,
Dragostea de ei rămîne.
Da noi, dea noastră iubire,
N a m grăit de despărțire;
Da noi, dea nost iubit
N a m grăit de despărțit.
Struțișor* de schinteuță*,
Cată'ți, mîndrior, drăguță
Să*ți ție la inimuță;
Cum țbam fost, mîndrior, eu,
Dragă la sufletul tău.
Tu, mîndruț, de mid lăsa,
Ca pe mine nud afla,
Să pășeascăm pasu mieu,
Să știe năravul tău.
Să pășeascăm pas ca mine,
Să«ți știe inimam tine.

De la Ilcana Berinde,
fată de 22 ani, din Budești.

s.

203

FRUNZĂ VERDE DE CICOARE

Frunză verde de cicoare,
 Am on drăguț ca ș*o floare,
 La obraz îi perit tare,
 îl înzită * urgia,
 Cu mine să nu grăia(scă).
 Dea grăi, de ma grăi,
 Mie tot atîta mid.
 Ded grăi, mîndruț, de ba,
 Mie mid tot atîta.
 Cipca * din părutul meu,
 N*a pica de dorul tău.
 Cipca din păr de la mine,
 IN%a pica de dor de tine,
 Ce de dor de oarecine.

De la Măria Tășcan,
 iată de 20 de ani, din Nănești.

NU TE TEME, MĂI BĂDIȚĂ

Nu te teme, măi bădiță,
 Nu ț*oi fâ tinăm porțiță,
 Si cîtă ti<o am făcut,
 Focu rea mințeam avut.
 Și cîtă țbo am călcat,
 Focu rea mințeam purtat.

De la Măria Tășcan.

HEI, TU, MÎNDRUȚULE

Hei, tu, mîndruluțule,
 Tot de vrutu mîne»ta,
 Numai eu să fiu a ta,
 Tot să te ducă popa.
 Să<ți ducă și ea jelea,
 Ca si eu toată iarna.
 De mo vrutu tată*tău,
 Să te puiem copîrșău *,
 Să^ți ducă doru ca eu.

De la Măria Tășcan.

MULȚĂMĂSCU/ȚI, MÎNDRU, ȚIE

Mulțămăscu-ți, mîndru, ție,
 Că mai lăsat tu întîie.
 Că eu de cînd teaș fi lăsat,
 Dar mam temut de păcat.
 De la toamnă mai încolo,
 Ducă'ți, mîndru, dracu dorul.
 Că eu și cît ți bam dus,
 Șiatîta mim fost prea mult.
 Eu și cît ți bam purtat,
 Șiatîta mbo fost păcat.

De la Măria Tășcan.

BATĂR MI.S FATĂ NEGRUȚĂ

Batăr * mbs fată negruță,
 Nu*s la toți răii drăguță.
 De țiam fost, mîndrule, ție,
 Țiam cătat la omenie.
 Mîndruț, omenia ta
 Bag<om ochii mîne^ta;
 De la omeniem jos,
 Rămîi, mîndruț, cum ai fost;
 De la omeniem sus,
 Rămîi, mîndruț, cum țaam spus.

De la Măria Tășcan.

FRUNZĂ VERDE DE PIPERI

Frunză verde de piperi,
 Haide, mîndra,m deal la Peri,
 Să temtreb, ceai făcut ieri.
 – Am dat apă la doi veri.
 \$ Am dat apă de spălat,
 Buze dulci de sărutat.
 – Hei, tu, mămulica mea,
 Numai eu așam gîndit,
 Numai eu cu minte mea,
 io Smn birău * că sar ținea.

De la Măria Tășcan.

FRUNZĂ VERDE SI UNA

Frunză verde și una,
 Of, leliță, draga mea,
 Doar tu ai făcut ceva,
 De nu te pot mai uita.
 Cînd mă uit la casa ta,
 Mi se rupe inima;
 Cînd te văd în ușe stînd,
 De dor friguri mă cuprind.

De la Măria Tășcan.

MÎNDRA MEA, ACEA DIN DIAL

Mîndra mea, acea din dial,
 Ar vini și mare cal.
 Puse tarnița* pe*o găină
 Ș*o vinit încă prin tină,
 Și mașteaptă colom tindă.
 Mîndra mea, frumoasă ești
 Numai cînd te rumenești;
 Dar cînd ești nerumenită,
 îți spun drept că ești urîță.

De la Măria Tușnea.

FRUNZĂ VERDE, FOAIE LATĂ

- Frunză verde, foaie lată,
 Dragostea dintîie dată,
 Ca o floare lîngă baltă,
 înflorită, rourată.
- 5 Dragostea dea doua oară,
 Rădăcină din ogoară.
 Sărutatul cel dintîi,
 Poamă dulce din cîmpii.
 Sărutatul cel din urmă,
- 10 Căpșunaș bătut de brumă.

De la Măria Tășcan.

MÎNDRA MEA S.O LĂUDAT

Mîndra mea s*o lăudat,
 Că șbasar rmo sărutat.
 Cum dracu să mă sărute,
 Că din gură hîd îi pute.
 Eu pe cîte lesam iubit,
 Să le strîng, ai fâ un tîrg,
 Batăr * cît de prăpădit.
 Și pe cîte am lăsat,
 M a r putea pune jurat *.

De la Ștefan Ardelean.

EU CU MÎNDRA FÎNTR<UN HOTAR

Eu cu mîndramtrmn hotar,
 Nu ne vedem de un dial.
 Dealu de sar face șas,
 Din pădure creasc<ovăs.
 Dealu de sar măcina,
 Pădurea de sar usca;
 Să sadune sat cu sat,
 Să văd și eu ceam lăsat,
 Și aicea ceam aflat.
 Am lăsat bradumcărcat,
 Șam iubit un ciung uscat;
 Lăsa*oi ciungu la dracu,
 S*oi iubi bradu săleacu.

De la Ștefan Ardelean,
 fecior de 22 de ani, din Berbești.

MULT MĂ UIT LA TINERET

Mult mă uit la tineret,
 Ca șa mieu drăguț nu văd;
 De harnic și demflorit,
 Gîndești căd pingăluit *.
 Așa tinerel și mîndru,
 Numam munte estemn chidîru
 Așa subțirel șimalt,
 Numam munte estemn brad.
 – Mîndrior, mîndrele tale,
 La toate ciudă le pare,
 Că ne iubim așa de tare.
 Și mai ciudă lia paria,
 Cînd pe mine rmor vedea,
 Tot învălitămapoi,

ij Pin grădină pe la voi.
În mîină țîind potroacă *,
Mîne*ta, zicîndud soacră.
Și mă*ta țîind volbură *,
Și mie zicîndmimi noră.

De la Măria Borodi,
nevastă de 28 de ani, din Berbești.

SPUSUMBO FRUNZA DE FAG

Spusmbo frunza de fag,
Că mboi fi talpă la iad.
Talpă la iad, de ce să fiu?
N«am omorît omu de viu,
Juguri goale mam lăsat,
Nici mam iubit cumsurat,
Cu holtei nu mbi păcat.
Slobodud să se iubească
Fecior tînăr cu nevastă;
Da la fete lid păcat
A se iubi cumsurat.

De la Măria Borodi.

·9

MÎNDRULUȚ DE DORUL TĂU

Mîndruluț, de dorul tău
Mă topesc ca inum tău;
Mîndruț, de dragostea ta
Mă topesc ca cînepa,
Cînd îi mai caldă balta.

De la Măria Borodi.

210

3°

TRECE MÎNDRU CĂLĂREȘTE

Trece mîndru călărește,
Toată lumea mid iubește.
Da să nu mid iubesc eu,
Că mar bate Dumnezeu.
Trece mîndru pe cal alb,
Blăstămadaș, da mid drag.
Trece mîndru pe cal brez,
Blăstămadaș, dad iubesc.
Batăr * atîta mboi zice:
10 Mîndru de pe cal să pice,
Sîngele săd năpădească,
Nime să nu îl oprească;
Fă' lunița și trei stele,
Si cornul năframei mele.

De la Măria Borodi.

31

MÎNDRIOR, STRUȚIUC DE ROAUĂ

Mîndrior, struțiu*de roauă,
Numgrădi lumea la doauă;
Eu îs floare de briboi *,
Numgrădesc lumea la doi.
S Mîndrior, ești ca fereasta,
Cînd cu mine, cînd cu alta.
Pînă ești cu minem față,
Numai nu mă iai pe brață;
Dacă te duci deacoleâ,
10 Și cu alta faci așa.

De la Măria Borodi.

211

Știi, mîndrule, de mai an,
 Ce mere bune mîncam,
 Dintrmn măr ne săturam;
 Dintrmn măr și dintno pară,
 Ne iera cinamtr<o seară.
 Șamu deam avea cu sacu,
 Nu neam da unu la altu.

De la Măria Borodi.

53

AM DRĂGUȚ CA Ș.O BUMBUȘCĂ

Am drăguț ca ș>o bumbușcă *,
 Hainele pe el împușcă;
 Las' sãmipuște că numai pasă,
 Că*s harnică și frumoasă.
 De mă duc pe o cărare,
 Mă scutur ca și o floare,
 Pe mîndru inimad doare.
 Focu bată, mult dor duc,
 De la tine, mîndruluc,
 Coaie, sara cînd mă culc;
 Demineața cînd mă scol,
 Aflumi' sînmimi plin de dor.

De la Susana Borodi,
 fată de 20 de ani, din Berbești.

FLOARE ALBĂ.N CALEA TA

Floare albăm calea ta,
 Am, mîndrule, a temtreba,
 Mai ai dragă și alta,
 Să^ți mîngîie inima?
 Eu mam, mîndruț, pe nime,
 Să mă mîngîie pe mine.
 Ce țbo fost a mămșela,
 Dacai știut a săruta?
 Ce țbo fost a mămnebuni,
 Dacai știut a drăgosti?
 Eu am fost pruncă tinerea,
 Șam gîndit cău bineașa.
 Șam fost pruncă dezmierdată,
 Și mia plăcut sărutată.
 Am fost pruncă nenerită *,
 Și mbo plăcut drăgostită.

De la Susana Borodi, din Berbești.

35

BATE, DOAMNE, GHEIZĂȘU

Bate, Doamne, gheizășu *,
 Departe mbo dus pe mîndru,
 Ghezășud cu multe roate
 Și bo dus tare departe.
 Bate, Doamne, peacelâ,
 Care mîna mașina,
 Departe*o dus pe badea.
 Mașina o mîna tare,
 Și sa dus, și namturnare.

De la Susana Borodi.

DU/FE, MÎNDRU, SI FII BUN

Du*te, mîndru, și fii bun,
 Că teoșteaptă hîdam drum,
 Cu o uiagă * de rum *
 Și cu două de borincă *,
 Da eu nu țboi da nemică.
 Că eu nms acee fată,
 Sămii ții drăgucior de plată.
 Nici părinții nu voiesc,
 La drăguț să le plătesc.

De la Susana Borodi.

CÎTE MÎNDRE.AM AVUT EU

Cîte mîndream avut eu,
 N*ar mere* mtr^on fogodău *,
 Nici în casă la birău *.
 De<ar fi fogodău de piatră,
 N>ar mai mere toate*o dată.
 Și pe cîte*am drăgostit,
 IVbar putea pune vlădic.

De la Vasalie Moiş,
 Fecior de 21 de ani, din Berbești.

DRAGU<MI*E CÎMPU ROTAT

Dragmmbe cîmpu rotat,
 Că se văd mîndrelem sat.
 Dragumibe cîrșmam pădure,
 Că beau vin și mănînc mure.
 De se văjea * să mămibăt,
 Numai crengile mă văd.

De la Vasalie Moiş.

FRUNZĂ VERDE DE VERDEAȚĂ

Frunză verde de verdeață,
 Duminecă demineată,
 Frunză verde de stîlpare *,
 S*o spălat mîndrelem vale.
 Și nu știu cum s*o purtat,
 Lbo văzut on blăstămat,
 Și lbo povestit în sat,
 Ele jîb * s*o rușinat.

De la Vasalie Moiş.

MÎNDRULUȚ CU PATRU BOI

Mîndruluț cu patru boi,
 Pune clopote pe doi,
 Cînd îi trece pe la noi;

Pocnitoare de mătasă,
Să teaud, mîndru, din casă.
De*aş fi moartă de betiagă,
iVbaş ruga cătră mama,
Sămii deschidă fereasta,
Să mă uit la dumniata.

De la Vasalie Mois.

41

MÎNDRA, MÎNDRULICA MEA

Mîndra, mîndrulica mea,
Şăzînd sara pe fîntînă,
Rumpeştbai zgarda* m vîrdină* .
Culegînd măргеlele,
Să pice inelele;
Să le găşăsc, mîndra, eu,
Sămii treacă de dorul tău.

De la Vasalie Mois.

42

AM DRĂGUȚĂ, NU 4 DE-AICI

Am drăguță, nud de*aici,
Şi nu umblă cu opinci;
Da cu cizme chefnite* ,
Cu obiele sponite.
3" Am drăguță din Vişău,
La iagăr* la Socolău,
Focu jîb* o iubesc eu,
Bată>mi*o<ar Dumnezău.

De la Vasalie Moiş.

216

43

CÎND MĂ DUC LA MÎNDRA MEA

Cînd mă duc la mîndra mea,
Pare*mi noaptea mititea;
Cînd mă duc la mîndram şură,
Paremii noaptea că o fură;
r Mă duc la mîndra de mas,
Paremii noaptea căd on ceas.
Eu la mîndra cînd mă duc,
Cărarea e pe sub nuc.
De la mîndra cînd mămtorc,
3 Cărarea mbe pe sub soc.

De la Vasalie Moiş.

44

DE &AR FĂ CERIU HÎRTIE

De s*ar fâ ceriu hîrtie
Şi luna cănţălărie,
Şi soarele domn să scie,
Şdncă mar putea să ştie
Care mi mai dragă mie:
Da Ileana, da Mărie.

De la Vasalie Moiş.

IM

217

DU/TE, MAMĂ, ȘI PETE(ȘTE)

Dmte, mamă, și pețe(ște),
Unded vedea ruda * grea
Și cocoană * frumoșea.
Unded vede ruda goală,
Lasă cocoana tam boală,
S<o arunce, s*o omoară.

De la Vasalie Moiş.

TRECUT.AM PESTE DUMBRAVĂ

Trecurăm peste dumbravă,
Să văd muguru cum creapă
Și frunzua cum z bucne(ște),
Mîndra cum găzdăluie(ște) *
Că de mult nam fost la ea.

De la Vasalie Moiş.

FĂ<MĂ, DOAMNE, LILIAC

Fămiă, Doamne, liliac *
La mîndrucam turiac *
Să văd sara ce cinează
Și ziuca ce lucrează.

Demineață ce prînză(ște)
Și cu cine, ce grăie(ște).

De la Vasalie Moiş.

UNDE MERI, MĂI VASALIE ?

– Unde meri, măi Vasalie?
– La crîșmuță, tu Sofie.
– Ced cumpăra, Vasalie?
– Trei cupe de vin, Sofie.
– Cine focu lia plăti?
Lia plăti mîndra Sofie,
Din punga lui Vasalie.

De la Măria Tășcan,
fată de 20 de ani, din Nănești.

STRÎGĂ OAMENII DIN SAT

Strigă oamenii din sat,
Că mid dor de măritat.
Cum focu nu mia fi dor,
Că nam gard pdngă*ocol.
S Nice fîntînă dizdită *,
Nici grădină îngrădită.

De la Măria Tășcan.

TU MIREASĂ, RUJĂ ARSĂ

Tu, mireasă, rujă * arsă,
 Rumpă<țbs<ar brîuțu,
 Cum îți lași tu drăguțu.
 Și locu din șazătoare,
 Și drăguța ca o floare.
 Și mirelui curaua,
 Cum își lasă drăguța.

De la Măria Tășcan.

CE MID MIE A SĂRI

Ce mid mie a sări
 Gardurile numai trei,
 Pînă la patul mîndrei.
 Trei garduri și o vîlce,
 Pînă la mîndruța mea.
 Trei garduri și*on pălant *,
 Pînă la mîndra la pat.

De la Măria Tășcan.

MAMĂ, NU MĂ BLĂSTĂMA

Mamă, nu mă blăstăma,
 Că nu fac pe voia ta.

Patru boi și patru junei,
 Nms ca buzele de dulci;
 Patru cai de la căruță,
 Nu plătesc pe o drăguță

De la Gheorghe Rusu,
 fecior de 21 de ani, din Berbești.

MÎNDRULUȚ DE SUB FEREAȘTĂ

Mîndruluț de sub fereastră,
 Vede*ți*se umbram casă,
 După masă pe părete,
 Ești, bade, cu cujmă verde.
 \$ Mîndruluț de sub părete,
 Hai în casă, nu te teme,
 Că bărbatud mort de beat,
 Cît îi patu răsturnat.
 Noi pînă nbom drăgosti,
 10 Bărbatu nemic ma ști.
 Frunză verde trei znicele *,
 Avui trei ibovnicele.
 Unam dial, și unam vale,
 Unam ulița cea mare.
 Cea din dial, ca Șfon pahar,
 15 Cea din vale, ca ș*o floare,
 Cea din ulița cea mare,
 Mai mîndra ca orișicare.

De la Gheorghe Rusu.

HAI, MÎNDRUȚ, SĂ NE FIM DRAGI

Hai, mîndruț, să ne fim dragi,
 Gamîndoi sîntem săraci.
 Tu mai tată, eu mam mamă,
 Amîndoi sîntem de*o seamă.
 Tu mai frați, eu mam surori,
 Amîndoi ca două flori.
 Că noi bine ne lovim,
 Și la ocbi și la sprincene,
 Ca doi păunași la pene.
 Și la stat și la uitat,
 Ca doi porumbi la zburat.

De la Gheorghe Rusu.

FĂ.MĂ, DOAMNE, CE MID FĂ

Fă«mă, Doamne, ce mid fâ,
 Fă*mă roata stelelor,
 în drumu codrenilor *
 Că codrenii de rmor ști,
 Pe la mine șbor veni,
 Cu mine că s*or iubi.
 Și ziua nbom drăgosti,
 Serile nbom întilni.

De la Gheorghe Rusu.

PENTRU OCHI CA MURILE

Pentru ochi ca murile,
 Cunjurai pădurile.
 Pîntru ochi ca și murea,
 încunjurai pădurea.
 N/avui haznă * de dînsa,
 Că se lua cu badea.
 Hai, mîndra, noi să fugim,
 Pe din sus de țintirim,
 Iarba popii s*o tîrîm.
 Unde cură apa vin,
 Păduread de rozmalin *.

De la Gheorghe Rusu.

AM AVUT MÎNDRE BUGHETE

Am avut mîndre bughete *,
 Ș«amu rmam lăsat de toate.
 Nu mă uit dup*o drăguță
 Ca dup<on picat de frunză,
 j Nu mă uit nici după două,
 Ca dup'on picat de roauă.
 Că nici drumu nu boi trece
 Și drăguță capăt zece.
 Gamu nud lumea erodată,
 i o Șapte feciori la o fată;
 Că lumead plină de dor,
 Zece fete la«on ficior.

De la Susana Borodi, din Berbești.

FOST.AM DOAUĂ LA MAMA

Fosbam doauă la mama,
 Ca soarele cu luna,
 Și nbo despărțit badea.
 Fost*am doauă la părinți,
 Ca și doi pomi înfloriți,
 într*o grădinămgrădiți,
 De o mînă răsădiți.

De la Sutana Borodi.

MIE«ACELA MBO FOST DRAG

Mie*acela muo fost drag,
 Care*o fost roșu și alb.
 Și la ochi cam ochieșăl *
 Și la păr cîrligățel * .
 5 Tare mba plăcut de el,
 Batăd raiu lui cățăl.

De la Gheorghe Rusu, din Berbești

DE LA NOI A TREIA CASĂ

De la noi a treia casă,
 Este*o fată ș*o nevestă.
 Eu mă duc în butul * fetei

Și sărut gura nevestei.
 Tînăra mănîncă sor* ,
 Bătrîna de ce id dor.
 Pune capum chietoare *
 Și tușe(ște) numai nu moare.
 Tînăra mănîncă pește,
 Bătrîna, de ce dorește.

De la Gheorghe Rusu.

CINE TRECE PRIN GRĂDINĂ?

Cine trece prin grădină?
 Vasalie rujă * plină.
 Cu jașcău* cu rînse * multe,
 Cu păruțu creț pe frunte.
 Cu jașcău cu rînse late,
 Cu păruțu creț pe spate.
 Cine pășe(ște)m urma lui?
 Mărie, drăguța lui.

De la Gheorghe Rusu.

MĂGHIERAN DE P/INGĂ VALE

Măghieran de pdngă * vale,
 Să trăiești, nănașă mare;
 Să trăiești, de mă iubești,
 De nu, tot voinică ești.
 Măghieran de pe sub grindă,

Să trăiești, nănașă blîndă;
Să trăiești, că ți să șede,
Ești ca on rozmalin verde.

De la Gheorghe Rusu.

63

MÎNDRULUȚ DIN BÂRSANA

Mîndruluț din Bârsana,
Nmți bate murgu biaba*,
Mama ție nu rma da.
Nare mama făr' pe mine,
Și ma da undea fi bine.
Unde*ci* boteieș * de oi,
Și pluguțu cu patru boi,
Și îciorași numai doi.

De la Susana Borodi, din Berbești.

64

MÎNDRULUȚ DRĂGUȚA TA

Mîndruluț, drăguța ta,
Nicaid albă jos la poale*,
Nicaid ca mine la floare.
Nicaid albăm jos la stan*,
Ca mine la Vișoan.
Eu îs albă și roșiută
Ca floarea de schinteuță * .
Ead galbînă și negrie,
Ca floarea de pădădie.

De la Gh. Rusu.

226

6j

IES AFARĂ, VĂD ON NOR

Ies afară, văd on nor,
Vinemii de la mîndruț dor.
Ies afară, văd trei stele,
Vinemii de la mîndru jele.
Ies afară, văd ceriu,
Vinemii dor de la mîndru.
Răsai, lună, și sui sus,
Șid du mîndrului răspuns.
Tot răspuns și sănătate,
Să iubeascăm altă parte,
Că cu mine nu să poate.
Că și cît s*o mai putut,
Tînărăam fost, nam știut
Ce plătește dorul mult.

De la Susana Borodi.

66

NU STIU DREPTUD ORI NU4 DREPT,

Nu știu dreptud, ori nud drept,
Ca șba meu mîndruț nu văd.
La obraz îi albeneț,
Păru id negru și creț.
5 Ochii bs ca două mure,
Care*s mai coaptem pădure;
Caros coapte la răcoare,
Nms ajunse nici de soare.
Care*s coapte la pămînt,
10 Nu«s ajunse nici de vînt.

De la Susana Borodi

227

HAI MÎNDRULE, SĂ TRECEM DEALUL

- Hai, mîndrule, să trecem dialu
 Să ne povestim amaru
 Gavem doi bătrîni acasă,
 Neom iubi și nu ne lasă.
- / Hai, mîndrule, să fim dragi,
 Gamîndoi sîntem săraci.
 Hai, mîndruț, să ne iubim,
 De luat să nu gîndim.
 De iubit nbom iubi, bade,
- 1°** De luat sîntem departe,
 Ca și Clujul de Orade.
 Numai ne putem iubi,
 Cum se iubesc tinerii,
 Laolaltăm veci mom fi.
- ij Nu vrea, mîndruț, tată'tău,
 Să vă fiu norucă eu,
 Nici voiește niamu meu.
 Nu vrea, mîndruluț, mă*ta
 Să fiu eu nevasta ta,
- 20** Nici voiește mămuca.
 Nms, mîndrule, gazdă mare,
 Nici nu« hireșă* așa tare,
 Ca și tinemii pot aflare.
 Și pînamu neam aflat,
- 2j** Da nam avut mintem cap,
 Că de țineam ascultat.

De la Susana Borodi.

ȘTII, MÎNDRULE, CE ZICEAI

Știi, mîndrule, ce ziceai,
 Cînd lîngă mine ședeai:
 Că nu este om în lume,
 Pe noi să ne despreune.
 Dar vezi, mîndruț, cai mințit,
 Cînd cu mine ai grăit:
 Tu teai dus și nai vinit,
 Și eu altul miam găsit,
 Mai mîndruț și mai iubit,
 Nu ca tine*on prăpădit.

De la Susana Borodi.

NU ȘTIU, MÎNDRUȚ, CE GÎNDEȘTI

Nu știu, mîndruț, ce gîndești,
 Pe mine nu mă dorești.
 Eu, mîndruț, nu te«oi lăsa,
 Alătura cu moartea.
 Mult lucru și nu mid greu,
 Mă topesc de dorul tău;
 Mult lucru, nu mid nemică,
 Doru tău de loc mă strică,
 De nms bună de nemică.

De la Susana Borodi.

FRUNZĂ VERDE DE CĂLCUȚĂ

Frunză verde de călcuță*,
IVÎndrud cu două drăguță:
Numai eu și una tu,
Hai, săd lăsăm la focu.
Nouă nu ne pică bine,
Lui cinste, nouă rușine.
Fămiă, Doamne, ce mid fă,
Fămtă rujă * scbinteuță,
La birău * în grădinuță.
Birăița * rma plevi,
Fecioru rma drăgosti.
Birăița rma uda,
Fecioru rma săruta.

De la Susana Borodi.

71

FĂ.MĂ, DOAMNE, CE MM FĂ

Făsmă, Doamne, ce mid fă,
Fămiă roauă pe fineață,
Să văd mîndru undemvață;
Fămiă roauă pe fîntîină
j Să văd mîndru unde cină:
în cazarmă la lumină,
Se culcăm pat pe perină.

De la Susana Borodi.

CUCULE, PEANA MIERÎIE

Cucuie, peana mierîie *
Spune mîndrului să vie
Pe duminică ce vine,
Să*și rătunze(ască) păru bine,
Să vie pînă la mine.
boi fa struț * din două flori,
Ș*oi fâ but * la doi ficiori.
Pe mine rmo ocărit
Buruianu dintre flori
10 Și ciufu * dintre feciori;
Buruianu dintre cepe
Și urîta dintre fete.

De la Susana Borodi.

7)

BATE, DOAMNE, PE POPA

Bate, Doamne, pe popa,
Că mbo spovedit mîndra;
Nu știu cum o spovedit,
Că deatuncia rmo urît.
Nu știu ce canon bo dat,
Că de<atuncia rmo lăsat.

De la Susana Borodi.

AM DRĂGUCIOR DE ȘTI SCRIE

Am drăgucior de ști scrie,
 Cu domni în căntălărie.
 Scrie doauă*trei rînduri,
 Și nu poate de gînduri.
 Pune condeiu pe masă,
 Si vine la noi acasă.
 — Dămii, mămucă, mătura,
 Mătura cea de anglie *,
 Să mătur într*o chilie,
 Ga vini mîndru șia scrie.
 Și cînd scrie, mă mîngîie,
 Cînd cetește, mă topește,
 Cu ceriuțu * mămvelește.
 Pe cerut îs două stele,
 La mîndruț două inele;
 Eu le cer să mi le deie,
 El grăiește să mă ieie.

De la Susana Borodi.

PE MINE ȘI PE MÎNDRU

Pe mine și pe mîndru
 Despărteșteme gardu,
 Și gârduțud mititel,
 Și se vede peste el,
 Mîndrud nalt și subțirel,
 Tinerăl, fără musteață,
 Semvațaa cuprindem brațe
 Șa săruta cu dulceață.

De la Susana Borodi.

O BATANTE DOMNU SFÎNT

O, batante Domnu sfînt,
 Cum aș sta sub jurămînt,
 Șohan * numii iese din gînd.
 Căci șiaseară team visat,
 Tu, mîndruț, mai sărutat.
 Și pe cînd mam sculat,
 Da nemică nam aflat,
 Fără doru inimii,
 Scris pe fața perinii.
 Dimineață mam trezit
 Și mam dus în jos pe rît,
 Și cu mîndru mam 'tîlnit,
 Visu i lam povestit.
 Numai el o rupt ș>o zis:
 — Cine despărțiâ doi dragi,
 Ducăd corbii carneam fagi,
 Cioantele * pe sub copaci.
 Cine ne*o despărțit,
 Naivă loc în temeteu *,
 Nici scînduri de copîrșău *.

De la Susana Borodi.

MÎNDRULUȚU DIN ALT SAT

Mîndruluțu din alt sat,
 Ca pita de cumpărat:
 Cînd o cumperi te bucuri,
 O mănînci, nu te saturi.

Drăguțu din satul tău,
Ca pita de mălai rău:
Cînd o vezi îți pare bine,
O mănînci șim cade bine.

De la Susana Borodi.

78

CÎTE FLORI DE.AICI ÎN SUS

Cîte flori deaici în sus,
Toate cu mîndra leam pus.
Cîte leam pus pînăam prînz,
Toate*s mîndre și s*o prins.
Cîteam pus pînăam gustare,
Nice una voie mare.
Cîte leam pus pînăam cină,
S*o uscat din rădăcină.

De la Susana Borodi.

79

DE CINE MLI DOR CU SETE

De cine mid dor cu sete,
Nici îl vād, nice mă vede.
De cine mie mid dor,
Aicea nare cobor* ,
Nici cărare prin ocol.
De cine mid doruț tare,
Peaicea nare cărare.

De la Susana Borodi.

80

AM DRĂGUCIOR BOCOTAN

Am drăgucior bocotan* ,
în temnițad de un an.
Lasād fie, în sărăcie,
Dacă nud de omenie.
Nud de vină mîndru mieu,
Ced de vină tată*său,
Că bo lăsat a fâ(ce) rău.
Că bo ținut dezmiardat,
Și s^omvățat blăstămat.

De la Susana Borodi.

81

TRIMESU.MLO MÎNDRU DOR

Trimesmmbo mîndru dor
Pe on măr din măru lor.
Eu 'napoi i bam trimis,
Sād minînce jumătate,
Și cu cee jumătate,
Altă drăguțā sā*și cate,
Că de mine nare parte.

De la Susana Borodi.

MAMĂ, INIMA MĂ DOARE

— Mamă, inima mă doare,
Să mă lasi în șazătoare¹.

¹ Vezi capitolul *Note*, voi. II, p. 475

— Eu, siucă*, te*aş lăsa,
Dar tu, siucă, iubeşti:
y Măruţ roşu pădureţ,
Fecior cu struţ* şi măreţ.
— Nu crede, mămuca mea,
Nu crede, că nud aşa.
Eu, mămucă, drept ibăsc* :
10 Măruţ roşu din fereastă,
Fecioraş hireş* şi gazdă.

De la Susana Borodi.

83

HEI, TU, MÎNDRULUȚU MIEU

Hei, tu, mîndruluțu mieu,
Eu cu dor și tu cu dor,
Nouă ne triabă doftor.
Eu cu dor și tu cu jele,
Amîndoi cu inimi rele;
Eu aicea, tu acolu,
Amîndoi ne ducem doru.
Tinde, mîndruț, sabia,
Eu oi tinde zadta* ,
Ș*om tăie noi pădurea,
Nborn stîmpăra dragostea.
Tinde, mîndruț, cuțitu,
Eu oi tinde briuțu,
Ș*om tăie noi dealuțu,
Și nbom stîmpăra doru.

De la Susana Borodi.

2,t)

84

MÎNDRU, MÎNDRULUTULE

— Mîndru, mîndruluțule,
Az*vară la noi vineai,
Pe laiță* cu dor șădiai,
Și cătă mine ziceai :
Dragostea noastră cea dulce,
Cu noi în pămînt s*a duce;
Dragostea noastră cea dragă,
Cu noi în pămînt să meargă.
Noi atunce nbom lăsa,
Cînd popa biserica,
Și jidovii legea sa.
Jidovii legea șbo țin,
Dragostea nbe pe puțin.

De la Susana Borodi.

8;

MĂRITAM.AȘ, MĂRITA

Mărita*rmaș, mărita,
Numai cîmpu să nud văd;
Cîmpu săd vadă bărbatu,
Eu să mătur, saștern patu.
Să pui oglindam fereastă,
Să mă văd cum îi nevastă.

De la Susana Borodi

237

MIE, MĂMUCĂ, NUMI TREABĂ

- Mie, mămucă, nmmi treabă
 Nici cocie *, nici binteie *,
 Fără mîndruț să mă ieie;
 Nici cocie, nici hinteu,
- J Numai mîndru să fie a meu.
 — Hei tu, mîndruluțule,
 Ce te ții, ce te d<arunci,
 Știu că mai grajduri cu junei,
 Nici buzele nu țbs dulci.
- io Nici ai vaci cu coarne largi,
 Nici buzele nu ț*s dragi.
 N<ai atîta ocolaș *,
 Cît ar paștemn purcelaș.
 Nici atîta grădinuță,
- 15 Cît ar paște*o găinuță.
 Ș*apoi încă te mărești,
 Nu te cați că cine ești.

De la Susana Borodi.

CU MÎNDRU DE LÎNGĂ DRUM

Cu mîndru de lîngă drum,
 Nu ne văjim* nicid cum.
 El îi mare, eu îs mică,
 Nu ne văjim nici de frică.
 Cu mîndru de lîngă vale,
 Da ne văjim bine tare,
 El îi mic, și eu nms mare.

De la Susana Borodi.

MÎNDRULUȚ DE DE ASTĂ--VARĂ

Mîndruluț de de*astă*vară,
 Purta miere cu trei cară,
 Și gurad era amară.
 Da mîndruțu de ășt anu,
 Nu poartă nici cu unu,
 Gura id ca faguru.

De la Susana Borodi.

CÎND MELIȚAM CÎNEPA

Cînd melițam cînepa,
 Toți feciorii mămtreba,
 Undeva fi șezătoarea.
 — La Ioană cotu văii,
 Acolo se strîng toți răii;
 La Ioană lîngă vale,
 Acolod dragoste mare.

De la Susana Borodi.

90

MÎNDRULUȚU DIN BĂTRÎNI

Mîndruluțu din bătrîni,
 Tot își ține rădăcini,
 Ca piruțu pdngă * spini,

O' la vârful ori la trupini.
Vină, mîndruluț, în sat,
Nu gîndi că team uitat.
De team uitat cu gura,
De la inimioară ba;
De team uitat cu gîndu,
De la inimioară nu;
De team uitat din cuvinte,
De dragostemii vineaminte.

De la Susana Borodi.

9°

DE<AR CREPA DRACU DE GRAS

Dear crepa dracu de gras,
Ce iubesc nu pot să las.
Dear crăpa dracu de but *,
Ce iubesc nu pot să uit.
Pe care gîndu bam pus,
Ori rmo iubit, ori mbo spus,
O' de num lume s<o dus.
Pe care gîndu boi pune,
Ori ma iubi, ori mia spune,
O' de nu, sa ducem lume.

De ia Suzana Borodi.

9°

MULT MĂ.NTREABĂ OAMENII

Mult măntreabă oamenii;
Ce mboi fă(ce) cu drăguții,

240

i ±

i

Nu știu bine ce le spune.
Cu Mihai nvoi ducem lume,
La ceia poșuș * boi spune.
Eu știu bine ce mboi fă(ce),
Eu Mihai m»oi cununa,
La ceia poșuș lboi tâ(ce).

De la Susana Borodi.

95

HAI, MÎNDRULE, SĂ CĂLCĂM

Hai, mîndrule, să călcăm,
Să călcăm iarba cu rouă,
Să prindem dragoste nouă.
Să călcăm iarbă curată,
Să ne mai iubim o dată.
Numai noi de nbom iubi,
Codru iarna șbamfrunzi,
Și iarba șba răsări.
Nouă de nba fi voia,
Cîrjmăm codru de nbom făcce).
Pe masă uiegi * or fi,
Bea*om și nbom veseli.

De la Susana Borodi.

94

DECÎT NORĂ MÎNE.TA

Decît noră mîne*ta
Si cumnată sormta,

241

Mat bine, mîndruț, rmoi fâ(ce):
Tot ca o rujă domnească,
La cazarma cătunească.
Cînd vîntuțu ma sufla,
Mîndrului umbră boi fâ(ce).
Cînd vîntuțu rma clăti,
Mîndrului umbră boi fi.

De la Susana Borodi.

95

MĂGHIERAN CRENGUȚĂ VERDE

Măghieran crenguță verde,
Ionel sprincene negre,
Mîndre țbs sprîncenele,
Mai mîndru țbe numele.
Numele tău țid Ion,
Fața ta ca și de domn.

De la Susana Borodi.

BATE, DOAMNE, PE ADAM

Bate, Doamne, pe Adam,
De ce-o făcut lumea neam.
Noi cu mîndru luameam,
Da sîntem oleac' de neam.
Bate, Doamne, și pe Eva,
De ce-o făcut neam lumea.

Noi cu mîndru neam lua,
Da săm * veri al doilea.

De la Susana Borodi

97

MĂ IOANE, IONELE

Mă Ioane, Ionele,
Liagă murgu de proptele,
Hai la tata și mă cere.
De ma da tata, de ba,
Haida dmmă că*s a ta;
De ma da tata, de nu,
Vină la noi și mă du.

De la Susana Borodi.

FRUNZĂ VERDE DE PE RÎT

Frunză verde de pe rît,
Ce ești, mîndruț, scîrbit,
O' părinții te*o toit * ?
De tbo toit oarecine,
Doară, mîndruț, pentru mine,
Spunemii, nmți fie rușine,
Că cu drag mă las de tine.
De tbo toit cineva,
Spunemii, nu mămcunjura,

Hi

Că eu cu drag tboi lăsa.
Zis*o mîndru dumalui *
Că să fie*a dracului,
Den trebuiesc mai mult lui;
Eu am zis o a lui să fie,
De«mi trebuie mai mult mie.

De la Susana Borodi.

99

SUFLĂ, VÎNTE, CA MALNAINTE

Suflă, vînte, ca maimainte,
Nu sufla așa fierbinte.
Suflă, vînte, mai încet,
Adăd pe mîndru săd văd,
Tot săd văd și să mă vadă,
Și de mom fi laolaltă.

De la Susana Borodi.

MÎNDRULUȚ, BADE CHIORGHIE

Mîndruluț, bade Ghiorghie,
Nu mă călca pe zadie *.
Zadia mead de fuior,
Ș*asteaptă mai mare dor.
Zadia mead de bumbac,
Ș*asteaptă doruț mai drag.
Tu, mîndrule, aș*ai gîndit,
Nud floare ca ținem rît *.

244

U

I T

Sînt rituri cu flori bătrîne,
Șbs mai mîndre ca și tine.
Este*on rîtuț * lîngă vale,
Șbntracela este«o floare,
Ș«aceed mai mîndra floare,
Nu ca tine*o gălbînare.

De la Susana Borodi.

HEI, TU, MÎNDRULUȚU MEU

Hei, tu, mîndruluțu meu,
Cînd te iubeai cu alta,
Cu trei părți mai rău îți sta.
De cînd te iubești cu mine,
Cu trei părți îți stă mai bine.
Cînd ieșim la ulicioară,
Tu păun, eu domnișoară;
Cînd ieșim noi la uliță,
Tu păun, eu păunită.

De la Susana Borodi.

SĂRACU MÎNDRUȚU MEU

Săracu mîndruțu mieu,
Dor ba fi pîma veni,
N*am pe cined porunci.
Făr' pe nor oleac' de dor,

Și pe stele*oleac' de jele,
Eu singură nu pot mere*.
Și pe lună voie bună,
Eu nu pot mere* singură.

De la Susana Borodi.

ȘTIUT*AM, MÎNDRULE, EU

Știutvam, mîndrule, eu
Că ted întoarce tu odată,
La răcbita cea plecată,
La mine, la cea lăsată.
La răchita cea cumplită*,
La mine, la cea urîță.
Te cunosc, bădiță, bine,
Că tu ai grăi cu mine,
Nu cutezi și ți*e rușine,
îndrăznește și grăiește,
Inima mea te voiește.

De la Susana Borodi.

104

LA MÎNDRUȚU DdNGĂ DRUM

La mîndruțu ddngă* drum,
Ardear casa toată scrum.
Și ardă și el în ea,
M?o iubit, mă las*asa.

246

5 Mîndruțu de lîngă vale,
Creșted*ar nărocu mare,
L*am lăsat și rău îmi pare.
Vai de doi ce se iubesc,
Și părinții nud voiesc.
'o Inimile chinuri poartă,
Dragostea nu șbo arată.
Amîndoi ard întrmn foc
Și nu pot fi la on loc.

De la Susana Borodi.

HEI TU, MÎNDRULUȚU MEU

Hei, tu, mîndruluțu meu,
Sîntem multe la mama,
Ca stelele cu luna,
După tine nu rma da.
Harnic ești tu și frumos,
Decît mine ești mai jos;
Harnic ești tu și găzdac*,
Tătuchii nu ești pe plac;
Mîndru ești și te«aş iubi,
Tatei ginere nud fi.

De la Susana Borodi.

247

MÎNDRULUȚ, DE MĂ IUBEȘTI

Mîndruluț, de mă iubești,
 ISbasculța minciuni băbești.
 Și de vrei să trăim bine,
 N*asculta minciuni de nime,
 Că minciunile nms bune,
 Piced gura cui le pune.
 Și minciunile numai plac,
 Piced gura cui le fac.

De la Susana Borodi.

ZISO MAMA CĂTRĂ MINE

Zis*o mama cătră mine,
 Să nu dau gură la nime.
 Dracu poate acee face,
 Să nu dau la caremai place,
 j Săraca inima mea,
 De>ar avea gură să zbiere
 S*ar mira lumea ce*ar cere;
 N*ar cere mare iosag *,
 Numai om sămii fie drag.

De la Susana Borodi.

DE AR FI MÎNDRU DE ROMÂN

De<ar fi mîndru de român,
 Purtadaș doruțum sîn.
 - Dășad mîndru de ungur,
 Purtadd*ăș, nu mămdur.

De la Susana Borodi.

MĂMUCĂ, CÎND M.AI FĂCUT

Mămucă, cînd rmai făcut,
 De nemic nu s*o văzut.
 Nici de lună, nici de soare,
 Amar inima mă doare.
 Cînd tu, mamă, rmai făcut,
 Nemică nu tbo durut,
 Fănon deget la picior,
 Gai gîndit c<oi fi fecior.
 Dacă rmai văzut că*s fată,
 Toate tbo durut o dată.

De la Susana Borodi.

FRUNZĂ VERDE DE TURIȚĂ

Frunză verde de turiță*,
 Am drăguț peste uliță.

Nu știu, Doamne, cum as face
Săd trec ulița dincoace,
S Său dau guriță cărnii place.

De la Susana Borodi.

MÎNDRULUȚU MIEU ION

Mîndruluțu meu Ion,
Da mă poartă cu barșon *,
Cu barșon cu cipcă* albastră,
Numai de boi fi nevastă;
Batăr * cit mar barșoni,
Eu nevastă nu boi fi.

De la Susana Borodi.

MÎNDRULUȚ, FLOARE DOMNEASCĂ

Mîndruluț, floare domnească,
Puie*te domniim fereastă,
Soarele te veștezească,
Nime să nu te iubească.
Fără cît team iubit eu,
Și deatîtamai pare rău,
Nu ești tu solgăbirău * .
Si solgăbirău deai fi,
Eu mai mult nu tboi iubi.

De la Susana Borodi.

" 3

JURU<MĂ, MĂMUCĂ, JUR

Jurămiă, mămucă, jur,
Că numii treabă drăgucior,
Unded văd nud încunjor.
Mîna, mîndruț, boii bine,
Nmți ține ochii la mine.
Ochii mei îs mari cialăi *,
S>or celui * boii tăi,
Și pe tine lingă ei.

De la Susana Borodi.

114

SUFLĂ VÎNTU PE DIALUȚ

Suflă vîntu pe dialuț,
Sămii fac cununița struț,
Camu nam nici on drăguț.
Poate sufla, poate ba,
Cununa struț nu oi fâ(ce),
Că vine duminica,
Și nvoi la și rmoi schimba,
D*oi mere pe drum în sus.
Din pași oi pași răruț,
10 Din gunoi grăi linuț,
Și mboi găsi alt drăguț.

De la Susana Borodi.

HEI, TU, MÎNDRULUȚULE

Hei, tu, mîndruluțule,
 Tot pîntru un pic de trai,
 Mi^am mutat locul din rai.
 Nici traiu nu mid trăiesc,
 Făr' de rai ma mîntuiesc.
 Pîntru mîndru cel de an,
 N*oi vedea raiu șohan *.
 Pîntru mîndru ășt deramu,
 Poate croi vedea raiu.

De la Susana Borodi.

FRUNZĂ VERDE, IARBĂ GRASĂ

Frunză verde, iarbă grasă,
 Dor mrajunge, dor mă lasă,
 Dcrurmbi de mers acasă.
 Frunză verde verdice,
 / Dor rmajunge, dor mă ie,
 Doru mire de tiara mea.
 Hei, tu, mămulica mea,
 Lasă, mamă, căd vedea
 Cero plătit slujbuca mea.

De la Măria Tășcan, din Nănești.

AUZI, MÎNDRU, DA NU TU

Auzi, mîndru, da nu tu.
 Sărutartboi, da nmamu.
 Cînd mira fi de sărutat,
 Mboi căta altu mai drag.
 Cînd mira fi de drăgostit,
 Da mboi căta mai iubit,
 Nu ca tine on urît.

De la Ileana Ardelean, din Berbești.

MULT MĂ MIR DE OMU HÎD

Mult mă mir de omu hîd,
 Ce umblă tot alegînd,
 De nu stă să se gîndiască
 Cu care să se văjiască *.
 Stăi, mîndru, și te gîndește,
 Cu care să fii păreche.
 Eu, mîndrule, rmam gîndit,
 Nu ne văjim nici un pic.

De la Ileana Ardelean.

HEI, TU, MÎNDRULUȚU MEU

Hei, tu, mîndruluțu meu,
 Ce te mărești, mîndruț, tu,

- Știu că nu*i a tău lazu * .
 Ce te mărești așa tare,
 Știu că nms marțiale * tale.
 Ce te ții, ce te mărești,
 La alții găzdăluiești * .
 Batăr * cît te vei mări,
 Slugoi fost, slugă îi fi,
 o La altmi găzdlui.

De la Ileana Ardelean.

MÎNDRUȚ CU GRĂDINĂ LARGĂ

Mîndruț cu grădină largă,
 Vină la noi de ți*s dragă.
 Mîndruț cu grădină strimță,
 Nu vini că țibs urită.
 Nu vini, mîndrule, nu,
 Că eu nu*ți mai duc doru.
 Mă*ta o vrut, mai vrut tu,
 Nu te primiâ(scă) pămîntu.
 De«ai vrut tu, n*o vrut mă*ta
 Pămîntu nu vă primiâ(scă),
 Cum mbați bolunzit mințea.

De la Ileana Ardelean.

TOT MIE *MhO* PORUNCIT

Tot mie *muo* poruncit,
 Tot un fecior de măran *

Săd fac struț * de măghieran,
 Săd puie după cure(auâ),
 Săd sărute cînd a vrea,
 Să gîndiâ(scă) căd gura mea.
 Eu iară bam poruncit:
 – Măghiranu nu mid mare,
 Nici moi fâ(ce) la fiecare.
 Că nu știi, mîndru, purtare:
 Nici în cîrșmă cu berea,
 Nici în drum cu besada*,
 Nici în cîrșmă cu vinu,
 Nici în drum cu cuvîntu.
IJ Nu țiboi fâ, mîndrule, nu,
 Că nu țiid bun cuvîntu.

De la Ileana Ardelean.

122

CÎND TRĂIAM CU MÎNDRU BINE

Cînd trăiam cu mîndru bine,
 Era cîrșmă lîngă mine;
 De cînd trăiesc cu mîndru rău,
 Depărtez de fogodău *.
 j Numai eu că mbam gîndit,
 Cu mințea cared la mine,
 Poate trăi fiecine.
 Cu mințea care*o am eu,
 Damii trăiesc ales de rău.

De la Ileana Ardelean.

DE, AȘ FI ȘTIUT, CUM ȘTIU AMU

De*aș fi știut, cum știu amu,
 Nu mbaș fi pierdut somnu,
 Ci m*aș fi culcat devreme,
 N*aș fi ars atâtea lemne.
 Lemne bune și uscate,
 Pentru tine, blăstămate;
 Lemne bune și zbicite *
 Pentru tine/afurisite.

De la Ileana Ardelean.

12.

NU DAU VINĂ DORULUI

Nu dau vină dorului,
 Așad mintea omului.
 Nu dau vină dragostei,
 Făr' mie și bădiții.
 Doru nu te ia de mână,
 Să te duca face vină,
 La pătuțu cu perină.
 Doru nu te ia de spate,
 Să te ducă a fâ(ce) păcate,
 La paturi îperinate.

De la Ileana Ardelean.

2J6

MĂ LUAI PE LÎNGĂ VALE

Mă luai pe lângă vale,
 La mîndra Mărincuțare;
 Eu dau bună săram casă,
 Eamii pune de cinăm masă.
 5 Eu cinez și mai rămîne.
 Numai mîndra mă întrebă:
 – Unde, mîndruț, tid culca?
 – Unde locuț mid afla.
 – Țboi așterne pe cuptor.
 10 – Pe cuptor nu rmoi culca,
 Stelnițele * rmor mînca.
 – Țboi așterne jos în casă.
 – Dară jos nu nvoi culca,
 Că puricii rmor mînca.
 1J – Țboi așterne pe lăicioară.
 – Acolo nu rmoi culca,
 Că lăicioarad cioturoasă,
 Și mi s*or băga prin oasă.
 Da mă lăsăm pat cu tine,
 20 Că rmoi hodini mai bine.

De la Ileana Ardelean.

126

PE ULIȚA CĂSII MELE

Pe ulița căsii mele,
 Răsăritro floricele,
 Rozmalin * și flori de jele.
 Da cine lbo răsădit?

Din clopu * badibo sărit.
Da cine lbo sămănat?
Din clopu badibo picat,
N*o picat, da lbo țipat.
Nud treabă căd cu bănat,
Că rmam dus și bam lăsat.
Dorule, ce țbam stricat,
Că mă ții robuț legat?
Nemică nu mbai stricat,
Dașe parte țbo rămas.
Dorule, ce țbam greșit,
De mă ții robuț închis?
Nemică nu mbai greșit,
Da așa țbe rînduit,
Ca să fii robuț închis.

De Ia Ileana Ardelean

127

MĂRITĂ/TE, MÎNDRA MEA

Mărită'te, mîndra mea,
Nu trage nădejdea mea.
Că nădejdea de la mine,
Dad ca gheața cea suptire,
Sui pe ea și nu te ține,
Si te face de rușine.
Și eu, mîndra, tboi urî,
Ș*apoi de rușined fi.
Și eu, mîndra, tboi lăsa,
De rușine tot tboi fâ(ce).

De Ia Ileana Ardelean.

2j8

128

PENTRU TINE, CIUNG PĂLIT

Pentru tine, ciung * pălit,
Hireș * drăguț mbam urî.
Pentru tine, ciung uscat,
Hireș drăguț mbam lăsat.
Tboi lăsa, ciungule,m pară,
Ș*oi iubi pe mîndru iară.
Tboi lăsa, ciungu, pe tine,
Ș«oi iubi pe mîndruț bine.
Măghieran de pe peminte * ,
Ieșbmi, mîndrule, mainte,
Pentru doauă>trei cuvinte,
Si mai dă mîna cu mine.
Mîndrior, de despărțire,
îți mulțumesc de iubire.

De la Gheorghe Ardelean,
fecior de 18 ani, din Berbești.

129

PLOAUĂ, PLOAUĂ PE MĂGURI

Ploauă, ploauă pe Măguri,
Vin feciori pe săcături * ,
Tot la noi să le dăm guri.
Noi guriță nu lbom da,
Pînă ce om măsura
Pe fontuțu * jidului * ,
Că o țin drăguțului;
Pe fontuțu din oraș,
Că o țin lui Grigoraș.

259

- io – Hei, tu, mîndruluțu mieu,
De nu te iubesc cu dor,
Ardămii cizmamtrron picior;
De nu te iubesc cu drag,
Ardămii năframa pe cap;
ij De nu te iubesc cu sete,
Ardămii bumbumtrro ureche.

De la Ileana Ardelean, din Berbești.

130

FRUNZĂ VERDE CĂLUPĂR

– Frunză verde călupăr *,
Dărmă, mamă, că mă cer,
De nu, mă culc jos și zbier.
– Draga mami, nu zbiera,
Cînd tbor cere, «atunci tboi da.
– Frunzucă verde de nuc,
Fostro unu, rmo cerut,
Dumăta, mamă, mai vrut.

De la Susana Borodi.

131

FRUNZĂ VERDE NUCĂ SACĂ

Frunză verde nucă sacă,
Nu vād om frumos sămii placă.
Că și care mbo plăcut,
Lro făcut neamțu răgut *.

260

Și, și care mbar plăcea,
Mid văruc din vița mea.
Zis*o mîndru căd corte(ște)*,
Să doarmă pe mîna mea.
Și pe mine rmo cortit
Pera lui mîna de durmit,
Dacă tare bam iubit.

De la Rozalia Borodi,
de 10 ani, din Berbești.

î

f

'3'

MÎNDRULUȚ CU CLOP CU PENE

Mîndruluț cu clop cu pene,
Vină la noi, nu te teme;
Numai nu vini devreme,
Că la popa taie lemne,
: La diac * culeg surcele.
Vină, mîndruț, ded veni,
Nu mă tot rma celui *.
Celuiască* «te lumea,
Cum mirai celuit mintea.
3 Celuiascărte jizii,
Cum mirai celuit ochii.

De la Elisabeta Borodi,
fată de io de ani, din Berbești.

133

DOAUĂ FETE FAC ALEAN

Doauă fete fac alean*
Pentrron fir de măghieran.

261

De lbar bate Dumnezău,
Măghieranmar fi al meu.
Ziua boi purtam costiță,
Noaptea boi punem doniță,
Tot al meu a fi Ghiorghiță.

De la Elisabeta Borodi.

U4

MÎNDRA MEA DE DOAMNĂ MARE

Mîndra mea, de doamnă mare,
Nici obielem cizme mare.
Da semcalță cu hîrtie,
Ca sămii fie dragă mie.
Cîtud lungu pe sub soare,
Nu vezi ca la mîndra poale;
De albe și de spălate,
Gîndești că*s muietem lapte.

De la Elisabeta Borodi.

'35

MÎNDRULUȚ CU PĂR NEGRUȚ

Mîndruluț cu păr negruț,
Cum te<aș putea face struț,
Eu te<aș culcam legînuț.
Ziua te*aș punem fîntînă,
Noaptea te^aș culca pe mîină,
Și te<aș strînge la inimă.

262

Doru mbe, mămucă, dor,
De păstăiată* «demiunte,
Și de gură de răgută * ;
De frunzuca de poiană,
Și de gură de cătană.

De la Suzana Borodi.

136

AM ON DRĂGUȚ ALBENEȚ

Am on drăguț albeneț,
Cu trei rînduri de păr creț;
Pe degete cu inele,
Gura lui fagur de miere.
Ce mid haznă * de drăguț,
Dacăd așa de micuț,
Numai cît on păpînuț * .
Da nud de vină mîndru,
Ced de vină maică«sa;
L*o scăldat în apă rece,
De*acee mo putut crește.
Frunză verde rostopască,
bom mîna în cîmp să pască;
Să pască prin cel ptiruț * ,
Să mai creascon picuruț;
Să pască și iarbă tare,
Să creasoon picuț mai mare;
Să pască iarbă de munte,
Sajungă să mă sărute.

De la Elisabeta Borodi.

263

BEA<o<AȘ APĂ DIN COSTIUI

Bea«o*aș apă din Coștiui,
 Din fântină mîndrului.
 Pentru mîndru din Coștiui,
 Tremibaș Valead°orcului.
 Pentru mîndru din Bîrsană,
 Scîrdită* *s de bună samă.
 Mîndruluț din Bîrsana,
 Ducmți doru cu luna.
 Ducă'țid fata^pădurii
 Ești mai hîd ca Leumiuri *.

Oe la Susana Borodi, din Berbești

DORULE, BUCATĂ REA

Dorule, bucată rea,
 Ieși de la inima mea;
 Dorule, bucatarnară,
 Ieși de la mine afară.
 Nu țbi bugbet * de trei ai,
 De cînd la inimă*m stai.
 — Dă<mi, mîndrule, inelu,
 Să nu ne știe tot satu,
 Că mbai fost drăgucior tu.
 Eu țboi da veriguța *,
 Să nu ne știe toată lumea,
 Că țbam fost drăguța ta.

De la Susana Borodi.

TU, CIUMĂ DE MIAZĂNOAPTE

Tu, ciumă de miazănoapte *,
 După mîndru nu te bate,
 Căd a mieu pînă la moarte.
 Că șbasar*o fost la mine,
 N*o grăit nemic de tine.
 Ș*o șăzut ș*o hodinit,
 Și de tine mo grăit.
 Ș*am șăzut la doi tăciuni,
 Șam grăit multe minciuni.

De la Susana Borodi.

FRUNZĂ VERDE LOZIȘOARĂ

Frunză verde lozișoară *,
 Am drăguță domnișoară,
 Nu știu ce baș da să moară.
 Da boi da struguri de vie,
 Ea sâmi moară, ea sâmvie,
 Pînă la mine sâmi vie,
 Cu gura să mă mîngîie.

De la Elisabeta Borodi.

CUI NU4 PLAC HORILE

Cui nud plac horile,
 Batăd supărările.

Că pe mine nu rmor bate,
C«oi hori pînă la moarte.
Mboi hori şiroi fi cu fire,
Pînă miri drăguţu mire;
Mboi hori, jucînd prin casă,
Pînă ceri mîndra mireasă.

De la Elisabeta Borodi.

142

HEI, TU, MÎNDRULUŢU MIEU

Hei, tu, mîndruluţu mieu,
De mirar fi de gura ta,
Altmintrelea mraş purta:
Tot albă ca lebăda,
Rumăună cum e călina *,
Nu neagră ca ȕiganca.
Roşie ca şbo rujiţă,
Nu neagră ca din temniţă.

De la Suzana Borodi.

'43

NU UMBLA, MÎNDRUŢ, NEBUN

Nu umbla, mîndruţ, nebun,
După pană de păun.
Pana la păun îi verde,
Mîndra cu sprincene negre,

266

• s

înşală pe cîţi îi vede.
Şi teramşăla şi pe tine,
Că doru mare ruşine.

De la Elisabeta Borodi.

144

FOCU BATĂ, RĂU SE ŞEDE

Focu bată, rău se şede,
Struţuc * verdem cuşmă vechie,
Lamsurat a lua fete,
La holtei a lua neveste.
Pentru mîndru din Botiza,
De trei ori am trecut Iza.
Şbncro datroi mai trece,
Şi pe mîndru boi vede.

De la Elisabeta Borodi.

H I

DRAGOSTELE DE NEVASTĂ

Dragostele de nevastă,
Dars ca ruja* din fereastă:
Cînd suflă vîntu din faţă,
împlem casă de frumseaţă.
Cînd suflă vîntu din dos,
împlem casă de miros.
Cînd suflă vîntu din nor,
împlem casă dera ei dor.

De la Elisabeta Borodi.

267

HEI, TU, MÎNDRULUȚU MIEU

Hei, tu, mîndruluțu mieu,
De nu te iubesc cu drag,
Ardămii năframa pe cap.
De nu te iubesc cu dor,
Ardămii cizma pe picior.
De nu te iubesc cu sete,
Ardămni ciurcelum ureche.
Și de nu te iubesc bine,
Ardămii cămașa pe mine.
De nu grăiesc eu dreptate,
Ardămii lecricu * din spate.
Iară tu de nu vrei crede,
Să pice pe tine toate;
Eu de nu ți le spun bine,
Să pice toate pe mine.

De la Elisabeta Borodi

H7

MO MÎNAT MAMA LA VIE

IVho mînat mama la vie,
După pană lui Ghiorghie,
După struț * la Vasalie.
Lui Ghiorghe nud triabă pană,
L<o făcut domnii cătană.
Nici lui Vasilie, struț,
L*o făcut domnii crăiuț * .
— Prăpădbteud, Vasali,
De*a tău dor nu pot durmi.

10 Niciu noaptea cu somnu,
Niciu ziua cu lucru,
Făr' la tineuții stă gîndu.

De la Elisabeta Borodi.

VINĂ, DOAMNE, ȘBMI IA GÎNDU

Vină, Doamne, șimii ia gîndu,
Să numii mai ste tot la mîndru.
Tot la mîndru de mba sta,
Pe picioare rmoi usca;
Tot la mîndru de mba fi,
Pe picioare rmoi topi.
După trei drăguți cernii pasă,
Că mbs hireșă* și grasă.
După trei cernii pasă mie,
Că mbs albă și roșie,
Șbmi pot căpăta șbo mie.

De Susana Borodi.

149

MÎNDRULUȚ, CÎND ÎI VINI

Mîndruluț, cînd îi vini,
Hai prin fundu grădinii:
Am o ușă de rogoz,
Cum pui mîna, cade jos.

Lasă, lasă, mîndruț, lasă,
Oamenii să se rărească,
Să<ți dau gură, să<ți tignească * ;
Oamenii să se cam ducă,
Să<ți dau gură, să*ți ajungă.

De la Elisabeta Borodi.

130

PE MINE MĂ CHIAMĂ FLOARE

Pe mine mă chiamă Floare,
Cine mă sărută moare;
Sărutămă, Ioa', tu,
Să văd, murboi ori nu.
Sărutămă tu, Ioa' *,
Să văd, murboi ori ba.
Scoală, bade, de ești om,
Doară tbai hrănit de somn.
Scoală, bade, și te du,
Gamud ziuă de totu.

De la Elisabeta Borodi.

131

HEI, TU, MÎNDRULUȚU MIEU

Hei, tu, mîndruluțu meu,
Pe ciudă că*s mor de dor,
Nu țbam mînat la prag sol.
Pe ciudă că<s mor de drag,

270

Nu țbam mînat sol la prag.
Pe ciudă că te iubesc,
Solii nu te zăhăiesc *.
Pîntre nori merge luna,
Doi lucefieri cu dînsă.
Mare cîned bădița,
Mare cîned mîndru meu,
Mai mare căța mbs eu.

De la Ioana Pop,
fată de 14 ani, din Berbești.

CODRULE CU FRUNZĂ RARĂ

— Codrule cu frunză rară,
Lasămă de mas pe*astară * ,
Pe mine cu bădițiare.
— Eu cu drag că v<aș lăsa,
Vbți scăpa, vbți săruta,
Frunzucă mi s*a usca.
Eu cu drag că v*aș primi,
Vbți scăpa, vbți drăgosti,
Frunza mi s*a veștezi.
10 Numai sub vîrfuțu meu,
Nu s*o făcut păcat greu.
Numai sub poalele mele,
N*o mai fost păcate grele.

De la Ioana Pop, din Berbești

I*?

271

*3

SUFLĂ VÎNTU ALINAT

Suflă vîntu alinat * ,
De la mîndru din alt sat.
Suflă vîntu, arde rîtu * ,
împărțit mbo fost urîtu,
Ca și popii spoveditu.

De la Axene Ardelean,
fată de 16 ani, din Berbești.

'34

DORULE, DE UNDE VII?

— Dorule, de unde vii?
— De din jos, de la Sibii.
— Da de mîndra mea ce știi?
— Știu bine căd sănătoasă,
Șede la masă și coasă
Cu ochii lăcrăma tare,
De doruțu dumitale.

De la Axene Ardelean.

'33

STRIGĂ MÎNDRU LA PRILAZ

Strigă mîndru la prilaz * ,
Cu«o uiagă * de vinars.
Uiaga mîndrmpistrită * ,

272

Eu mas bea, să fie cîtă,
Dacărs cu mîndru sfădită.
Eu maș bea, derar fi cît rîu,
Dacă«s sfădită cu mîndru.

De la Axene Ardelean.

1 r6

VINĂ, MÎNDRU, DE AI CÎND

Vină, mîndru, de ai cînd,
Nu tot spune că mai rînd,
Toată gurița o vînd:
Și pe bani și pe bănuț,
Șim credință * la drăguț.
Și pe bani și pe potori * ,
în credință la feciori.
Vinborar mîndru deracasă,
Curvă mă*sa că nud lasă.
10 El se gată de vinit,
Si mărsad dă de lustit * :
Cînd se gatăm cee sară,
Mă?sa îl mînă la moară.
Vinborar bietu mîndru,
A lubși pierde somnu.
Vinborar bietu badea,
A lubși pierde noaptea.

De la Axene Ardelean.

273

MĂI BĂDIȚĂ, TRUP SUBȚIRE

— Măi bădiță, trup subțire,
 Ce pământ verde te ține,
 De nu vii pînă la mine?
 — Ținemă pământ și roauă,
 Nu pot mere * cîte la două.
 Dragostile cele mari,
 Stau în drum ca doi jendari;
 Dragostile cele mici,
 Stau în drum ca doi voinici.

De la Anuța Pop,
 fată de 8 ani, din Berbești.

HEI, TU, MÎNDRULUTU MEU

Hei, tu, mîndruluțu meu,
 Cîtă vreme vii la noi,
 Mai bine săud dai la boi.
 Cîtă vreme la noi tragi,
 Mai bine să*ți dai la vaci.
 Cînd lbi sete, le dai fîn,
 Nud mai fi gazdă* deplin;
 Cînd lid foame, le dai apă,
 Nud mai fi gazdă de triabă.

De la Axene Ardelean.

MĂI BĂRBATE CĂLICUȚ

Măi bărbate călicuț * ,
 Lasămiă sămii țin drăguț.
 De mboi ține drăgucior,
 Si de tincoi fi cu dor.
 Drăgucior de mboi ține,
 Scîrbăm casă mom ave.
 — Tu nevastă călicuță,
 Lasămiă sămii țiu drăguță.
 Drăguță de mboi ținea,
 10 Scîrbă*m casă mom avea.
 De mboi ține mîndra dragă,
 Nice tu nud fi uitată.

De la Ileana Ardelean.

PĂCURAR, CU VOIA TA

Păcurar * , cu voia ta,
 Cobor oile la vale,
 Pe*acolod bună mîncare.
 Pînă oile or paște,
 Noi, mîndrule, nbom cunoaște;
 Pînă oile s*or duce,
 Noi nbom da guriță dulce.

De la Ioana Bîrlea,
 fată din Giulești.

CUCURUZ, PĂNUJĂ LATĂ

Cucuruz*, pănujă* lată,
 Doru meu, mîndruț, te bată,
 Mînînd oile la vatră.
 Cucuruz, pănujă lungă,
 Doru meu, mîndruț, terajungă,
 Mînînd oile la strungă.
 Cine are dor la oi,
 Nrar voi să fie ploi,
 Fără tot uscat la oi.
 Cine are dor la stîină,
 Nrar voi să fie tină,
 Fără tot uscat la stîină.

De ia ioana Pop, din Berbești.

SPUNET MÎNDRUȚ, MÎNETA.

Spuned, mîndruț, mînerța,
 Sârși îngrădeâ(scă) grădina,
 Tot cu pari și cu nuiete,
 Nu cmatîtea besezi * rele;
 Cu parii de bosuioc,
 Nuiete de bărbînoc *.
 La mijlocu gardului,
 Puie crucea bradului.
 Cînd vîntuțu șira sufla,
 Noi, mîndruț, nirom aduna,
 Astară * cîci * amsăra.

De la Ioana Pop.

HEI, TU, GUTĂ PĂLĂGUȚĂ

Hei, tu, Gută Pălăguță,
 De mirai fi mie drăguță,
 N<ai umbla iarna desculță,
 Țiraș face opinci de frunză,
 7 Și obiele de surcele,
 Și cu ață de znicele *,
 Și tirai încălția cu ele.

De ia Axene Ardelean, din Berbești.

CARBA LUA PE MÎNDRA

Carera lua pe mîndra,
 Casa să șiro șindileâ *
 Cu sindilă de badog * ,
 n ea să nu prindă foc.
 Eu șracee oi aprinde,
 Cu păiuți de pe morminte
 Și cu fotoghem * fierbinte."

De la Gheorghe Ardelean.

HEI, TU, DRAGĂ DE MIREASĂ

Hei, tu, dragă de mireasă,
 Multe flori o fost în sat,

Și pe toate lbai lăsat
Și tbai dus a treia sat.
Și de^acolo țbai ales
Tot on firuț de sansiu *,
Aproape de lîngă rîu.
Tot on fir de viorea,
Aproape de lîngă moara.

De la Ileana Ardelean.

166

DRAGOSTILE TINERELE

Dragostile tinerele
o
Nu se fac din muierile,
Făr' din buze subțirele
Și din grumaz cu mărele,
f Din degete cu inele.
Cîtud Țara Ungurească,
N*am avut altă dulceață,
Fără să port eu în brață,
Româncă mîndra la față.
'o Româncă pînă trăiește,
Ea multe*și mai pătimește.
Cizme roșii o ddncălțat.
Poale d*albe*o sufulcat * .
Pînzături strămăturate *,
ij în patru cornuri legate,
La cap cu flori încărcată.
Cînd cu briiele semcinge,
La obraz picură sînge,
La inimă că rmatinge.
20 N<o alege de găzdacă * ,
O ia numa ca să*ți placă.

278

Unded mînaro să meargă
Tot pe voie ea să*ți facă,
Cînd îi zice taci, să tacă.

De la Torna Pop,
de jo de ani, din Berbești.

167

PENTRU TINE, MÎNDRA DRAGĂ

Pentru tine, mîndra dragă,
Vin jendarii și mă liagă.
Doi mă liagă, doi mămtriabă,
Doi mă iau pe chizeșie * ,
Care mid drăguță mie?
Sărace drăguțele mele,
Putreziâ(scă) sînu la ele.
De cosiță mînînțele.
Frunză verde unghia găii,
Mă ibăsc cu hîdadSăii.

De la Gheorghe Codrea,
fecior de 18 ani, din Berbești.

168

MĂMUCA, CÎND M<o FĂCUT

Mămuca, cînd rmo făcut,
Doamne, tare s*o păzit.
Și cu doauă rmo greșit:
Păru nu mi bomcrețit,
Ochii nu mi bo cernit,

279

Gura nu mbo mai micit * .
Gura să mbo fi micită,
Ochii sămi fi mai cernită,
Păru sămii fi încrețită,
Cu jurat * rmaș fi iubită.

De la Ioana Codrea, găjanca,
fată de 19 ani, din Berbești.

169

MÎNDRU, MÎNDRULUȚU MIEU

Mîndru, mîndruluțu mieu,
De ce să*ți duc dorul tău,
Tboi lăsa la Dumnezeu.
Tu iarna ești tot la oi,
Și primăvara la miei,
Șsapi vara pe Muncei.
Mult mă uit la muntemalt,
Să văd oile ce fac.
Oile bine păștiâ,
Mîndru mieu le păstoria.
Hei, tu, mîndruluțu meu,
Să te*ajungă dorul meu;
Să te*ajungă dor cu jele,
Pe munte cu floricele;
Teajungă jele cu dor,
Pe cel munte cu izvor.

De la Odochie Moiş,
fată de 18 ani, din Berbești.

280

170

VEZI, MÎNDRUȚ, BUCHET DE BINE

Vezi, mîndruț, bughet de bine,
Că mai am pe oarecine,
Nu mă razim numam tine.
Că mid casa lîngă vale,
Și mă iube(ște) fiecare,
Tud rămîne de mirare.
Hei, tu, mîndruluțu mieu,
Cînd am prins a ne iubi,
Fost*o ceriu cam noros,
Ș*am gîndit că ești frumos;
Și la zarea luminii
Am gîndit că doarăd fi.
Amud ziuă și se vede,
N*ai mai fost de*a mami fete.

De la Ioana Codrea.

171

DRĂGUCIORU CEL URÎT

Drăgucioru cel urît,
Cum cară gunoi pe rît.
Drăgucioru cel de frunte,
Ar căra și mare unde.
Trage clopu pe ureche
Și se culcă sub părete.
D*asa doru rmo cuprins,
Cum cu zadia * rmam încins.

281

De brîuț mă pot descinge,
Cu doru nu pot învinge.

De la Ioana Codrea.

172

MO FĂCUT MAMA BĂRNACI

iVbo făcut mama bărnaci *
Go gîndit c«oi fi covaci *.
Eu cu covăcia * mea
Nu pot ținea pe lelia.
Eu cu a mea covăcie,
Nu pot ține pe Mărie.
Dragămiid lelia cea mică,
Că să mîie pe opincă,
Șbmi dă gură supțirică.

De la Ileana Ardelean.

173

FRUNZĂ VERDE DINTR.ON MĂR

Frunză verde dintrron măr,
Doi de la mama mă cer;
Unud albu ca bumbacu,
Unud negru cum îi dracu,
După cel albu moi mere,
De rmar ținea tot cu miere.
După cel negru rmoi duce,
Că și pita goalăd dulce.

De la Ioana Codrea.

174

DA * MbA MIE DUMNEZĂU

Damiba mie Dumnezău,
Patru boi la plugu meu,
Șron căluț de călărit,
Șron drăgucior de iubit.
De rmar bate cu bota,
Pe mîndra nu oi lăsa;
De rmar bate cît de tare,
Pentru mîndra nu mă doare;
De rmar bate cu lemnu,
Nu mboi lăsa năravu.

De Ia Gheorghe Ardelean.

"7J

FRUNZUCĂ VERDE DE FAG

Frunzucă verde de fag,
Credermă, mîndrior drag,
Eu mă jor și tu mă crezi,
Mă ibăsc, și tu nu vezi.
De mă iubesc cu altu
Să mam haznă* de dracu.
Hei, tu, mîndruluțu meu,
Cumpănitram doru tău;
Pusram sare, pus*am lut,
Doru tău trage mai mult.
Pusram lut și pusram sare,
Doru tău trage mai tare.
Ziuăd și se face noapte,

4

ij Căleam codru îi departe,
Noaptea și se face zi,
Din codru nu pot ieși:
Nici călare, nici pe jos,
Fără cu bagnetu * scos.

De la Ilieana Ardelean.

DRĂGUCIORUL DE AZVARĂ

i" Drăgucioru de azvară *,
L«oi băga Ia oi la cioară,
Și la paseri mînînțele,
Dacă nbam iubit cu ele.
Și de slugă cucului,
Dacă bam dus doru lui.
La paseri de pe izvor,
Dacă nbam iubit cu dor.

De la Odochie Moiş,
fată de 18 ani, din Berbești.

177

PÎNĂ.N CAR, PÎNĂ<N CĂRUȚĂ

Pînăm car, pînăm căruță,
Șfo cuprins mîndru drăguță.
Pînăm car, pînăm tileagă *,
Ș<o cuprins da nu iu dragă.
Pînăm car, pînăm hinteu *,

284

io Că mai dragă bum foit eu.
Cînd trăiam cu tutndru bine,
Era cîrșmă lîngă mlnr,
Ulițauni era podită,
În prilaz * aveam oglindă,
De cînd duc cu mîndru rău,
Depărtez cu fogodău * .
Ulița mbe putregai
Și în prilaz spini și scai.

De la Ioana Codrea.

178

MÎNDRULUȚ CU CIZME NOUĂ

I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
j Mîndruluț cu cizme nouă,
Rumpe^țbsar amîndouă.
Umblînd pe ulița noastră,
De ceu vale și pietroasă,
Teuii băgat cu sîlam casă.
Uiaga * la ținem mîna,
Na m rînd de ținut lumină.
Și păharu mi \$>o spart,
Deal tău doruț am uitat.
10 Mîndruluț, de țba fi voia,
Lumină țiu cumpăra,
Pahar încău căpăta.

De la Ioana Codrea.

28;

MÎNDRULUȚ, BESADĂ LINĂ

Mîndruluț, besadă * lină,
 Eu mă culc, tu mă liagîină;
 Da mă liagîină frumos,
 Să nu pic din liagîn jos.
 Care nu ști ced doru,
 Doarme noaptea ca puiu.
 Dar de cînd știu ced dorum sat,
 Înbaș durmi nici legînat.

De la Ioana Codrea.

VIOLĂ, VIOLICE

Violă, violicfe *,
 înflore(ște) pe seama mea,
 Pîmoi trăi tboi purta.
 Dacroi muri tboi lăsa,
 Mîndrului să te jeliâ(scă).
 Ca să te poarte Ghiorghie,
 Că mbo fost drăgucior mie.

De la Odochie Moiş, din Berbești.

FĂ.MĂ, DOAMNE, CE MI FA

Fărniă, Doamne, ce mi fâ,
 Pasăre să știu zbura,

Peste codru cu frunza,
 în fereastă la mîndra.
 Peste merii cei crăiești
 Pînă la mîndram Giulești.
 Frunză verde*a mărului,
 La fata birăului * .
 — Sărutărmă, birăiță *,
 Că birăud la Bistriță.
 Sărutămiă, să nu știe,
 Scîrbăm casă să nu fie.
 Mă sărută, să nu vadă,
 Scîrbăm casă să nu facă.

De la Gheorghe Ardelean, din Berbești.

MULT MĂMTREABĂ FRUNZA VERDE

Mult mămtreabă frunza verde,
 Muribam, de nu mă vede.
 Eu îi spui că mam murit,
 Ced în lume pribegit,
 j Cu care mbo fost iubit.
 Cîntă cocoșelum cruce,
 Scoală, mîndru, că nbom duce.
 Las' să cinteza doua oară,
 Șrapoi vină și mă scoală.
 10 Ce se vede și se ști,
 Nud modru%a tăgădui.

De la Ileana Ardelean, din Berbești.

AȘA-A MÎNDRA LA SPRINCENE

Așad mîndru la sprincene,
 Ca roua la Sînzienne.
 Așad mîndra pe buze,
 Ca roua pe cucuruze*.
 Așa mid mîndra la față,
 Ca roua de dimineață.
 La mîndra^s țîțele moi,
 De*aceea o iubesc doi.

De la Gheorghe Ardeleanu.

MĂGHIERAN ÎN CAR CU FÎN

Măehieran în car cu fîn,
 Am drăgucior șid bătrîn,
 Cinste mbe căd zic jupîn*.
 Măghieran în car cu iarbă,
 Am drăguț și rade barbă,
 Cinste mid căd om de triabă.

De la Ileana Ardelean.

N.AȘ VOI SĂ FIE TINĂ

N*aș voi să fie tină,
 Dacă am doruț la stîină,

Nbaș voi să fie ploi,
 Dacă am doruț la oi.
 Ce mbe haznă* de drăguț,
 Dacă variază pe munți.
 Ce mbe haznă* și de doi,
 Dacă variază la oi.
 Ploaie ploiță cu bulbuci,
 Aceed bună de slugi.

De la Petru Ardelean,
 fecior de 20 de ani, din Berbești.

MĂI MÎNDRULE, NU.MBLA NOAPTEA

Măi mîndrule, nmmbla noaptea
 Că ted tîlni cu moartea
 Și nud ști ce bi spune,
 Și te*a ducem cee lume.
 j Tu acolod putrezi,
 Și cine rma drăgosti?
 Mîndruluț cu mîndre multe,
 Pînă umbli pe la toate,
 Face*țbse miez*demoapte.
 10 Și cînd vîi și pe la mine,
 Facoțbse ziuă bine,
 Moșcolit* ești ca ș*on cîne.

De la Măria Căbuz,
 lată de 16 ani, din Berbești.

NBAM IUBIT NOI DINTRO VARĂ

Nbam iubit noi dintrro vară,
 Și nbam lăsat dintrro sară.
 Poate nu nbam fi lăsat,
 Draii fost cîne blăstămat.
 Poate nu nbam fi urît,
 Draii fost cînerafurisit.
 De țbar fi minteamtrro parte,
 Nbam iubi pînă la moarte.
 Da țbe mințeam șapte părți,
 Le iubești cîte le vezi.
 De cum răsare luna,
 Nud oprită ulița.
 De cum răsar stelele,
 La toate cățelele.
 Hei, tu, mîndruluțule,
 Sămînamboi sămineț,
 Șror răsări mere verzi.
 Și lboi punem sînul meu,
 Mira trece de dorul tău.
 Și lboi punem sîn la mine,
 Mira trece de dor de tine.

De la Ileana Ardelean, din Berbești.

TRANDAFIRE, NU MAI FIRE

Trandafire, nu mai fire.
 Da de ce să nu mai fiu,
 Că mă pun fetelem brîu,

Si se duc vara la rîu.
 Bosuioace, nu terai coace.
 Da de ce să nu mă coc,
 Că mă pun fecioribn clop *,
 Și mă duc vara la joc.

De la Ileana Ardelean

MÎNDRULUȚ CU CIZME VECHI

Mîndruluț cu cizme vechi,
 Lasărte pînă cîșlegi *,
 Tu să vii să mă mai vezi.
 Valeari mare, nurs poduri,
 Ulițalers cu tinuri *,
 Gardurilers cu spinuri.
 Pe cînd tu la noi sosăști,
 Nemică nu hăznuiești *,
 Fără cît te ostenești.

De la Ileana Ardelean.

OARECINE ȘBO FĂCUT

Oarecine șbo făcut,
 Șbo făcut cărare lată,
 La mîndra pe lîngă șatră
 Tatărsro sărit sări bată.

Și Țițu * nu uo lăsat
Go zis că ia fi bărbat.
— Tătucă, sufletu mieu,
Nu mid bate așa rău,
Gaiastad drăguțu meu.

De la Țeșilia Borodi,
fată de 18 ani, din Berbești.

191

FECIORAȘII DE LA NOI

Feciorășii de la noi,
Toți îs păcurari la oi.
Numai eu am fost la capre,
Șapte femei nu mar bate.
Fetele umblă după jîntiță
Și la toți ne dau guriță.

De la Petru Ardelean, cantor,
de 30 de ani, din Berbești.

192

SĂRACA MÎNDRUCA MEA

Săraca mîndruca mea,
Cîtă ced bîdă și rea.
Se spală demineața,
Și i se schimbă fața.
Batăr * cît să soponie(ște)
Tot negruță rămîne.
Bată>vă focutu, fete,

292

Slabă vid mintea la toate.
Da mai slabă la ieciori,
Umblă iarnam șezători;
Da mai slabă la bărbați,
Că umblă noaptea turbați.

De la Măria Bîrlea,
nevestă de 20 de ani, din Berbești.

'93

EU MI<S ȘTIOP DE ON PICIOR

Eu mbs știop * de on picior,
Mîndrele cele cu dor,
Nu mă lasă să mămsor.
Da și dacă mi*s însurat
Mă buigățuiesc * de cap.
Satu nost îi sat micuț,
Cocoanele * poartă struț *,
Nevesteleși țin drăguț.
Cîte unu, cîte doi,
Să nu rămîiemapoi.

De la Petru Ardelean, din Berbești.

194

DU«TE, DOR, PE CEL IZVOR

Dmte, dor, pe cel izvor,
Unded găsi pe Ion;
De lid găsi, dor, culcat,
Spuned că mam măritat.

De tbamtreba după care,
După cel cu casam vale;
Cu alb var îi văruiță,
Pe dinlontru zugrăvită.
Damtrdinsa cined culcat?
Mibai badea mort de beat.
Da cine bo fermecat?
Ileana de la Bănat,
Cu fermuță * de la Beci * ,
Cu băuturi din uiegi * ;
Cu surcele de la lemne,
Cu păr negru din sprincene;
Cu surcele din vraniță * ,
Cu păr negru din cosiță.

De la Țeșilia Borodi, din Berbești.

95

CÎTE PASĂRI SÎNT PE CERI

Cîte pasări sînt pe ceri,
Toate pînă ziuă dorm,
Numai mîndrele mau somn.
Numai a mea mîndrioară,
Tot se culcă pe lăicioară * ,
Mere*mă*sa și o scoală.
— Scoală, mulge vacile,
Că lbo muls și altele.
Cîte vaci de*aci în sus,
Toate lbo muls și s*o dus.
Cîte vaci deraci în jos,
Toate li*o muls și li*o scos;
Nunva tale stau sireac * ,
Cu buzucele pe prag;

294

Numa tale stau și mug
Cu buzucele pe prund.

De la Țeșilia Borodi.

196

IA.MĂ.N BRAȚE, DORULE

Iamiăm brațe, dorule,
Și mă treci dialurile.
Iamaăm brațe, măi doruț,
Și mă treci peste dieluț.
Țu, țu, țu, murguț, mai tare,
Să sosim în sat cu soare.
Să vadă toți oamenii
Pentru ccram pisat*caii.

De la Mihai Steț,
de 35 de ani, din Berbești.

m

PENTRU TINE, MÎNDRA, HĂI

Pentru tine, mîndra, hăi,
Am polog * din nouă clăi *
Și căpițe demn fundei * .
Pentru tine, mîndra dragă,
Am polog la Valearsacă,
Iarbamtregă la Prisacă.
Pentri*o coită * de Mărie,
Miram lăsat boiim cîmpie,
Și rmam dus la mărturie * .

295

Pentno coită de Ileana
Mbam lăsat boibn Poiană,
Și căldarea cu tocană * .

De ia Petru Bîrlea,
fecior de 21 de ani, din Berbești.

198

MÎNDRUȚ CU PĂR ROTUNZIT

Mîndruț cu păr rotunzit,
Piei în temnițăm pămînt.
Mîndruț cu păr pieptînat,
Piei în temnițăm Bănat,
Că eu altu mbam aflat,
Mai bireș * și mai de frunte,
Nu ca tine un rărunchie * .

De la Petru Bîrlea.

199

ÎNSURA<M,AȘ ÎNSURA

însuramv-aș însura,
Nu știu pe care^oi lua.
Aș lua de la noi din sat.
N«or mere* că>s blăstămat;
M*aș duce în sus pe sate,
Cheltuială și departe.

De la Gheorghe Rusu,
fecior de 2(de ani, din Berbești.

296

SĂRACA MÎNDRUCA MEA

Săraca mîndruca mea,
în 9 marți sara^omiblat,
La crucia din sus de sat.
O mărș ca să boboniâ(scă) *
Cum s*ar putea mărita,
Cine*ar vrea de*o ar lua.
Și la crucia cea din jos
în 9 marți sar*o fost.
Și boacterii * omtîlnit
Și pe mociră * o fugit.
Cătră boacteri s*o rugat
Ca să mo spuie în sat,
Că a da un aldămaș * .
Bine*acasă momturnat,
Sbo stiut«o toti în sat.
Și toți în sat o știut,
Că șbo umblat pe la cruci.
Batăr * cît o mai vrăjit,
Ea nemic mo hăznuit * .

De la Ileana Ardelean,
din Berbești

MÎNDRIOR DE<A PATRA SAT

Mîndrior de*a patra sat,
Cu mîna ta ce mbai dat?
De,ai dat turtă cu linte,
M*ai bolunzit * de minte.

297

Și mbai dat turtă * cu mac,
Și rmai bolunzit de cap.
— Hei, tu, mîndruluțu meu,
De gîndești să fiu a ta,
MUȚĂRI în Berbești casa.
De gîndești să te iubesc,
Mutăiți tu casam Berbești.
Hei, tu, mîndruluțu meu,
De țid voia demsurat
îți spui drept șbadevărat:
Eu mam gînd de măritat,
Și nmți țin drumu legat.

De la Ileana Ardelean.

202

ZIS.AM ZĂU ȘI PI A MEA LEGE

Zisam zău și pe<a mea lege,
Goi iubi și moi alege.
Am zis zău sub jurămînt,
Goi iubi fecioriim rînd.
Iară stau si mă eîndesc
> o
Că nud mîndru să iubesc,
Că fără rînd se măresc *.
Paremii rău șbamud trecut,
Fostam tînăr și bolund *.
Paremii rău șbamud tîrziu,
Fostam tînăr și zglobiu.
Fostam tînăr și cu minte,
Mbo ieșit dorumainte,
Siimo bolunzit * de minte.

De la Ileana Ardelean.

20J

DESFĂ, MÎNDRA, FARMECELE

— Desfă, mîndra, farmecele,
De gîndești să fie bine.
Că tare rmai fermecat:
Eu îmi cat cizmelem pat,
5 Cu cizmele<s încălțiat.
Eu cat frîuțum cămară,
Frîu mid pe murg afară.
Desfă, mîndra, ceai făcut,
Că eu nu pot să te uit;
10 — Eu nemică mam făcut,
Fără eu ție țbam dat:
Tot o poamă * astă*toamnă.
Șbo fost poama de gutii *,
Șbom muri pe*on căpătii.
15 Eu nemică nu țbam dat:
Fără pită și cu sare,
Șohan * de nu nbom lăsare.

De la Ștefan Codrea Tomăț,
de 60 de ani, din Berbești.

204

EU ÎS PĂCURAR LA OI

Eu îs păcurar * la oi,
Mîndrele mă băgăm nevoi
Pentru voi nu pot șede,
La oițe oachieșe,
Cum îs ele cu voie rea.
— Ce ședeți supărate:

299

Doar sarea nu vro vinit,
Nici iarbă nu ați tîrît?
— Ba sarea nbo vinit,
io Și iarba nbo tîrît.
Da tu mergi sara la fete,
Mai mult ești pe la neveste.
Si ele noi nemică este.

De la Ștefan Codrea Tomăt

2DJ

PORUNCITLbMbo MÎNDRA

Poruncitumabo mîndra,
Tot mîndra și cu mama,
Pe on firuț de săcară,
Să mă duc la elem tiară.
Dar eu iar leram poruncit,
Pe on firuț de sansiu *,
Cum oi merge, că nu știu!
Dar eu iar le*am poruncit
Pe on firuț de neghină:
Vină, mîndrulica, vină.

De la Mihai Cupcea, din Călinești

206

HEI, SĂRACA MĂRIUȚĂ

Hei, săracă Măriuță,
Strînge dorum zădiuță *,
Șid răsăde(ște)m grădinuță.
Dad pune să numflorească.

300

. .VE.1.1S' a

Că derapucă amflori,
Inima ți s*a topi,
Nimărui nud trebui,
Că mîndru nu țba vini.
Da fă, mîndra, cum țboi spune:
Durtem fundu grădini,
La on fir de bosuioc,
Sbti deseîntă de noroc,
Doar ted putea mărita.
Eu știu că nu tboi lua.
Că pre cînd voi înturna,
Altă mîndra mboi afla:
Tînără ca și mlada,
Ca și mlada cea de vie,
Și mi*a fi drăguță mie.

De la Mihai Cupcea.

207

M*o MÎNAT SORA ERINĂ

M*o mînat sora Erină,
După strugurelem vie.
Strugurele mo fost coapte,
Mram luat pe Izam jos,
Mămtîlnii cu om frumos.
S«o plecat, mro sărutat,
Mro văzut sora din prag.
Sora o spus cătră mama,
Mama o spus cătră tata.
Tata o fost cam supărat
Și pe mine rmo luat,
Cîtud casa rmo purtat,
Șim chilie rmo băgat.

301

Pe chilie*o pus lăcată,
Pe lăcat o pus o piatră;
Eu*am fost iute şbnfocată,
Am sărit pestă lăcată.
Şi eu numai rmam uitat,
Tot numai peste pămînt,
20 Ş*am văzut lumuca *toată:
Stelele toate sclipind,
Fete cu leciori jucînd
Şi mîndruţu meu plîngînd.

De la Ioana Joldea,
fată de 13 ani, din Ieud.

208

DORUL MEU E NUMAI DOR

Dorul meu e numai dor,
Nud pot spune tuturor.
De<ar fi dorul vînzător,
IVL-aş face neguţător.
Şi mbaş pune şatra* m prag,
Ş*aş vinde la dor şi drag;
Şi mbaş pune şatram şură,
Ş,aş vinde la dor şi gură.
Pentru tine, mîndra, zău,
Eu mă fac baltă şi tău*.
Că nbam despărţit noi, lele,
Pe obraz cu lăcrămele.
Şi cine nbo despărţit,
Fied moartea de cuţit,
Să moară nespovedit.
Fied moartea demecat,
Moară necuminecat.

De la Cornelia Zoicaş,
învăţătoare în Viscul<de>Sus.

J02

209

CE MBE HAZNĂ DE MÎNDRU

Ce mbe haznă* de mîndru,
Căd văd casa şi şopru,
Şi pe dînsu nici că nu.
Ce mbe haznă de badea,
Căd văd casa şi şura,
Şi pe dînsu nici că ba.
Fă*mă, Doamne, ce mid fâ,
Pasere să pot zbura:
Pe deasupra Clujului,
în braţele mîndrului.
Să văd mîndru ce*a cina,
De mine vorbbma, ori ba?
Să văd mîndru ce*a prinzi,
Şi de mine ce*a vorbi.

De la Cornelia Zoicaş,
din VişeluMe<sLis

MÎNDRULUŢ CU OCHI CĂPRII

Mîndruluţ cu ochi căpriei,
Sărbţbar să nu mă ştii.
Mîndruluţ cu ochii verzi,
Sărbţbar să nu mă vezi.
Mîndruluţ cu păru creţ,
De doru tău mă topesc.
Mîndruluţ cu păr negruţ,
De trei ori mbai fost drăguţ.
De mid fi şba patra oară,
Hai la popă că ne joară.

De la Cornelia Zoicaş.

ZIS.O POPA ȘI DIACU

- Zisro popa și diacu
 Să las pe mîndru la dracu
 Că mîndru mira mîncat capu.
 Că mi bo mîncat derajuns,
 5 Că nud mai pot țineam sus.
 Hei, tu, mîndruluțule,
 Ajungărte dor cu drag,
 Sara cînd îi ieșim prag.
 Să gălbinești ca ciara,
 io Să te legini ca frunza,
 Să crezi cum e dragostea:
 A iubi șira se lăsa,
 Mîncarțirar bida * gura.
 A iubi șira celui *,
 IJ Mîncarțirar bida ochii.

De la Cornelia Zoicaș.

PENTRU TINE, BADE DRAG

Pentru tine, bade drag,
 Multeraud și multe trag;
 Pentru tine, mîndruluc,
 Multeraud și multe duc.
 Pentru mîndru, batăd para,
 Miram lăsat locu și tiara,
 Și binele și tigneala *.
 Pentru mîndru, batăd focul,
 Miram lăsat casa și locul,
 Și binele și norocul.

D. [a Cornelia Zoicaș.

ZISO MĂ*TA CĂ'VRA MINE

- Zisro mărtă cătră mine
 Că te celuiesc*pe tine:
 Din o uiagă*de horincă *,
 Altă nu mirai dat nemică.
 j Și de mirai dat cumva odată,
 Mirai dat că țbam fost dragă.
 Pîn' cerai venit cîndva la noi,
 Nu mirai adus vaci și boi.

Auzită < la Trifoi Ana,
 nevastă din Botiza.

CÎNTĂ, CÎNTĂ, GURĂ MÎNDRA

Cîtă, cîntă, gură mîndra,
 Că badea cu dor terascultă.
 Pînă taci, gură, nu zici,
 Multe boalem oasărmi strîngi.
 Cum începi tu, gură, ra zice,
 Toată boala mi se duce.
 Unde oamenii nmmi plac,
 Nici în casă nu mă bag;
 Unde omu miermi place,
 Zori de ziuă mi se face;
 Pentru omul carermi place,
 Trei zile la drum aș face.

De la Ana Trifoi.

CUCULE DE PE CETATE

Cucuie de pe cetate,
Spuned mîndrei sănătate,
Că de mine nare parte.
Nare parte, căs departe.
Cucuie de pe hinteu *,
Spune la drăguțu meu
Că mie nu mm de el,
Cum nud lupului de miel
Mie nu mbe la inimă,
10 Cum nud tină la fîntînă.

De la Ana Trifoi.

216

DORUL MÎNDREI ȘI CU.AL MEU

Dorul mîndrei și cual meu,
De sar facemn pod mereu,
De aici pînă la Brașău,
Să treacă mîndra și eu.
Săd tîrguiesc on pieptari
Și vreo dobtrei taleri mari.
Să fie și de făloasă,
După cît e de frumoasă.

De la Ana Trifoi.

306

217

FOAIE ALBĂ DIN GRĂDINĂ

Foaie albă din grădină,
Rumpe*teaș din rădăcină,
Să te dau la mîndram mînă,
Să te ducă la fîntînă,
La fîntînă, la sălcuță *,
Unde spală mea drăguță.
Cu spon * și cu albele,
Și cu roșii rumenele.

De la Ana Trifoi.

218

FRUNZĂ VERDE<N CODRU DES

Frunză verdem codru des,
Toată lumea șbo ales:
Ce«o fost verde și frumos,
Ce«o fost bun si drăgostos.
Dară eu ce mbam ales?
Trei fire de neghinuță,
Șbo drăguță cam negruță,
Sărutamaș în guriță.
Frunză verde acum se face,
Ce iubesc, mamei nud place.
De iar place mamei ca mie,
Mîneaș mergem cununie;
De iar plăcea și la tata,
încă azi neam cununa.

De la Ana Trifoi.

307

PENTRU TINE, RUJĂ PLINĂ

Pentru tine, rujă*plină,
 Nici am somn, nici am hodină,
 Fără uliță cu tină.
 Pentru tine, rujă creață,
 Nici am trai, nici am viață,
 Numai uliță cu ceață.
 Pagubă, mîndra, de tine,
 Că nu ești în sat cu mine.
 Pagubă de Dumnezeu,
 Că nu ești în satul meu.
 Să fii, mîndra, m sat la noi,
 Nu te*aș da pe patru boi.
 Fie boi cît nește lei,
 Nu te*aș da, mîndra, pe ei;
 Fie boi cît de cornuți,
 Tu la ei să nu te uiți.

De la Ana Trifoi.

TOATĂ LUME. MI STRÎGĂ MIE

Toată lumeamii strîgă mie,
 Că nms om de omenie.
 Dar nici eu nu vreau să fiu,
 Pînă știu pe badea viu.
 Dacă mîndra va muri,
 Tot de omenie*oi fi.
 — Spune, mîndra, mîne«ta,

Sămgrădiască ulița,
 Tot cu lin și cu pelin,
 Și cu crengi de rozmarin,
 Noi să nu ne mai tîlnim.
 Numai sîmbătă o dată,
 Duminecă ziua toată.

De la Ana Jurj,
fată de 2c de ani, din Poieni.

DE.I UMBLA, BĂDIȚ, UMBLA

Ded umbla, bădiț, umbla,
 Sămcunjuri toată lumea.
 Ded umbla lumeamiprejur,
 Să temvîrți ca grîm ciur.
 Nmți găsești, bade, drăguță,
 Să<ți cadă la inimuță;
 Cum țbam căzut, bade, eu,
 Dată de la Dumnezeu.

De la Ana Jurj.

MÎNĂ DOMNU SLUJILE

Mîna domnu slujile
 Să trimit eu buzele.
 Doară eu mam nebunit
 Să dau gurițam perit.

Vie domnul slujilor,
Că ști rîndul uşilor,
Si dulceața buzelor.

De la Ana Jurj.

21}

FRUNZĂ VERDE CĂLUPĂR

Frunză verde călupăr *,
Maică, doi feciori mă cer:
Unu negru ș*altu băl * .
Frunză verde de măr dulce,
După băl, mamă, rmaș duce;
Frunză verde de măr acru,
După negru, meargă dracu.
Că trebe Murășmoprit,
Și femeii la soponit.
Și sopon de cinci de argint
Și tot nud mai văd albit.
Da zău, mamă, pe cel băl,
Cu puțină apăd spăl.

De la Dumitru Sidău,
de 60 de ani, din Botîza

224

MĂGHIERAN ALES PE MASĂ

Măghieran ales pe masă,
Mîndrud hireș*, mare casă.
Măghieran mîndrud la noi,
Mîndrud hires, mare boi.

Fă bine, nu te mări *
Că te«or rîde oamenii.

De la Dumitru Sidău.

22r

FRUNZĂ VERDE CRASTAVETE

Frunză verde crastavete,
Am drăguț pe cît on ied,
Săcerînd prin holded pierd.
Cînd mă strîngemcep a plînge,
Cînd mă lasă, fug acasă.

De la Dumitru Sidău.

226

MĂI BĂDIȚĂ, OM FRUMOS

— Măi bădiță, om frumos.
Lasă cosîtura jos.
— Mîndra, cunună de flori,
Cînd te văd, mă iau fiori,
Din brîu pînă subsuori.
Mor, mîndra, și mă aprind,
Un'te văd pe drum trecînd.
în cizmuțe tropotind
Și din gură tot glumind.

De la Dumitru Sidău.

SĂ MOR ASTĂZI, SĂ MOR MÎNE

Să mor astăzi, să mor mîne,
La dușmani le pare bine,
Că dușmanii, multear zice,
Ca dragostea să mbo strice.
Dar, mîndruță, al tău dor,
Tot nu mă lasă să mor.

De la Dumitru Sidău.

ȚUCUD GURA UNUI OM

Țucmi gura unui om,
Care mă scoală din somn,
Și nu mă lasă să dorm.
Țucmte, lele, pe tine,
Dar mai am pe oarecine.
Țucmți, lele, ochii tăi,
Că sînt dragi și frumușei,
Si samîna cu a mei.

De la Dumitru Sidău.

DE. AR FI DATĂ DUMNEZĂU

Dear fi dată Dumnezău,
Să fi murită eu:

Cînd am fost fată micuță,
Să nu fiu badei drăguță.
Dear fi dată Precesta,
Să fi murit și badea:
Cînd a fost copil micuț,
Să numii fi fost mie drăguț.
Foaie verde de pe baltă,
Dumnezău să nud fi dată
Asta dragostemfocată;
Asta dragostemtre noi,
De năcaz la amîndoi.

De la Dumitru Sidău.

ÎȚI TRIMET, MÎNDRUCA, CARTE

îți trimet, mîndruca, carte,
Șbți trimet guriță ție,
Precum neam iubit dintîie.
Și dacă nu mai uitat,
j Si de altul nu tbai înșălat,
îmi trimete*o cărticea,
Sămii stîmpăr inima cu ea.
Frunză verde de trifoi,
Că și eu trimete*țboi:
10 Ced mai mîndru pe la noi,
Și buze de cele moi.
Iar de cumva mai uitat,
Mîngăiere țiai aflat,
Șiatunci, mîndrucă, mii spune.
13" Să uit și eu al tău nume;
Inimamii s*o liniștesc,
La tine să nu gîndesc.

De la Dumitru Sidău.

MĂI BĂDIȚĂ, BĂDIȘOR

Măi bădiță, bădișor,
Lasărți dorul mai domol.
Nu mid tot mîna la mine,
Dermi pun capul după tine.
J Și sara și demineața,
După tinemii pierd viața.
Crai tău dor e prea turbat,
Mă poartă noaptea prin sat.
Cîte doruri sînt pe lume,
!° Crai tău nu sînt de nebune.
Cîte doruri mrau mîncat,
Ca al tău nu mrau uscat.
Dorul tău unde mrajunge,
Stau în loc șirncep a plînge.
Prin picioarern jos mă junghie,
La inimă mă străpunge.

De la Dumitru Sidău.

2}l

SANSIU ALB, CRESCUT ÎN IARBĂ

Sansiu * alb, crescut în iarbă,
Iubeștermă, bade dragă.
Foaie verde mătrăgună,
Iubeștermă astă lună;
Ga pica frunza din nuc,
Tu te duci, eu rămîn cuc,
Să nu ne vedem mai mult.
Tu te duci în cătunie,

3H

Eu rămîn aici pustie;
Tu te duci în altă tiară,
Rămîn cu dragosteramară.

De la Dumitru Sidău.

°33

PASĂRE DE PE HINTEU

Pasere de pe hinteu*,
Spune la drăguțu meu:
Că eu mor de doru lui
La umbruțaralunului.
La o umbră de tufiță,
Mor de dorul tău, bădiță,
Fără liac de luminiță.
Fără lumină de său,
Cu dor mare și cu greu.
Și eu mor deral tău bănat*,
Sara cînd mă culc în pat,
Fără perină sub cap.
Nurmi trebuie perina
Făr' să visez pe badea.
De cîte ori bam visat,
Cu lacrimi eu imam sculat,
Din inimăram suspinat.

De la Dumitru Sidău.

°34

MĂI BĂDIȚĂ, PĂR TĂIAT

Măi bădiță, păr tăiat,
Nu crede că teram lăsat;

3iJ

Cîte cloruri mau mîncat,
Eu pe toate leam uitat;
înfocatul tău de dor,
Nud pot uita pînă mor.
Bădiță, dragostea ta,
Pînă mor mo pot uita.
Paremii rău șimii bănuiesc *
Că nu pot să temtîlnesc.
Paremii rău și mbe bănat *
Pentru că team sărutat,
De nam starem al mieu sat.

De la Dumitru Sidău.

235

DE'AȘ AJUNGE ZILE MULTE

Deaș ajunge zile multe,
Să mai ies o dată munte:
Să hodinesc în presacă *,
Cu mîndra mea cee dragă.
Saud fagii vîjăind,
Pe mîndram frunză zicînd.

De la Dumitru Sidău.

236

CUCE, PASERE MĂIASTRĂ

Cuce, pasere măiastră,
Zbori la mîndra în fereastă.
Ca să vezi ce facem casă.
Ded afla*o suspinînd,

315

1

i

Vină dernii spune curînd.
Catunci știu că mă iubește,
Și la mine se gîndește.
Ded afbvom voie bună,
Rizînd cu alțibmpreună,
Tu sâmi spui adevărat,
Catunci știu că rmo lăsat.

De la Dumitru Sidău.

· 37

FRUNZĂ VERDE DIN CURECHI

Frunză verde din curechi,
Mîndra mea nare păreche;
în trei tîrguri deai umbla,
Ca mîndruța nai afla:
înaltă și subțirică,
Ca on pui de turturică.

De la Dumitru Sidău.

238

FRUNZĂ VERDE, LEMN USCAT

Frunză verde, lemn uscat,
Arunc ochii peste sat;
Că nud pomul retezat,
Ced badea rău deochiat:
Cu iarbă din trei grădini,
Cu apă din trei fîntîni.

3i7

Ș*ase=i fermecat de tare,
Derși cată murgu pe vale
Și el e pe murg călare.

De la Dumitru Sidău.

239

MULT MAI STAU ȘI MĂ GÎNDESC

Mult mai stau și mă gîndesc,
Pe ce drum da să pornesc,
Cu tine să mămtîlnesc,
Că de doru tău mă topesc.
3" Cum mă culc, te și visez,
Tind mîna, nu te găsesc.
Numai dorul inimii,
Scris pe fața perinii,
Cu cerneala ochilor,
10 Ochilor fărtașilor.
Dacă văzui scrisoarea,
Mi se rupe inima.
Arunc ochii pe fereastă,
Cocoși cîntă să mă scol,
ij" Nu mă pot scula de dor;
Nici nu mă scol, nici nu dorm,
Tot mămvîrtesc și mămtorn.
Măi bădiță, voinic blînd,
De trei ori pe zi te plîng.
20 Demineața pînă prînz,
Și din prînz pînă sara,
Șrașa toată viata.

De la Dumitru Sidău.

318

240

BADE, DRAGOSTELE TALE

Bade, dragostele tale
Mbo ciuntat zilele mele.
Bădiță, năravul tău
Mbo stricat sufletul meu.
Eu mă jor, nu mire păcat,
Că eu mor deral tău bănat*.
Eu mă jor și nu mire greu,
Că eu mor de dorul tău,
Cum nra murit neam deral meu.
Nu știu, bade, ceri asta,
De nu te pot mai uita,
Nici ziuca, nici noaptea,
Tot la tinermi stă firea.
De cînd, bade, te iubesc,
Nici nu cin, nici nu prînzesc,
Numai tot cu dor trăiesc.
Pentru tine, dragă bade,
Cămașa pe spatermi arde,
Inimuțam mine scade.
20 Ardem spate și pe piept,
Eu de doru tău mămec.

De la Dumitru Sidău.

241

FRUNZĂ VERDE MĂGHIERAN

Frunză verde măghieran,
Drăguțu miri moroșan*
Cu gubă* și cu opinci,
Nu baș da pe trei voinici.

3'9

Dămiă, mamă, după el,
Căd harnic și frumușăl;
Vreu să fiu numai a lui,
O' nvoi duce focului.
Ardă'te focuțu, dor,
Și pe tine, bădișor.
De cînd neam prins la iubit,
Deatunci nu neam hodinit.
Tot gîndind la badea meu,
Arsmmbo inima rău.
Eu cu dor, badea cu dor,
Nu pot spune tuturor.
Dorurile dintre sate,
Toate zac la noi în spate.

De la Petru Știopoi.
învățător în Vad.

242

FRUNZĂ VERDE LILIAÇ

Frunză verde liliac,
Dulced gura de diac * :
Cît trăiești să nu iubești
Diac în haine nemțești,
j Că diacud poamă rea,
Te iube(ște), da nu te ia.

De la Petru Știopoi.

320

BATĂTE, MÎNDRUCA, BATĂ

Bată'te, mîndruca, bată,
Cîtă frunză*o fost în piatră.
Că și pe mine nvo bătut
Cît o fost pe dedesupt.
r Și iară, mîndruca, te bată,
Ziua de mîni și dealaltă.
Că și pe mine rmo bătut
Cele doauă ce*o trecut.
Tot zilele cele rele,
10 Ced joița pintre iele.

De la Măria Pop,
fată de 17 ani, din Vad,

244

AUZITAM O MINCIUNĂ

Auzit/am o minciună,
Că Murășud apă bună,
Cine bea se și cunună.
Hai, mîndruț, să bem și noi,
Să ne luăm amîndoi.
Măi bădiță Niculai,
Spunemii, gura cui o dai?
Dănnbo miem. chizeșie *,
Pîna la Sîntă'Mărie.

Auzită de la [rina Vlad,
fată de 19 ani, din Săliște.

PORUNCITUMBO MÎNDRU

Poruncitumbo mîndru
Pe o frunză de cicoare,
Să mă duc la el că moare.
Eu iară bam poruncit,
Pe o frunză de curechi *,
Să moară, ooi mere *m priveghi *,
Vină, mîndruț, joi la noi,
Să<ți întorc guramapoi.
Să nu se văjiâ(scă) * să mor,
Să*ți rămîn, mîndruț, dator.

De la Irina Vlad, fată de 19 ani.

246

TRIMETE.MI, MÎNDRA, TRIMETE

Trimeteami, mîndra, trimete,
Ced în grădină mai verde:
Trimetemie o floricea,
Trimete*mi gurița ta.
Trimetemie faguri de miere,
Trimetemie buzăle tale.
Trimetemie buzăle mie,
Pecetluitem hîrtie.
Pecetluite cu ciară,
10 Să le sărut într*o sară.
Pecetuite cu miere,
Să le sărut cu a mele.

De la Irina Vlad.

322

M7

PRINS.AM CAII LA CĂRUȚĂ

Prinsam caila la căruță,
Și mam dus la voi, mîndruță.
Fostam tocmai la voi în casă,
Mam întors cu inima arsă.
Cam avut de mers departe,
Și nu miai scris nici o carte.
Tu carte nu miai trimes,
Sărți scriu eu de cînd am mers.
Și pe cînd iară^oi vini,
10 Să ne putem întîlni.
Stau pe gînduri cîte*on cias,
Mă gîndesc că să te las,
Să nu trag mai mult năcaz,
Dar eu nu te pot lăsa,
Că ția fost dragă gura.

De la Irina Vlad.

248

STAU CU ZIUĂ PRIN GRĂDINĂ

Stau cu ziuă prin grădină,
Și suspin de la inimă.
Cînd majunge dor de tine,
îmi iau cînele cu mine,
Și pușcuța pe spinare,
Și mă duc în jos la vale.
De cînd nu neam întîlnit,
Codru s*o îngălbinit,
De bănat * și de urît.

De cînd, mîndra, am plecat,
Frunzam codru s<o uscat
De jele și de bănat.
Foaie verde de pe baltă,
De teasă mai vede odată
Prin codru cu frunză lată,
Codru tot baș îngrădi,
Tu să nu mai poți ieși.
Cu gard baș încunjura,
Să nu ies pînăd lumea.
Tot cu garduri de nuiete,
Să nu poți ieși prin ele.
De nuiete și de piatră,
Să nu mai ieși niciodată.
Apăm codru aș căra,
Codru tot ți baș uda,
Săd fie verde frunza.
Și să?ți facă umbră lată,
Să ne mai umbrim odată.

De la Irina Vlad.

249

DE,AR FI DORUL CA PĂDUREA

Dear fi dorul ca pădurea,
Eu baș tăia cu securea.
Dear fi dorul ca holda,
Tăiadaș cu secerea,
Și eu de el aș scăpa,
Inima nu mior mînca,
Jele nu mar mai strîca.
Da dorul e mare cîne,
Nud poate omorî nime.

3M

Al meu dor e otrăvit,
Cu otravă din Săliște,
Inima ca să mbo strice.

De la Irina Vlad.

2;0

ȚINE, DOAMNE, POȘTELE

Ține, Doamne, poștele,
Să ne ducă cărțile,
Să scriem dorurile.
Tu, leliță, lelișor,
Scriemii carte că mbe dor.
Și mise dcr, de ce mid dor,
De frunzuță de bujor,
De apă de la izvor,
Și de glas de păsărele,
Și de buze suptirele.
Și rnbe dor, de ce mbe dor,
De frunzucă de cireș
De on pui ce îl iubesc.
De frunzuca din pădure,
De doi ochi ca două mure.

De la Irina Vlad.

111

FĂ.MĂ, DOAMNE, CE MI FA

Fămnă, Doamne, ce mi fă,
Fărniă fir de iederuță,

32 r

La mîndruțam grădinuță.
Fămiă floare de Bănat,
La mîndruța lîngă pat.
Fămiă fir de iarbă creață,
La mîndruța mea în brață.
Am avut o cărarușă, ,
Pînă la mîndra la ușă.
Nu știu cine ce*au gîndit,
Cărarușă mbomgrădit;
Nu știu cine ce gîndește,
Cărarușă mbomgrădește.

De la Irina Vlad.

·5·

M*AM GÎNDIT DE MULTE ORI

Vbam gîndit de multe ori,
Să nu mai trimet scrisori.
Pune^oi pana sub picior
Și moi mai serie de dor.
Puneroi panam foc să ardă
Și moi mai trimite carte,
La mîndrele de pe sate.

De la Irina Vlad.

·J3

VAI, DRĂGUȚĂ, CUM TE*AS BATE

V ai, drăguța, cum te*aş bate,
Dar mînelemri sînt legate

326

Gun fir de mătasă neagră,
Nu te pot bate de dragă.
Si de cînd eu te iubesc,
Doamne, multe pătimesc,
Nu știu mort îs, ori trăiesc,
Numai văd că mă topesc
Ca și floaream grădinioară,
10 Ce dorește ploșoară.
Așe mor, mîndrucă, eu,
Leliță, de dorul tău.

De la Mihai Șerban,
învățător în Săpița.

·54

DE<AȘ TRĂI CÎT AȘ TRĂI

Deraș trăi cît aș trăi,
Fată mare maș iubi.
Ce<aș iubi una micuță,
Să fiu vara cu drăguță.
Si iarna cu năvăstuță.
Drăguliță, gura ta,
Pentnon galbîn mo aș da.
Pentron galbîn, pentru doi,
Pentru doisprezece boi.

De la Mihai Șerban.

·j

FRUNZĂ VERDE DIN CĂRARE

Frunză verde din cărare,
Drum la deal si drum la vale,

3*7

Drumu de la deal îmi place,
Cel din vale, moartemii face.
Că drăguța cea din dial
Mă iubește în zadar;
Dar drăguța cea din vale
Mă iubește cumfocare.

De la Mihai Șerban.

2j6

MERGE MÎNDRU, GATA BINE

Merge mîndru, gata bine,
Cu murguțu după sine.
Cînd a fi mai pe la Vad,
Rumped*s*ar ruda*m steag
Și cipcuța de sub barbă,
Go avut o mîndra dragă.
Cînd a fi mai pe la cină,
Săd ție mă«sa lumină.
Cînd o fi la miez^demoapte,
Singur să«și poftească moarte.
Cînd s*or zări zorile,
Săd tragă clopotele.

De la Docă Pop,
iată de ij ani, din Ciulești.

2J7

ÎN FUNDUL GRĂDINII LA NOI

în fundul grădinii la noi,
Paște mîndru patru boi.

328

Pe șolduri trage ciucuri *.
De năcaz căd iau friguri,
j Și din grai așa grăie(ște):
— Hei, tu, mîndrulica mea,
Tine, mîndra, vinerile,
Să mă lase frigurile.
Am ținut VinereadMare,
10 Si bo scuturat mai tare.

De la Anuța Codrea,
fată de ij ani, din Rona<de<Jos.

23-8

MERGE MÎNDRU PE CAL SUR

Merge mîndru pe cal sur,
Blăstămad*aș, nu mămdur.
Și eu tot boi blăstăma:
Calul să se potignească,
La pămînt să mid trîntească.
— Hei, tu, mîndruluțule,
Să te«aducă Dumnezeu
Pe la odorașul * meu,
Să te miluiesc și eu:
Cu o cupă de tărîță,
Pe deasupra cărbunași,
Să vezi ce iubești da lași.
Ș*atuncea te,01 întreba :
Fostmmbai drăguț sau ba?

De la Anuța Codrea.

329

LA CRÎȘMUȚA SUB CETATE

La crîșmuȚa sub cetate,
 Se bat două frunze late.
 Acele nms frunze late,
 Cers doauă fete surate,
 Fată mîndra de sărac,
 Și una de om bogat.
 Cee de bogat zicea:
 — Cine rma lua pre mine,
 Căpătamra mare bine:
 Un pluguȚ cu șase boi,
 Boteiaș * mare de oi.
 Cea săraoașa zicea:
 — Cine mira vede ochii,
 Tera lăsa și cu boii.
 Mira vede sprincenele,
 Tera lăsa cu oile.

De la AnuȚa Codrea.

260

DURTE, DOR, CU DORURILE

Durte, dor, cu dorurile.
 La plugari cu plugurile,
 Durte și ba meu drăguȚ
 Căd cu plugul în dealuȚ.
 De teramtreba ce mai fac,
 Spuneri că mram măritat,
 După el nram așteptat.
 Șuere badea IoniȚă,

33°

Să mă duc sări dau guriȚă.
 Frunză verde, iarbă lată,
 Gura mea e măsurată,
 Cu măsură din oraș,
 Pe sama lui Grigoraș.

De la Ioana Pop,
 fătucă de 7 ani, din Giulești.

261

MÎNDRUCĂ DE PE MARA

— Mîndrucă de pe Mara,
 Ce țiri amară gura?
 Ori țira dat mamarȚi căline *
 Să nu te săruȚi cu mine?
 5 PoaterȚi mărtă cîtera da,
 Cu mine tid săruta.
 — Măi bădiȚă, din alt sat,
 Eu mă jor că nu mbo dat;
 Că de mbar fi dat căline,
 10 Nu rmar mai săruta nime.

De la Ioana Pop,
 fată de 10 ani, din Giulești.

262

ZISRO MÎNDRUL DE LA OI

Zisro mîndrul de la oi,
 Sări fac struȚ* de iezăroi
 Mîni alaltă facerboi,

33i

Sîmbătă trimete<oi.
L*aş trimete pe stele,
Dar stelele?s tare multe,
Şi mă tem că bor ascunde.
L*aş trimete pe soare,
Soarele tare fierbinte,
Şi mă tem că ba aprinde.
L?aş trimete pe lună,
Luna merge cîtilin *,
N*a sosbntoon an deplin.

De la Mihai Cupcea, din Călineşti.

263

PACE, MÎNDRA, ŞI VIAȚĂ

Pace, mîndra, şi viaţă,
Mai mult nu te țin pe braţă,
Numai pînă demineaţa.
Astăzi beau cu sănătate,
Mînemii iau bainelem spate.
Astăzi beau apă din tău *,
Mîne alaltă din Braşău.
Astăzi beau apă din sat,
Mîni alaltă din Bănat,
Şi nvoi duce, mîndra dulce,
Şi moi veni pînăd cruce.

De la Mihai Cupcea.

332

264

NEVASTA CARE D FRUMOASĂ

Nevasta cared frumoasă,
Mare pagubăd la casă,
Că bărbatu bar lucra,
Singură nmo ar lăsa.
Şi cînd se duce la coasă,
Mintea lui îi tot acasă.
El singur să sfătuieste
Şt cu coasa voroveşte *.
Frunză verde, lemn rotat,
Fie acela blăstămat,
Care s*a mai însura,
Şi frumoasă va lua.
Că oricînd la lucru mere *,
Gîndud stă tot la muiere.

De la Mihai Cupcea.

26;

CUCULE, PASERE GRASĂ

— Cucuie, pasere grasă,
Ce tot cînți pe*a maicei casă.
O' țebe foame, o' țebe sete,
O' țebe dor de codru verde.
3" — Nici mbi foame, nici mid sete,
Nici mid dor de codru verde.
Ci mid dor de satul meu,
Gam avut trei mîndrem el.
Unam dial, ca şbon păbar,

333

Unam vale, ca șbo floare,
Unam ulița cea mare,
Așamii rumpe inima,
Ea mbo rumpe, ea mbo leagă,
Cu un fir de lînă neagră.

De la Ana Trifoi, din Botiza.

266

PÎNĂ»! L U M E A Ș I PĂMÎNTUL

Pînăd lumea și pămîntul,
Tot la mîndra îmi stă gîndul;
Cînd îmi vineal mîndrei dor,
Mă leagîn ca ploaiam nor.
Cît voi trăi moi uita
Dragostea mea cu mîndra,
Gam trăit ca două flori,
Crescutemtre păișori *.
Cînd mergeam la preumblat,
Tot nărodul s*o uitat
Ca la două rîndunele
De pe două crănguțele.
Cînd ședeam noi pe sub pom,
Ne jucam ca doi coconi *.
În casă hoream* hori,
Ea mă înstruța* cu flori;
Cînd horea și mîndra mea,
Inima da<mi ardea;
Căci horea cu drag și dor,
Dragosteleramînduror.

De la Mihai Șerban, din Săpînța.

334

267

PASERE MÎNDRA PISTRUIE

Pasere mîndra pistruiie,
Spune mîndrului să vie
Că se coc struguribn vie
Pe seama lui Vasalie.
S<omjitat* un pițiguș
Și cară pînă ce nms;
S>omjitat o ciocă* neagră,
Duce cu creanga întreagă.
Sromjitat și porumbul,
Duce strugurii cu totul.
— Hei, tu, mîndruluțule,
Vină, mîndruluț, la joc
Să*ți pun o crenguțăm clop,
Să o duci hîdei la joc.
Pus*o ura strajă pe noi
Că ne iubim amîndoi;
Poate pune, poate ba,
Cînd om vrea nbom aduna.
De nu ziua la lumină,
Batăr* noptile la lună;
De nu ziua la vedere,
Batăr noptile la stele.
Știi, mîndrule, de o dată,
Cînd ședeam la noi pe vatră,
Beam horincă * pipărată,
Cu gurițaramestecată,
Morții duin și daina *.

De la Măria Tășcan, din Nănești.

335

CUPRINS

<i>Cuvîmî înainte</i>	V
<i>Studiu introductiv</i>	IX
<i>Notă asupra ediției</i>	LXIX

BALADE, COLINDE ȘI BOCETE

<i>Către cititori</i> (cuvîntul culegătorului)	}
<i>Notă la ediția a doua</i>	4
I. Balade istorice și voinicești	5
II. Colinde	12/
III. Bocete	171

CÎNTECE POPORANE DIN MARAMUREȘ

I. Cîntece de dragoste	>9f
------------------------------	-----